

ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ

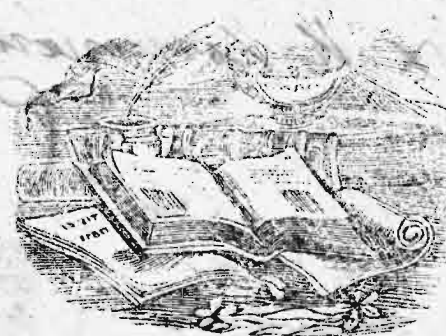
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ολιασθέντες, ρητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφηρημένως, πρὸς
εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ
τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον,
ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαναλαμ-
βάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἐξωθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκο-
λίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν
τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ
ὁδηγίαι τινὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπτύξεως καὶ
Ἀναλύσεως τῶν λόγων

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἀγιοταφίτικοῦ Παρθεναγωγείου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

§. 1. Ἡ ἐξαίσιος ὑπεροχή, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὰ ἔξοχα πνεύματα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς Ἀρχαιότητος οἱ ἐπισημότεροι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ κρίσει τῶν πρὸ ἐκάστῳ ἔθνει τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, οὔτε κίλακείᾳ νὰ ἐκληφθῇ δύναται πρὸς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οὔτε πρό-ληψις ἄλογος. Πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὅτε οἱ ἐξ Ἀγγλίας σοφοὶ ἀπέστειλάν τι τῶν ἑαυτῶν σοφῶν ἀρτιτόκων Συγγραμμάτων πρὸς τὴν οὐπὼ πάλιν πρῶτην ἀναγγελθεῖσαν καὶ πολιτικῶς ἐλευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα, ἔγραψον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ὅτι ὁ πρὸ ἐκείνοις Γάμοσις ἐφλοτιμεῖτο νὰ ἐνώσῃ τὰ ἑαυτοῦ ρεῖθρα πρὸς τὰ νάματα τοῦ πρὸ αὐτοῖς Κηριστοῦ, οὗτινος τὰ ὑδάτια παντελῶς εἶχον ἀποξηρανθῇ διὰ τὴν ἐπὶ τοῦτον ἐπικρατήσαν ἀνομβρίαν καὶ αὐχμὸν, καὶ παροτρύνοντες οἶονεῖ δε τούτου τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν εἰς μίμησιν τῆς προγονικῆς ἀρετῆς καὶ μεγαλοφυΐας, ἐκήρυττον, ὅτι παρ' ἡμῖν (τοῖς Ἀγγλοῖς δηλονότι) ἵνα τις κατασταθῇ ποιητὴς μὲν, νὰ παραδοθῇ πρῶτον ὀφείλει τὸν πατέρα τῆς Ἐποποιίας Ὅμηρον, καὶ νὰ ἐγκύψῃ σταθεῶς καὶ μετ' ἐπιστάσις εἰς τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ ποιήματα. Ἱστορικὸς δὲ τὸν φιλαληθέστατον, ἀμερόληπτον, καὶ κριτικώτατον ἀπάντων τῶν ἱστοριογράφων Θουκυδίδην, καὶ ῥήτωρ, τὸν δαιμόνιον ἐκείνον ἄνδρα, καὶ Κρυφαῖον ἀπάντων τῶν ῥητόρων Δημοσθένην τὸν Δημοσθένους. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐπανελάβε καὶ ὁ πρῶτην Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας Πάλ-μετρων πρὸς τὴν νεολαίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὁπότε αὕτη Πρύτανιν τοῖ ἑαυτῆς Πανεμιστημίου ἐν Σκωτίᾳ προεχειρίσατο.

§. 2. Ἄν λοιπὸν ὑπολάβῃ τις, ὅτι οἱ ἐξ Ἀγγλίας σοφοὶ ὑπ' εὐγνωμοσύνης ὠθούμενοι ἔγραψον ταῦτα πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἑαυτῶν Διδασκάλων, πῶς δύναται τις νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τοὺς ἀπευθυνομένους πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος; Ὅποτε λοιπὸν ξένοι τοσοῦτον ἐκτιμῶσι τὰ κειμήλια τοῦ προγονικοῦ ἡμῶν θησαυροῦ τῆς μεγαλοφυΐας, εἶνε λυπηρὸν, λυπηρότατον ἡμεῖς οἱ ἄμεσοι καὶ νόμιμοι κληρονόμοι ἐκείνων νὰ περιφρονῶμεν, ἢ ὀλίγον νὰ φροντίζωμεν περὶ τῆς κατοχῆς τῆς κληρονομίας ταύτης, καὶ τὰ ὀρθεῖα καὶ ἀλλότρια ζήλω τοσοῦτω νὰ ἐπιδιώκωμεν. Ἀλλὰ ταῦτα

Ἦσαν ἀνέλεστον μὴ βερόν ἄν' ἰδιοχείρῳ μου ἀπογράψῃς ματαδίωκεται
ὡς φουσουρόου: Χ. Κ. Κομνηνῆς

λέγοντες, μηδεὶς ὑπολάβῃ, ὅτι ἀποδοκιμάζομεν ὅλως καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλωσσῶν, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν δυνατὴν καὶ ἐνδεχομένην ὠφέλειαν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ μετεσχετεύωμεν καὶ εἰς τὰς αὐλακὰς τῆς ἡμετέρας ἀρούρης· κατὰ τὴν εἰκόνα ὅμως πάντοτε τῶν μελισσῶν· ἀπαγε! ὁ λόγος ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ ὑποκινήσῃ καὶ νὰ ὑποθίξῃ τὸ φιλότιμον τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας εἰς τὴν ἐκμάθησιν πρώτιστα τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης, δι' ἧς καὶ μόνῃς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν διανοητικὴν αὐτῆς, ἠθικὴν τε καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν, καὶ διάπλασιν τῆς καρδίας, καθὼς διὰ τῆς μεγαλωνύμου Θεολογίας, καὶ σπουδῆς τῶν Ἱερῶν λογίων τῆς τε Ἀγίας Γραφῆς, καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τὴν χριστιανικὴν μόρφωσιν. Ἐθνικότης γὰρ Ἑλληνική, καὶ χριστιανισμὸς ὀρθόδοξος συμφυέτα ἀναβλαστήσουσιν ἀφευκτὰ δένδρον μέγα, ἀειθαλές, καὶ ἀγλαόκαρπον. Καὶ προσέτι νὰ ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν λήθαργον τοὺς ἔτι ἐπτοημένους περὶ τ' ἀλλότρια· καὶ ὡς ὑπὸ Μανδραγόραν καθεύδοντας.

§. 3. Καὶ δύναται ἀλλαχοῦ ἡ κρίσις τοῦ Ἑλλήνος νὰ γυμναθῇ λογικώτερον εἰς τὴν συνάρτησιν καὶ ἀκριβῆ ἐκφρασιν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, καθὼς τις ἐκ τῶν ἡμετέρων τοῦ αἰῶνος ἡμῶν σοφῶν ἀποφαίνεται καὶ αὐτὴ ἡ φύσις μετὰ τῶν πραγμάτων μαρτυρεῖ; Ὁ Ἑλλήν συλλαμβάνεται, κυοφορεῖται, γεννᾶται, σπαργανοῦται, γαλουχεῖται καὶ ἐκτρέφεται ἐν ταύτῃ τῇ θεῖᾳ καὶ ἐκφραστικωτάτῃ γλώσσῃ τῶν ἑαυτοῦ Προγόνων, ἂν καὶ παρεφθαρμένη ἐν πολλοῖς, τὰ οὐσιώδη ὅμως αὐτῆς στοιχεῖα μένουσι πάντοτε ἀνεξάλειπτα καὶ ἀδιάφθορα ὑπὸ τῶν διαφορῶν γλωσσικῶν περιφθορῶν· ποῦ ἡ φαντασία αὐτοῦ δύναται μᾶλλον νὰ ἀναπτρωθῇ, ἢ ἡ αἴσθησις τοῦ καλοῦ νὰ κρατυνθῇ; Τὸν Ἑλληνα ὁ Ἑλλήν πρῶτον δικαιοῦται νὰ παραλαβάνῃ, καὶ νὰ πλαστοουργῇ ἑλληνικῶς, ἐκτρέφων αὐτὸν μὲ τὸ οὐράνιον μάννα καὶ τὴν ἀμβροσίαν τῆς προγονικῆς ἀρετῆς, τῆς μεγαλοφυΐας, φιλοκαλίας, καὶ φιλολογίας, καὶ ποτίζων μὲ τὸ ἀθάνατον νέκταρ τῶν Δημοσθενῶν, Πλατῶνων, Θουκυδίδων, Ἡροδότων, Σοφοκλέων, Εὐριπιδῶν, Ὀμήρων, καὶ πάσης τῆς χορείας τῶν ἐνδόξων Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων, καὶ τοῦτον ἔπειτα οὕτω καταρτίσαντα τὸν Ἑλληνόπαιδα ὡς διαδέχωνται Γάλλοι, Ἰταλοὶ, καὶ Γερμανοί. Ἐκεῖνοι πρέπει νὰ ᾔνεαί βάσεις καὶ τὰ θεμέλια τῆς σπουδῆς τοῦ Ἑλλήνος, οὗτοι δὲ τὰ κοσμήματα· «ὥσπερ γὰρ, κατὰ Δημοσθένην φάναι μικρὸν παρωδήσιντα, » οἰκίας καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀναπλάσεως καὶ μορφώσεως » τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις Ἑλληνικὰς εἶναι προσήκει. » Ταῦτα τὰ θεμέλια πρῶτον καταβάλλων ὁ Ἑλληνόπαις, ὡς ἐποικοδομῇ μετὰ ταῦτα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐκ τῶν ξένων ἐφίεται γλωσσῶν, ἀλλὰ προσεκτίον, ἵνα μὴ ἐποικοδομῇ χόρτον, καὶ καλάμην, καὶ τότε μάλιστα καὶ ταχύερα

καὶ ἐντελέστερα μανθάνων θέλει ἐποικοδομῇ ἐπὶ θεμελίων οἰκείων καὶ στερεῶν, Πύργον οὐρανομήκη ἀνυψῶν οὐ τῆς Χαλάνης καὶ τῆς Βαβέλ. Πόσον λυπηρὸν καὶ γελοῖον τῷ ὄντι νὰ βλέπῃ τις Ἑλληνόπαιδα νὰ ψιττακίζῃ γλῶσσάν τινα ξένην, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐννοῇ, ἢ ν' ἀγνοῇ παντάπασι τοὺς Συγγραφεῖς τῶν ἑαυτοῦ Προγόνων, δι' οὓς καυχᾶται. Ἀλλ' ἵνα ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς καὶ Μέθοδος ἀπαιτεῖται κατάλληλος.

§. 4. Δὲν ἀρνεῖται οὐδὲ δύναται ν' ἀρνηθῇ τις τὰς ὑψηλὰς, καὶ πλουσίας γνώσεις τοῦ σοφοῦ Διδασκάλου, τοῦ ἀοιδίου λέγω Φαρμακίδου· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τις, νομίζω, νὰ ὑπάρχῃ μόνον βαθύπλουτος καὶ πολυτάλαντος Κροῖσος, ὅταν δὲν ἔχῃ καὶ τὴν καλὴν διάθεσιν καὶ θέλησιν τοῦ μεταδιδόναι ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ θησαυροῦ καὶ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἀπόρους, καὶ παντοδαπῶς νὰ γίνηται τῷ πλησίον ὠφέλιμος· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἠθικῶς ἐπὶ τῶν ἐχόντων μὲν πλουσίας τε καὶ βαθείας γνώσεις, μὴ ἐχόντων ὅμως καὶ τὸν τρόπον καὶ Μέθοδον τοῦ μεταδιδόναι ταύτας. Σέβομαι ἀληθῶς τὴν ἱερὰν κόνιν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀνδρός, ἀλλὰ συγχρόνως ἐπίσης καὶ τὴν ἀλήθειαν· ὅσω φίλος καὶ ἂν ᾖ ὁ Πλάτων, φιλότατος ὅμως ἡ ἀλήθεια. Ὁ μακαρίτης ἐξέδωκε τετράτομον Ἑγκυκλοπαιδεῖαν μετὰ σχολίων οὐ τοσοῦτον εὐκταφρονήτων, ἧς τινος ἐπίσης ἡ ἐκλογή τῆς ὕλης τῶν Συγγραφέων καὶ ποιητῶν ἀναντιρρόπως ἀναμφισβήτητος· ἡ μόνη δὲ ἑλλειψίς αὐτῆς ὑπάρχει οἱ κεκωλοβημένοι Συγγραφεῖς καὶ Ποιηταί, ὧν οἱ μὲν εἰσὶν ἡκρωτηριασμένοι ἐκ τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ἐκ τοῦ τέλους, ὥστε ὁ μαθητὴς ξεναγούμενος οἶονεῖ ἀπὸ Συγγραφέως εἰς Συγγραφέα, καὶ μεταφερόμενον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ τεμάχια μικρὰ εἰς ἄλλα τεμάχια διαφορῶν Συγγραφέων, οὔτε τὸ σύνολον τῶν ἐννοιῶν τοῦ Συγγραφέως, ἢ Ποιητοῦ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ νοῦς αὐτοῦ δύναται, οὔτε πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ νὰ συνωκλειωθῇ, σισύφειον ὑφιστάμενος δίκην καὶ τιμωρίαν. Ἡ αὐτὴ ἑλλειψίς καθορᾶται καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Παπᾶ Εὐθυμίου.

§. 5. Πόσον ἔτι ἐπιβλαβὲς καθίσταται καὶ τὸ νὰ ἐπιβαρύνηται τὸ πνεῦμα τῶν οἶονεῖ ἔτι ἀπτήνων νεοσσῶν ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς γλώσσης μαθητῶν διὰ τῶν συγχρόνως πολυειδῶν καὶ ποικίλων μαθημάτων, ὥστε φιλοτιμούμενοι, ἵνα πολλὰ ταῦτοχρόνως μάθωμεν, ἐν ἅπασιν ἀτελέστατοι διαμένομεν. Μέθοδος καὶ αὕτη προφανέστατα ἐπιβλαβὴς σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν φύσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν· κἀνταῦτα, νομίζω, λίαν ἐφαρμοστέον ὑπάρχει τὸ τῆς παρομοίας «ἀφθόνως μὲ διδάσκεις διὰ » φθόνον, ἵνα πολλὰ ἀκούσας μὴδὲ ἐν μάθῃ». Σοφὸν ὄντως τὸ τοῦ Ἀχιλλέως «ἐγὼ δ' ὀλίγον τε, φίλον τε κτλ.» Ὀμήρῳ Ἰλιάδ. Α. σίχ. καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου «εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο, καὶ

» θαμὰ τοῦ θ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο». Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. Καὶ μή μοι ἀντικρούσῃ τις τὸ «ὁ βίος βραχύς, ἡ τέχνη μακρά» εὐαρεστούμενος νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἰδέαν ταύτην, ὡς οἶονεὶ ἤδη καθιερωθεῖσαν, καὶ ἐπικρατήσασαν. Καὶ ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἴπω, τοιαῦτα ἀλευροτειλίγματα καλῆτερον νὰ λείπωσι, «κρεῖττον γὰρ εἶναι ἀμαθῆ, ἢ ἡμιμαθῆ». Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει, ἵνα ἐν πᾶσι τὴν φύσιν αὐτὴν ἔχῃ ὁδηγὸν καὶ διδάσκαλον, ἥτις οὐχὶ ἀπαξ οὐδὲ ἀθρόως τὰ διάφορα τῶν ὄντων δημιουργεῖ καὶ παράγει, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν ἀτελῶν εἰς τὰ τελειότερα βελτίζουσα. Ἀμα προχωρήσωσιν ἱκανῶς εἰς τὴν γλῶσσαν οἱ μαθηταί, καὶ τοῦ λογικοῦ συγχρόνως ἀναπτυχθέντος, καὶ ἡ κρίσις αὐτῶν ἐνδυναμωθῇ, τότε δύνανται καὶ ὑψηλοτέρων ἀψασθαι μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ τότε φειδωμένως· καὶ τότε στοιχειωθέντες ἱκανῶς, καὶ ἀνδρωθέντες ἐν τῇ γλώσσῃ δύνανται καὶ πλείονα νὰ φέρωσιν· καὶ τούτων μὲν ἄλλες.

§. 6. Τὸν ὄργανισμὸν δὲ ἤδη τῆς Ἑλληνικῆς πανταχοῦ σχεδὸν νεολαίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ μάθησιν ἀφ' ἐνὸς καθορῶν, ὑπὸ πολλῶν δὲ μαθητιῶντων ἀφ' ἐτέρου καὶ τινων καὶ φίλων μοι διδασκάλων τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν, παροτρυνάντων με εἰς τὸ νὰ τοῖς διευκολύνω πρὸς τὴν μελέτην καὶ κατάληψιν τῶν ὀλυνθιακῶν καὶ τοῦ περὶ Στεφάνου τοῦ Κορυφαίου τῶν ῥητόρων Δημοσθένους, οἵτινες ἐκ τινων εἰς τὸν περὶ Στεφάνου σημειώσεών μου τὴν ἀφορμὴν ἔλαβον, παρατηρήσας δὲ πρὸς αὐτοὺς, ὧντινων οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν φοιτητῶν εἰσὶ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, οἱ ἀπέναντι τῆς ἀρίστης ἐκδόσεως τούτων ὑπὸ τοῦ Κυρίου Κ. Ἡροκλέους Βασιάδου καὶ ἄλλων, τί δύναμαι ἐγὼ ὁ πολλοστός ἐν λογίοις νὰ συνεισφέρω πρὸς τὸν διακαῆ ὑμῶν ἔρωτα, ὃν ἔχετε συλλαβόντες πρὸς τὴν μελέτην καὶ κατάληψιν τῶν λόγων τούτων, ἤκουσα παρὰ πάντων, ὅτι ἀρίστη μὲν ἡ ἐκδοσις ἐκείνη, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐξηντλήθη παντάπασι, διὰ ταῦτα ἐτόλμησα νὰ ἀναρρίψω τὸν κῦβον, ὥστε μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἀσχολιῶν μου τῶν ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ διδασκαλικοῦ μοι ἐπαγγέλματος, καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων περιπετειῶν, καὶ οἰκογενειακῶν μοι τυρβῶν καὶ φροντίδων ἐρανισθεῖς σημειώσεις τινὰς ἐκ δύο μόνων τῶν ἡμετέρων μετὰ τῶν ἐκ τῆς πολυχρονίου μοι πείρας, ἐκδίδωμι σήμερον εἰς φῶς πρὸς χάριν τῆς φίλης μοι νεολαίας, τῆς τοσοῦτον περισπουδάστου μοι, ἐφ' ἧς ἡ πατρίς σαλεύει πάσας αὐτῆς τὰς χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ πρὸς μὀρφωσιν τῆς ὁποίας τοσαῦτα ἤδη ἔτη ἐμόχθησα, καὶ εἰσέτι μοχθῶ, ἐνταῦθά τε καὶ πολλαχοῦ.

§. 7. Μὴ δυνάμενος δὲ ὅλως νὰ εἰσέλθω καὶ εἰς τοὺς λειμῶνας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μουσῶν, ὅθεν τὸ παρ' αὐτοῖς ἄκρον νὰ συλλέξω, καὶ τὸν χυμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνθέων νὰ ἐκμυζήσω πρὸς τὸν σκόπον, περιω-

ρίσθην νὰ περιέλθω μόνον τοὺς κήπους τοῦ Κυρίου Η. Βασιάδου, καὶ Κυρίου Ν. Βάμβα, ἐξ ὧν οὐ ὀλίγα ἐδρεψάμην, ὁμολογῶ, καὶ ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων στηριζόμενος, καὶ παραβάλλων τινὰ πρὸς ἄλληλα, τὸ δοκοῦν μοι ὀρθότερον, καὶ τῇ ἀληθείᾳ Ἰσθρία σύμφωνον μᾶλλον προηρούμην μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ῥήτορος. Κείμενον δὲ μετεχειρίσθην ἐκ τῶν ἀρίστων νεωτέρων ἐκδόσεων, ἀλλ' ἐντισι χωρίοις παρήλλαξα παραδεχθεῖς ἄλλην γραφὴν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, πρὸς ἣν συμφώνως καὶ τὰ τῆς Συντάξεως ἔτρεψα, καὶ τὴν ἐνοίαν τῶν χωρίων ἀνέπτυξα· πρὸς μείζονα δ' εὐκολίαν τῆς φίλης μοι νεολαίας, ἧς χάριν καὶ τὸν τοσοῦτον ἀνέλαβον ἀγῶνα, μετὰ τῆς κατὰ Σύνταξιν ρυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ τὴν νεωτέραν Μέθοδον, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐλλείποντα ἐν παρένθεσι προσέθηκα περιπλέον, καὶ τὴν μετάφρασιν, εἴτε ἐξήγησιν τοῦ κειμένου κατὰ λέξιν μεταφράσας εἰς τρίτην στήλην κατεχώρησα. Καὶ εἰ μὲν κατὰ σκοποῦ ἔβαλον, καὶ ἡ φιλομαθὴς νεολαία μικράν τινα ὠφέλειαν τῆς ἐπὶ τὰ κρεῖττω προόδου ἀπ' αὐτῶν ἀρύσεται, καὶ διάφορόν τι τῶν ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι, τοῦτο καὶ ἐπόθουν, καὶ οἱ ἄτρυτοι, οὓς κατέβαλον πόνους, ἀκλειεῖς καὶ αἰδηλοὶ ὑπὸ νεφέεσιν οὐ σκεδασθήσονται· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς τὸ Ἔθνος χρεῶν μου μικρόν τι ἀπέτισα ὅση δύναμις· τὸ γὰρ κατὰ δύναμιν καὶ Θεῷ φίλον.

Ἐγγραφον ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 21 Φεβρουαρίου 1870.

Ὁδηγία περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συντάξεως.

§. 1. Ἡ συνήθως λεγομένη Σύνταξις, εἴτε Ἀνάλυσις περιόδου τινὸς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, πρέπει νὰ γίνηται μετὰ τῆς τελείας ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τοῦ Συντακτικοῦ, τὸ ὁποῖον ἕκαστος τῶν Διδασκάλων κατὰ τὸ Σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ, διδάσκει· εἶδον οὐκ ὀλίγους τῶν Διδασκάλων, οἵτινες παραδιδόντες τὸ Συντακτικὸν τοῦ σοφοῦ Ἀσωπίου, ἐπὶ τῆς λεγομένης Συντάξεως ἄλλων Γραμματικῶν ὁρῶν μεταχειρίζονται· ἤτοι ἄλλα μὲν θεωρητικῶς διδάσκουσιν, ἄλλα δὲ πρακτικῶς ἐφαρμόζουσιν. Π. Χ. α τῶν μαθητῶν οἱ μὲν εἰσιν ἐπιμελεῖς, οἱ δὲ ἀμελεῖς » τοῦ λόγου τούτου τὴν Σύνταξιν ποιοῦντες λέγουσι τό: οἱ μὲν εἶνε ὑποκειμένον τοῦ εἰσίν, ἡ δὲ γενική: μαθητῶν, εἶνε, λέγουσι, γενική διαιρετική κατὰ τοὺς ἀρχαίους· τὸ δὲ ἐπιμελεῖς: κατηγορούμενον τοῦ: εἰσίν· καὶ τίνες οὗτοι; ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσιν ἀνὰ χεῖρας τῶν μαθητῶν αὐτῶν τὸ τοῦ Ἀσωπίου Συντακτικόν, ὅστις διαρρήδην ἀποφαίνεται λέγων: τὸ κατηγορούμενον ἐξηγεῖ τὴν ιδιότητα τοῦ ὑποκειμένου, καὶ ὅστις οὐδὲ γενικὴν διαιρετικὴν ἀποκαλεῖ τὴν γενικὴν μαθητῶν (ἥτις καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ καλεῖται μᾶλλον διαιρουμένη, ὡς πάσχουσα διαίρεσιν, καὶ οὐχὶ ἐνεργοῦσα αὐτήν), ἀλλὰ γενικὴν προσδιορισμὸν τοῦ οἱ μὲν, καὶ οἱ δὲ, ἐμφαίνουσιν τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὰ μέρη.

§. 2. Τὸ ἴδιον ἀμαρτάνουσι καὶ ἐν ταῖς λεγομέναις γενικαῖς κτητικαῖς, ἐν ᾧ πάλιν ὁ αὐτὸς σοφὸς ἀποκαλεῖ προσδιορισμοὺς διὰ πλαγίων πτώσεων προσδιορίζοντας τὴν σχέσιν τοῦ Κτήτορος πρὸς τὸ κτῆμα, καὶ τ' ἀνάπαλιν τοῦ κτήματος πρὸς τὸν Κτήτορα, καὶ τὰς μὲν καλεῖ Κτητορολογικάς, καθὼς, ἀγρὸς Περικλέους, τὰς ἐμφαινόσας δηλαδὴ τὸν Κτήτορα, τὰς δὲ δηλοῦσας τὸ κτῆμα Κτηματολογικάς, καθὼς, δεσπότης ἡ κτήτωρ οἰκίας. Καὶ ἐν ᾧ ὁ ἴδιος ῥητῶς λέγει περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ Ῥημάτων, ὅτι ὅσα τῶν ὀνομάτων καὶ Ῥημάτων ἀπαιτοῦσι μίαν τινὰ τῶν πλαγίων πτώσεων, ταῦτα μὲν λέγονται, ὅτι συντάσσονται γενικῇ, δοτικῇ, αἰτιατικῇ, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ πλαγία πτώσις καλεῖται Συντακτικὴ, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν Ῥημάτων γενικῶς λέγει, ὅτι αὐτὴ καλεῖται Ἀντικείμενον (καὶ αὐτοὶ καλοῦσι συντακτικὴν)· ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων Προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως σημαίνων τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα σχέσιν· αὐτοὶ δὲ ἄλλας μὲν συντακτικάς, ἄλλας δὲ κτητικάς, καὶ ἄλλας διαιρετικάς ἀποκαλοῦσι.

§. 3. Εἰς τίνα Λαβύρινθον ἄρα γε ἀδιεξίτητον δὲν εἰσέρχεται ὁ ἄθλιος μαθητής, ἀλλὰ μανθάνων θεωρητικῶς, καὶ ἄλλα γυμναζόμενος πρακτικῶς; Διὸ τούτων οὕτως ἐχόντων, δυσὶν θάτερον, ἢ τὸν σοφὸν Ἀσώπιον ν' ἀφήσωσι νὰ ἐρησυχάζῃ ἐν γήραος οὐδῶ ὄντα, καὶ τὴν ἀνεπιστρεπτὴ παροιχομένην ἔωλον Μέθοδον ν' ἀνακαλέσωσιν, ἢ κατὰ γράμμα καὶ δεσποτικῶς ταῖς τοῦ ἡμετέρου Σοφοῦ διδασκαλίαις ν' ἀκολουθήσωσι μετὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐκείνου ὁρῶν καὶ κανόνων, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν διαφθόρων σχέσεων τῶν Γενικῶν, καὶ τῶν

ὑποθέσεων· ἄλλως εἰς τὸν τῶν Δαναϊδῶν Πίθον αἰωνίως θ' ἀντλοῦσι, καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ θὰ φέρουσιν. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον τῆς ἐφαρμογῆς εἶδος εἶνε, λέγουσι, δυσχερές· σύμφημι· διὰ τὸν πρωτόπειρον ὅλα εἶνε δύσκολα, καὶ δύσβατα καὶ ἀνάντης ἡ ὁδός· προχωροῦντος ὅμως τοῦ μαθητοῦ βαθμηδὸν καὶ μεθοδικῶς, νὰ ἰδῇς πόσον ῥάων καὶ εὐκόλος ἀποβαίνει, καὶ τῆς ἐτέρας ἡδίων καὶ ὁμαλῇ· τοῦτο ἡ πείρα ἀρκούντως μ' ἐδίδαξε, καὶ πεπραγματοποιημένον εἶδον οὐ μόνον ἐπὶ ἀρρένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Κορασίων μόλις δεκατετραετῶν.

§. 4. Πρέπει οἱ διδάσκαλοι νὰ γυμνάζωσι τοὺς μνηστὰς αὐτῶν μετὰ τὴν παραδοχὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν σύνδεσιν τῶν λόγων, καὶ εἰς πᾶσαν ἀλληλουχίαν αὐτῶν, ἐρωτῶντες αὐτοὺς κατὰ τίνα τρόπον οἱ λόγοι εἶνε πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένοι μιᾷς τινος περιόδου. π. χ. τὸ ἐξῆς χωρίον τοῦ πρώτου Ὀλυνθιακοῦ, α Εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ » παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες » ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ » ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ (παρέσχομεν) ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, » εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπὸ ἀπληγμέ- » νοι πραγμάτων». Ταύτην τὴν περίοδον συντάττων ἡ ἀναλύων ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ κατ' ἀρχὰς ἐκ πόσων προτάσεων σύγκειται, ποῖα ἐξ αὐτῶν ἡ Κυρία, ποῖαι αἱ ἐξαρτώμεναι· καὶ διὰ νὰ μάθῃ ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὴν Κυρίαν ἀπὸ τὴν ἐξαρτωμένην πρότασιν, πρέπει νὰ διδασθῇ τοῦτο, α ὅσας ἀπαντᾷ πρό- τασιν ἔχουσιν πρὸ ἑαυτῆς ἀναλυτικὸν τι μόριον, καθὼς, εἰ, ἐάν, ἂν, ἢν, ἐπ' ἂν, ἐπειδ' ἂν, ὅτε, ὅταν, ὁπόταν, ἡνίκα, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδ' ἡ, ὅτι, ἵνα, ὅπως, ὅφρα, ὅθεν, ὅπου, ὅποι, ὅπη, εἴτε, κτλ. ἢ πτωτικόν τι, καθὼς, ὅς, ἢ, ὅ, ὅσος, ὅση, ὅσον, οἷος, οἷα, οἷον, ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον, ὁπότερος, ὁποτέρω, ὁπότερον, καὶ ἐν γένει κἀνὲν τῶν ὀρθωτικῶν λεγομένων μορίων, (διότι ταῦτα πάντα καὶ κλιτὰ καὶ ἀκλιτὰ ὀρθοῦσι τὸν λόγον, ὅταν ᾖ πλάγιος, ὡς ὁ Ἀπαρεμφατικός) τότε νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ἡ πρότασις ἐκείνη εἶνε πάντοτε ἐξαρτωμένη· κυρία δὲ εἶνε, ὅταν δὲν ἔχῃ πρὸ ἑαυ- τῆς οὐδὲν τῶν διαληφθέντων μορίων καὶ πτωτικῶν· ἐνίοτε γίνονται ὀρθωτικαὶ Λόγου καὶ αἱ ἐρωτηματικαὶ Ἀντωνυμίαι μετὰ ἐρωτηματικὰ μόρια εἰς τὰς ἐξαρ- τωμένας προτάσεις.

§. 5. Ἐπειτα νὰ ἐρωτᾷ τι αἰτιολογεῖ ὁ γὰρ, καὶ νὰ ἐξαγάγῃ τὴν αἰτιολο- γίαν, ἥς πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐξαγωγῆς πρέπει νὰ διδασθῇ ὁ μαθητὴς τὸν τρόπον τῆς ἐξαγωγῆς, ὅτις εἶνε νὰ προτάτῃ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ τὸ λέγω, καθὼς Π. Χ. λέγω, προκόπτει ὁ μαθητής· ἐπιμελεῖται γὰρ μεθοδικῶς διδασκόμενος· ὅταν δὲ πρόκηται νὰ ἐξαγάγῃ Συμπέρασμα, πρέπει τότε νὰ προτάτῃ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ τὸ ἐπεὶ δ' ὡς Π. Χ. ἐπειδ' ἐπιμελεῖται ὁ μαθητής, διὰ τοῦτο μανθάνει, καὶ προκόπτει. Ἐπειτα νὰ ἐρωτηθῇ ποῖαι ἐκ τῶν προτάσεων εἶνε συνδεδεμέναι ἐσωτερικῶς, καὶ ποῖαι τυχαίως καὶ ἐξωτερικῶς· ὅποια εἶνε ἡ ὑπόθεσις, δυνατὴ, ἀδύνατος, βεβαία, ἀμφίβολος, ἰδεατὴ καὶ προβληματώδης, προσδοκώμενη κτλ. ὅποια ἡ συνέπεια τῆς ὑπο- θέσεως ἀπαραιτήτως, ἀναγκαία εἶνε, ἀμφίβολος καὶ ἐνδεχομένη, καὶ τότε εἶνε τοιαῦτα, καὶ παρευθὺς νὰ ἐφαρμόζῃ τοὺς κανόνας· νὰ ἐρωτᾷ τοὺς τρόπους τῶν Μετοχῶν, καὶ τίνα χώραν ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ· κατηγορηματικαὶ

εἶνε, ἐπιθετικαὶ εἶνε, ἢ Παραθετικαί· ἐπειδὴ εἶνε πολυειδεῖς· πότε συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλας, καὶ πότε οὐχί. Διὸ πρὸς κατάληψιν τῶν λεγομένων ἐπὶ τοῦ τρόπου τούτου ἃς συνταχθῇ ἡ περίοδος αὕτη τοῦ Δημοσθένους καθ' ὃν λέγω τρόπον.

§. 6. Ἡ περίοδος αὕτη λέγω, ὅτι πρῶτον σύγκειται ἀπὸ ἐξ προτάσεις, πέντε κειμένας καὶ μίαν ἀπὸ κοινοῦ ἐννοουμένην, οἷον, ἢ κ ο μ ε ν, π α ρ ῆ σ α ν, π α ρ ε ι χ ό μ ε θ α, ἦν περ (π α ρ έ σ χ ο μ ε ν), εἴ χ ε τ' ἄ ν, καὶ ἢ τ ε ἄ ν· ὡς κύριαι ἐξ αὐτῶν εἶνε δύο ἢ εἴ χ ε τ' ἄ ν, καὶ ἢ τ ε ἄ ν, αἵτινες συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἐξωτερικῶς καὶ τυχαίως διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ Κ α ί. Ἐξαρτώμεναι δὲ τρεῖς, ἢ ὅ θ' ἢ κ ο μ ε ν, καὶ π α ρ ῆ σ α ν (διότι ἐφέλκεται διὰ τοῦ καὶ τὸ ὅτε), αἵτινες καὶ αὗται ἐξωτερικῶς συνδέονται πρὸς ἀλλήλας μερικώτερον, ἐν ᾧ ἐσωτερικῶς συνδέονται μετὰ τὴν εἰ π α ρ ε ι χ ό μ ε θ α τ ό τ ε, ὅ θ' ἢ κ ο μ ε ν καὶ (ὅ τ ε) π α ρ ῆ σ α ν κ τ λ. καὶ τρίτη ἢ ἀναλόγως ἀπὸ κοινοῦ ἐννοουμένη (ἦν περ παρ έ σ χ ο μ ε ν)· δεύτερον σύγκειται συγχρόνως καὶ ἀπὸ αἰτιολογίαν καὶ ὑπόθεσιν. Καὶ ὁ μὲν γὰρ μεθ' ὅλης τῆς προτάσεώς του, ἥτις εἶνε τὸ α εἴ χ ε τ' ἄ ν Ἀ μ φ ί π ο λ ι ν, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἢ τ ε ἄ π η λ λ α γ μ έ ν ο ι π ρ α γ μ ά τ ω ν αἰτιολογεῖ τὰ ἀνωτέρω α οὐ δεῖ δὴ ἀφεῖναι τοιοῦτον. . . καιρὸν, καὶ τὸ α οὐ δεῖ παθεῖν ταῦτον, ὅπερ καὶ πρότερον πολλάκις πεπόνθατε· καθότι τὰ αἰτιολογικὰ μόρια ἄλλοτε μὲν αἰτιολογοῦσι μέρος τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως, καὶ ἄλλοτε ὁλόκληρον· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ γὰρ, ὅπερ πάντοτε ἀπαιτεῖ ὡς ὀρθοτικὸς λόγου, εἴτε ὁλόκληρος ἢ πρότασις αὐτοῦ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μετὰ προηγουμένου μορίου ὑποθέσεως, ἢ ἀναφορᾶς, ἢ χρόνου, εἶνε αὐτὸ τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως, τούτέστι τὸ εἴ χ ε τ' ἄ ν καὶ ἢ τ ε ἄ ν ἐδῶ. Τὰ δὲ κῶλα τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου εἶνε τὸ εἰ π α ρ ε ι χ ό μ ε θ α, ὅπερ περιέχει τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸ εἴ χ ε τ' ἄ ν, καὶ ἢ τ ε ἄ ν, ἅπερ περιέχουσι τὴν συνέπειαν. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις εἶνε μὲν ἐκ τῶν δυνατῶν, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, ἥτοι ψευδής· οὐ γὰρ παρ έ σ χ ο μ ε ν τὸ διὰ τί; διότι ὁ ὑποθετικὸς εἰ φέρεται πρὸς παρωχημένον ὀριστικῆς. Ἡ δὲ συνέπεια θεωρεῖται ὡς ἐνδεχομένη, καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ἐὰν τὸ πρῶτον ἐγίνετο, καὶ τὸ δεύτερον ἀφεύκτως· καὶ διὰ τί ἡ συνέπεια νὰ ᾔη τοιαύτη; διότι φέρεται καὶ αὕτη πρὸς παρωχημένον ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄ ν.

§. 7. Ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ μὴν ἀφίνωσιν οἱ διδάσκαλοι ἀνεξέταστον καὶ ἀόριστον οὐδὲν, κοσκινίζοντες τὸν λόγον ὁλόκληρον μετὰ τὸ πυκνὸν κόσκινον τῆς ἐξετάσεως, ἐξηγοῦντες συγχρόνως οὐ μόνον τὰ διάφορα σημαίνόμενα τῶν Ὀνοματικῶν καὶ Ἐπιρρήματικῶν Προσδιορισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ σημαίνόμενα ὅλων τῶν συνδεδεμένων ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς λόγων μετὰ τῶν σημαινόμενων τῶν διαφόρων Μετοχῶν, ἐξηγοῦντες ἐκάστην αὐτῶν μετὰ τὸ κατάλληλον ἀναλυτικὸν μόριον τῆς σημασίας αὐτῶν, μηδὲν τὴν κομψότητα καὶ χάριν ἐπιδιώκοντες· καθὼς ὅμως τῶρα ποιοῦσι πολλοὶ τῶν Διδασκάλων ἐξηγοῦντες τὰς Μετοχὰς πάλιν μετὰ Μετοχὴν, ἀδύνατον σχεδὸν ἀποβαίνει νὰ δυνήθωσι νὰ διακρίνωσι τοὺς διαφόρους τρόπους τῶν Μετοχῶν, τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ ἔχουσι κατ' ἀρχὰς τὴν ἀνάγκην τῆς γνώσεως· καθότι αὗται, ὡς γινώσκουσιν, εἶνε πολύτροποι καὶ πολυειδεῖς, ἄλλαι μὲν ἐξηγοῦσαι τὸν τρόπον ἄλλαι δὲ τὴν Αἰτιολογίαν, ἄλλαι Ἐναντιωματικαί, ἄλλαι Ὑποθετικαί, ἄλλαι Τελικαί ἢ Εἰδικαί, καὶ μονολεκτικῶς Κατηγορηματικαί, Ὑστερόχρονοι, ἢ Προτέρωχρονοι, Χρονικαί. κ λ. Ταῦτα ὁ μαθητὴς ἀγνοῶν πῶς

θα δυνήθῃ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Συγγραφέως, ἢ Ποιητοῦ; ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ νὰ συνήθισῃ νὰ εὐρίσκῃ τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον, τὸ ἀντικείμενον τοῦ λόγου μόνον, χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν ἀλληλουχίαν καὶ τὴν σύνδεσιν τῶν διαφόρων λόγων καὶ προτάσεων, πῶς δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ βάθος καὶ ὕψος τῶν ἐννοιῶν καὶ ἰδεῶν; οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ αὐτόχρημα ψιττακός· διὰ τοῦτο καὶ ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

§. 8. Παραδείγματος χάριν, εἰς τὸ προκείμενον χωρίον τοῦ Δημοσθένους ὑπάρχουσι Μετοχαί, ἐξ ὧν ἡ πρώτη β ε β ο η θ η κ ό τ ε ς ἐκλαμβάνεται ἤδη ἐνταῦθα ὑστερόχρονος, καίτοι σπανίως εἰς τὸν Παρακείμενον εἶνε τοιαύτη, ὡς συνήθως χώραν ἔχοντος ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τοῦ Ἀορίστου· ἡ δευτέρα ἢ κ ε λ ε ύ ο ν τ ε ς διφορεῖται· καθότι καὶ ὡς τροπικὴ νὰ ἐκληθῇ δύναται, καὶ ὡς ἀναφορικῆς, εὐοδουμένης τῆς ἐννοίας κατ' ἄμφω· διότι τινες ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ λόγου ἀμφιταλαντεύονται διττὴν σημασίαν δεχόμεναι. Διὸ ὡς τροπικὴ ἢ Μετοχὴ κ ε λ ε ύ ο ν τ ε ς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ μετὰ τὸ μόριον τῆς καθομιλουμένης (μετὰ τὸ νὰ), ὡς δ' Ἀναφορικὴ μετὰ ἀναφορικὴν Ἀντωνυμίαν (οἵτινες, οἱ ὅποιοι), καίτοι ἡ κυρίως Ἀναφορικὴ εἶνε ἡ ἔναρθρος, καὶ ἡ Ἀοριστολογικὴ, ἥτις διαφέρει τῆς Ἀναφορικῆς κατὰ τοῦτο· ἡ μὲν Ἀναφορικὴ ἐξηγεῖ ἐννοίαν θετικὴν, ἡ δὲ Ἀόριστον καὶ ἀβέβαιον, καὶ ἐξηγεῖται εἰς τὴν γλῶσσάν μας διὰ τοῦ μορίου (ἤθελε) καὶ τινος ἀναφορικῆς, καθὼς, ὁ ποιήσας καὶ διδάξας = ὅστις ἤθελε ποιῆσαι καὶ διδάξῃ· εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν δι' Ἀναφορικῆς τινος καὶ τοῦ ἀοριστολογικοῦ ἄ ν, οἷον, ὅς ἄν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ. Προσέτι· πρέπει νὰ ἀναπληρῶσιν ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὰ ἐλλείποντα, ἢ ἐξωθεν· καθὼς, ἀπὸ κοινοῦ μὲν τὸ, ἦν περ (παρ έ σ χ ο μ ε ν προθυμίαν) ἐξωθεν δὲ τὸ, εἰ π α ρ ε ι χ ό μ ε θ α (τότε), ὅτε ἤκομεν· ταῦτα γὰρ ὡς συσχετικὰ ἀπαιτοῦσι θάτερον τὸ ἕτερον, ἡγούμενα καὶ ἐπόμενα ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει· ὥστε κατὰ ταύτην τὴν ἀνάλυσιν τὸ χωρίον τοῦτο ῥυθμηθήσεται οὕτως· α Εἰ γὰρ τὴν αὐτὴν προθυμίαν (ἐκείνη) ἦν περ (παρ έ σ χ ο μ ε ν) ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, ἢ παρ ε ι χ ό μ ε θ α (τότε), ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ (ὅτε) παρ ῆ σ α ν » Ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ καὶ στρατοκλῆς ἐπὶ τούτῳ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν » καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, εἴχετ' ἄ ν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἄ ν ἦ τ ε ἄ π η λ λ α γ μ έ ν ο ι π ρ α γ μ ά τ ω ν. » Καὶ ἡ μὲν δοτικὴ Ε ὑ β ο ε ῦ σ ι ν εἶνε ἀντικείμενον τοῦ β ε β ο η θ η κ ό τ ε ς· διότι τὰ βοηθητικὰ δοτικῇ συντάσσονται· ἡ δὲ γενικὴ Ἀ μ φ ι π ο λ ι τ ῶ ν προσδιορισμὸς διὰ πλαγίως πτώσεως τοῦ ἱ έ ρ α ξ καὶ Σ τ ρ α τ ο κ λ ῆ ς σημαίνων τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος. Τὸ δὲ ἐμπρόθετον ἐπὶ τ ο υ τ ῖ τ ὸ β ῆ μ α μερικῶς αἰ αἰτιατικαὶ εἶνε προσδιορισμοὶ τῆς προθέσεως ἐπὶ, ὅλον δὲ ὁμοῦ τὸ ἐμπρόθετον προσδιορίζει τὴν διὰ βραχυλογίαν παραλειφθεῖσαν κατάλληλον εἰς τὴν ἐννοίαν Μετοχὴν (παραγενόμενοι)· διότι τὰ τοιαῦτα ἐμπρόθετα κυρίως ἀρμόζουσιν ἐπὶ τῶν κινήσεως σημαντικῶν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἡρεμίας, ὡς εἶνε τὸ π α ρ ῆ σ α ν· σημαίνει δὲ ἡ ἐπὶ κίνησιν εἰς τι· τὸ δὲ ἡ μ ᾶ ς ὑποκείμενον τῶν Τελικῶν λεγομένων Ἀπαρεμφάτων (διότι κυρίως εἶνε ἀντικείμενα τοῦ κ ε λ ε ύ ο ν τ ε ς, τὰ ὅποια καὶ Μεταβατικὰ διὰ τοῦτο ἀποκαλεῖ ὁ σοφὸς Ἀσώπιος)· ἅπερ καὶ οὕτως ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ κ ε λ ε ύ ο ν τ ε ς· ἡδύνατο δὲ καὶ ὡς ἀντικείμενον τοῦ κ ε λ ε ύ ο ν τ ε ς νὰ ἐκληθῇ τὸ ἡ μ ᾶ ς, ἐὰν συνετάσσετο μετὰ Αἰτιατικὴν προσώπου, ἀλλὰ τὰ κελευστικά συντάσσονται Αἰτιατικῇ πρός πρός καὶ δοτικῇ προσώπου· αἱ δὲ μετὰ γενικῆς Προ-

θέσεις σημαίνουσαι υπεράσπισιν προσδιορίζουσι τὰ ῥήματα παρειχώμεθα, καὶ παρέσχομεν· ἡ δὲ διὰ βραχυλογίαν παραλειφθεῖσα καὶ ἐννοηθεῖσα δεικτική ἐκεῖν ἦν εἶνε προσδιορισμὸς τῆς ἐνάρθρου ὀριστικῆς Ἀντωνυμίας τὴν αὐτὴν· καθότι αὕτη ὅταν προσλάβῃ τὸ ἄρθρον, λαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τῶν ὁμοιωματικῶν, ἅπερ συντάσσονται δοτικῇ· ἡ δὲ Ἀναφορικὴ ἦν περ κυρίως μὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐννοηθεῖσαν δεικτικὴν, ἣν καὶ προσδιορίζει, ὡς ὀρθωτικὴ ὅμως λόγου ἀπαιτεῖ ῥῆμα ὀρθόν, ὅπερ εἶνε τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἀναλόγως ἐννοηθὲν παρέσχομεν, πρὸς δὲ καὶ συντακτικῶς ἀποδίδεται ὡς ἀντικείμενον· ὁ δὲ ἂν δυνητικός, φερόμενος πρὸς παρωχημένον Ὀριστικῆς διὰ τὴν ἀμφίβολον συνέπειαν τῆς ὑποθέσεως· ἡ δὲ γενικὴ πάλιν τῶν... εἶνε ἀντικείμενον τῆς Μετοχῆς ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς γενικῆς καθότι τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, καὶ ἀποστάσεως σημαντικὰ γενικῇ συντάσσονται· τὸ δὲ ἐμπρόθετον μετὰ ταῦτα σημαίνει τὸ ὕστερον τοῦ χρόνου προσδιορίζει τὴν ἔξωθεν ἐννοουμένην Μετοχὴν συμβάντων· ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα, ὅταν κέωνται πρὸ Προθέσεων καὶ Ἐπιρρήματων ἐννοοῦσιν ἔξωθεν κατάλληλόν τινα Μετοχὴν. Καὶ οἱ μὲν δύο λόγοι, ὁ Ὑποθετικὸς δηλονότι καὶ ὁ Χρονικὸς, ἦτοι ὁ, εἰ παρειχώμεθα, εἶχετ' ἂν, καὶ ὁ, (εἰ) παρειχώμεθα τότε, ὅτε ἤκομεν, εἶνε ἀμφοτέρω συνδεδεμένοι ἐσωτερικῶς· ἐπειδὴ ὁ ἕτερος τῶν λόγων πηγάζει καὶ γεννᾶται ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἑτέρου· τὸ μὲν εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν ἀφεύκτως ἤθελε προκύψῃ ἐκ τοῦ εἰ παρειχώμεθα, εἶπερ ἐγίνετο· τὸ δὲ ὅτε ἤκομεν ἐκ τοῦ (εἰ) παρειχώμεθα (τότε)· ὁ δὲ, ὅτε ἤκομεν πρὸς τὸν παρῆσαν συνδέονται ἐξωτερικῶς καὶ τυχαίως, καθὼς καὶ ὁ εἶχετ' ἂν πρὸς τὸν ἦτε ἂν· διότι ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθεῖ ἐξ ἀνάγκης ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον, καθὼς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ· διότι οἱ πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν δὲν ἠκολούθησαν τὴν ἐπάνοδον τῶν Ἀθηναίων ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ τυχαίως πῶς καὶ κατὰ σύμβαμα. Ταῦτα περὶ Συντάξεως.

§. 9. Ἄν δὲ πρέπη τὸ αὐτὸ χωρίον καὶ πῇ μὲν νὰ συμπτυχθῇ, πῇ δὲ νὰ ἀναλυθῇ, κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ γείνη· ὁ πρῶτος χωρὶς νὰ συμπτυχθῇ ἢ πρότασις τοῦ γάρ· ὁ δεῦτερος, ἐὰν συμπτυχθῇ καὶ αὕτη· καὶ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον οὕτω· α' Ἐπ'—ἀνήκοντες γάρ (ἐκ τῆς Εὐβοίας) μετὰ τὸ βεβοηθηκέναι α' Εὐβοεῦσι, καὶ παρόντων Ἀμφιπολιτῶν Ἰέρακος καὶ Στρατοκλέους ἐπὶ τουτὶ τὸ α' βῆμα, οἵπερ ἐκέλευον (ἐὰν ἡ Μετοχὴ ἐκληφθῇ Ἀναφορικῇ), ἐν τῷ κελεύειν α' (ἐὰν Τροπικῇ), ἵνα πλείωμεν ἡμεῖς καὶ παραλαμβάνοιμεν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν α' τῇ παρασχομένῃ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας προθυμίαν παρεχόμενοι, α' εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν, ἅπερ μετὰ ταῦτα συνέβη, ἦτε ἂν α' ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων· κατὰ δὲ τὸν δεῦτερον οὕτω· α' Ἐπ'—ἀνήκοντες α' (ἐκ τῆς Εὐβοίας) μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν Εὐβοέων, καὶ παρόντων Ἀμφιπολιτῶν Ἰέρ. καὶ Στρατοκλ. ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, οἵτινες ἐκέλευον, ἵν' ἡμεῖς πλείοντες α' παραλαμβάνοιμεν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν ἐκείνη τῇ ὑφ' ἡμῶν παρασχομένῃ προθυμίαν ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, ἢ ἕνεκα τοῦ σῶσαι τοὺς Εὐβοεῖς, παρεχόμενοι, ἔχοντες ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων, ἅπερ μετὰ ταῦτα συνέβη α' πράγματα, ὄντες ἂν ἀπηλλαγμένοι· καὶ οὕτως αἱ Μετοχαὶ Παρεχόμενοι, ἔχοντες, καὶ ὄντες ἀποδοθήσονται ὡς Παρθετικά εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀνωτέρω ῥήματος πεπὸνθατε· δύναται ἀλλ' οὖν αἱ Μετοχαὶ νὰ τραπῶσι καὶ εἰς Αἰτιατικὴν ὁμοιοπύτως πρὸς τὰ ὑποκείμενα τῶν Ἀπαρεμφάτων, ἀφεῖ-

ναι καὶ παθεῖν. Ἀλλὰ διὰ νὰ δύνανται οἱ πρωτόπειροι μαθηταὶ νὰ προδεύσωσι καὶ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς γυμνάσεως πρὸς κατάληψιν τῶν ἐννοιῶν τοῦ Συγγραφέως, πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ ἐνταῦθα χειραγωγόν, ὅστις ἀναντιρρήτως θὰ εἶνε κανόνες τινὲς καὶ οὐχὶ ἀκανονίστως, ὡς ποιοῦσι τινὲς τῶν Διδασκάλων, αὐτοὶ μόνον συμπτύσσοντες καὶ ἀναλύοντες, χωρὶς νὰ ὀδηγήσωσι καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν τὸν τρόπον καὶ τοὺς κανόνας, καὶ ἔπειτα ἀπαιτοῦντες παρὰ τῶν μαθητῶν σύμπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν, ἀγνοούντων ὅπως τί ἐστὶ τοῦτο καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνηται. Διὸ παραθέτομεν καὶ ἐνταῦθα κανόνας τινὰς πρὸς μικράν τινα ὀδηγίαν καὶ χειραγωγίαν.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΕΝΙΚΩΣ ΣΥΜΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ.

§. 10. Καὶ πρῶτον Σύμπτυξις μὲν λέγεται, ὅταν οἱ ἀναλελυμένοι διὰ διαφόρων μορίων καὶ πτωτικῶν λόγοι συμπτύσσονται· καὶ μερικῶς μὲν τοιοῦτοι τῆς Σύμπτυξεως εἶνε οἱ ἀκόλουθοι.

α'. Συμπτύσσεται ὁ Ἀναφορικὸς λόγος, «ὅς ἐπιμελεῖται, μανθάνει, εἰς τὸ, ὁ ἐπιμελούμενος μανθάνει—ὁ νέος, ὅστις ἐλληνίζει, καλεῖται ἐλληνιστὴς εἰς τὸ—ὁ νέος ὁ ἐλληνίζων καλεῖται ἐλληνιστής· ἐνταῦθα, ὡς ὁρᾷς, ὁ ἀναλελυμένος Ἀναφορικὸς συνεπτύχθη εἰς τὸν ἐπίσης συνεπτυγμένον Ἀναφορικὸν διὰ τῆς Ἀναφορικῆς Μετοχῆς.

β'. Ὁ Ἀοριστολογικὸς—ὅς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ εἰς τὸ—ὁ ποιήσας καὶ διδάξας διὰ τῆς Ἀοριστολογικῆς Μετοχῆς.

γ'. Ὁ Χρονικὸς—ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἰς τὸν συνεπτυγμένον—ἐλθόντος τοῦ πληρώματος κτλ.

δ'. Ὁ ὑποθετικὸς—ἐὰν ἐπιμελῶνται οἱ μαθηταί, προκόπτουσιν εἰς τὸ,=ἐπιμελούμενοι προκόπτουσιν· ὅταν ὅμως τὰ ῥήματα ἦναι ἑτεροπρόσωπα, τὸ τῆς προηγουμένης ἐνεργείας μεταβάλλεται εἰς γενικὴν Ἀπόλυτον—καθὼς, ὅταν ὁ Διδασκαλὸς διδάσκῃ, οἱ μαθηταὶ μανθάνουσι, τοῦ Διδασκάλου διδάσκοντος, οἱ μαθηταὶ μανθάνουσι.

ε'. Ὁ Τελικὸς—παρεγενόμεν, ἵνα διδάξω εἰς τὸ παρεγενόμεν διδάξων, ἢ ἕνεκα τοῦ διδάξαι—ἐφ' ᾧ διδάξαι, πρὸς τὸ διδάξαι, πρὸς διδασκαλίαν· μετελικὴν ὅμως Μετοχὴν ἐπὶ τῶν κινήσεως σημαντικῶν.

στ'. Ὁ Εἰδικὸς—σὲ βλέπω, ὅτι ἐπιμελῆσαι=ὁρῶ σε ἐπιμελούμενον, δι' εἰδικῆς, ἢ κατηγορηματικῆς Μετοχῆς, ὅπερ κοινὸν εἰς τὰ ὁράσεως, αἰσθήσεως, γνώσεως, τοῦ δῆλός εἰμι καὶ φανερῶς καὶ ἐν γένει πάντων τῶν δηλωτικῶν· δι' εἰδικῶν δὲ Ἀπαρεμφάτων, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἐξῆς ἐξ εἰδῶν τῶν ῥημάτων, τῶν Δοξαστικῶν, ἢ ἀμφιβολίας σημαντικῶν, ὡς, δοκῶ, ἠγοῦμαι, νομίζω, οἶμαι, ὑπολαμβάνω, κτλ. Ἀπειλητικά, Ὁμοτικά, Ἐπαγγελτικά, — ὑπισχνοῦμαι, ὑπόσχομαι, ἐπαγγέλλομαι κτλ. Ἐλπιστικά—ἐλπίζω κτλ. καὶ Λεκτικά ἐν γένει· καθὼς—λέγουσιν, ὅτι ἦλθε=λέγουσιν ἐλθεῖν—ἐλπίζω, ὅτι θὰ τὸν ἶδω=ἐλπίζω ὄψεσθαι· καὶ τὰ μὲν Ἐλπιστικά, Ἀπειλητικά, Ὁμοτικά, καὶ Ἐπαγγελτικά κατὰ μέλλοντα τοῦ Ἀπαρεμφάτου, ἢ Ἀόριστον προσκειμένου, ἢ ἐννοουμένου τοῦ Ἄν· τὰ δὲ λοιπὰ, κατὰ τὸ τριμερὲς τοῦ χρόνου.

Ζ'. Ὁ Αἰτιολογικός — ἐπειδὴ ἐπιμελῆ, προκόπτεις = ἐπιμελούμενος προκόπτεις. κτλ.

§. 11. Ἀνάλυσις δὲ λέγεται, ὅταν τοὺς διαφόρως συνεπτυγμένους λόγους τοὺς ἀναλύωμεν διὰ τῶν καταλλήλων μορίων, ἀντιστρόφως, δηλαδή τῶν ἀνωτέρων· καθὼς, τὴν ἀναφορικὴν Μετοχὴν ἀναλύομεν διὰ τῆς ἀναφορικῆς Ἀντωνυμίας — ὁ νέος ὁ ἐλληνίζων = ὁ νέος, ὅστις ἐλληνίζει· τὴν Ἀοριστολογικὴν διὰ τῆς ἀναφορικῆς καὶ τοῦ Ἀοριστολογικοῦ Ἀν—ὁ ποιήσας καὶ διδάξας = ὁς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ· τὴν χρονικὴν διὰ τῶν χρονικῶν μορίων, ὅτε, ὅταν, ἡνίκα κτλ — τοῦ πληρώματος ἐλθόντος = ὅτε, ἡνίκα ἦλθε τὸ πλήρωμα, καὶ τῶν καταλλήλων ῥημάτων· τὴν ὑποθετικὴν διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων καὶ τοῦ καταλλήλου ῥήματος — οἱ μαθηταὶ ἐπιμελούμενοι μαθαίνουν εἰς τὸ, ἐὰν ἐπιμελῶνται, μαθαίνουν. Τοὺς τελικοὺς Ἀπαρεμφατικούς τε καὶ Μετοχικοὺς διὰ τῶν τελικῶν μορίων, ἵνα, ὅπως, ὡς, κτλ. — ὀφείλουσιν οἱ μαθηταὶ ἐπιμελεῖσθαι = ὀφείλουσιν . . . ἵνα ἐπιμελῶνται . . . — ἦλθον ἐγὼ παύσουςα τεὸν μένος = ἦλθον ἐγὼ, ὅπως παύσω τὸ σὸν μένος· τοὺς Εἰδικούς Ἀπαρεμφατικούς τε καὶ Μετοχικούς διὰ τῶν μορίων ὡς καὶ ὅτι — ὀρῶσε ἐπιμελούμενον = ὀρῶσε, ὅτι ἐπιμελῆσαι, καὶ, ἐλπίζω μαθόντας τοὺς μαθητὰς τούτους τοὺς κανόνας πολὺ ὠφελήθησεν = ἐλπίζω, ὅτι ἐὰν μάθωσι . . . πολὺ ὠφελήθησονται. κτλ.

§. 12. Ἐτε γίνεται Σύμπτυξις καὶ Ἀνάλυσις,

Α'. Ὅταν ὁ ἀπρόσωπος λόγος μεταβάλληται εἰς προσωπικόν — καθὼς, δεῖ τοὺς μαθητὰς ἐπιμελεῖσθαι τῶν μαθημάτων, εἰς τὸ ὀφείλουσιν οἱ μαθηταὶ, ἵνα τῶν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται μαθημάτων, καὶ τὰνάπαλιν.

Β'. Ὅταν ὁ Διαλογικός εἰς τὸν Διηγηματικόν, καὶ τὰνάπαλιν — οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι; ἔστιν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, εἰς τὸ, λέγεται τὸν Σωκράτην εἰπεῖν, οὐκοῦν ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι καὶ τὸν Εὐθύδημον εἰπεῖν, ἔστι. κτλ.

Γ'. Ὅταν ὁ Ἑνεργητικός εἰς Παθητικόν, καὶ τὰνάπαλιν — καθὼς — τιμωρῶ τὸν ἀμελῆ μαθητὴν, εἰς τὸ, τιμωρεῖται ὑπ' ἐμοῦ ὁ ἀμελής τῶν μαθητῶν· ἂν ὅμως, τοῦ ῥήματος ὄντος οὐδετέρου, δὲν ὑπάρχῃ ἀντίστοιχον Παθητικόν, τότε γίνεται ἡ σύμπτυξις περιγραφικῶς, ἢ περιφραστικῶς — καθὼς, διὰ τὴν μέθην ἀλγῶ τὴν κεφαλὴν· ἡ μέθη πρόξενος ἄλγους τῆς κεφαλῆς μοι γέγονεν, ἢ ἀλγεῖν μοι τὴν κεφαλὴν.

Δ'. Ὅταν ὁ Ἀφηρημένος εἰς τὸν Συγκεκριμένον καὶ τὰνάπαλιν· καθὼς, ἡ διαδοχὴ τῆς πρόσθεν φυλακῆς ἔρχεται ἐκ τῆς πόλεως, εἰς τὸ, οἱ διάδοχοι τῶν πρόσθεν φυλάκων ἔρχονται ἐκ τῆς πόλεως.

Ε'. Ὅταν οἱ προσδιορισμοὶ ἐκφράζωνται ποικίλως, καὶ διὰ Μετοχῆς, καὶ δι' Ἀπαρεμφάτου, καὶ διὰ Προθέσεων, καὶ διὰ Συνδέσμων· καθὼς, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς διδάσκων, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς τῷ διδάσκειν, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς διὰ διδασκαλίας, καὶ ἀπροθέτως, τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ ὠφελῶ . . . ἐπειδὴ, διότι διδάσκω.

ΣΤ'. Τὸ ὀνοματικόν λεγόμενον Ἀπαρέμφατον ἐπὶ μὲν βεβαίῳ καὶ θετικῶν ἐννοιῶν ἀναλύεται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὡς καὶ τῆς Ὀριστικῆς Ἐγκλίσεως, καὶ εἰς ὄνομα, καθὼς τὸ ἐπιμελεῖσθαι ὠφέλιμον = ἡ ἐπιμέλεια ὠφέλιμον — τὸ ἐπιμελεῖσθαι λίαν ὠφέλησε τοὺς μαθητὰς = ὅτι ἐπεμέλοντο . . . ὠφέλησε . . . καὶ διὰ τοῦ

ὅταν καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, καθὼς δούλοι γὰρ ἀνδρα, κὰν θρασύπλαγχνός τις ᾖ, ὅταν συνειδῇ πατὴρ ἢ μητὴρ, κακὰ, = τὸ συνειδέναι δούλοι· ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων, εἰ, ἐὰν, ἂν, ἢ· καθὼς ἀμφιβάλλω, ἂν θὰ ὠφελήσῃ τὸ φάρμακον αὐτὸ = ἀμφιβάλλω ὠφελήσῃ κτλ. Ἐπὶ δὲ Ὀρισμοῦ καὶ Προαναφωνήσεως, εἴτε Προαγγέλεως διὰ τοῦ τελικοῦ μορίου ἵνα, καθὼς, αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλε Ἰησοῦν Χριστὸν = αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ τὸ γινώσκειν σε κτλ. — καὶ, Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους = τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

§. 13. Καὶ ὀρισμὸς μὲν λέγεται ἡ ἐξήγησις ὁποιοῦδήποτε ἀντικειμένου, καθὼς, εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα· αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ κτλ. διότι ἐξηγεῖ καὶ σαφηνίζει τὸ τί ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ διὰ τοῦ ἵνα γινώσκωσί σε κτλ. Προάγγελσις δὲ λέγεται ὅταν διὰ τῆς προτασσομένης δεικτικῆς, ἥτις καὶ προπαρασκευαστικὴ διὰ τοῦτο ἀκούει, προλαμβάνει καὶ προειδοποιεῖ, ὅπερ ἔχει νὰ εἴπῃ παρευθὺς· ἔχει καὶ ὁ Ὀρισμὸς προτεταγμένην δεικτικὴν Ἀντωνυμίαν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν διακρίνεται ἐκείνης, ὅταν ἔχῃ κείμενον, ἢ ἐννοούμενον τὸ Συνδετικόν ἐστίν, ὅπερ εἶνε τὸ κυρίως χαρακτηριστικόν τοῦ Ὀρισμοῦ, ἐν ᾧ ἡ Προάγγελσις δέχεται πάντα τὰ ῥήματα, πλὴν τῶν συνδετικῶν, ἅπερ εἶνε τὰ διακριτικὰ σημεῖα τοῦ Ὀρισμοῦ καὶ τῆς Προαγγέλεως.

Ζ'. Ὅταν ὑπάρχωσι δύο ῥήματα κατὰ συμπλοκὴν, θάτερον μεταβάλλεται εἰς Μετοχὴν ἐπὶ μὲν ταῦτοπροσωπίας εἰς ὀνομαστικὴν, ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας εἰς ἄλλην πλαγίαν καὶ μάλιστα εἰς γενικὴν ἀπόλυτον· μεταβάλλεται δὲ πάντοτε τὸ ῥῆμα τῆς προηγουμένης ἐνεργείας· καθὼς, ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται καὶ προκόπτει = ὁ μαθητὴς ἐπιμελούμενος προκόπτει· καθότι προηγείται ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἔπεται ἡ προκοπή· ὡσαύτως καὶ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, οἷον, ὁ διδάσκαλος διδάσκει, καὶ ὁ μαθητὴς μαθαίνει = τοῦ διδασκάλου διδάσκοντος, ὁ μαθητὴς μαθαίνει, οὐχὶ δὲ καὶ τὰνάπαλιν τοῦ μαθητοῦ μαθάνοντος, ὁ διδάσκαλος διδάσκει· διότι καὶ ἐδῶ προηγείται ἡ διδασκαλία τῆς μαθήσεως· ἄλλις καὶ τούτων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

§. 1. Ἡ Ἑλλὰς ἅπασα καὶ τοι εἰς πολλὰς ἀνεξαρτήτους πολιτείας διηρεῖτο πολιτικῶς, ἢ συγγένεια ὅμως, ἢ γλῶσσα, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἢ ἐκ Πελασγῶν καταγωγὴ, ἢ θρησκεία, τὸ κοινὸν συμφέρον, ἢ ἐλευθερία συνεκέντρον πάντας τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἔθνος ἐν ἀπετέλουν. Τρεῖς πόλεις μεταξὺ αὐτῶν ἐφιλονέικουν πρὸς ἀλλήλας περὶ τῆς γενικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Λακεδαίμων, καὶ αἱ Θῆβαι. Καὶ ἡ μὲν Λακεδαίμων διὰ τὸ σοφὸν πολίτευμα, τὸ ὁποῖον εἶχε δώσῃ πρὸς αὐτὴν ὁ σοφὸς Νομοθέτης αὐτῆς καὶ βασιλεὺς Λυκοῦργος, κατέστη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διαιτήτρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῆς πολεμικῆς ἀνδρίας εἶχε τὰ πρυτεῖα πάντων. Ἡ ἠθικὴ ὅμως αὐτῆς αὐστηρότης καὶ πολεμικὴ μετέβαλε τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς εἰς σκληρὰν δεσποτείαν, ὥστε οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπεχθανόμενοι ἔτρεψαν τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς πόλιν τὰς Ἀθῆνας.

§. 2. Αἱ δὲ Ἀθῆναι μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι λαμπροτάτην αὐτῶν νικὴν κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς καταστροφὴν τῶν βαρβάρων ἐλκύσασα τὴν εὐνοίαν τοῦ πλείστου μέρους τῶν συμμάχων, καὶ μάλιστα διὰ τὸ Πausanίου μῖσος, ἀναλαμβάνει τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, ἀντικαθιστᾷ τὴν Σπάρτην, γίνεται αὐτὴ τῶρα διαιτήτρια τῶν Ἑλλήνων, ἡγεμονεύει ἐπ' αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἀρξαμένης δὲ καὶ αὐτῆς νὰ φέρηται πρὸς τοὺς Ἕλληνας σκληρότερα, καὶ νὰ καταχρᾷται τὴν ἡγεμονίαν, τότε ἐξυπνεῖ πάλιν ἀπὸ τοῦ ληθάργου τῆς ἀδρανείας ἡ Σπάρτη ὑπὸ πολλῶν πόλεων κεντουμένη, μεμφομένων τὴν ἀναλγησίαν καὶ ἀδράνειάν της κατὰ τῆς τυραννικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπιχειρεῖ τὸν περιβόητον ἐκεῖνον πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐν ᾧ ἐπὶ τέλους νικητῆς ἐξελθοῦσα ἐπανελάβε μετὰ θριάμβου τὴν προτέραν αὐτῆς ὑπεροχὴν κατὰ τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὀλιγοχρόνιος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα αὕτη ἡγεμονία τῶν Λακεδαιμονίων ἐνεκα τῶν ἑαυτῆς αὐθις καταχρήσεων, ὅπερ παρώξυνε πάλιν κατ' αὐτῆς καὶ ἐπανεστήσε πάντας τοὺς Ἕλληνας ἀναλαβοῦσα

πάλιν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τοὺς εὐσηρεσθημένους λαοὺς, ἐτόλμησε καὶ τοι ἀδύνατος νὰ καταβάλῃ τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς Λακεδαίμονα διὰ τῆς βοηθείας αὐτῶν ἐκείνων τῶν Περσῶν, οἵτινες ἄλλοτε εἶχον βοηθήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους κατ' αὐτῆς, ὡς ὁ ῥήτωρ τούτων μνείαν ποιεῖται ἐν τε τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου, καὶ τῷ δευτέρῳ Ὀλυμπιακῷ. Ἡ ἰσορροπία τούτων τῶν δύο μεγάλων δυνάμεων διέτρηε τὴν Ἑλλάδα ἐν εἰρήνῃ· ἀλλ' ὕστερον διετάραξαν αὐτὴν αἱ Θῆβαι, ὅτε ἀπαλλαχθεῖσαι τῆς καταπίεσεως τῶν Λακεδαιμονίων ἐτόλμησαν καὶ νὰ ἡγεμονεύσωσιν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων.

§. 3. Οἱ Θηβαῖοι ἄλλοτε συμμαχοῦντες μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄλλοτε δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἡὐχαριζοῦντο νὰ ἔχωσι τὰ δευτερεῖα. Ἀπὸ τοῦ πελοποννησιακοῦ ὅμως πολέμου ἔχοντες πάντοτε τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας, καὶ ἐξησχημένοι κάλλιστα εἰς τὰ τοῦ πολέμου, συνέλαβον τὴν ἰδέαν καὶ τοῦ νὰ πρωτεύσωσιν ἐν τοῖς Ἕλλησι· καταλλήλου δὲ πρὸς τοῦτο ἐδράξαντο ἀφορμῆς τῆς ἀρνήσεως τῆς ἐκ μέρους αὐτῶν ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης, ἣν τίνα ἐνήργησαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαιτοῦντες οἱ Θηβαῖοι νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτοὺς ἐν ταύτῃ ἄρχοντας ἀπάσης τῆς Βοιωτίας, ὅπερ εἰς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον ἔληξεν, εἰς ὃν ἀντέσχον ἀνδρείως στρατηγούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου, ἀνδρὸς μεγάλου φιλοσόφου, μεγάλου δὲ καὶ στρατηγοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἐνίκησαν ἐν Λεύκτροις τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ὅστις καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ἐν Μαντινείᾳ νίκης.

§. 4. Ἐκ τῆς συνοπτικωτάτης λοιπὸν ταύτης περιγραφῆς καταδείκνυται, ὅτι εἰς τρεῖς μεγάλας φατρίας ἡ Ἑλλὰς εὐρίσκετο διηρημένη. Αἱ Θῆβαι ἐζήτουν νὰ ὑψωθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Σπάρτης. Αὕτη διελογίζετο νὰ ἀνορθωθῇ. Αἱ Ἀθῆναι, ἂν καὶ ἐκλιναν φανερά πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ἵνα ταπεινώσωσι τὴν ὀφρὺν τῶν Θηβαίων, οὐχ' ἥττον ὅμως ἐπεθύμουν νὰ βλέπωσιν ἀμφοτέρας ταύτας νὰ μάχωνται πρὸς ἀλλήλας, θέλοντες, εἰ δυνατόν, νὰ καταβάλωσιν ἀμφοτέρας. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος, ὅποτε ἐξαίφνης ἀνεφάνη ὁ Φίλιππος, βασιλεὺς ἀκάματος περὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, καὶ δεινότατος εἰς τὴν πολιτικὴν, ὅστις συνέλαβε τὸν τολμηρὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστῇ κύριος τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ καὶ ἐσχάτως ἐπέτυχε διὰ τὴν ἀλληλομαχίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν διαφθοράν τῶν Ἀθηναίων, καὶ νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ ἧς λυσσῶδῶς ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΙΔΙΩΣ.

§. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν πεισιστρατιδῶν, καὶ ἀνάκτῃσιν τῆς πολιτείας τοῦ Σόλωνος, τὴν ὁποίαν

θηρσκευτικῶς διατηροῦντες διήγον σωφρόνως, πειθαρχοῦντες μὲν τοῖς ἄρχουσι, πρὸς ἀλλήλους δὲ ἐν ἁρμονίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ διακείμενοι, μετὰ τοὺς Μηδικούς πολέμους πλουτίσαντες ἐκ τῶν πλουσιωτάτων λαφύρων, καὶ διαφθαρέντες ἠθικῶς, εἰς πολλὰ ἤρχισαν νὰ ἐξοκείλλωσιν ἄτοπα. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ δῆμος ἐπαρθείς ἐπὶ τῷ μεγέθει τῶν κατορθωμάτων, δυσκόλως ἠνείχετο νὰ πειθαρχῇ κατὰ τοὺς νόμους εἰς τοὺς ἄρχοντας, νὰ ἄρχῃ μᾶλλον αὐτὸς ἐπιθυμῶν· ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ ἄριστοι ἀναφχνέντες εἰς τοὺς Μηδικούς πολέμους στρατηγοί, μὴ θέλοντες τοῦ λοιποῦ καὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν νὰ γίνωνται ὁδηγοὶ συνετοί, καὶ παιδαγωγοὶ φρόνιμοι, κατεδαπάνων τὰς πολυτίμους στιγμὰς τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρωτείων μικροφιλοτίμους ἀμίλλας, καὶ ὑποθάλλοντες κολακείαις τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας τοῦ δήμου, ἠνείχοντο μετὰ μεγίστης ἀναλγησίας νὰ πράττωνται ἐν τῇ πόλει πολλὰ καὶ αἰσχρά.

§. 6. Τὴν ἀσύγνωστον τοῦ δήμου ταύτην διαγωγὴν ὁ περικλεῆς ἐκεῖνος Περικλῆς ἀντὶ νὰ συστειλῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς, τῆς πειθαρχίας, τῆς ὁμονοίας καὶ ἀγάπης, καὶ τῶν λοιπῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, νὰ ἀφηνιάσῃ μᾶλλον ἀρῇκεν, ὑπανόξας αὐτῷ πᾶσαν ἀναρχίας ὁδὸν, ἥτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου, κατασταθέντα ἄργον, δειλὸν, λάλον, καὶ φιλοχρήματον. Οἱ δὲ ἀμαθεῖς καὶ ἀγοραῖοι διάδοχοι αὐτοῦ, οἳ οὐδὲν τοῦ Ἀλλαντοποιοῦ Κλέων ἐκεῖνος, Ἰπέρβολος, Εὐβουλος, καὶ οἱ τοιοῦτοι, ἄνθρωποι ἀσελγεῖς καὶ ἀκόλαστοι, οὐδὲν ἱερὸν, οὐδὲν ὁσιον ἔχοντες, ἔτι μᾶλλον ἐξηχρείωσαν· καὶ ἵνα προμνηστεύωσιν εἰς ἑαυτοὺς τὰ πρωτεῖα, καὶ πράττωσι πρὸς ἰδιοτέλειαν τὰ ἀρέσκοντα ἑαυτοῖς, ἀνίκαντοι πάντῃ πρὸς τὸ διοικεῖν τὰ κοινὰ, καὶ εἰς τὴν ἄλογον τοῦ δήμου νὰ ἀνθίστανται ὁρμῇ, εἰς ἓν καὶ μόνον τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐφίστων, ὅπως λέγωσιν ἰδιοτελῶς καὶ πράττωσι πάντα πρὸς ἡδονὴν τοῦ δήμου.

§. 7. Συνεπεία λοιπὸν τοιούτων προστατῶν οὐδὲν ἄλλο προσεδόκατο, εἰμὴ ἡ ἀπώλεια τῆς προτέρας αὐτῶν εὐδαιμονίας, ἥτις καὶ δὲν ἐδράδυνεν ἐπὶ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μηδὲ ὑπολάβη τις, ὅτι ἡ πολεμικὴ τῶν Λακεδαιμονίων ἐμπειρία, οὐδὲ ἡ στρατηγικὴ ἱκανότης τοῦ Ἀρχιναυάρχου αὐτῶν Λυσάνδρου κατέβαλεν αὐτούς, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ διακίρσεις αὐτῶν καὶ ἀκολασία. Ἀλλὰ καίτοι τοιοῦτοι, μόλα ταῦτα μέχρι τῆς τελευτῆς τούτου τοῦ πολέμου, καὶ ὀλίγον μετ' αὐτὸν διετήρουν ὅπως δῆποτε τὴν πολεμικὴν αὐτῶν ἀρετὴν, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι στρατευόμενοι, καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους τολμηροὶ ὄντες· ὕστερον ὁμως καὶ τοῦτο ἀπώλεσαν τ' ἀγαθὸν, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἀσύγνωστον ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν κατήντησαν, ὥστε ὁπότε ἡ Σάλπιγξ τοῦ Ἀρεως ἀπήχει προσκαλοῦσα αὐτοὺς εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, ξενικὰ ἀπέστελλον οἱ Γεν-

νάδαι στρατεύματα, αὐτοὶ δὲ ὡς τσελεπῆδες οἴκοι μένοντες, ἐκάθηντο ἄργοι, περιφερόμενοι εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν περιερχόμενοι ἐπλαστολόγουν, προσηλωμένοι ὅλως εἰς τὸ νὰ πυνθάνωνται ἀλλήλους διὰ τὰ κινώτερα τῆς ἡμέρας, καὶ ἀκούοντες τοὺς ῥήτορας λαιδορομένους ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐλέγχων αὐτοὺς ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ κατχμέμφεται, νὰ εὐφραίνωνται, πολλὰ μὲν διὰ τῶν ψηφισμάτων ὑποσχόμενοι, διὰ δὲ τῶν πραγμάτων οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιοῦντες, τὰ δὲ δημόσια στρατιωτικὰ χρήματα νὰ κατασπαταλῶσιν εἰς ἑορτάς, πανηγύρεις, καὶ θεάς.

§. 8. Διὸ καὶ μετὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον τοσαύτας ἔχοντες δυνάμεις, καὶ στρατηγούς οὐκ εὐκαταρρονήτους, οἷον τὸν Χαβρίαν ἐκεῖνον, Ἰφικράτην, καὶ τὸν Κόνωνος Τιμόθεον, δὲν ἐδυνήθησαν μόλα ταῦτα οὔτε τὴν ἀνακτῆθεισαν ἡγεμονίαν ἐπὶ πολὺ νὰ διατηρήσωσιν, οὔτε τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κτήσεις τῆς πόλεως νὰ διαφυλάξωσι. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν κατὰστάσει εὐρίσκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπιχειρήσας νὰ καταλύσῃ τὴν αὐτονομίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ νὰ ἀνυψώσῃ ἀρχὴν, ἐπολέμει ἀκαταπαύστως ἄλλοτε πρὸς τούτους, καὶ ἄλλοτε πρὸς ἐκείνους, φενακίζων καὶ ἀπατῶν τοὺς κούφους Ἀθηναίους διὰ προσποιητῆς εἰρήνης, συνθηκῶν, καὶ ὀρκίων, καὶ ὑποσχέσεων, ἀποκοιμίζων αὐτοὺς, οὓς ἐθεώρει ὡς τὸ μέγιστον κώλυμα τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σχεδίων, καὶ κατακτητικῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοιοῦτοι, ὁποῖος δὲ ὁ ἄσπονδος καὶ ἀδιάλλακτος αὐτῶν ἐχθρὸς Φίλιππος ἴδωμεν.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

§. 9. Ἡ Μακεδονία τότε περιωρίζετο ἐκ μὲν δυσμῶν ἀπὸ τὴν παραλίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου· ἐξ ἀνατολῶν δὲ ἀπὸ τὴν περὶ τὸν ταύτης μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἥτις διέρχεται διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐβρου, (νῦν δὲ Μαρίτσας) ποταμοῦ, καὶ τῆς πόλεως Κυφέλων· ἐκ βορρᾶ δὲ ἀπὸ τὴν νοσημένην εὐθείαν γραμμὴν, διερχομένην διὰ τῶν ὀρέων, Βαρτίσκου, Σκάρδου, Ὀρβήλου, Ῥοδόπης, καὶ Αἴμου· ἐκ δὲ νότου ἀπὸ τὴν Ἑγνατίαν ὁδὸν, ὅτε τις προχωρεῖ ἀπὸ τὸ Δυρράχιον (τανῦν Δουράτσον) πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς γῆς τῶν Θεσσαλονικέων, ὥστε τὸ σχῆμα αὐτῆς καταντᾷ παραλληλόγραμμον.

§. 10. Βασιλεῖς δὲ αὐτῆς ἐξ Ἀργεῶν ὀρμώμενοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλείδου· πρῶτος δὲ βασιλεὺς αὐτῆς λέγεται δέκατος ἑβδομος Ἡρακλείδης Κάρανος, ὅστις κατ' ἄλλους ταυτίζεται μετὰ τὸν πρῶτον Περδίκαν· εἴτα Ἀργαῖος, Φίλιππος, Ἀέροπος, Ἀλκέτας, Ἀμύντας ὁ πρῶτος, ὃν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτος Ἀλέξανδρος, ἐφ' οὗ τὰ ὅρια τῆς Μακεδονίας ἱκανῶς ἐξετάθησαν· τοῦτον αὖθις διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ δευ-

τερος Περδίκκας, ἐξελάσας τῆς ἀρχῆς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἀλκέταν καὶ Φίλιππον, τὸν πάππον τοῦ Φιλίππου· ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως ὁ Ἀρχέλαος, νόθος υἱὸς τοῦ Περδίκκα εἰς τὰ 421 π. Χ. διώκησεν ὁμως αὐτὴν ἀξίως, καὶ μεγάλως ὠφέλησε τὴν Μακεδονίαν, φρούρια οἰκοδομήσας, ὁδοὺς εὐθείας διαχαράξας, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον πάνυ καλῶς ἠυτρέπισεν· ὡς φιλόμουσος πρῶτος ἐν Μακεδονίᾳ συνέστησεν ἀγῶνας σκηνικοὺς, μεταπεμψάμενος μεταξὺ ἄλλων ποιητῶν καὶ Εὐριπίδην, Ἀγάθων, καὶ Χοίριλον· ἐφονεύθη δὲ ἐν τινὶ κυνηγεσίᾳ πληγείς ἀκουσίως ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου αὐτοῦ Κρατεροῦ.

§. 11. Μετὰ δὲ ἀλλεπαλλήλους διαδοχὰς περιῆλθεν ἡ βασιλεία καὶ εἰς χεῖρας Ἀμύντου, πατρὸς τοῦ Φιλίππου περὶ τὸ 392 π. Χ. ἐκπεσὼν δὲ ὁ Ἀμύντας τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ πάλιν καταχθεὶς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ὅλην τὴν χώραν ἀνακτησάμενος παρ' Ὀλυνθίων διὰ τῆς βοήθειας τῶν Λακεδαιμονίων, τέσσαρα καὶ εἴκοσιν ἔτη βασιλεύσας, ἐτελεύτησεν ἐν γῆρᾳ, καταλιπὼν ἐξ Εὐρυδίκης τρεῖς υἱοὺς, Ἀλέξανδρον, Περδίκκαν, καὶ Φίλιππον· παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ὁ πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος εἰς τὰ 370 π. Χ. προσκληθεὶς τε παρὰ Θεσσαλῶν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίων τῦράννου, ἀπῆλθεν εἰς Λάρισσαν. Ἐλευθερώσας δὲ τοὺς Θετταλοὺς ἀπὸ τῆς τυραννίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου, αὐτὸς σχεδὸν ἐγένετο τύραννος αὐτῶν, κρατήσας παρανόμως τὰς πόλεις αὐτῶν, καὶ φρουρὰν εἰσαγαγὼν, ἕως οὗ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπη τὴν Θεσσαλίαν, μαθὼν, ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης ἐπειρᾶτο νὰ ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς ἀρχῆς.

§. 12. Ὁ Πελοπίδας μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσυχίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου προσεκληθὲν κατὰ τῆς τυραννίδος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου, μετέβη εἰς Μακεδονίαν ὡς διαλλακτὴς, δικαστὴς, καὶ σύμμαχος τοῦ ἀδικουμένου ἐκ τῶν δύο διαφορομένων Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολεμαίου. Διαλύσας τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τοὺς φυγάδας, ἔλαβεν ὄμηρον τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως Φιλίππου, καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Θήβας, ὅπου διηγάτο ὁ Φίλιππος παρὰ Παρμένει παῖς ὣν τότε, καὶ ζηλωτὴς γέγονεν Ἐπαμινώνδου κατὰ τε τὸ δραστήριον τὸ περὶ τοὺς πολέμους, καὶ τὰς στρατηγίας, κατ' οὐδὲν ὁμως μέρος καὶ τὸ παραμικρὸν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν ἐκείνου τοῦ ἀνδρός. Ἄλλοι ὁμως λέγουσιν, ὅτι ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐρυδίκης ἐστάλη ἐπίτηδες εἰς Θήβας, ὅπως λάβῃ ἀνατροφὴν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Ἐπαμινώνδου.

§. 13. Περὶ δὲ τὸ 368 π. Χ. φονεύσας ὁ Πτολεμαῖος τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν ἀδελφὸν Φιλίππου κατεῖχε τὴν ἀρχήν. Διαιρεθέντων δὲ τῶν Μακεδόνων εἰς δύο, οἱ ἄλλοι τοῦ φονευθέντος μετεπέμψαντο τὸν Πελοπίδαν αὐθις· ὡς δὲ οὗτος προσήγγισε, τοὺς μὲν μισθοφόρους στρατιώτας αὐτοῦ ὁ Ἀλωρίτης πείσας διὰ χρημάτων μετέστησεν εἰς ἑαυτὸν,

τὴν δόξαν ὁμως καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πελοπίδου φοβούμενος ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρου, καὶ ὠμολόγησε μετὰ δεήσεων, ὅτι τὴν ἀρχὴν θὰ τὴν διαφυλάξῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ τεθνηκότος, καὶ θὰ γνωρίζῃ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον πρὸς τοὺς Θηβαίους· πρὸς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Φιλόξενον, καὶ πεντήκοντα ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ὁμήρους δούς, καὶ ἡσυχάσας τότε ἐδολοφονήθη μετὰ τρία ἔτη καὶ αὐτὸς ὑπὸ Περδίκκα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δολοφονηθέντος Ἀλεξάνδρου εἰς τὰ 365 π. Χ., ὅστις Περδίκκας παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, καὶ βσιλεύσας πέντε ἔτη, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, ἠττηθεὶς ἐν μεγάλῃ τινὶ πικρατάξει. Ταῦτα κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐγένοντο πρὸ τοῦ νὰ βασιλεύσῃ ὁ Φίλιππος· ἀκολουθῶς θέλομεν ἰδεῖν καὶ πῶς οὗτος ὁ βασιλεὺς παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, μεγάλην καὶ φοδερὰν τὴν Μακεδονίαν κατέστησεν οὐ μόνον εἰς τοὺς περιοίκους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀπωκισμένα ἔθνη.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΥΤΟΥ.

§. 1. Ὁ Φίλιππος ἦτο τρίτος υἱὸς Ἀμύντου τοῦ δευτέρου, δέκατος δὲ ἔκτος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἔλκων τὸ γένος ἀπὸ Καράνου δεκάτου ἐβδόμου ἀπογόνου τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις ἐλθὼν ἐξ Ἀργεῶς τὸ 814 π. Χ. μετὰ δυνάμεως, καὶ κυριεύσας μέγα μέρος τῆς πικραλίας Μακεδονίας, συνέστησε πρῶτος τὸ βασίλειον τοῦτο, οὗτινος τὸ γένος διαδοχικῶς ἐβασίλευσε μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὅτε δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου Περδίκκας ἐφονεύθη μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς, τοῦτο μαθὼν ὁ Φίλιππος ὁμηρεύων εἰσέει ἐν Θήβαις, ἢ κατ' ἄλλους ἀνατρεφόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἐπαμινώνδου, πρὸς ὃν ἐπίτηδες ἢ μήτηρ Εὐρυδίκη ἐπὶ ἀνατροφῇ ἐνεπιστεύθη, ἀποδρὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου διαδεξάμενος πρῶτον ἐπιτροπικῶς τὴν βασιλείαν ἀντὶ τοῦ ἀνηλίκου ἀνεψιοῦ αὐτοῦ τρίτου Ἀμύντου υἱοῦ τοῦ Περδίκκα εἰς τὰ 360 π. Χ., ἀνηγορεύθη ἔπειτα βασιλεὺς ἕνεκα τῶν δεινῶν περιστάσεων, αἵτινες ἀπῆλθον ἀνδρα θερμουργὸν καὶ δραστήριον.

§. 2. Ἀναβὰς οὕτως ὁ Φίλιππος εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ἀγων τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἔσπευσε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινὴν ἐλπίδα. Οὐδόλως ἐκπλαγεὶς διὰ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ταραχὰς, ἀλλὰ καθησυχάσας καὶ ἐνθαρρύνας πρῶτον τοὺς καταπεπληγμένους ἔνθεν μὲν τὰς δυνάμεις τῶν Ἰλλυριῶν Μακεδόνας, ἐξ ὧν ἐν ἐκείνῃ τῇ παρατάξει πλείους τῶν τετρακισχιλίων ἐφονεύθησαν, ἔνθεν δὲ τοὺς Παίονας, οἵτινες γείτονες ὄντες ἐπόρθουν τὴν χώραν, ἐν οὐδενὸς μέρει τοὺς Μακεδόνας λογιζόμενοι, εἴτα πρῶτος συστήσας τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Τροίᾳ τῶν ἠρώων συνασπισμοῦ, ὡς δ' ἄλλοι, τῆς φάλαγγος τοῦ Ἐπαμινώνδου, ὁ καὶ πιθανώτε-

ρον, καὶ οὕτως ἐξασκήσας εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ εὐθαρσεῖς τοὺς Μακεδόνας ποιήσας, ἄλλους μὲν τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν νικῶν, ἄλλους δὲ διὰ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ συνέσεως καθησυχάζων, Κότυν δὲ τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν διὰ δωρεῶν πείσας ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς καθόδου τοῦ ἀντιζήλου αὐτοῦ Πausανίου, ἔχοντος καὶ αὐτοῦ δικαιώματά τινα ἐπὶ τοῦ θρόνου διὰ τὴν βασιλικὴν συγγένειαν, καὶ τὰ πάντα σχεδὸν τακτοποιήσας ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, συλλαμβάνει εὐθὺς τὴν ἰδέαν τοῦ τολμηροῦ σκοποῦ τοῦ νὰ γείνη καὶ κύριος τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μεγαλητέραν φρόνησιν, πολιτικὴν σύνεσιν, καὶ ἀγχείνοιν, ὧν δὲν ἔσφερετο, ἀναπτύξας μάλιστα καὶ τοσαύτην ἐπιτηδειότητα εἰς τε τὰς ῥαδιουργίας, ἀπάτας, καὶ σκευωρίας. Διορῶν δὲ, ὅτι οἱ μόνοι, οἵτινες ἠδύναντο νὰ τῷ γίνονται ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα εἰς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς, ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τούτους καὶ μάλιστα ἐπειράθη νὰ ὑπέλθῃ δι' ἀπάτης, ὑποσχέσεων μηδέποτε πραγματοποιηθεῖσων, καὶ τὸ χεῖριστον προδοσιῶν τῶν ἰδίων πολιτῶν, δι' ὧν καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε.

§. 3. Καὶ κατ' ἀρχὰς λοιπὸν πέμψας πρέσβεις εἰς Ἀθήνας τὸ δεύτερον μὲν ἔτος τῆς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, τὸ 359. π. X., ὁμῶς, καὶ γράμματα, ὑπέσχετο, ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀνανεώσῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν φιλίαν· (διότι καὶ αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς τὸν ἀντεπολιτεύοντο πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν, κατάγοντες διὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως τρισχιλίων ὀπλιτῶν, καὶ ναυτικῆς συγχρόνως δυνάμεως, ὧν ἔστρατήγει Μαντίας, Ἀργαῖόν τινα ἐπὶ τὴν βασιλειαν) ἔδοσκεν αὐτοὺς διὰ κενῶν ἐλπίδων, ὅτι θὰ συμπράξῃ μετ' αὐτῶν εἰς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως, ἐὰν ὁμῶς παρ' αὐτῶν λάβῃ τὴν Πύδναν, ὅπερ ἔπρεπε νὰ μένῃ μυστικὸν μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως, ἵνα μὴ δῆθεν μαθόντες τοῦτο Πυδναῖοι καὶ Ἀμφιπολίται δυσареστηθῶσι, καὶ κινήσωσι πάντα λίθον, ὅπως μὴ γείνη. Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐπανελθόντες εἰς Ἀθήνας πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν εἶπον, πρὸς τὴν βουλὴν ὁμῶς ἀνήγγειλαν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι περίεργοι νὰ μάθωσι τί εἶνε τὸ ἀπόρρητον τοῦτο, περιφερόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἡρώτων ἀλλήλους περὶ τούτου, καὶ οὕτω κατέστησαν αὐτὸ πολυθρύλητον, ὡς αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ λέγει.

§. 4. Ἀποκοιμίσας οὕτω τοὺς Ἀθηναίους ἐκστρατεύει τὸ αὐτὸ ἔτος (359 π. X.) κατὰ τῶν Παιόνων, ὧν τινων ὁ βασιλεὺς Ἄγις τετελεύτηκε, καὶ νικήσας αὐτοὺς, κατηνάγκασε νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἴτα στρατεύσας καὶ κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ τούτους ἐν παρατάξει νικήσας, ἠνάγκασε νὰ ἀποδώσωσιν ὅσας κατεῖχον Μακεδονικὰς πόλεις, καὶ πρέσβεις περὶ εἰρήνης νὰ ἀποστείλωσι· τὰ δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι δυστυχῶς ἐκαρκινοβάτουν, καὶ οἱ Ἕλληνες αὐτοχειροτόνητοι οἶονεῖ στρατηγοὶ τοῦ

Φιλίππου ἀνεπαισθήτως ἐγίνοντο, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειτα, καὶ ὡς ἄγγελοι αὐτοῦ κατεσκέυαζον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ τέρμα τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σκοπῶν τάσιν μεγίστην ἀλληλομαχοῦντες ἐδείκνυν. Τὸ ὁκόλουθον ἔτος (358 π. X.) οἱ κάτοικοι τῆς Εὐβοίας, τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς Πέδας τῆς Ἑλλάδος ὠνόμαζε, στασιάζαντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ οἱ μὲν τοὺς Θηβαίους, οἱ δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐπικαλεσθέντες, ἤρξαντο τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅποτε διὰ προτροπῆς τοῦ στρατηγοῦ Τιμοθέου πέμψαντες οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν ἐκυρίευσαν τὴν Εὐβοίαν, καὶ τοὺς μὲν Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀφῆκαν, τὰς δὲ πόλεις παρέδωκαν εἰς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐφ' ᾧ οὗτοι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εὐγνωμονοῦντες ἐστεφάνωσαν.

§. 5. Ὁ δὲ Φίλιππος διαθέσας τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίαν ὡς ἐπεθύμει, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν· οἱ δὲ Ἀμφιπολίται οἱ πρότερον ὡς Θεῶ θύοντες τῷ Φιλίππῳ, τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἀποστρεφόμενοι, γνόντες τέως τὴν ἀπάτην αὐτῶν, εὐθὺς ἐπεμψαν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις τὸν Ἰέρακα καὶ τὸν Στρατοκλῆν, δι' ὧν παρεκάλουν τοὺς Ἀθηναίους νὰ πλεύσωσιν ἐκεῖσε καὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι προσφάτως ἐπανελθόντες ἀπὸ τῆς Εὐβοίας, καὶ δύνανται ἔχοντες ἕτοιμον, καὶ ἐν ᾧ ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἐπόθουν ἔγεινεν αὐτόματον, ἀντὶ νὰ τρέξωσι προθύμως καὶ μετὰ σπουδῆς, ὅσης ἐπέδειξαν καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, ἀπέπεμψαν ἀπράκτους τοὺς πρέσβεις ἀπατηθέντες αὐτῶν ὑπὸ Φιλίππου, ὅστις δι' ἐπιστολῆς ὡμολόγει πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἡ Ἀμφίπολις εἶναι κτῆμα αὐτῶν ἀναφαίρετον, πολιορκεῖ δὲ αὐτήν, ἵνα τὴν παραδώσῃ πρὸς αὐτοὺς· τὸ ἴδιον ἔπραξαν οἱ κοῦφοι Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς Ὀλυνθίους, οἵτινες ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐπιβλαβῇ θεωροῦντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν αὔξησην τοῦ Φιλίππου, ἀπέστειλαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις εἰς Ἀθήνας θέλοντες νὰ συνδιαλλαγῶσι καὶ συμμαχίαν μετ' αὐτῶν νὰ συνδέσωσιν, ἀλλὰ προτιμήσαντες πάλιν οἱ κοῦφοι τὴν φιλίαν ἐκείνου τῆς συμμαχίας τῶν Ὀλυνθίων ἀπέβαλον καὶ αὐτοὺς, ὡς ὁ ῥήτωρ πάλιν ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ διαβεβαίει, ἐν ᾧ πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς δυνάμεως καὶ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου ὁ καταλληλότατος καιρὸς ἦν οὗτος, καθὼς πάλιν αὐτὸς οὗτος ὁ ῥήτωρ ἀποφαίνεται ἐν τῷ τρίτῳ Ὀλυνθιακῷ λέγων « ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρῆσαι καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω. »

§. 6. Οἱ εὐαπάτητοι Ἀθηναῖοι ἀμέριμνοι τοῦ λοιποῦ περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως ἀπέστειλαν εἰς Χερσόνησον τὸν Χάρητα ὅστις ἠνάγκασε τὸν Κερσοβλέπτην νὰ κάμῃ ἄλλας συνθήκας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους δικαίας καὶ συμφερούσας· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ περιποιήσῃ τὴν προτέραν δύνανται εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεχείρησε νὰ ἀνακτήσῃ τοὺς ἀπαλλοτριωθέντας τῶν

συμμάχων, Χίους, Βυζαντίους, Ῥοδίους, καὶ Κώους, καὶ ἐντεῦθεν ἐξεῖ-
 ῤάγη ὁ συμμαχικὸς πόλεμος εἰς τὰ 358 π. Χ. Ὁ δὲ πανοῦργος Φί-
 λιππος ἀφ' ἐτέρου, καιροῦ ἀρμοδίου δραξάμενος διὰ τὸν συμμαχικὸν πό-
 λεμον, ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν, τοὺς μὲν ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐξώρι-
 σεν, ἐν οἷς καὶ ὁ Στρατοκλῆς, τοὺς δὲ προδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν ἐθανά-
 τωσεν (α) εἰπὼν, ἐὰν τὴν πατρίδα αὐτῶν δὲν ἐφείσθησαν, πρὸς ἐμὲ ὁ-
 ποῖον χαρακτῆρα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως θὰ δεικνύουσι; πρὸς δὲ
 τοὺς λοιποὺς ἐδειξε φιλάνθρωπίαν· τὴν δὲ πόλιν οὐ μόνον πρὸς Ἀθη-
 ναίους δὲν ἐπέδωκε κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ καὶ δύο ἀκόμη πόλεις,
 Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν, ἐκυρίευσεν. Ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τούτοις οἱ Ἀ-
 θηναῖοι τὸν πολυδάπανον ἐκείνον καὶ πολυετῆ πόλεμον ὑπὲρ τῆς Ἀμφι-
 πόλεως πρὸς αὐτὸν ἐξήνεγκαν· ἀλλὰ καὶ τότε πῶς ἐπολέμουν οἱ ἄθλιοι;
 αὐτοὶ μὲν δι' ἐπιστολῶν καὶ ψηφισμάτων, μηδαμῶς στρατευόμενοι, οἱ
 δὲ στρατηγοί, οὓς ἀπέστελλον, τοῦτον μὲν τῆς πόλεως τὸν πόλεμον φεύ-
 γοντες, μισθὸν μὴ λαμβάνοντες, ἰδίους εὕρισκον πολέμους πρὸς τὸ συμ-
 φέρον ἑαυτῶν χωροῦντες, τοὺς δὲ ἰδίους συμμαχοὺς ἦγον καὶ ἔφερον,
 καὶ μάλιστα πάντων ὁ ἀκόλαστος καὶ μέθυρος Χάρης, καθὼς πάλιν καὶ
 τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ ἐκτίθησι.

§. 7. Ὁ Φίλιππος λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγων, καὶ φιλάνθρωπως πρὸς
 ἕνα ἕκαστον τῶν Ἀθηναίων προσφερόμενος, πραγματικῶς δὲ πολεμῶν,
 καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μετὰ
 τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλυνθοῦ, τὴν ὁποῖαν διὰ τὸ ὁμορον τῆς χώρας, καὶ τὴν
 μεγάλην αὐτῆς δύναμιν, καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν θέλων νὰ ἐλκύσῃ
 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ πρὸς Ἀθηναίους νὰ καταστήσῃ πολεμίαν, Ἀνθεμοῦντα
 μὲν, ἦν τινα πάντες οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, ἐδώρην εἰς
 Ὀλυνθίους, μετ' αὐτῶν δὲ ἐκπολιορκήσας καὶ τὴν Ποτίδαιαν παρέδωκεν
 εἰς τοὺς ἰδίους, τὴν δ' ἐκεῖ φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων μετὰ φιλάνθρωπίας
 δολίου εἰς Ἀθήνας ἐξαπέστειλεν. Εἵτα καὶ τὴν πόλιν Κρηνίδας κυριεύ-
 σας Φιλίππου μετωνόμασε, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χρυσᾷ μεταλλεῖα καλλιερ-
 γήσας, πλείω τῶν χιλίων ταλάντων πρόσοδον ἐξ αὐτῶν κατ' ἔτος ἐλάμ-
 βανε, δι' ἧς εὐπορῶν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Μακεδονίας ὑπερύψωσε, καὶ
 πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων προδόντας τῶν ἑαυτῶν πατρίδων νὰ γείνωσι προέ-
 τρεψε. Καὶ οὕτως ὁ μὲν Φίλιππος καθ' ἑκάστην ἡῤῥξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο,
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐσμικρύνοντο καὶ ἐξησθένουν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀσύγ-
 γνωστον διαγωγὴν τοῦ ἀκολάστου καὶ ἀσώτου στρατηγοῦ αὐτῶν Χάρ-
 ρητος, ὅστις οὐ μόνον ὅσας πόλεις Τιμόθεος ὁ υἱὸς τοῦ Κόνωνος ἀνέκτη-
 σε, παραίτιος ἐγένετο διὰ τῆς φαυλοδίου αὐτοῦ διαγωγῆς νὰ ἀπολέσῃ ἡ

(α) Τοῦτο ἦτο ἀσύγνωστον πολιτικὸν λάθος τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐναντίον μάλιστα εἰς
 τοὺς κατακτητικὰς σκοποὺς αὐτοῦ.

πόλεις ἀλλὰ καὶ τριήρεις οὐκ ὀλίγας, καὶ τάλαντα πλείω τῶν χιλίων πεν-
 τακοσίῳ. Ταῦτα καὶ ἡ διαδοθεῖσα φήμη, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς θὰ βοη-
 θήσῃ τοὺς πολεμίους τῶν Ἀθηναίων μὲ τριακοσίας τριήρεις, ἠνάγκασε
 τὸν δῆμον νὰ διαλύσῃ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον διαρκέσαντα ἔτη τρία
 (358—355 π. Χ.).

§. 8. Ὅτε δὲ τὸ 356—5 π. Χ. συνεμάχησαν κατὰ Φιλίππου οἱ
 τρεῖς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, Παιόνων, καὶ Ἰλλυριῶν, μὴ ὄντες ἐν μέρει
 ἕκαστος ἀξιόμαχος ν' ἀντιπαραταχθῇ, ὑποπευόμενοι ὡς γείτονες τὴν
 ταχείαν καὶ μεγάλην αὐτοῦ αὐξήσιν, αἴφνης καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπιφα-
 νεῖς ὁ Φίλιππος, ἐν ᾧ εἰσέτι ἦσαν ἀνέτοιμοι, καὶ καταπλήξας αὐτοὺς τῷ
 ἀπροσδοκῆτῳ ἠνάγκασε νὰ προστεθῶσιν εἰς τοὺς Μακεδόνας· οὕτω λοι-
 πὸν πάντα τὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἔθνη προσοικειωθείς τὰ μὲν διὰ πο-
 λέμου, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ
 κατὰ Φιλίππου λέγει, ἤρξατο νὰ πραγματοποιῇ βαθμηδὸν καὶ τὰ τοῦ
 μεγάλου αὐτοῦ σχεδίου, ὅπερ ἦν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐπει-
 δὴ ὡς προείπομεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν μόνοι ἱκανοὶ νὰ ματαιώνωσι τὰ κα-
 ταχθόνια αὐτοῦ σχέδια, καὶ ἅπειρα προσκόμματα νὰ παρεμβάλλωσιν εἰς
 τὴν ἐπίτευξιν τῶν φιλοδόξων καὶ κατακτητικῶν αὐτοῦ σκοπῶν, τούτους
 καὶ παντοιοτρόπως ἐπειράτο νὰ καταβάλλῃ πρῶτον. Διὸ καὶ ἐπεχείρησε
 νὰ ἀφαιρῇ παρανόμως τὰ κτήματα τῶν Ἀθηναίων, εἰσβάλλων εἰς Ἀθ-
 ῖνον, Ἰμβρόν, καὶ πολίτας Ἀθηναίους αἰχμαλωτίζων, καὶ εἰς Μαρα-
 θῶνα ἀποβαίνων, καὶ τὴν ἱερὰν τριήρη ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας ἀφαρπά-
 ζων, ἅπερ οἱ Ἀθηναῖοι βλέποντες ἐμφοβοὶ καὶ τεθορυδημένοι, ἐκτάκτους
 ἐκκλησίας συνεχάλουν τοῦ δήμου, ἐν αἷς πολλὰ μὲν ἐψηφίζοντο οἱ κα-
 λότυχοι, οὐδὲν δ' ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἐπραττον, δι' ἅπερ ἄλλοι τε πολ-
 λοὶ φιλοπάτριδες τοὺς Ἀθηναίους ἐμέμφοντο, καὶ Δημοσθένης ἐπετίθετο
 σφοδρότερον ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου, καὶ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου ἐξι-
 στορεῖ.

§. 9. Περὶ δὲ τὸ 355—4 π. Χ. καὶ ὁ Φωκικὸς ἐξεῖράγη πόλεμος,
 ὅστις καὶ ἱερὸς διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας λέγεται, καὶ ὅστις ἐπὶ δεκαετίαν πα-
 ρετάθη. Οἱ Φωκεῖς τὰ περίξ τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν κατοικοῦντες, ἐτόλ-
 μησαν νὰ γεωργῶσι τὴν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καθιερωμένην γῆν. Οἱ πε-
 ρίοικοι λαοὶ ὀργισθέντες κατέκριναν τὴν πράξιν ταύτην ὡς ἱεροσυλίαν·
 κατηγόρησαν λοιπὸν τούτους εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον ὡς ἀσε-
 βεῖς· γενομένης δίκης, κατεδικάσθησαν ὡς ἱεροσυλοὶ, καταψηφισθέντες
 εἰς μεγάλην χρηματικὴν ποινὴν. Φιλόμηλός τις ἐκ τῶν δυνατῶν πολε-
 τῶν, ἀνὴρ τολμηρὸς, καὶ χαίρων μεγάλην ὑπόληψιν παρὰ τῷ λαῷ, ἀπο-
 δείξας εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐν Καταλόγῳ τῶν νεῶν στίχων τοῦ Ὀμήρου
 λέγοντος.

» Αὐτὰρ Φωκέων Σχέδιος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
» Οἱ Κυπάρισσον ἔχον Πυθῶνά τε πετρήεσαν,

ὅτι ἡ ἐξουσία καὶ ἐπιστασία τοῦ ναοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ναὸς τῶν Δελφῶν ἀνήκει εἰς αὐτοὺς, διήγειρε κατὰ τῆς καταδίκης, καὶ ἔπεισε νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας ἔχοντες αὐτὸν ἀρχηγόν. Τὸ πρᾶγμα κατέστη σπουδαῖον· πάντες οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος οἱ μὲν ὑπὸ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος κεντούμενοι, οἱ δὲ ὑπὸ ἰδιοτελείας καὶ παθῶν ἱκανοποιήσεως μετέσχον αὐτοῦ. Καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκηρύχθησαν Θηβαῖοι, Λοκροὶ, Θεσσαλοὶ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι πλησιόχωροι· ὑπὲρ δὲ τῶν Φωκέων Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι διὰ τὸ πρὸς Θηβαίους μῖσος, καὶ τινες ἄλλαι τῆς Πελοποννήσου πόλεις. Οἱ δὲ Φωκεῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρημάτων στερούμενοι, ἐσύλησαν πολλάκις τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν, καὶ ἀφῆρσαν χρήματα. Ὁ δὲ πανοῦργος Φίλιππος μέχρι τινὸς ἔμενεν οὐδέτερος, ἀφήσας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ ἐξαντλῶνται μαχόμεναι πρὸς ἀλλήλας, ὅπερ μάλιστα συνέτεινε πρὸς τὴν διανοσίαν· ἐν ᾧ δὲ αὗται ἐξησθένουν, ἐκεῖνος ὠχυροῦτο μᾶλλον καὶ ἐδυνάμυνε.

§. 10. Βλέπων δὲ τὴν Εὐβοίαν, ὅτι ἦτο ἐπικαιροτάτη πρὸς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς, ὡς παρατεινομένη εἰς τὰ παράλια Ἀιτικῆς, Φωκίδος, καὶ Θεσσαλίας, χωριζομένη διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀξιόλογον ταύτην νῆσον, καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβαινον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον εὐτυχεῖς κατὰ τῶν ἐκεῖσε ἀποστελλομένων στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων· περὶ δὲ τὸ 354—3. π. Χ. διαβιβάσας ἐκ Μακεδονίας δύναμιν, καὶ τὰς ἐκεῖ πόλεις διὰ τῶν τυράννων προσοικειούμενος, καὶ τοὺς Ἀθηναίους διαβάλλων πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς δι' ἐπιστολῶν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπ' αὐτῶν μηδεμίαν ἐλπίδα βοηθείας, ὡς παντάπασιν ἐκνευρισμένων, καὶ τὴν οἰκίαν χώραν μὴ δυνάμενων νὰ διαφυλάξωσι, πολλοῦ γε δέον τὴν ἀλλοτρίαν, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου ὁ ῥήτωρ διεξέειπεν, οὐχ' ἦττον ὅμως ἀπ' αὐτῆς ἐξηλάθη, ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι τὸν περιώνυμον Φωκίωνα ἐκεῖσε ἐπεμψαν, ὅστις καὶ τὸν ἀπιστον ἐκεῖνον τύραννον τὸν Πλούταρχον ἐκεῖθεν ἐξέβαλεν, ἐπικαλεσθέντα μὲν πρῶτον τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, στραφέντα δὲ μετὰ ταῦτα κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς Μακεδονικῆς φαρτρίας προΐσάμενον, τῆς ὁποίας πρότερον ἦν ἐναντίος. Διαδεχθεὶς δὲ τὸν Φωκίωνα ὁ Μολοσσός, ἄλλος στρατηγός τῶν Ἀθηναίων, ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μακεδονίζοντος κόμματος βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων φίλοι καθ' ὑπερβολὴν ἦσαν ἀδύνατοι, ἐφ' ᾧ ὁ Φίλιππος ἐνθαρρυνθεὶς ἐπιχειρεῖ καὶ ἐκ νέου διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν Εὐβοίαν, γενόμενος τέλειος κύριος αὐτῆς, ὥστε καὶ προσχώρει εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐμψυχωθέντες αὐθις ὑπὸ τῶν δημηγοριῶν τοῦ Δημοσθένους, ἐξαποστέλλουσι καὶ δεύτερον τὸν Φωκίωνα, ὅστις νι-

κήσας τοὺς ὑπὸ Φιλίππου κατασταθέντας τυράννους Κλείταρχον καὶ Φιλιστείδην ἐκδιώκει τὸν μὲν ἀπὸ τῆς Ἐρετρίας, τὸν δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀρεοῦ, καὶ ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ παλινδρομήσωσιν ὅθεν ἦλθον, ἐγκαταλιπόντες τὴν Εὐβοίαν, ἧς τοὺς κατοίκους ἐλευθερώσας πείθει νὰ συνθηκολογήσωσι περὶ συμμαχίας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

§. 11. Ἀποτυχὼν δὲ καὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς Μεθώνην εἰς τὸ 353 π. Χ. ἦντινα ὡς ὀρμητήριον χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς πολεμίους αὐτοῦ ἐκπολιορκήσας κατεδάφισεν ὡς ἐμπόδιον εἰς τοὺς κατὰ Θράκης σκοποὺς αὐτοῦ, ἔαςας τοὺς κατοίκους νὰ ἀπέλθωσιν ἔχοντας ἕκαστον ἓν μόνον ἱμάτιον, τὴν δὲ χώραν αὐτῆς διένειμεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἐν τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ ὁ Φίλιππος ἀπώλεσε τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ὑπὸ τινος τοξότου Ἀστέρος καλουμένου, ὅστις ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ βέλους «Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος.» Ὁ δὲ ἀντέγραψεν, ὡς λέγουσιν, ἂν ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν πόλιν, θὰ κρεμάσῃ τὸν Ἀστέρα εἰς τοὺς ἀστέρας· ὁ δὲ στόλος τῶν Ἀθηναίων καθυστερίσας οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἰς τοὺς πολιορκουμένους παρέσχε. Διὸ μέμφεται πάλιν ὁ ῥήτωρ αὐτοὺς ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ «τοὺς ἀποστόλους πάντας, λέγων, ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Χαγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν».

§. 12. Ὁ Φίλιππος νικηθεὶς ἐν Εὐβοίᾳ δὲν ἀπηλπίσθη, οὐδὲ μετέβαλε τὸν γενικὸν αὐτοῦ σκοπὸν, ἀλλὰ τὸ σχέδιον μόνον τοῦ πολέμου. Διὸ στρατεύει εὐθύς εἰς Θεσσαλίαν, καὶ διὰ τῶν μεγάλων πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσιῶν προσωκειοῦτο λαὸν, τοῦ ὁποίου τὸ ἀξιόλογον ἰππικὸν πάμπλου συνέτεινεν εἰς τὰς νίκας αὐτοῦ· καὶ πρῶτον ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ διαπόλεμει τὸν Φεραῖον τύραννον αὐτῶν Λυκόφρονα, ὅστις ἐβοήθειτο ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐπτακισχιλίων στρατιωτῶν τῶν Φωκέων Φαῦλον τὸν ἀδελφὸν Ὀνομάρχου, ὃν κατατροπώσας ὁ Φίλιππος ἐξέβαλε τῆς Θετταλίας· ἀντεκστρατεύσας δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φαύλου Ὀνόμαρχος μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως τῶν Φωκέων, καὶ ὑπερέχων κατὰ τὸ πλῆθος ἐνίκησε τὸν Φίλιππον εἰς δύο μάχας, καὶ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐθανάτωσεν, ὅπερ εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους τὸν Φίλιππον ἐνέβαλε, καὶ μόλις παραθαρρύνας τοὺς στρατιώτας αὐτοῦς, οἵτινες διὰ τὴν ἀθυμίαν αὐτῶν τὸν ἐγκατέλιπον, τοὺς ἔκαμεν αὐθις εὐπειθεῖς.

§. 13. Περὶ δὲ τὸ 353 π. Χ. καὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ πολλὴν καὶ ταχεῖαν τὴν αὔξησιν τοῦ Φιλίππου βλέποντες, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην, ὡς Λιβάνιός φησι, ἀποδημοῦντα τηρήσαντες αὐτὸν, πρέσβεις ἔπεμψαν εἰς Ἀθήνας, καὶ τὸν πρὸς αὐτοὺς καταλύσαντες πόλεμον, εἰρήνην ἐποίησαν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φίλιππος, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἀφορμὴν κατ' αὐτῶν ἐζήτει, ἐπανέρχεται ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας, καὶ καταπορθεὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν αἰχμαλωτίζει, ὡς ἐν Ὀλυνθιακῷ πρώτῳ ὁ ῥή-

τωρ λέγει. Μετά ταῦτα ἀπάρας ἀπὸ Μακεδονίας ἐστράτευσεν αὐθις εἰς Θεσσαλίαν ἐπὶ Λυκόφρονι τῶν Φεραίων τύραννον, ὅστις μὴ ὦν καθ' ἑαυτὸν ἀξιόμαχος, ἐπεκαλεσθὲν πάλιν τὴν συμμαχίαν τῶν Φωκέων, οἵτινες ἀπέστειλαν τὸν Ὀνόμαρχον μετὰ δισμυρίων πεζῶν, καὶ πεντακοσίων ἵππων· ἀλλ' ὁ Φίλιππος πείσας τοὺς Θεσσαλοὺς νὰ συμπολεμήσωσι, συγκροτεῖ δύναμιν πεζῶν μὲν ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, ἵππεῖς δὲ τρισχιλίους, καὶ παραταξάμενος νικᾷ τοὺς περὶ τὸν Λυκόφρονα· ὁ δὲ Ὀνόμαρχος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καταφεύγοντες εἰς τὴν θάλασσαν ἔτυχον τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Χάρητος, καὶ ῥίπτοντες τὰς πανοπλίας αὐτῶν, κολυμβῶντες ἐσώζοντο εἰς αὐτόν. Μόλα ταῦτα ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν μισθοφόρων ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους ἐθανατώθησαν· περὶ δὲ τοὺς τρισχιλίους σχεδὸν ἠχμαλωτίσθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ στρατηγὸς Ὀνόμαρχος, ὦν τὸν μὲν ἐκρέμασε Φίλιππος, τοὺς δὲ ὡς ἱεροσύλους κατεπόντισεν· οἱ δὲ τύραννοι τῶν Φεραίων, Λυκόφρων, καὶ Πυθόλαος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀνομάρχου ἔρημοι συμμάχων μείναντες, τὰς μὲν Φεράς παρέδωκαν εἰς τὸν Φίλιππον, αὐτοὶ δὲ ὑπόσπονδοι μετὰ τῶν δισχιλίων αὐτῶν μισθοφόρων ἀπῆλθον πρὸς Φάϋλον σύμμαχοι τῶν Φωκέων· ἀπαλλάξας ὁ Φίλιππος τὰς Φεράς τυραννίδος, ὥρμησε καὶ κατὰ τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, ἀποστάσης ἀπὸ τῶν Θεσσαλῶν, ἣν καὶ κυριεύσας φρουρὰν ἔθηκεν, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ φαίνεται. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ διὰ τὰς εὐεργεσίας ταύτας ἐψήφισαν νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ νέμῃται τὰ εἰσοδήματα τῶν Παγασῶν, τῆς Μαγνησίας, καὶ τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν, καὶ πιστότατοι νὰ τῷ διαμένωσι σύμμαχοι οἱ διαδόχοι ἐπ' ἀπιστίᾳ οὐ μόνον εἰς ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους, καθὼς καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ μέγαν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἔχη ὁ πανοῦργος ἀσφαλεῖς συμμάχους, τὰς πόλεις ταύτας εἰς τὰ 346 π. Χ. τὰς ἀπέδωκε πάλιν εἰς τοὺς Θετταλοὺς.

§. 14. Οἱ Θηβαῖοι τέλος ἀπαυδῆσαντες νὰ πολεμῶσι τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς τοσοῦτον χρόνον, ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐπιθυμῶν νὰ πατήσῃ σταθερῶς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὰς γενικὰς καὶ ἐθνικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ὧν ἦσαν ἀποκεκλεισμένοι πάντοτε οἱ τῆς Μακεδονίας βασιλεῖς, δραξάμενος τὴν εὐκχIRON ταύτην περίστασιν, ἐνηγκαλίσθη προθύμως τὸν πόλεμον, πρὸς ὃν ἕως τότε ἔμενεν οὐδέτερος διὰ πολιτικούς σκοπούς. Διαθέσας ὅθεν τὰ κατὰ Θεσσαλίαν ὅπως ἐπεθύμει, καὶ προφασιζόμενος ὅτι θέλει νὰ διαβῇ τὰς Θερμοπύλας, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς πύλας εἰς τὰ 352 π. Χ., ἀφ' οὗ πρῶτον παρῴξυνε τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων βοηθούντων τοὺς ἱεροσύλους, ὑποσχόμενος νὰ τοὺς βοηθήσῃ κατὰ Λακεδαιμονίων. Αἱ Θερμοπύλαι πραγματικῶς τῷ ἡνοίγον ἐλευθέραν

τὴν δίοδον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι φοβηθέντες τὰς συνεπείας ἐσπευσαν ἐνοπλοὶ εἰς τὰς Θερμοπύλας, καὶ καταλαβόντες ἐγκαίρως τὴν δίοδον ταύτην τῷ ἀπέκλεισαν τὴν διάβασιν, καὶ ἐματαίωσαν τότε τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ ταύτην.

§. 15. Ἀποτυχὼν δὲ ὁ Φίλιππος τοῦ σχεδίου τούτου ἐστράτευσεν εἰς Θράκην, ὅπου εὐρὼν τοὺς διαδόχους τοῦ Κότυρος Κερσοβλέπτην, Ἀμάδοκον, καὶ Βηρισάδην διαφερομένους, τὸν μὲν Κερσοβλέπτην, ὄντινα διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν πρῶτον, καὶ δεύτερον διὰ τὴν πρὸς τοὺς προδότης εὐπιστίαν φίλον ὄντα καὶ εὐεργέτην οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλιπον εἰς τὴν ἀπληστον πλεονεξίαν τοῦ Φιλίππου, ἐξέβαλεν οὗτος τῆς ἀρχῆς, τοὺς δ' ἄλλους δύο κατέστησεν ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ λέγεται, καὶ ταῦτα ἐκτελέσας εὐθύς τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπολιόρκει ταῦτοχρόνως, ὅπερ μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τοσοῦτον ἐταράχθησαν, καὶ λόγοι πολλοὶ καὶ θόρυβος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγένοντο, ἐπικίνδυνον εἰς ἑαυτοὺς τὴν στρατείαν αὐτοῦ ταύτην λογισάμενοι, ὥστε, καὶ τοὶ χειρῶν ἦν, ἀπεφάσισαν νὰ καθελκύσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τεσσαράκοντα τριήρεις, νὰ ἐμβαίνωσι δὲ εἰς αὐτὰς πολῖται μέχρι τῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίας, καὶ τάλαντα ἐξήκοντα ἀργυρίου, ἀλλὰ διαδοθείσης τῆς φήμης, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ καὶ ἀπέθανε, παρευθὺς τὰ μὲν ἀποφασισθέντα παρημέλησαν, περιφερόμενοι δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἡρώτων ἀλλήλους λέγεται τι καινόν; ἀσθενεῖ Φίλιππος; τέθνηκε Φίλιππος; ἐν ᾧ ὁ ἀρμοδιώτατος καιρὸς τοῦ πράττειν τὰ δέοντα ἦτο αὐτὸς, καὶ οὐχὶ νὰ ἀπασχολῶνται εἰς ταῦτα· καθότι ἂν τότε ἐστρατεύοντο, ὡς ἀπεφάσισαν προθύμως, τότε ὁ Φίλιππος ἀσθενῶν ἠθέλει κινδυνεύσῃ περὶ τῶν ὅλων, τῶρα ὅμως διὰ τὴν ἀσύγγνωστον ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν αὐτῶν οὐ μόνον ἐσώθη, ἀλλὰ καὶ ἠϋξήθη, καὶ μᾶλλον ἐπικινδυνωδέστερος εἰς αὐτοὺς ἐγένετο.

§. 16. Ἐνταῦθα ἡ ἱστορία παριστᾷ τὸν Φίλιππον εἰς συμπλοκὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες διὰ τῶν προτροπῶν καὶ φρονίμων συμβουλῶν τοῦ Δημοσθένους, ὅστις τότε ἐπὶ τῶν τοιούτων καιρῶν ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα τὸν πρῶτον κατὰ Φιλίππου ἐξετόξευσεν εἰς τὰ 354 π. Χ., ἐν ᾧ τοὺς Ἀθηναίους μεμφόμενος διὰ τὴν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν αὐτῶν καὶ προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἀνανήψωσιν ἀπὸ τὸν λήθαργον τῆς ἀδρανείας καὶ ἀργίας, ὁρῶν δὲ καὶ αὐτὸν μέγαν γεγεννημένον, καὶ λίαν αὐτοῖς ἐπικίνδυνον ἐχθρὸν, τὸν τρόπον αὐτοῦς διδάσκει, καθ' ὃν καὶ τὰ ἀπολωλότα χωρία νὰ ἀνακτήσωσι, κἀκεῖνον νὰ τιμωρήσωσιν, ἐφ' ᾧ καὶ αἱ μεγαλήτεροι αὐτοῦ ἐχθροὶ ἐγένοντο, καὶ τὰ ἰσχυρότερα πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ ἐμπόδια· ἀλλ' εἰς μάτην οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ ὑπέρογκα δαπανήματα ἀπέβησαν, ὡς παραμελούντων συνήθως νὰ ἐκστρατεύωνται ὡς δεῖ καὶ ἐγκαίρως κατὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ ῥήτορος· καθότι μόλις μετὰ ἓνα ἐνικυτὸν ἀπὸ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τεύχους ἀπέστειλαν· τόπιν.

έορτής τὸ δὴ λεγόμενον τὸν στρατηγὸν Χαρίδημον μὲ δέκα μόνον πλοῖα, κάκεινα κενὰ πολιτικῆς δυνάμεως, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου.

§. 17. Αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Λακεδαιμόνιον δὲν διανοοῦντο προθυμότερον ἄλλο τι, εἰμὴ ἀμεριμνοῦντες ὡς πρὸς τὸν Φίλιππον, οὔτινος ἡ ταπεινώσις ἔπρεπε νὰ ᾔηε τὸ κυριώτερον καὶ οὐσιωδέστερον αὐτῶν μέλημα, ἐσχέπτοντο πῶς νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Θηβαίους, τὴν ἀντίζηλον αὐτῶν πόλιν· οἱ Θεσσαλοὶ πῶς νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοὺς τυράννους των· οἱ δὲ Θηβαῖοι πῶς νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λεύκτρων, καὶ διὰ τοῦτο ὅλως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Μακεδόνα, βοηθοῦντες καὶ ἐξυπηρετοῦντες ἀνεπαισθήτως τὸν Φίλιππον εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ ταχύτερον νὰ χαλκεύῃ τὰς δι' αὐτοὺς τούτους ἐτοιμαζομένας ἀλύσεις, ἐξ ὧν ὠφελήθεις οὗτος ὡς ἄριστος πολιτικὸς διὰ τὰς πολιτικὰς διαιρέσεις τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκταθῇ καὶ πρὸς τὴν Θράκην, στρατεύει περὶ τὰ 349 π. Χ. κατὰ τῆς Ὀλύνθου, πόλεως μεγάλῃς καὶ ἰσχυρᾶς, ἀποικίας οὐσῆς τῶν Ἀθηναίων, πολεμεῖ καὶ κυριεύει βοηθουμένην ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων, ἐν ᾧ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς ὠφείλε νὰ συνδράμῃ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ, κενὰς καὶ ματαίας αἰτίας ἐπάγων κατ' αὐτῆς, ὅτι δῆθεν ὑπεδέχθησάν ποτε ἐν τῇ πόλει των τοὺς φυγάδας ἀδελφούς αὐτοῦ, καὶ ἀπέχων εἰσέτι τεσσαράκοντα στάδια ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου προεῖπεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἀνάγκη νὰ γείνη δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκεῖνοι νὰ μὴ κατοικῶσι πλέον ἐν Ὀλύνθῳ, ἢ αὐτὸς ἐν Μακεδονίᾳ. Οἱ Ὀλύνθιοι ταῦτα ἀκούσαντες πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οὗς ὁ Δημοσθένης συνηγόρησε συμβουλευόντων τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς βοηθήσωσιν, ἡ σωτηρία, λέγων, τῶν Ὀλυνθίων ἀσφάλεια ὑπάρχει τῆς πόλεως· ἀλλ' ὁ Δημάδης διαφθαρεὶς χρήμασιν ὑπὸ Φιλίππου ἀντεῖπεν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ Δημοσθένους καὶ ἀντέπραξε. Καὶ θέλων νὰ καταπλήξῃ ὁ προδότης τοὺς ἑαυτοῦ πατριώτας, τὰς μὲν δυνάμεις τοῦ Μακεδόνα ἐμεγαλοποιεῖ, ὑπενθύμιζε δὲ αὐτοὺς τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῶν Ὀλυνθίων πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ δὲν ἰσχυρεν ὁ κακόνους. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀποδεξάμενοι τὴν γνώμην τοῦ Δημοσθένους συνεμάχησαν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τρεῖς ἐπεμψαν πρὸς αὐτούς βοήθειαν, ἐξ ὧν ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης δισχιλίου ἀπέστειλαν πελταστὰς, καὶ τριάκοντα τριήρεις, καὶ στρατηγὸν τὸν Χάρητα. Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας τὸν Χαρίδημον ἐπεμψαν μὲ δεκαοκτὼ τριήρεις, τρισχιλίου πελταστὰς, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἵππεῖς, ὃς ἐλθὼν εἰς τὴν Παλλήνην καὶ Βοττιαίαν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων ἐπόρθησε τὴν χώραν. Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης παρακαλέσαντες αὐτοὺς οἱ Ὀλύνθιοι νὰ τοῖς βοηθήσωσιν ὅχι μὲ ξενικὰ στρατεύματα, ἀλλὰ μὲ πολιτικὰς δυνάμεις, ἐπεμψαν τὸ τρίτον εἰς αὐτοὺς τριήρεις μὲν δνκαεπτὰ, ὀπλίτας δὲ δισχιλίου ἐκ τῶν πολιτῶν, καὶ τριακοσίους ἵππεῖς, καὶ στρατηγὸν γενικὸν παντὸς τοῦ στόλου τὸν Χάρητα.

§. 18. Ἀλλ' εἰς μάτην αἱ τοσαῦται τῶν Ἀθηναίων παράκτιροι προσπάθειαι· εἰς μάτην αἱ τοσαῦται ἐπίση· ἐκπομπαὶ τῶν στόλων, καὶ ἀποστολαὶ τῶν πρεσβειῶν ἐπὶ τὰς πόλεις, δι' ὧν παρεκάλουν αὐτὰς νὰ τηρῶσι τὴν αὐτονομίαν των, καὶ νὰ τιμωρῶσι διὰ θανατικῆς ποινῆς τοὺς παρ' ἐκάστοις προδότας, δι' ὧν ὁ Φίλιππος ἅπαντα διεπράττετο. Εἰς μάτην καὶ οἱ Ὀλύνθιοι ξένους ἐπεκάλουντο ἐπικουρίας, ἐν ὧν ἐτίμων καὶ προήγαγον τοὺς κατὰπτύστους προδότας. Πρὶν ἢ διέλθῃ ὁλόκληρος ἐνιαυτὸς τοῦ πολέμου πάσας τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσοννήσῳ πόλεις τριάκοντα καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν διὰ προδοσίας ἔλῳν ἀπανθρώπως κατέστρεφεν, ὧν ἐπὶ τέλους καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν Ὀλυνθον ὑπὸ τοῦ ἐπαράτου Λασθένους καὶ Εὐθυκράτους προδοθεῖσαν ἐχειρώσατο, καταστρέψας καὶ ἐξανδραποδισάμενος αὐτὴν πρὸς πικραδειγματισμὸν τῶν ἄλλων. Καὶ τοὺς μὲν ὡς ἀνδράποδα ἐπώλησεν, ἐκτὸς τῶν εἰς Ἀθήνας καταφυγόντων· τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πολιτευομένους μὲ δῶρα ἀντήμειψε πλούσια· διὰ νὰ κάμῃ δὲ περισσοτέραν ἐπίδειξιν τῆς ἀπανθρώπου χαρᾶς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς Ὀλύνθου, θύσας εἰς τοὺς θεοὺς μεγαλοπρεπεῖς θυσίας, πολλοὺς τῶν παρεπιδημούντων ἐκεῖ ξένων ἐπὶ τὰς ἐστιάσεις συνεκάλει, μεγάλην πανήγυριν συστησάμενος καὶ λαμπροὺς ἀγῶνας. Καὶ τοιαῦται μὲν ὡς ἔγγιστα αἱ πράξεις τοῦ Φιλίππου ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀλύνθου· ἦτοι ἀπὸ τὰ 360 π. Χ. μέχρι τοῦ 348 π. Χ. Ἦδη ἄς περιγράψωμεν καὶ τὸν φυσικὸν, ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Φιλίππου.

§. 19. Ὁ χαρακτῆρ τοῦ Φιλίππου εἶναι μίγμα μεγάλων πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ἠθικῶν ἐλαττωμάτων. Ὁ Φίλιππος εἶχε μέγα πνεῦμα· ἡγάπα τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς ἐπιστήμονας· ἐν τοῖς οἰκείοις ἦτο βασιλεὺς ῥέκτης, ἀλλ' ἐπικῆς καὶ εὐπροσῆγορος· ἦτο φύσει εὐγλωττος, δι' ὃ καὶ αὐτοὶ οἱ ῥήτορες τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες ἐπέμφθησαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐθαύμαζον τὴν εἰς τὸ λέγειν δεινότητα αὐτοῦ· ἤξευρε νὰ μεταχειρίζεται καλῶς τὸν κάλαμον, καθὼς καὶ τὸ ξίφος καὶ ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω « ἀμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' αἰχμητής » προτερήματα, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ σωζόμεναι ἐπιστολαὶ του καὶ τὰ ἀποφθέγματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐμπειρία, καὶ δραστήριον καὶ ἀκούραστον εἰς τοὺς πολέμους· ἦτο ἐλευθέριος καὶ ἔκαμνε τὰς δωρεὰς μὲ τρόπον εὐγενῆ, εὐχαριν καὶ ἐλκυστικόν, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς ἐκ τῶν ἐναντίων κατεγοήτευεν· ἡγάπα τὴν κόλακείαν, καὶ ἐδράβευεν αὐτὴν μὲ μεγάλην ἐλευθεριότητα, ἐμίσει ὅμως τοὺς κόλακας, καὶ φίλος ὢν τῆς ἀληθείας κατεδέχετο νὰ λαμβάνῃ μαθήματα τῆς τέχνης τοῦ βασιλείου παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ ὡμολόγει χάριν εἰς τοὺς ῥήτορας τῶν Ἀθηνῶν, διότι ὀνειδίζοντές τον ἐπηνώρθουν τὰ ἐ-

λαττώματα αὐτοῦ. Εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὡς φίλος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς μετριότητος εἶχεν ἐπίτηδες ἄνθρωπον διωρισμένον νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὸν καθ' ἐκάστην πρὶν νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας του « Φίλιππε, ἄνθρωπος εἶ » γενναῖος δ' ὢν καὶ συμπαθητικὸς ἔδειξε πολλάκις τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· εἰς ἄλλους ὅμως λόγῳ μὲν φιλανθρώπως προσεφέρετο, ἔργῳ ὅμως δολίως, ἐπιόρκως, ἀπίστως, πρῶτος καὶ μόνος κακὸν τρόπον τοῦ πολитеύεσθαι καὶ ὁμιλεῖν ἐπινοήσας, εὐκόλως ἕκαστον τῶν χρωμένων αὐτῷ ἐξηπάτα καὶ προσεῖλκεν εἰς τὸ μέρος του.

§. 20. Οἱ Ἀθηναῖοι π. χ. ἦσαν εὐθύεις, κοῦφοι καὶ εὐαπάτητοι, ἐξηπάτα καὶ αὐτὸς αὐτοὺς πολλὰ καὶ μεγάλα ὑποσχόμενος· οἱ Ὀλύνθιοι ἦσαν ἰδιοτελεῖς καὶ πλεονέκται· καὶ αὐτὸς αὐτοὺς ἐξηπάτα χωρία καὶ πόλεις καὶ ἐκ τῶν ἰδίων εἰς αὐτοὺς χαρίζων· οἱ Θετταλοὶ ἦσαν ἄσωτοι, ἀκόλαστοι· προσεῖλκεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀκολασίας· καὶ συντόμως τοῖς πᾶσιν ἐγίνετο τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας ὑποχειρίους καταστήσῃ εἰς ἑαυτόν· ὡς μετριόφρων ὑπέμενε χωρὶς ὀργὴν ἀκούων λόγους σκληροὺς καὶ ἐλεγκτικούς· καὶ τὸ θαυμασιώτερον ἐλέγχους τῶν ἰδίων του ἁμαρτημάτων, δι' οὓς εὐγνωμόνῃ τοὺς ἐλέγχοντας, ὅτι τῷ ἐγίνοντο παραίτιοι διορθώσεως τῶν ἐλαττωμάτων του· ἐδέχετο τοὺς ἀστεϊσμούς, ἡγάπα τὰ ἀποφθέγματα, καὶ αὐτὸς τοιαῦτα ἔλεγεν, ἐξ ὧν σώζονται τινα ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

§. 21. Ἐὰν δὲ ἤδη θελήσωμεν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν καὶ ὡς πολεμικὸν καὶ πολιτικόν, δύσκολον εἶνε νὰ διακρίνῃ τις, πολεμικὸς μᾶλλον ἢ το μέγας, ἢ πολιτικός. Ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἦτο κρατερός αἰχμητής, ὄχι ἄμειρος στρατηγικῆς ἀγχινοίας καὶ ἀνδρείας, καὶ φιλοκίνδυνος· καθότι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐνθρονίσεώς του περικυκλούμενος ὑπὸ φοβερῶν πολεμίων ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, ἵνα καταβάλῃ αὐτοὺς, ἄλλοτε μὲν τὴν πολιτικὴν μετεχειρίζετο, ἄλλοτε δὲ τὴν βίαν· προσπαθεῖ νὰ διαίρεσῃ τοὺς φθονοῦντας αὐτόν, καὶ ἐπιτυγχάνει· φρόνιμος καὶ ἐν δυστυχίᾳ καὶ ἐν εὐτυχίᾳ δὲν καταχρᾶται τὴν τύχην τοῦ πολέμου νικήσας· δὲν ἀφινεν εἰς τὴν ἄστατον τύχην νὰ ἀποφασίσῃ περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ὅσον ἡ φρόνησις δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν τύχην· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐνέμενε πάντοτε ἀκλόνητος, πάντοτε σταθερὸς ἐντὸς τῶν ὁρίων, τὰ ὅποια χωρίζουσι τὴν εὐτολμίαν ἀπὸ τὴν θρασύτητα· ἐν τῷ Φιλίππῳ βλέπει τις βασιλέα, ἄρχοντα, ἐξισου κύριον τῶν συμμάχων καὶ τῶν ὑπηκόων, καὶ φοβερὸν ὁμοίως καὶ εἰς τὰς συνθήκας καὶ εἰς τὰς μάχας· ἡγεμόνα ἄγρυπνον, δραστήριον, τὸν αὐτὸν καὶ ταμίαν ἑαυτοῦ, καὶ ὑπουργόν, καὶ στρατηγόν, πανταχοῦ παρόντα, καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείποντα, καὶ δεσπότην, καὶ κύριον πάντων, καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, ἱκανὸν καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ κάμνῃ θαρράλους καὶ ἀνδρείους, καὶ ἐτοιμούς

νὰ ἀποθνήσκωσι, φίλους καὶ ἐτέρους προσαγορεύων, καὶ μὲ ἀξίας δωρεὰς ἀνταμείβων τοὺς εἰς τὰς μάχας ἀρετὴν ἐπιδεικνυμένους, καὶ κατορθοῦντας πολεμικὰ κατορθώματα· ἐν αὐτῷ προσέτι διορᾷ ἄνθρωπον ἀπληστον δόξης, ζητοῦντα αὐτὴν, ὅπου ἐπωλεῖτο, μὲ μεγίστην τιμὴν, τρυφὴν ἔχοντα τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους, ὅστις ἀκαταπαύστως συνδυάζει προσφυῶς καὶ τὰ ἐξ ἐτοίμου πολεμικὰ σχέδια μὲ τὴν ταχύτητα τῶν κινήσεων τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὰς στρατείας. Καὶ τοιαῦτα μὲν καὶ τοσαῦτα ἦσαν τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικὰ πλεονεκτήματα, δι' ὧν ὁ Φίλιππος ἐκοσμεῖτο.

§. 22. Ἀντιπαραβάλλων δέ τις ἤδη πρὸς αὐτὸν τὸν ὑπὸ τοσοῦτων ἐκ τύχης καὶ ῥαδιουργίας εὐνοϊκωτάτων περιστάσεων περιστοιχιζόμενον τὸν μόνον ἄσπονδον αὐτοῦ πολέμιον Δημοσθένην, οὐδεμίαν εὐρήσει μεταξὺ αὐτῶν σύγκρισιν καὶ ὁμοιότητα, καὶ μόλα ταῦτα ὑπέρτερον τὸν ῥήτορα. Ὁ Δημοσθένης εὐτόλμως ἀναλαβὼν νὰ ὑπαλειφθῇ εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου ἀγῶνα, οὐδενὸς νῦπόρει τῶν ἀπαιτουμένων ἐν τοιαύτῃ παρατάξει· οὔτε ὅπλα εἶχεν, οὔτε στρατεύματα εἰς τὴν διάθεσίν του, οὔτε χρήματα, τὰ ὅποια ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀνέχουσι τοὺς πολέμους, οὔτε αὐτοκράτωρ καὶ πληρεξούσιος τοῦλάχιστον νὰ ποιῇ ὅ,τι, καὶ ὅτε, καὶ ὅπως ἤθελεν· καὶ οὐ μόνον πολίτας δὲν νῦτύχησε νὰ ἔχῃ προθύμως ποιοῦντας τὰ κελεύόμενα καὶ ἐγκαίρως, ἀλλὰ, τὸ χεῖριστον, μακρὰν τοῦ νὰ ὁμονοῶσιν οἱ παρ' ἐκάστοις πολιτευόμενοι πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν πατρίδας καὶ ἐλευθερίας καὶ ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ἑλλάδος πόλεσι, πολλοί, ἵνα μὴ εἴπω οἱ πλεῖστοι, καὶ προδότηι τῆς ἰδίας πατρίδος ἕκαστος ἐγίνοντο. Ὁ οὖν ῥήτωρ ψυχὴν μόνην ἔχων ἀδιάφθορον, σύνεσιν πολιτικὴν, ζῆλον ἀκάματον ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἐλπίδας λίαν χρησπᾶς τοῦ ὅτι τὰ μὲν πράγματα τοῦ Φιλίππου εἶναι εὐθραστα καὶ εὐδιάλυτα ὡς ἐκ πλεονεξίας, ψεύδους, ἐπιτορκίας καὶ ἀδικίας σύστασιν λαβόντα, τὰ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οὐχὶ παντάπασιν ἀθεράπευτα, ὥς τινες ὑπελάμβανον, καὶ οἱ περὶ τὸν Φωκίωνα μάλιστα, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν πανοπλίαν ἀνλαβὼν τῶν ἀκαταμαχῆτων ὀπλῶν αὐτοῦ, καὶ ὡς περικεφαλαίαν μὲν φορέσας τὴν φρόνησιν, ὡς θώρακα δὲ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος, ὡς θυρεὸν δὲ τὸν ἀκραιφνῆ καὶ ἀπαραμείωτον πατριωτισμὸν του, ὡς ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας τὸ εὐπαρρησίαστον, ἐτοιμότητα καὶ προθυμίαν πρὸς τὸ πρесеβεῖν, ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος ἀπῆτει, ὡς μάχαιραν δὲ δίστομον τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς δεινότητος αὐτοῦ πειθῶ τῆς παρὰ πάντων θαυματομένης, καὶ ἦν ὁ Φίλιππος ἔτρεμε μᾶλλον παρὰ πάντα τῶν Ἀθηναίων τὰ ὅπλα· οὕτως ὁ ῥήτωρ καθοπλισθεὶς ἐξέρχεται ὡς ἄλλος Ἥρως ἀτρόμητος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ ἄλλος ἄοπλος Δαβὶδ κατὰ τοῦ Γολιάθ, καὶ ἀντιπαραταξάμενος ἐξέρχεται τῆς πάλης καὶ τοῦ ἀγῶνος τὸ καθ'

ἑαυτὸν νικητῆς, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος τοῦτο ὑπέδειξαν.

§. 23. Διαδοθείσης τῆς ἀγγελίας, ὅτι ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν Ἐλάτειαν, καὶ τῶν Ἑλλήνων πάντων καταπλαγέντων, καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηναίων, μόνος ὁ Δημοσθένης ἐκ πάντων τῶν ῥητόρων ἀτρόμητος ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ἀποφαίνεται γνώμην φρονιμωτάτην, καὶ διὰ λόγων ὀρθοτάτων αὐτὴν ὑποστηρίξας· συμβουλεύει νὰ προσελκύσῃσι παντοιοτρόπως τοὺς Θηβαίους εἰς τὴν κατὰ Φιλίππου συμμαχίαν· πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ ταύτης οὐ μόνον πᾶσαν τὴν προτέραν ἔχθραν πρὸς ἀλλήλους εἰς ὕδωρ λήθης νὰ γράψωσιν, ἀλλὰ καὶ μηδὲν, ἢ μικρὰ παρ' ἐκείνων νὰ ζητήσωσι· ταύτην τὴν φρονιμωτάτην καὶ ὠφελιμωτάτην γνώμην τοῦ ῥήτορος εὐχαρίστως οἱ Ἀθηναῖοι παραδεχθέντες πέμπουσι καὶ αὐτὸν μετ' ἄλλων πρέσβων εἰς Θήβας, τὰς ὁποίας καὶ πάραυτα ἔπεισε νὰ συμμαχήσωσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τῆς ῥητορικῆς του δεινότητος· ἰδοὺ ἡ νίκη. Καὶ οὔτε αἱ κολακεῖαι τοῦ Φιλίππου, οὔτε αἱ παρ' αὐτοῦ βοήθειαι εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παλαιὰ ἀντιπάθεια ἰσχυσαν νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῆς προκειμένης συμμαχίας ταύτης, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀπάντων· ἰδοὺ ἡ ἡττα· ὥστε ἂν καὶ ἡ συμμαχία αὕτη δὲν εὐτύχησεν οὐδ' ἔφερε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, τί πρὸς τὸν ῥήτορα τοῦτο;

§. 24. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὴν μεγαλητέραν μάλιστα πληγὴν ἐπέφερεν αὕτη κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, δι' ἣν δὲν ἡδυνήθη τοῦ λοιποῦ ἡ πόλις ν' ἀναλάβῃ, οὐχ ἡττον ὅμως ὁ δῆμος ἐσέβετο τὸν ῥήτορα· καὶ οὐ μόνον οὐδεμίαν δυσἀρέσκειαν κατ' αὐτοῦ διὰ ταῦτα τῷ ἔδειξεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ νέου παρηκολούθει τὰς συμβουλὰς του, καὶ εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐπισκευῆς τῶν τειχῶν, εἰς τῆς ὁποίας τὰς δαπάνας προσεχορήγησε καὶ ἐκ τῶν ἰδίων, ἐφ' ᾧ καὶ παρὰ πάντων ἐτιμήθη, καὶ ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανωθῇ μὲ χρυσοῦν στέφανον. Καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ πάλιν τὸν Δημοσθένην ἐξελέξαντο ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸν ἐπιτάφιον νὰ ἐκφωνήσῃ ἐπὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πεσόντων γενναίως, καὶ τὸ περίδειπνον ὡς παρὰ τῷ πλησιεστέρῳ πάντων τῶν συγγενῶν παρὰ τῷ ῥήτορι ἐποιήσαντο· ὥστε καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων δέικνυται, ὅτι ὁ ῥήτωρ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀνίκητος διετέλεσε.

ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ.

§. 25. Ἡ Ἀμφίπολις ἔκειτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσοννήσῳ ἐντὸς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, πρότερον μὲν Θρακικὴ πόλις ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῆς ὑπὸ Φιλίππου Μακεδονική· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι κατὰ Θουκυδίδην Ἐννέα ὁδοὶ αἱ Ἡδωνῶν· διὰ τοῦτο

καὶ οἱ Πέρσαι, ὅτε διήρχοντο ταύτην τὴν χώραν, καὶ ἔμαθον, ὅτι Ἐννέα ὁδοὶ καλεῖται, ἔθαψαν ἐν αὐτῇ ζῶντας ἐκ τῶν ἐπιχωρίων κατὰ τὸ βάρος αὐτῶν ἔθος Ἐννέα παῖδας καὶ ἴσας Παρθένους. Ἦτο δὲ ἡ πόλις αὐτῇ αὐτάρκῃ θέσιν κειμένη πρὸς τε τὸ ἐμπόριον γῆς καὶ θαλάσσης διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσφαλεῖς λιμένας, καὶ τὴν ναυπηγήσιμον ξυλικὴν, καὶ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου, εὐφορος καρποῦς ἐξάγουσα πολλούς. Διὰ ταῦτα λοιπὸν τὰ φυσικὰ τῆς προτερήματα περιμάχητος κατέστη πρὸς τε ἄλλους καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς τότε θαλασσοκράτορας. Διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος πολὺν χρόνον περὶ αὐτῆς ἐπολέμουν, καὶ ὑπὲρ τὰ χίλια πεντακόσια τάλαντα εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς κατὰ Φιλίππου πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι κατεδαπανήθησαν.

§. 26. Ἀλλ' ἡ μετὰ τοσούτων φυσικῶν πλεονεκτημάτων πόλις ἐπὶ τοσοῦτον κατεστράφη, ὥστε οὐδὲ ἵχνος τανῦν τῶν ἐν αὐτῇ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων διασώζεται. Ταύτην τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ Ἡδωνοὶ κατώκουν, ὕστερον δὲ ἀποικίας ἐξέπεμψαν Μενδαῖοι καὶ Θάσοι, καὶ μετὰ πολλοὺς μόχθους καὶ κινδύνους Μιλήσιοι καὶ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ὅτε Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, ὅστις τοὺς Ἴωνας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἀπέστησε, τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως ἀκαταμάχητον καθορῶν, νὰ παραλάβῃ τὸν βουλούμενον ἐκ τῶν Ἰόνων Μιλησίων, καὶ νὰ ἀποικήσῃ εἰς Μύκρινον τῶν Ἡδωνῶν ἀπεφάσισε, τὴν ὁποίαν Ἰστιαῖος ὁ πενθερὸς αὐτοῦ δῶρον παρὰ Δαρείου ἔλαβεν· ἀλλ' ὑπὸ τῶν περιοίκων Θρακῶν αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀποικοὶ καθ' Ἡρόδοτον περὶ τὰ (497. π. X.). Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι περὶ τὰ (470—469. π. X.)· ἐπεμψαν ἀποικίαν δέκα χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ ἐξ ἄλλων, καὶ ἐξ ἑαυτῶν, ὅτε Κίμων ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ Ἡϊόνι τοῦ Βόγου, πολιορκήσας τὴν πόλιν ἐκυρίευσεν διὰ λιμοῦ, ὁπότε καὶ Βόγη· ἐκεῖνος γενναίως ἐπυρπόλησεν ἑαυτόν· κἀντεῦθεν ὀρμώμενος καὶ τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῆς ἄλλης χώρας ἐξήλασε, καὶ τοὺς Θράκας νικήσας τοὺς συμμαχοῦντας πρὸς τοὺς Πέρσας, πᾶσαν τὴν Χερσοννήσον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὤκειώσατο· ἀλλὰ καὶ οὗτοι μετέπειτα εἰς τὰ (465. π. X.) ὑπὸ τῶν Θρακῶν ἐφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἡδωνικῇ ὡς Θουκυδίδης ἐξιστορεῖ. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὕστερον πολλάκις ἐπιχειρήσαντες περὶ τὰ (464—459. π. X.) ἄλλας νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἀποικίας ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ οὐδὲν κατώρθωσαν, ὑπὸ τῶν περιοικούντων βαρβάρων ἀποκρουόμενοι.

§. 27. Ἐπὶ δὲ Περικλέους, ὅτε πλείστα καὶ πολλαχοῦ ἀποικίαι ἐστάλησαν, Ἀγνων ὁ υἱὸς τοῦ Νικίου οἰκιστὴς περὶ (437. π. X.) ἐκπεμφθεὶς καὶ ἐξελάσας τοὺς Ἡδωνοὺς ἔκτισε τὴν πόλιν, ἥτις πρότερον, ὡς ἐφθημεν εἰπόντες, Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο, Ἀμφίπολιν μετονομάσας διὰ τὸ κεῖσθαι κατὰ Θουκυδίδην περιφανῇ εἰς θάλασσαν καὶ ἡπειρον, ὅπερ

ἐστὶ καταλληλοτάτη εἰς ἐμπόριον γῆς καὶ θαλάσσης. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐν αὐτῇ ἀποικήσαντες δὲν ἦσαν μόνον Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ συνειλεγμένοι καὶ ἐξ ἄλλων Ἑθνῶν, ὡς Θουκυδίδης πάλιν ἐξιστορεῖ λέγων « βραχὺ Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖστον σύμμικτον » ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἤρχισαν νὰ φέρωνται ἀλλοτριώτερον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τὴν ἑαυτῶν μητρόπολιν, οἰκειότερον δὲ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Διὸ καὶ Περδίκκᾳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ πειθόμενοι, καὶ τοῖς ἐν Θράκῃ Χαλκιδεῦσιν, οὐ μόνον τὴν πόλιν εἰς Βρασίδαν τὸν Λακεδαιμονίων στρατηγὸν ἐνεχείρησαν κατὰ Θουκυδίδην περὶ τὰ (424. π. X.), ἀλλὰ καὶ ὡς σωτῆρα τῆς πόλεως ὑπερεθαύμασαν, καὶ ἀποθανόντα δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ μνημεῖον αὐτοῦ περιφράξαντες ἐτίμων, καὶ ὡς Ἡρωὶ ἀγῶνας ἐτέλουν, καὶ ἐτησίως θυσίας ἔθυσον, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς εἰς οἰκιστὴν εἰς τὸν Βρασίδαν ἀνέθεσαν, καὶ τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα καταβαλόντες ἠφάνισαν, καὶ ὅ,τι μνημεῖον αὐτοῦ ἐμελλέου ποὺ τῆς οἰκίσεως νὰ διασώζηται.

§. 28. Δύναται προσέτι νὰ κατανοήσῃ τις τὴν Ἀμφίπολιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀπέχθειαν καὶ ἐντεῦθεν· ὅταν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἔκαμαν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἀποδώσωσιν ἕκαστοι ἅς περ κατεῖχον πόλεις καὶ χωρία, οὔτε οὔτοι νὰ προσχωρήσωσιν αὐτοῖς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἠθέλησαν, οὔτε Κλεαρίδας ὁ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν Ἀμφίπολιν, χαριζόμενος πρὸς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐν Θράκῃ Χαλκιδεῖς. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἀμφίπολις ἀπὸ Κίμωνος μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συνέβη νὰ ἀπολέσῃ τετράκις, ἢ πεντάκις τοὺς ἀποικήσαντας ἐν αὐτῇ Ἀθηναίους. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἐνθυμούμενοι πόσον ἡ πόλις αὕτη ἦτο ὠφέλιμος δι' αὐτοὺς, καὶ δι' ἄλλ' αὐτῆς τοπικὰ καὶ φυσικὰ προτερήματα, καὶ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν ναυπηγησίων ξύλων, καὶ τὴν τῶν χρημάτων πρόσδοτον, ἐπειράθησαν καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους νὰ γίνωσι κάτοχοι αὐτῆς, πέμψαντες ἐπὶ τούτῳ Ἰφικράτην τὸν στρατηγὸν τὸ (368. π. X.). Ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης τὴν Μακεδόνων ἀρπάσας ἀρχὴν, ἀντέπραπτεν εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ δολοφόνος αὐτοῦ Περδίκκας, ὅστις καὶ ἐπολέμησε πρὸς αὐτοὺς, ἵνα μὴ ἀνακτήσωσιν αὐτὴν πάλιν, καθὼς ὁ Αἰσχίνης εἰς τὸν περὶ Παραπρεσβείας αὐτοῦ λόγον μέμνηται.

ΠΕΡΙ ΧΕΡΣΟΝΝΗΣΟΥ.

§. 29. Ἡ Χερσόνησος αὕτη πρὸς διαστολὴν ἄλλων πολλῶν ἔκαλεῖτο Θρακακικὴ Χερσόνησος, ἢ ἢ ἐν Ἑλλησπόντῳ. Περιρρέεται δὲ αὕτη πρὸς τὰ Νοτιοανατολικά ὑπὸ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς

Ἀρκτην ὑπὸ τοῦ κόλπου, ὅστις καλεῖται ἤδη κόλπος τοῦ Μαγαρισίου. δυτικῶς δὲ ἀπὸ τὰ ἀνατολικά παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους· καὶ ἀπ' ἀνατολῶν συνέχεται διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπου σχεδὸν τανῦν κεῖται ἡ Καλλιούπολις· κατώκουν δὲ αὐτὴν τὸ πάλαι τῶν Θρακῶν οἱ λεγόμενοι Δόλογχοι, οἵτινες καθ' Ἡρόδοτον ἐζήτησαν ἀποικίαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ἐπειδὴ ἐπιέζοντο διὰ πολέμου ὑπὸ τῶν Ἀψινθίων, ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τὸ μαντεῖον περὶ τοῦ πολέμου· ἡ Πυθίᾳ ἐχρησιμοδότησεν εἰς αὐτοὺς λέγουσα νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν οἰκιστὴν τοῦτον, ὅστις ἤθελε προσκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς φιλοξενίαν ἀναχωροῦντας ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. Κληθέντες ὑπὸ Μιλτιάδου τοῦ Κυψέλου, ὅστις τότε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐξήσκει ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸν Πεισίστρατον, ἐξεμυστηρεύθησαν εἰς αὐτὸν τὸ μαντεῖον, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ πείθεται εἰς τὸν Θεόν. Οὕτω λοιπὸν ὁ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου παραλαβὼν ἐκ τῶν Ἀθηναίων τὸν ὅστις ἤθελε νὰ γείνη κοινωνὸς τῆς ἀποικίας, ἐξέπλευσεν εἰς Χερσόνησον μετὰ τῶν Δολόγκων, καὶ κατέλαβε τὴν χώραν γενόμενος τύραννος, καὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχισε τῆς Χερσονήσου ἀπὸ τῆς πόλεως Καρδίας μέχρι τῆς Πακτύης, ἵνα μὴ δύνανται οἱ Ἀψινθιοὶ νὰ βλάπτωσι τὴν χώραν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐγένετο ἄτεκνος, κατέλιπε τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸν Στῆσαγόραν τὸν ἀνεψιὸν μὲν αὐτοῦ, υἱὸν δὲ τοῦ Κίμωνος, ὅστις ἦτο ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμομήτριος, καθὰ ἐξιστορεῖ ὁ Ἡρόδοτος.

§. 30. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ οὗτος ὁ Στῆσαγόρας ἀπέθανεν ἄτεκνος, διεδέχθη τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ περιώνυμος Μιλτιάδης, ὅστις κατετρόπωσε τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι· οὗτος ὁ Μιλτιάδης κατ' ἀρχὰς συνεξεστράτευσεν μετὰ τὸν Δαρεῖον κατὰ τῶν Σκυθῶν, καὶ φύλαξ διωρίσθη τῆς ἐν Ἰστρῳ γεφύρας· θέλων δὲ νὰ λύσῃ τὴν γέφυραν, καὶ οὕτω νὰ ἐλευθεροῖ τὴν Ἰωνίαν ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Δαρείου, εὐρὼν ὅμως τοὺς ἄλλους ἐναντίους ἀπεχώρησεν εἰς Χερσόνησον. Ἄλλ' ἐκεῖθεν μαθὼν, ὅτι ὁ Περσικὸς στόλος ἦτο εἰς Τένεδον, πληρώσας πέντε τριήρεις ἀπέπλευσεν εἰς Ἀθήνας, καὶ οὕτως ὑπέπεσεν ἡ Χερσόνησος εἰς χεῖρας τοῦ Δαρείου· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων ἐξελάσας μετὰ ταῦτα τοὺς Πέρσας, καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Θράκας νικήσας ἀνεκτήσατο πάλιν ταύτην. Ὁ δὲ Περικλῆς χιλίους πέμψας ἀποίκους, καὶ τὸν Ἰσθμὸν πάλιν τειχίσας ἐξησφάλιζε τοὺς κατοίκους, καὶ οὕτω πάλιν ἡ Χερσόνησος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων ὑπέκυψε.

§. 31. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι κακοπαθοῦντες, καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας φροντίζοντες κατέλιπον αὐτὴν, καὶ τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ πάντοτε ἰσχυρότερος, καθὰ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐξιστορεῖ. Ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Κότυς ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ὅστις καὶ ὑπέμεινε

νά πολεμήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Τούτου φονευθέντος ὑπὸ τῶν Αἰνιῶν Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου, τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἐγένοντο βασιλεῖς τῆς Θράκης, Κερσοβλέπτης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀμάδοκος, καὶ Βηρισάδης, ἐξ ὧν ὁ μὲν Κερσοβλέπτης στρατηγὸν εἶχε τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Χαρίδημον τὸν ἐξ Ὁρεοῦ· ὁ δὲ Ἀμάδοκος Σίμωνα καὶ Βιάνορα, ὁ δὲ Βηρισάδης Ἀθηναῖόν τινα Ἀθηνόδωρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν πρὸς ἀλλήλους ἀντίπαλοι καὶ ὑποπτοι, ἕκαστος ἰδιαιτέρως ἐκολάκευε τοὺς Ἀθηναίους, ὅπως ἔχῃ αὐτοὺς εὐμενεῖς πρὸς συμμαχίαν. Ταῦτα παρατηρῶν ὁ Ἀθηνόδωρος ὁ στρατηγὸς τοῦ Βηρισάδου ἀπήτησε νὰ παραδώσωσι τὴν Χερσόνησον εἰς τοὺς Ἀθηναίους· οἱ δὲ ἄλλοι καὶ Κερσοβλέπτης κατὰ συμβουλήν τοῦ γαμβροῦ του Χαρίδημου προθύμως συγκατετέθησαν, καὶ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέκτησαν πάλιν τὴν περισπούδαστον αὐτοῖς Χερσόνησον. (α) Ὁ Ἀθηνόδωρος ὁμῶς ἐπειδὴ μὴ ἔχων χρήματα διέλυσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ Χαβρίας μίαν καὶ μόνην ἔχων ναῦν ἐξέπλευσε καὶ αὐτός, τότε ὁ Κερσοβλέπτης ἀρνεῖται τὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας ὥμοσεν εἰς τὸν Ἀθηνόδωρον, καὶ ἐτέρας συνθηκολογεῖ πρὸς Χαβρίαν· οὗτος δὲ ἠναγκάζεται νὰ ἐνδώσῃ εἰς αὐτὰς δύναμιν οὐκ ἔχων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀγανακτήσαντες διὰ ταῦτα ἐπεμψαν εἰς Χερσόνησον στρατηγὸν πληρεξούσιον τὸν Χάρητα, ὅπερ συνέβη τὸ (358 π. Χ.) Ὁ δὲ Χάρης ἐλθὼν ἠνάγκασε τὸν Κερσοβλέπτην νὰ κάμῃ ἄλλας συνθήκας, δικαίας καὶ συμφερωτέρας εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐν αἷς ὡμολόγει, ὅτι ἡ Χερσόνησος εἶνε τῶν Ἀθηναίων· ἀλλὰ καὶ ταύτας ἐφύλαξεν ἐν ὧσιν ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων ἦτο παρούσα ἐν Ἑλλησπόντῳ.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΙΔΑΙΑΣ.

§. 31. Ἡ Ποτίδαια ἡ ὕστερον Κασάνδρεια μετονομασθεῖσα ἀπὸ Κασάνδρου τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας ἔκειτο εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Παλλήνης πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἀπέχουσα τῆς Ὀλύνθου ἐξήκοντα στάδια. Ὅτε δὲ ὁ Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν, ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ πλοῖα καὶ στρατιώτας· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἀτυχίαν ἀπεστάτησε, καὶ ὑπὸ Ἀρταβάζου πολιορκηθεῖσα οὐδὲν ἔπαθεν δεινόν· διότι ὁ Περσικὸς στόλος διεφθάρη ἀπὸ πλημμύραν τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν μὲν Κορινθίων ἦσαν ἀποικοι, τῶν δὲ Ἀθηναίων σύμμαχοι καὶ φόρου ὑποτελεῖς, ὅταν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους, ἐκεῖνοι μὲν μέχρι

(α) Ἦτο περισπούδαστος εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἡ Χερσόνησος, καθὼς καὶ ἡ Ἀμφίπολις καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν τούτοις τοῖς τόποις κτήματα διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μετακομίζωσιν ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας σίτον καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα.

μὲν τινος ἦσαν οὐδέτεροι, τελευταῖον δὲ διὰ τὸ φιλύποπτον τῶν Ἀθηναίων καὶ αὐστηρὸν ἀπέκλιναν μᾶλλον πρὸς Κορινθίους. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν πρὸς Κορινθίους ἔχθραν ἐκέλευσαν τοὺς Ποτιδαιᾶτας νὰ κρημνίσωσι τὸ εἰς Παλλήνην τεῖχος καὶ νὰ τοῖς δώσωσι καὶ ὁμήρους. Οἱ Ποτιδαιᾶται πέμψαντες πρέσβεις τοὺς παρεκάλουν νὰ μὴ νεωτερίζωσι τι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθέντες συναπέρστησαν μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων εἰς τὰ (432 π. Χ.) Ἡ ἀποστασία αὐτῶν ἐπετάχυνε τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

§. 32. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε πέμψαντες στρατιὰν ἐπολιόρχουν τὴν Ποτίδαιαν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Οἱ Ποτιδαιᾶται κατ' ἀρχὰς ἀντεῖχον, ὕστερον δὲ μὴ δυνάμενοι συνεδιβάσθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ συμφωνίᾳ οἱ μὲν ἄνδρες νὰ ἐξέλθωσι μὲ ἐν μόνον φόρεμα, αἱ δὲ γυναῖκες μὲ δύο, καὶ μὲ ὀλίγον τι ὠρισμένον ἀργύριον περὶ τὰ (429 π. Χ.) καὶ οὕτω πάλιν ἡ Ποτίδαια ἔγεινεν κτῆμα τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὁποίαν πάλιν ἀπώλεσαν εἰς τὰ (404 π. Χ.) μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφὴν τῶν, καὶ πάλιν ἔπειτα εἰς τὰ (364 π. Χ.) ἀνέκτησεν ὁ υἱὸς τοῦ Κόνωνος Τιμόθεος διὰ τῆς βοηθείας τῶν Μακεδόνων.

ΠΕΡΙ ΟΛΥΝΘΟΥ.

§. 33. Ἡ Ὀλύνθος, ἥτις πρότερον μὲν ἦν πόλις τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐν τῇ Σιθωνίᾳ γῇ παρὰ τὸν Τωρωναῖον κόλπον, ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλύνθου υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἐκεῖ ἐνταφιασθέντος. Τανῦν δὲ καλεῖται ἅγιος Μάμας. Ταύτην πρὸ τῶν Μηδικῶν κατόικον Βοττιαῖοι, Ἕλληνες τὴν καταγωγὴν. Κατ' ἀρχὰς ὑπετάγησαν εἰς τὸν βάρβαρον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καταστροφὴν αὐτῶν ἀποστατήσαντες, καὶ ὑπὸ Ἀρταβάζου ἐκπολιορκηθέντες κατεσφάγησαν, καὶ ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τὸ ἐξ Εὐβοίας καταγόμενον Χαλκιδικὸν γένος.

§. 34. Καὶ τοι ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦτο φόρου ὑποτελὴς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἠῦξανε μόλα ταῦτα διὰ τὸ εὐφορον τῆς γῆς καὶ τὴν ἐπικαιροτάτην θέσιν πρὸς ἐμπορίαν καὶ τὴν ναυπηγήσιμον ξυλικήν. Διαφόρους ὑποστᾶσα τύχας, καὶ ὁμῶς αὐξηθεῖσα καὶ πρὸς Ἀθηναίους πολλάκις ἐπολέμησε, καὶ ἐνίοτε καὶ τοὺς ἐνίκησεν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὰ (421 π. Χ.) φόρου ὑποτελὴς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐγένετο μετὰ τὴν Νικηΐον εἰρήνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ ταύτας τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν τῶν χωρίων κατὰ τὰς συνθήκας ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται πρὸς ἀλλήλους, οἱ Ὀλύνθιοι λαβόντες ἐκ τούτου θάρρος ἐκυρίευσαν τὴν Μηκύδερναν,

φρούριον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰ (420 π. Χ.) ἕως οὗ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν Ἀθηναίων κατέστησαν ὅλως αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι.

§. 35. Σχέδια δὲ καὶ ιδέας μεζόνων πραγμάτων κατὰ νοῦν συλλαβόντες οἱ Ὀλυνθιοὶ ἔπειτα, Ἀμύνταν τὸν πατέρα Φιλίππου ἐξ ἀπάσης τῆς Μακεδονίας νὰ τὸν ἀποβάλωσιν ἐπεχείρησαν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ παρατρύνοντες τοὺς Ἀκάνθιους καὶ Ἀπολλωνιάτας νὰ συστρατεύωσι μετ' αὐτῶν κατὰ τοῦ Μακεδόνα ἀπέτυχον. Οἱ Ἀκάνθιοι φοβηθέντες, πρέσβεις ἔπεμψαν πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ βοηθείας κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, πρὸς οὓς καὶ ἔπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἱκανὴν στρατιάν αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων. Οἱ Ὀλυνθιοὶ προθύμως ἀντιπαρετάττοντο κατὰ τοιαύτης δυνάμεως, καὶ πολλάκις οὐ μόνον ἐνίκων μαχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τρεῖς τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγῶν ἀπέκτειναν. Ὁ τελευταῖος ὅμως ὁ Πολυβιάδος τέταρτος στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων πολιορκήσας αὐτοὺς διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ τῷ λιμῷ στενοχωρήσας, τοὺς ἠνάγκασε νὰ στείλωσι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης, ἣν καὶ ἐπέτυχον διὰ συνθήκης, δι' ἧς ὀφείλον οἱ Ὀλυνθιοὶ νὰ γνωρίζωσι τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ νὰ ἀκολουθῶσιν αὐτοὺς ὡς ἡγεμόνας τῶν. Τοιοῦτον λοιπὸν πέρας ἔλαβεν ὁ πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμος τῶν Λακεδαιμονίων τέσσαρα διχρέσας ἔτη ἀπὸ τὰ (383—379. π. Χ.). Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐάσαντες πάλιν αὐτοὺς νὰ ἐναλάβωσι, καὶ τῶν ἀστυγειτόνων πόλεων νὰ πρωτεύωσι, κατέστησαν αὐτοὺς ἀντιπάλους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΘΑΥΝΟΙΑΚΟΥ.

§. 1. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο πόλις ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου· κατῴκουν δὲ αὐτὴν Ἕλληνες καταγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος· ἡ δὲ Χαλκίς ἦτο ἀποικία τῶν Ἀθηναίων. Ἡ Ὀλυνθος ἔκαμε πολλοὺς πολέμους καὶ ἐνδόξους· διότι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπολέμησεν, οἵτινες εἶχον τὸ παλαιὴν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐφθασαν εἰς δύναμιν μεγάλην, καὶ ἡγεμῶν κατέστη τῶν συγγενικῶν πόλεων· διότι πολὺ πλῆθος Χαλκιδέων ἦτο ἐπὶ τῆς Θράκης. Συμμαχήσαντες δὲ οἱ Ὀλυνθιοὶ πρὸς τὸν Φίλιππον τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ λαβόντες παρὰ τοῦ Μακεδόνα τὴν Ἀνθεμούντα, πόλιν διαφιλονεικουμένην μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ὀλυνθίων, καὶ δεύτερον τὴν Ποτίδαιαν παρὰ τοῦ ἰδίου, τὴν ὁποίαν οὔσαν τῶν Ἀθηναίων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος παρέδωκεν εἰς Ὀλυνθίους, ἤρχισαν ὕστερον νὰ ὑποπτεύωνται τὸν βασιλέα, βλέποντες ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὐξήσιν του, ἀπιστον δὲ τὴν γνώμην του· καιροφυλακτήσαντες δὲ, καὶ ἀποδημοῦντα αὐτὸν παρατηρήσαντες, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ διαλύσαντες τὸν πόλεμον συνδιηλλάγησαν, παρὰ τὰς πρὸς τὸν Φίλιππον συνθήκας τοῦτο ποιοῦντες· καθότι εἶχον Φίλιππος καὶ Ὀλυνθιοὶ συνθήκας καὶ ἀπὸ κοινοῦ νὰ πολεμῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἂν ἄλλως φανῇ, ἀπὸ κοινοῦ πάλιν νὰ κάμωσιν εἰρήνην.

§. 2. Ὁ δὲ Φίλιππος πρὸ πολλοῦ ζητῶν πρόφασιν κατ' αὐτῶν, τότε δὲ ταύτην εὐρών, πόλεμον ἐκίνησε κατ' αὐτῶν ὡς παραβάντων τὰς συνθήκας, καὶ φιλιωθέντων πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἐχθρούς. Οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις εἰς Ἀθήνας ἐζήτησαν βοήθειαν· ὁ δὲ Δημοσθένης συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῶν συμβουλεύων νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ὀλυνθίους· διότι ἡ σωτηρία, λέγει, τῶν Ὀλυνθίων εἶναι τῶν Ἀθηναίων ἀσφάλεια· καθότι σωζομένων μὲν τῶν Ὀλυνθίων, οὐδέποτε ὁ Φίλιππος εἰς τὴν Ἀττικὴν θὰ δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἔχουσιν ἄδειαν νὰ πλέωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν, κάκεῖ νὰ πολεμῶσι τὸν Φίλιππον· ἂν ὅμως ἡ Ὀλυνθος ὑποταχθῇ εἰς τὸν Φίλιππον, θ' ἀνοίξῃ ἡ ὁδὸς κατὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς αὐτόν· ἐνθαῤῥύνων δὲ τοὺς Ἀθηναίους κατ' αὐτοῦ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δύσμαχος ὁ Φίλιππος, ὡς τὸν νομίζουσι.

§. 3. Ὅμιλεῖ δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλευόντων αὐτοὺς νὰ κάμωσιν αὐτὰ ἀντὶ θεωρικῶν στρατιωτικῶν. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἔθος, ὅπερ μετεχειρίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δὲν εἶναι γνωστὸν, ἀνάγκη νὰ τὸ σαφηνίσωμεν. Ἐπειδὴ τὸ πάσαι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον ἐκ λίθων θέατρον, ἀλλ' ἐκ ξυλίνων σανιδωμάτων καὶ παραπηγμάτων, καὶ πάντες ἔσπευδον καὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καταλάβωσι θέσιν, ἐξυλοκοποῦντο, καὶ ἐνίοτε καὶ ἐπληγόνοντο· τοῦτο θελήσαντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων νὰ τὸ ἐμποδίσωσιν, ἔκαμαν τὰς θέσεις ἀγοραστὰς (ὡς καὶ τὴν σήμερον)· καὶ ἕκαστος ἔπρεπε νὰ πληρόνῃ δύο ὀβουλούς, καὶ οὕτω νὰ ἔχῃ θέαν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀδημονῶσιν οἱ πένητες, διετάχθη νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος δύο ὀβουλούς ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον. Καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ κακὴ αὕτη συνήθεια, καὶ τοσοῦτον προεχώρησεν, ὥστε οὐ μόνον διὰ τὴν θέσιν ἐλάμβανον, ἀλλὰ πάντα ἀπλῶς τὰ δημόσια δυνέμοντο χρήματα. Διὸ καὶ πρὸς τὰς ἐκστρατείας κατέστησαν ὀκνηροί· καθότι πρότερον μὲν στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ μένοντες ἐν τῇ πόλει διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς τὰ θέατρα καὶ εἰς τὰς ἐορτάς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθε' οὐ πλεον νὰ ἐκστρατεύωσι καὶ νὰ κινδυνεύωσι· μάλιστα καὶ νόμον ἔθεσαν περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων ἀπειλοῦντα θάνατον κατὰ τοῦ ὅστις ἤθελε γράψῃ ψήφισμα νὰ μετατεθῶσι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν τάξιν καὶ νὰ γείνωσι στρατιωτικά. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης μετὰ μεγάλης προσοχῆς οἰκονομεῖ τὴν περὶ τούτων συμβουλὴν, καὶ ὡς νὰ τὸν ἐρωτᾷ τις «σὺ γράφεις νὰ γείνωσι ταῦτα στρατιωτικά; ἐπιφέρει ἀμέσως, μὰ Δι' οὐκ ἔγωγε». Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. Ὅμιλεῖ δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, συμβουλευόντων νὰ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι, καὶ οὐχὶ νὰ πέμπωσιν εἰς βοήθειαν ξένους, ὡς ἐσυνείθιζον· διότι τοῦτο εἶνε, λέγει, ἡ αἰτία, δι' ἣν τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἠφανίσθησαν.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

§. 1. Αἱ στάσεις τῶν ῥητορικῶν λόγων, εἴτε τῆς ῥητορικῆς γενικῶς εἶναι τρεῖς. Στοχαστικὴ, Ὀρικὴ, καὶ Πραγματικὴ. Καὶ εἶδη δὲ γενικῶς ἐπίσης τρία. Ἐπιδεικτικόν, Συμβουλευτικόν, καὶ Δικανικόν. Καὶ Στοχαστικὴ μὲν λέγεται ἡ Στάσις, ὅταν ὁ ῥήτωρ καταγίνεται νὰ ἀποδείξῃ τὸ προκείμενον, περὶ οὗ ὁ λόγος, διὰ στοχασμῶν καὶ εἰκασιῶν, οὐκ ἔχων θετικὰς πληροφορίας τοῦ πράγματος· καθὼς π. X. φωρᾷται τις θάπτων νεοσφαγὲς σῶμα, καὶ κατηγορεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ φόνου· ὁ κατήγορος αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο ἐξ ἄλλων τεκμηρίων, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ αὐτουργὸς τοῦ φόνου, εἰ μὴ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι τὸν εἶδε θάπτοντα, ὅπερ εἶνε εἰκασία καὶ στοχασμός· καθότι δὲν ἔπεται ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν πράξιν τοῦ θάπτειν καὶ τὸ εἶναι αὐτουργὸν τοῦ φόνου τὸν θάπτοντα· καθότι δύναται νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔθαπτεν ὑπὸ αἰσθήματος φιλάνθρωπίας ὠθοῦμενος· οὕτε ἀπὸ καταθέσεις μαρτύρων, ὡς μὴ ὑπαρχόντων.

§. 2. Ὀρικὴ δὲ, ἡ καταγινόμενη περὶ τοὺς ὅρους, ἥτοι περὶ τὰς λέξεις. Καθὼς πάλιν π. X. ἀεκήρυξέ τις, ὅτι ὅστις ἤθελεν ἀποκτείνῃ τὸν τύραννον, καὶ ἀπαλλάξῃ τὴν πόλιν τῆς τυραννίας, λήψεται βραβεῖον δραχμὰς δέκα χιλιάδων (καθ' ὑπόθεσιν)· φιλόσοφος τις πείσας τὸν τύραννον νὰ παραιτηθῇ τῆς τυραννίδος, καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς πόλεως, παρουσιάζεται ἀπαιτῶν τὸ κήρυγμα· ἐνίσταται αὐτῷ ὁ κατήγορος λέγων, ὅτι δὲν ἀπέκτεινε τὸν τύραννον, ἀλλ' ἔπεισεν· ἡ γὰρ σῆσις λοιπὸν ὡς ὁρᾷς στρέφεται περὶ ὅρους, καὶ οὐχὶ περὶ πράγμα· ὁ μὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅρου τοῦ φόνου, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀποτελέσματος.

§. 3. Πραγματικὴ δὲ, ἡ ἔχουσα τὰς ἀποδείξεις καὶ τὰ συμπεράσματα ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὡς ἐνταῦθα π. X. ὁ ῥήτωρ καταγίνεται νὰ ἀποδείξῃ τὸ προκείμενον, ὅπερ εἶνε ἡ βοήθεια τῶν Ὀλυνθίων, ἐκ τῶν πραγμάτων, ἅπερ εἶνε ἡ ῥαθυμία τῶν Ἀθηναίων, ἡ αὔξησις τοῦ Φιλίππου, ἡ παροῦσα εὐκαιρία, ἡ δυσπιστία τῶν Ὀλυνθίων, ἡ ἀπροσδόκητος ἀντίστασις αὐτῶν καὶ τὰ λοιπά. Διὸ καὶ ὁ παρὼν λόγος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ δύο, εἰς ταύτην τὴν στάσιν, τὴν Πραγματικὴν ἀνάγονται, καὶ εἰς εἶδος τὸ Συμβουλευτικόν.

§. 4. Τὰ δὲ γενικὰ κεφάλαια τοῦ λόγου εἶνε δύο, τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν· τὸ δὲ Προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως· λέγεται δὲ ὑπόληψις γενικῶς ἡ ἰδέα, τὴν ὁποῖαν συνέλαβέ τις, ἢ ἐσχημάτισε κατὰ νοῦν, μερικώτερον δὲ καὶ ῥητορικῶς ἡ ἐκ διαδοχῆς λήψις, ἢ τὸ νὰ ὁμιλῇ τις ἀρχόμενος ἐκεῖθεν, ὅπου ὁ ἄλλος ἔλῃξεν· ἢ καὶ ἄλλως λέγεται ἐξ ὑπολήψεως διὰ τὴν ἰδέαν, ἣντινα ἔχει ὁ ῥήτωρ περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἢ περὶ τῶν ἀκροατῶν. Καὶ ἐπειδὴ πρὸ τοῦ ῥήτορος πολ-

λοὶ ἄλλοι τῶν ῥητόρων ὠμίλησαν περὶ τούτου τοῦ ἀντικειμένου, εἰκότως τὸ Προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως λέγεται, ἢ καὶ διὰ τὴν ιδέαν, τὴν ὁποίαν ὁ ῥήτωρ ἐσχημάτισε περὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ὡς φιλοπατρίδων, ἐν ᾧ ἐπαινῶν τοὺς Ἀθηναίους ὡς τοιούτους, ἐφ' ᾧ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ἀντὶ πολλῶν χρημάτων προτιμῶσι, προτρέπει αὐτοὺς νὰ θέλωσι νὰ ἀκούωσι προθύμως ἅπαντας τοὺς βουλομένους νὰ τοῖς συμβουλεύωσι, νὰ ἐκλέγωσιν ὅμως τὰς μᾶλλον ὠφελίμους γνώμας, ὅθεν καὶ ἂν προέρχωνται αὐταί. Γενικὴ δὲ Πρότασις τοῦ λόγου εἶνε τὸ «χρὴ Ὀλυνθίοις βοηθῆσαι» μέρη δὲ τοῦ λόγου τρία.

§. 5. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ §. Β'. καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ §. 9. ἐκθέτει τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας, τὰ πλεονεκτήματα τῆς παρουσίας εὐκαιρίας, τὴν δυσπιστίαν τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τὸν Φίλιππον, τὸ δὲ ἀδιάλλακτον αὐτῶν πρὸς αὐτὸν μῖσος εἶνε ἐχέγγυον τῆς σταθερᾶς αὐτῶν καὶ μονίμου ἐνώσεως μετὰ τῶν Ἀθηναίων· τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις, αἵ τινες ἀμεληθεῖσαι ἀπὸ τοῦς Ἀθηναίους ἤρξαντο καὶ ἐμεγάλωσαν τὸν Φίλιππον τοσοῦτον, ὅσον οὐδεὶς πω βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔγεινε· καὶ ὅτι ἡ ῥαθυμία αὕτη ἐχαλάρωσε τὴν δημοκρατίαν, τὴν ὁποίαν οἱ Θεοὶ μόνοι διατηροῦσιν εἰσέτι. Ὅτι ἀνάγκη νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, διὰ νὰ μὴ προσβληθῶσι κατὰ συνέπειαν τῆς καταστροφῆς τῶν Ὀλυνθίων καὶ αὐταὶ αἱ Ἀθῆναι· ὅτι ὁ Φίλιππος τοσαύτας πόλεις ἐν βραχεὶ χρόνῳ μετὰ σπουδῆς κατακτήσας οὐδέποτε ἀπεμακρύνθη, οὐδ' ἐγκατέλιπε τὰ πρῶτα σχέδιά του, τὰ ὁποῖα εἶνε νὰ καταστῇ αὐτὸς μέγας ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς ῥαθυμίας τῶν Ἀθηναίων ἀπωλείαις τῶν πόλεων καὶ χωρίων, καὶ κύριος τῆς Ἑλλάδος.

§. 6. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐννάτου παραγράφου, οὗ ἡ ἀρχὴ «Τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν» κτλ. καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου, ἐκθέτει τὰ μέσα, δι' ὧν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν βοήθειαν· πρῶτον νὰ ἐτοιμάσωσι δύο δυνάμεις προωρισμένας ἢ μὲν μία πρὸς ἄμεσον ὑπεράσπισιν τῶν Ὀλυνθίων, ἢ δὲ ἑτέρα νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ κακοποιῇ αὐτήν, καὶ οὕτω νὰ φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Φιλίππου· ἄλλως φοβεῖται, μὴ ἡ στρατεία γείνη μάταιος καὶ ἀνωφελής. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τῆς διπλῆς βοηθείας εἶνε ἀναπόφευκτοι καὶ αἱ ταῦτοχρόνως χρηματικαὶ συνδρομαὶ καὶ συνεισφοραὶ ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, ἀναλόγως, ἐάν δὲν θέλωσι νὰ ἀποδώσωσι τὰ θεωρικὰ εἰς τοὺς στρατευομένους· καθότι ἄνευ χρημάτων ἀδύνατον νὰ γείνη τι τῶν δεόντων· καὶ καθ' ὅσον μάλιστα δύο δυνάμεις παραινεῖ νὰ συγκροτήσωσιν, αἵτινες ἀνάγκη νὰ διατηρῶνται διὰ συνεισφορὰς πάντων καὶ ἐράνου, μικροῦ μὲν, ἂν ἐπαρκῇ, μεγάλου δὲ καὶ ἀναλόγως ἱκανοῦ, ἂν τὰ ὀλίγα δὲν ἐπαρκῶσιν.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου παραγράφου καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου, ὅθεν ἄρχεται ὁ Ἐπίλογος, οὗ τινος ἡ ἀρχὴ «Πάντα δὲ ταῦτα συνιδόντας κτλ.», περιγράφει τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, πρῶτον διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀντίστασιν τῶν Ὀλυνθίων, καὶ δεύτερον διὰ τὰς κινήσεις καὶ ταραχὰς τῶν Θεσσαλῶν κατ' αὐτοῦ, ἀποτέλεσμα τῆς ἐμφύτου αὐτῶν ἀπιστίας πρὸς πάντας, ἰδίως δὲ νῦν πρὸς αὐτόν· καὶ τρίτον διὰ τὴν διάθεσιν καὶ δυσμένειαν τῶν Παιόνων καὶ τῶν Ἰλλυριῶν, οἵτινες ὡς φιλελεύθεροι, καὶ ἀσυνήθεις τοῦ ὑπακούειν, ἔτοιμοι νὰ ἀποσείσωσι τὸν μισητὸν τοῦ Φιλίππου ζυγόν. Διὸ καὶ κατὰ συνέπειαν τούτων ὀφεί-

λουσιν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀποστείλωσι πρέσβεις καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς Ἑλλάδος πολιτείας, διὰ νὰ παροξύνωσι καὶ παροτρύνωσιν αὐτὰς κατὰ τοῦ Φιλίππου, στρατευόμενοι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, καὶ τὸ ὠφελιμώτερον νὰ λάβωσι θέσιν ἐπιθετικὴν κατ' αὐτοῦ, καὶ ὄχι ἀμυντικὴν, ὅπερ ἔσται ἐξάπαντος ἂν ἀντέχωσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ· καταστραφέντων δ' ἐκείνων, εἰς θέσιν θὰ ἔλθωσι τότε ἀμυντικὴν, ὅπερ καὶ ζημίας οὐκ ὀλίγης θὰ τοῖς γείνη παραίτιον, καὶ μεγίστης αἰσχύνης καὶ ὀνείδους αὐτοῖς πρόξενον, καὶ δυστυχία συνᾶμα ἀκαταλόγιστος, ἐάν ὁ πόλεμος δηλονότι καταντήσῃ πρὸ τῶν θυρῶν τῶν Ἀθηνῶν.

§. 8. Ἐν δὲ τῷ Ἐπιλόγῳ συμβουλευῶν ἀπάσας τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν, αἵτινες ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ὀλυνθοῦ, προσκαλεῖ νὰ συνδράμωσι πᾶσαι εἰς τοῦτο ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας καὶ εὐημερίας.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α΄.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Α΄.

§. 1. Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ἡμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτο ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλά τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΝ.

§. 1. Νομίζω ἂν ἐλέσθαι ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ γένοιτο φανερόν τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ (τούτων) περὶ ὧν σκοπεῖτε νυνὶ, ἀντὶ πολλῶν χρημάτων· ὅτε τοίνυν τοῦτο ἔχει οὕτω, προσήκει ἐθέλειν ἀκούειν προθύμως τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε τοῦτο, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, ἀλλ' ὑπολαμβάνω (εἶναι ἴδιον) καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης (τὸ) ἐπελθεῖν ἐνίοις εἰπεῖν ἂν πολλά τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ὥστε γενέσθαι τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν ῥαδίαν ἐξ ἀπάντων.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀφιεῖς φωνὴν μονονουχὶ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ, ΕἴΤΕ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΚΑΤΑ ΛΕΞΙΝ.

§. 1. Ἐγὼ πιστεύω, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὑμεῖς ἠθέλετε προτιμῆσαι ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ τὴν πόλιν περὶ τούτων τῶν Ὀλυνθιακῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων τώρα σκέπτεσθε, ἂν γείνη αὐτὸ φανερόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦτο διάκειται οὕτω, δηλ. ἀναντιρρήτως προτιμᾶται τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, πρέπει διὰ τοῦτο νὰ θέλητε νὰ ἀκούητε μὲ προθυμίαν ἐκείνους τοὺς ῥήτορας καὶ συμβούλους, οἵτινες θέλουσι νὰ σᾶς συμβουλεύωσι· καθότι ὅχι μόνον ὅ, τι χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον ἦλθέ τις προμεμελετημένος διὰ νὰ σᾶς συμβουλεύσῃ, τοῦτο μόνον ἀφ' οὗ τὸ ἀκούσητε, ἠθέλετε τὸ παραδεχθῆ, ἀλλ' ἐγὼ φρονῶ, ὅτι εἶναι ἴδιον καὶ τῆς ἰδικῆς σας ἀγαθῆς τύχης τὸ νὰ ἐπέλθῃ εἰς τινὰς τῶν συμβούλων νὰ εἰπωσὶ πολλά τῶν δεόντων εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἐκ τοῦ προχείρου καὶ ἀπρομελετήτως, διὰ νὰ γείνη οὕτω ἡ ἐκλογή τοῦ συμφέροντός σας εὐκολος ἐξ ὅλων τούτων, καὶ τῶν προεσκεμμένων δηλονότι καὶ τῶν ἀπρομελετητῶν.

§. 2. Τέλος πάντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἡ μὲν παροῦσα εὐκαιρία σχεδὸν φω-

ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἐκεῖ λέγει, ὅτι ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτῶν αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑ- τοῖς ἐκείνων τῶν πραγμάτων, εἴπερ φρον- πὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς τίζετε ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν· οὐκ οἶδα δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν δὲ (τὸν) τρόπον, ὅντινα ἡμεῖς δοκοῦμεν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὲ τὰ γ' ἐμοὶ ἔχειν πρὸς αὐτά· τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα δοκοῦντα ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοή- δὴ ἐστὶ (τὸ) ψηφίσασθαι μὲν τὴν βοήθειαν θειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχί- ἤδη, καὶ παρασκευάσασθαι (αὐτὴν) τὴν στην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσῃτε καὶ μὴ ταχίστην, ὅπως βοηθήσῃτε ἐνθένδε, καὶ πάθῃτε ταῦτόν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρε- μὴ πάθῃτε ταῦτόν (ἐκείνῳ), ὅπερ καὶ πρό- σθείαν δὲ πέμπειν, ἥ τις αὐτ' ἐρεῖ, καὶ τερον (πεπάνθειτε)· πέμπειν δὲ πρε- παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἐστὶ μά- σθείαν, ἥ τις ἐρεῖ ταῦτα, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς δέος ἐστὶ τοῦτο μά- λιστα τοῦτο δέος μὴ, πανοῦργος ὧν καὶ λιστα, μὴ τρέψῃται καὶ παρασπάσῃται μὲν εἰκὼν, ἥνικα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπει- τι τῶν ὅλων πραγμάτων, πανοῦργος ὧν λῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοι- καὶ δεινὸς χρῆσθαι πράγμασιν ἄνθρωπος, το), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀ- τὰ μὲν εἰκὼν, ἥνικα ἂν τύχῃ (εἴκειν), τὰ πουςίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ πα- δ' ἀπειλῶν (φαίνοιτο δ' ἂν ἀξιόπιστος εἰ- ρασπάσῃται τῶν ὅλων πραγμάτων. κόπως), τὰ δὲ διαβάλλων ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν ἀπουσίαν.

§. 3. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμαχώτατόν

§. 3. Οὐ μὴν, ἀλλ', ὧ ἄνδρες Ἀθη- ναῖοι, καὶ βέλτιστον ὑμῖν (ἐστὶ) τοῦτο ἐ-

νάξει· ἐγούσῃ, ὅτι πρέπει σεῖς οἱ ἴδιοι νὰ βοηθήσῃτε ἐκεῖνα τὰ πράγματα, δηλ. τοῦ Ὀλυνθίου, ἂν φροντίζετε διὰ τὴν σωτηρίαν σας· ἡμεῖς ὅμως δὲν ἠξεύρω ὅπῳ τρόπῳ μοι φαίνεται ὅτι δεικνύμεν πρὸς αὐτά. Ἡ ἐμὴ λοιπὸν γνώμη εἶναι τὸ νὰ ἀποφασίσῃτε τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων, καὶ νὰ τὴν ἐτοιμάσῃτε διὰ τὰ χίιστα διὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃτε ἀπ' ἐδῶ, μὲ πολιτικὰ δηλ. στρατεύματα, καὶ ὅχι μὲ ξενικά, καὶ διὰ νὰ μὴ πάθῃτε τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπάθετε καὶ πρότερον· νὰ στέλλητε δὲ καὶ πρέσβεις ἐκεῖσε, οἵτινες θέλουσιν εἶπῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ταύτην τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ταχίστην ἐτοιμασίαν τῆς βοηθείας, καὶ διὰ νὰ παρευρίσκωνται ἐκεῖ εἰς τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων· ἐπειδὴ πρὸ πάντων εἶνε φόβος τοῦτο, μήπως ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ εἶνε πανοῦργος ἄνθρωπος καὶ ἐπιτήδειος διπλωμάτης, εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζεται καὶ νὰ παίξῃ τὰς περιστάσεις, ἄλλοτε μὲν μὲ τὸ νὰ ἐνδίδῃ, ὅποταν τοῦτο ἤθελε τύχῃ ἀρμόδιον εἰς τὰ σχέδιά του, ἄλλοτε δὲ μὲ τὸ νὰ ἀπειλῇ (διότι κατὰ συνέπειαν τῶν ἄλλοτε πραγματοποιημένων ἀπειλῶν του καὶ ἤδη ἠθελε φαίνεται ἀξιόπιστος ἀπειλῶν) ἄλλοτε δὲ διαβάλλων ἡμᾶς καὶ τὴν ἀπουσίαν μας, φοβοῦμαι λέγω, μήπως διὰ τούτων τῶν πανουργιῶν του ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἀποσπάσῃ διὰ τῆς βίας μέρος τι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν συμμαχικῶν μας πραγμάτων, τοὺς Ὀλυνθίους δηλ.

§. 3. Προσέτι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων, ἥτοι προτε-

ἔστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλ-
τιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖ-
νον ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀ-
πορήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δε-
σπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐ-
τὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν
τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ και-
ρὸν πράττεσθαι, πολλῶν προέχει· πρὸς
δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιή-
σαιτο ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως
ἔχει· δῆλον γὰρ ἔστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅ-
τι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους
χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως
καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· καὶ
ἴσασι, ὅτι Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς
παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυ-
δναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅπως ἄ-
πιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραν-
νίς, ἄλλως τε, καὶ ὁμορον χώραν ἔ-
χωσι.

ρημάτων τοῦ Φιλίππου, τὸ ὅποιον εἶναι δυσμαχώτατον, αὐτὸ τοῦτο εἶναι καὶ ὠ-
φέλιμον εἰς ὑμᾶς· διότι τὸ νῦν ἦν ἐκεῖνος κύριος ὅλων καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορήτων
πραγμάτων, ἐπεὶ δὴ εἶνεῖς μονάρχης, καὶ τὸ νῦν ἦν στρατηγὸς καὶ δεσπότης καὶ
ταμίης, καὶ τὸ νῦν παρευρίσκηται εἰς τὸ στρατεύμα του πανταχοῦ αὐτός, τα-
τὰ προτερήματά του πολὺ μᾶς ὑπερτεροῦσιν ὡς πρὸς τὴν ταχίστην καὶ ἐγκι-
ρον ἐκτέλεσιν τοῦ πολέμου· ὡς πρὸς τὰς συμφιλιώσεις ὅμως, τὰς ὁποίας ἐκεῖνος
εὐχαρίστως ἤθελε κάμῃ πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, εἶναι ἐναντία· διότι ἐγνώρισαν
οἱ Ὀλυνθιοὶ πλέον, ὅτι τὰ νῦν δὲν πολεμοῦσι διὰ νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν, οὐδὲ πρὸς
ὑπεράσπισιν μέρους τινὸς τῆς χώρας των, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀναστατωθῇ καὶ ἡ
δραποδισθῇ ἡ πατρίς των, καὶ διότι γνωρίζουσιν ἐκεῖνα τὰ κακά, τὰ ὅποια ἔκα-
μεν ἐκεῖνους ἐκ τῶν Ἀμφιπολιτῶν, οἵτινες ἐπρόδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν των
καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔκαμεν ἐκεῖνους ἐκ τῶν Πυδναίων, οἵτινες τὸν ὑπεδέχθησαν
ἐν τῇ πόλει των, καὶ, καθὼς φρονῶ, οἱ τύραννοι γενικῶς εἶναι ἄπιστοι εἰς τὰς δη-
μοκρατίας, καὶ μάλιστα καὶ ἂν ἔχωσι χώραν γειτνιάζουσαν τῷ τυράννῳ, ὡς οἱ
Ὀλυνθιοὶ τὴν τῷ Φιλίππῳ.

§. 4. Ταῦτ' οὖν ἐγνώκοντας ὑμᾶς, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τ' ἄλλ' ἃ προσήκει
πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆ-
σαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ
προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρή-
ματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς
ἐξίοντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας· οὐδὲ
γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἐστὶ ὑμῖν τοῦ μὴ
τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται·
νυνὶ γὰρ, ὅ πάντες, ἐθροῦκαί τε τῶς, Ὀ-
λυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ,
γέγονεν αὐτόματον, καὶ τὰς ὡς ἂν ὑ-
μῖν μάλιστα συμφέρῃ· εἰ γὰρ ὑφ' ὑμῶν
πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφα-
λεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν
ἐγνώκότες ἦσαν ἴσως. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ
τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι,
βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἐχθρὰν αὐτοὺς ὑπὲρ
ᾧ φοβοῦνται καὶ πεπόνθασι ἔχειν.

§. 4. Φημὶ οὖν δεῖν ἐθελῆσαι (ὑμᾶς),
καὶ παροξυνθῆναι, καὶ προσέχειν τῷ πο-
λέμῳ (τὸν νοῦν) ὑμᾶς ἐγνώκοντας ταῦτα,
καὶ ἐνθυμουμένους τὰ ἅλλα πάντα, ἃ προ-
σῆκει (ἐνθυμεῖσθαι), εἴπερ ποτὲ (παρο-
ματὰ εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς
ἐξῆνθητε καὶ προτείχετε) καὶ νῦν (ἐπανά-
λαβε ἀπὸ κοινοῦ τὰ αὐτὰ) εἰσφέροντας
χρήματα προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξίοντας,
καὶ ἐλλείποντας μηδὲν· οὐδὲ γὰρ λόγος
οὐδὲ σκῆψις ὑπολείπεται ὑμῖν ἔτι τοῦ μὴ
ἐθέλειν (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δέοντα· νυνὶ γὰρ
γέγονεν αὐτόματον (ἐκεῖνο) ὅ πάντες ἐ-
θροῦκαί τε, (τὸ) δεῖν ἐκπολεμῶσαι Ὀλυν-
θίους Φιλίππῳ, καὶ ταῦτα (γέγονεν οὐ-
τως) ὡς ἂν συμφέρῃ ὑμῖν μάλιστα· εἰ γὰρ
ἀνείλοντο τὸν πόλεμον πεισθέντες (οἱ Ὀ-
λυνθιοὶ) ὑφ' ὑμῶν, ἦσαν (ἂν) σύμμαχοι
σφαλεροὶ, καὶ ἐγνώκότες (ἦσαν) ἂν ταῦ-
τα ἴσως μέχρι τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ μισοῦσιν
(αὐτὸν) ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων,
εἰκὸς (ἐστίν) ἔχειν (αὐτοὺς) τὴν ἐχθρὰν

§. 4. Ταῦτα λοιπὸν ἐπειδὴ πλέον σεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχετε τὰ γνωρί-
σει, καὶ μετὰ τὸ νῦν φέρητε εἰς τὴν ἐνθυμήσιν σας ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια πρέπει,
ἀποφαίνεσθαι, ὅτι πρέπει νὰ ἐθελήσητε καὶ νὰ παροξυνθῆτε, καὶ νὰ ἐπιστήσητε
τὸν νοῦν σας εἰς τὸν πόλεμον, ἂν καὶ ἄλλοτε ποτὲ καὶ τώρα, μετὰ τὸ εἰσφέρειτε
προθύμως χρήματα, καὶ μετὰ τὸ νῦν ἐκστρατεύητε σεις οἱ ἴδιοι, καὶ μετὰ τὸ νῦν μὴ
ἦσθε ἐλλείπετε κατὰ μηδὲν τῶν δέοντων· διότι δὲν σᾶς μένει πλέον οὔτε κανεῖς
λόγος ἀποχρῶν, οὐδὲ καμμία προφασιολογία τοῦ νῦν μὴ θέλητε νῦν κάμνῃτε τὰ
δέοντα· διότι ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ὅλοι ἐψιθυρίζετε καὶ διεδίδετε μέχρι τινός, τὸ
ὅτι ἔπρεπε νὰ καταστήσητε τοὺς Ὀλυνθίους ἐχθροὺς πρὸς τὸν Φίλιππον, τοῦτο
ἔγινε μόνον τοῦ καὶ τυχαίως, καὶ μάλιστα οὕτως ἔγινε, καθὼς ἤθελε μάλιστα
σᾶς ὠφελεῖ· διότι ἐάν οἱ Ὀλυνθιοὶ, ἀφ' οὗ ἤθελον πεισθῇ ἀπὸ ἐσᾶς, ἤθελον ἀνα-
λάβῃ τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, ἤθελον ἦν τότε σφαλεροὶ σύμμαχοι σας, καὶ
μέχρι τινὸς καιροῦ ἴσως ἤθελον διατηρῇ τὴν πρὸς ὑμᾶς συμμαχίαν· τώρα ὅμως
ἐπειδὴ μισοῦσι τὸν Φίλιππον διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια ἔκαμεν ἐκεῖνος πρὸς
αὐτοὺς, ἐπόμενον εἶναι φυσικῶς τῷ λόγῳ νὰ διατηρῶσιν ἐν τῇ ψυχῇ των αὐτοὶ τὴν
κατὰ ἐκεῖνου ἐχθρὰν ὁρμητικὴν δι' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια φοβοῦνται νὰ μὴ πάθωσι, καὶ
δι' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐπάθον.

Βεβαίαν ὑπὲρ (ἐκείνων), ὧν φοβοῦνται
(παθεῖν) καὶ (ὑπὲρ ἐκείνων, αὐτῶν) πεπόνθασιν.

§. 5. Οὐ δεῖ δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ἀφείναι τοιοῦτον παραπεπτωκότα και-
ρὸν, οὐδὲ (δεῖ) παθεῖν (ὑμᾶς) ταυτόν (ἐ-
κείνῳ), ὅπερ πεπόνθατε ἤδη πρότερον
πολλάκις· εἰ γὰρ παρειχόμεθ' ἡμεῖς τὴν
αὐτὴν (ἐκείνη) προθυμίαν ὑπὲρ ἡμῶν
αὐτῶν, ἣν περ (παρέσχομεν) ὑπὲρ τῆς
σωτηρίας τῶν Εὐβοέων (τότε), ὅτε ἤκο-
μεν βεβοηθηκότες Εὐβοεῦσι, καὶ (ὅτε) πα-

ῥῆσαν Ἰεραξ καὶ Στρατοκλῆς (ἐκ τῶν)
 Ἀμφιπολιτῶν ἐπὶ τούτῳ τὸ βῆμα, κε-
 λεύοντες πλεῖν ἡμᾶς καὶ παραλαμβάνειν
 τὴν πόλιν, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε,
 καὶ ἦτε ἂν ἀπηλλαγμένοι πάντων τῶν
 μετὰ ταῦτα πραγμάτων. Καὶ πάλιν,
 ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Πα-
 γασαί, τᾶλλα (λέγω), ἵνα μὴ διατρίβω
 λέγων καθ' ἕκαστα, ἀπηγγέλλετο πο-
 λιορκούμενα, ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ
 νῦν ῥάονι, καὶ ταπεινοτέρῳ πολὺ, εἰ
 αὐτοὶ ἐβοηθήσαμεν τότε ἐνὶ, τῷ πρώτῳ

ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ· νῦν δὲ τὸ μέ-
παρὸν αἰεὶ προΐεμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐ-
τόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ἠϋξήσα-
μεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς
καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλικίᾳ
οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας.
Νῦν ἤδη καιρὸς ἤκει τις, οὗτος ὁ τῶν
Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐ
δεγνὸς ἐστὶν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐ-
κείνων.

10 §. 6. Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἄν, ὃ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν πα-
ρὰ τῶν Θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων κατασά-
και περ οὐκ ἐχόντων, ὡς δεῖ, πολλῶν, ὅ-
μως μεγάλην ἄν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰ-
κότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκένα
κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμε-
λείας ἀν τις θεῖη δικαίως· τὸ δὲ μήτε-
πάσαι τοῦτο πεπονθέαι, πεφηνέαι τι-
τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντιόρπον
ἄν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων

τούτων προθύμως καὶ (οὕτως) ὡς προ-
σῆκε (βοηθεῖν), νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν προ-
ϊέμενοι ἀεὶ, οἰόμενοι δὲ σχῆσειν καλῶς
τὰ μέλλοντα αὐτόματα, ηὔξησamen ἡ-
μεῖς τὸν Φίλιππον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος
οὐδεὶς βασιλεὺς Μακεδονίας γέγονέ ποτ'
καιρὸς τις ἤκει νῦν ἤδη αὐτόματος τῇ
πόλει, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, ὃς ἐστὶν
ἐλάττων οὐδενὸς τῶν πρότερον ἐκείνων
(καιρῶν).

§. 6. Καὶ δοκεῖ τις ἔμοιγε, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, καταστάς ἄν λογισθῆς
δίκαιος τῶν ὑπεργγμένων ἡμῖν παρὰ τῶν
Θεῶν, καὶ περ οὐκ ἐχόντων πολλῶν, ὡς
δεῖ (εἶναι πολλὰ), ὅμως ἔχειν ἄν μεγά-
λην (δοκεῖ) χάριν αὐτοῖς, εἰκότως· τὸ
μὲν γὰρ ἀπολωλεκέναι (ἡμᾶς) πολλὰ
κατὰ τὸν πόλεμον (τοῦτο) θεῖη τις ἄν
(εἶναι ἴδιον) τῆς ἡμετέρας ἀμελείας δι-
καίως· τὸ δὲ μῆτε πεπονθέναι τοῦτο (τὸ
ἵπολωλεκέναι) πάλαι, πεφηνέναιτε συμ-
μαχίαν τινα ἡμῖν ἀντίρροπον τούτων

ὡς ἀσθενέστερον τότε· τώρα ὅμως ἐπεὶ πάντοτε τὴν παροῦσαν εὐκαιρον περιστάσιν τὴν παραμελοῦμεν, τὰ δὲ μέλλοντα ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ λάβωσι καλὴν ἔκβασιν ἀφ' ἑαυτῶν, ἠυξήσαμεν ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ τὸν κατεστήσαμεν τόσον μέγαν καὶ ἰσχυρόν, ὅσον ἀκόμη οὐδεὶς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔχει γείνη· τώρα πλέν ἡλθέ τις καιρὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ εἰς τὴν πόλιν, εἰς καιρὸς δηλαδὴ οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, ὅστις δὲν εἶνε διόλου κατωτέρας ἀξίας οὐδενὸς ἐκείνων τῶν πρότερον παρουσιασθέντων εἰς τὴν πόλιν.

§. 6. Διὰ τοῦτο μοι φαίνεται, ὅτι ἂν ἤθελε κατασταθῇ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιός τις λογιστὴς τῶν ἀγαθῶν, ὅσα ἔχουσιν ὑπάρξει εἰς ἡμᾶς παρὰ τῶν θεῶν μόνον ὅτι δὲν εἶνε πολλὰ ἀναλόγως τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας ἐκείνων, μὴ ταῦτ' ἤθελε γνωρίζῃ μεγάλην χάριν εἰς αὐτοὺς δικαίῳ τῷ λόγῳ· καθότι τὸ μὲν ὅτι ἐχομεν χάσῃ πολλὰ χωρία μας κατὰ τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον, τοῦτο ἤθελε τοιοῦτον λογαριασθῇ τις καὶ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἀμέλειάν μας δικαίως· τὸ δὲ ὅτι δὲν ἐχομεν πάθῃ τοῦτο μῆτε πάλαι, νὰ παρουσιασθῇ δὲ εἰς ἡμᾶς τώρα συμμυχία τοιοῦτος ἰσοδύναμος μὲ ταῦτα τὰ ἀπολεσθέντα χωρία μας, ἂν θέλωμεν ὁμῶς νὰ τὴν π

εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην· Ἀλλ' (τῶν ἀπολεσθέντων), ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι (ταύτῃ τῇ συμμαχίᾳ), ἔγωγε θεῖην τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ, ἂν (εἶναι) εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων ὅσα ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην εὐνοίας. Ἀλλ' οἶμαι, (τοῦτό) ἐστὶ παρὰ τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας (ἐκείνῳ), ὅπερ (γίνεται) καὶ περὶ λάθῃ, συνανάλωσῃ καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· ἂν μὲν γὰρ χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· (τις) καὶ σῶσῃ (ἐκείνῳ), ὅσα ἂν τις λάβῃ, ἔχει τὴν χάριν μεγάλην τῇ τύχῃ· ἂν δὲ (αὐτός) λάθῃ ἀναλώσας (τὰ ληφθέντα), συνανάλωσῃ καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν (τῇ τύχῃ)· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρῆσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθώσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κωλύον ἔσ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται.

ραδεχθῶμεν, καὶ νὰ κάμωμεν χρῆσιν αὐτῆς, τοῦτο ἐγὼ ἤθελα τὸ ὑποθέσῃ εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων τῶν θεῶν εὐνοίας· πλὴν κατ' ἐμὴν κρίσιν, τοῦτο παρομοιάζει μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων· καθότι ἂν τις σῶσῃ καὶ διατηρήσῃ τὰ χρήματα, ὅσα ἤθελε λάβῃ παρὰ τῆς τύχης, τότε ἔχει εἰς τὴν τύχην καὶ τὴν χάριν μεγάλην· ἂν ὁμως ἀνεπαισθήτως ἐξοδεύσῃ ταῦτα, τότε συνεξοδεύει καὶ τὸ νὰ ἐνθυμῇται τὴν χάριν· τὸ ἴδιον θεωρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν μεταχειρίσθησαν ὀρθῶς τὰς καταλλήλους περιστάσεις, δὲν ἐνθυμοῦνται οὐδὲ ἐάν τι τοῖς συνέβῃ ὠφέλιμον πρᾶγμα ἀπὸ τοὺς θεούς· διότι ἕκαστον τῶν προτέρων ἀγαθῶν συμμετρεῖται μὲ τὴν τελευταίαν ἐκβασιν ἄλλου πινός. Διὰ τοῦτο πρέπει, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγαλωτάτην φροντίδα νὰ δεῖξητε ὑμεῖς δι' ὅσα μᾶς ἔμειναν πράγματα, διὰ νὰ ἐξαλείψωμεν τὴν κηλίδα τῆς ἀδοξίας, ἥτις μᾶς προσετρίβη διὰ τὰ πρότερον πεπραγμένα μας, ἀφ' οὗ ἐπανορθώσωμεν ταῦτα· ἂν ὁμως ἀφίσωμεν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς Ὀλυνθίους δηλαδή, καὶ ἔπειτα ἐκεῖνος καθυπατάξῃ τὴν Ὀλυνθον, ἃς με εἶπῃ τις τί πρᾶγμα πλέον θέλει εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ ἐμποδίζει αὐτὸν τοῦ νὰ βαδίζῃ ὅπου θέλει.

ψεται Ὀλυνθον, φρασάτω τις ἐμοί τί ἔσται τὸ κωλύον ἔτι (τοῦ) βαδίζειν αὐτὸν (ἐκεῖσε) ὅποι βούλεται.

§. 7. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἴτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβάλλων, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησε· πάλιν ῥάϊσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε· τὰς δ' ἐπ' Ἰλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις εἴπῃ, παραλείπω τρατείας.

§. 8. Τί οὖν ἂν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰθήσθε ἀμφοτέρω, καὶ ἵνα γνῶτε, ὧς ἄνδ. Ἀθην. καὶ αἰσθησθε

§. 7. Ἄρα γε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζεται τις ἐξ ὑμῶν καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, διὰ μέσου τοῦ ὁποῖου ἔχει γείνη μέγας καὶ ἰσχυρὸς ὁ Φίλιππος, ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος; ἔγεινεν ἰσχυρὸς, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμφίπολιν, δεύτερον τὴν Πύδναν, τρίτον τὴν Ποτίδαιαν, τέταρτον τὴν Μεθώνην, ἔπειτα ἀπέρασεν εἰς Θεσσαλίαν· ἐκεῖ μετὰ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπῆρε τὰς Φερὰς, τὰς Παγασάς, τὴν Μαγνησίαν, ἀφ' οὗ ἐτακτοποιήσας τὰ ἐκεῖ ὡς ἐπεθύμει, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς Θράκην· ἔπειτα ἐκεῖ ἀφ' οὗ ἄλλους μὲν τῶν βασιλέων ἐξέβαλε τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀρχῆς, ἄλλους δὲ κατέστησεν εἰς τὴν ἀρχὴν, ἡσθένησε· πάλιν ἀφ' οὗ ὁπωσοῦν ἀνέλαβε, δὲν ἐκλινεν εἰς ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν, ἀλλ' εὐθύς ἔβαλε χεῖρ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους· τὰς δὲ ἐστρατείας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἔκαμε κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, Παίωνων, καὶ Ἀρύμβαν, καὶ εἰς ὅποιον ἄλλο μέρος ἤθελεν εἶπῃ τις, ταῦτας τὰς παραλείπω.

§. 8. Διὰ τί λοιπὸν μᾶς λέγεις ταῦτα τώρα; ἤθελε με παρατηρήσῃ τις. Σᾶς τὰ λέγω, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ γνωρίσητε καὶ νὰ αἰσθανθῆτε καὶ τὰ δύο

τὸ προῖσθαι καθ' ἑκάστον αἰεὶ τι τῶν ἀμφοτέρων, (πρῶτον αἰσθησθε τοῦτο τὸ) πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελές, καὶ τὴν καὶ ὡς ἀλυσιτελές (ἐστὶ) τὸ προῖσθαι φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρῆται καὶ συζῆ (ὕμῃς) τι τῶν πραγμάτων αἰεὶ καθ' ἑ- Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγα- κάστον, καὶ (δεύτερον) τὴν φιλοπραγ- πήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχή- μοσύνην (γινώτε), ἣ Φίλιππος χρῆται σει: Εἰ δ' ὁμὲν ὡς αἰεὶ τι μείζον τῶν καὶ συζῆ, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστι (τρόπος), ὅ- ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκῶς ἔ- πως σχήσει (Φίλιπ.) ἡσυχίαν ἀγαπήσας σται, ἡμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ὁ μὲν Φίλιπ) ἐρρώμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε ἔσται ἐγνωκῶς (τοῦτο), ὡς δεῖ πράττειν εἰς τίποτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς αἰεὶ μείζον τι τῶν ὑπαρχόντων· ὑμεῖς δὲ Θεῶν! τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, (ἔσεσθε ἐγνωκότες τοῦτο) ὡς ἀντιλη- ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δευ- πτέον οὐδενὸς τῶν πραγμάτων ἐρρώμέ- ρο ἥξοντα, ἀν' ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν- νως, σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτ' ἐλπίς τε- εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα ὧ ἄνδρες λευτῆσαι ταῦτα· πρὸς Θεῶν! τίς ὑμῶν Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον· ὥσπερ ἐστὶν εὐήθης οὕτως, ὅστις ἀγνοεῖ (τὸν ἐ- οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις κεῖ ὄντα) ἐκείθεν πόλεμον ἥξοντα δεῦρο, τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὥστε- ἂν ἀμελήσωμεν; Ἀλλὰ μὴν εἰ ταῦτο γε- ρον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω- νήσεται (τὸ ἀμελήσαι), δέδοικα, ὧ ἄνδρ. καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρά- Ἀθην. μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον (γένηται)· θυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζη- ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ τοῖς μεγάλοις- ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις ῥαδίως, εὐπορήσαντες μικρὸν χρό- τον, ὥστερον ἀπέστησαν καὶ τῶν ἀρχαί- ων, οὕτω (δέδοικα μὴ) καὶ ἡμεῖς ἔλθω-

τὰ ἐφεξῆς· πρῶτον τὸ ὅτι εἶνε ἀνωφελές καὶ τὸ νὰ ἀφίνητε καὶ νὰ παραμελήτε τὸ καθ' ἑν κατὰ μέρος πάντοτε ἐκ τῶν πραγμάτων· καὶ δεύτερον τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα τοῦ Φιλίππου, μὲ τὸ ὅποιον συζῆ καὶ μεταχειρίζεται, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁ- ποίου δὲν εἶνε τρόπος, καθ' ὃν εὐχαριστηθεὶς εἰς ὅσα ἔχει πράξῃ, θέλει ἡσυχά- σαι· ἂν δὲ ὁ μὲν Φίλιππος θέλη εἶνε ἀποφασισμένος εἰς τὸ ὅτι πρέπει νὰ πράτ- τη πάντοτε μεγαλήτερόν τι ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὑποῖα ὑπάρχουσιν εἰς αὐτὸν, σεις δὲ θέλετε εἶσθε ἀποφασισμένοι εἰς τὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερασπίζησθε μὲ ὅλην σας τὴν δύναμιν κανὲν ἐκ τῶν πραγμάτων σας, παρατηρήσατε ποῦ ἄρα γε εἶνε ἐλ- πὶς νὰ καταντήσωσι ταῦτα. Δι' ἀγάπην τῶν Θεῶν! τίς ἐξ ὑμῶν εἶνε τόσον εὐή- θης καὶ ἀναίσθητος, ὥστε δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ὁ ἐν Ὀλύνθῳ πόλεμος θέλει ἔλθῃ ἐδῶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἀν' ἀμελήσωμεν; Ὅθεν ἂν θὰ γείνη τοῦτο, τὸ νὰ ἀμελήσωμεν δηλαδὴ, φοβοῦμαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήπως γείνη κατὰ τὸν ἐξῆς ὅμοιον τρόπον· καθὼς δηλαδὴ ἐκεῖνοι, οἵτινες δανεῖζονται ἀπερισκέπτως ἐπὶ συμφωνίᾳ τῶν μεγάλων τῶν, ἀφ' οὗ εὐπορήσωσιν ὀλίγον χρόνον, καθ' ὃν ἐδανείσθησαν τὰ χρήματα, ὥ- στερον ὅμως ἀπομακρύνονται καὶ χάνουσι καὶ τὰ πατρικά των, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν φανῶμεν, ὅτι ἐρράθυμήσαμεν πολὺν χρόνον, καὶ ὅτι ἐζητούσαμεν νὰ πράττω-

τοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἤ- μεν εἰς ἀνάγκην ποιεῖν ὥστερον πολλὰ- βουλόμεθα, ὥστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθω- καὶ χαλεπὰ (ἐξ' ἐκείνων) ὧν οὐκ ἤβου- μεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν- λόμεθα (ποιεῖν) καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ- ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἂν φανῶμεν ἐρ- τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἂν φανῶμεν ἐρ- ραθυμηκότες ἐπὶ πολλῷ, καὶ ζητοῦτες- ἅπαντα πρὸς ἡδονήν.

§. 9. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φή- §. 9. Ἴσως οὖν φῆσαι τις εἶναι ῥά- σαι τις ἂν ῥαδίον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ διον, καὶ παντὸς (ἴδιον) τὸ ἐπιτιμᾶν, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ,τι δεῖ πράττειν δὲ ἀποφαίνεσθαι (ἐκεῖνο), ὅ,τι δεῖ πράτ- ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου· ἐ- τειν ὑπὲρ τῶν παρόντων (πραγμάτων) γὰρ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθην. τοῦτ' εἶναι (φῆσαι τις ἴδιον) συμβούλου· νῆτιοι, τοῦ θ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὧ ἄνδρ. Ἀθην. αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν- τοῦθ', ὅτι ὑμεῖς ποιεῖσθε ἐν ὀργῇ πολλὰ- πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε,- κίς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ (ποιεῖσθε ἐν ὀργ.) τοὺς ὑστάτους εἰπόντας περὶ τῶν- μαὶ δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦν- πραγμάτων, ἂν μὴ ἐκβῇ τι κατὰ γνώμην- θ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν (ὕμῶν)· οὐ μὴν οἶομαι δεῖν ὑποστείλα- ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι- σθαί (με) σκοποῦντα τὴν ἰδίαν ἀσφά- τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις- λειαν (εἰπεῖν περὶ ἐκείνων) περὶ ὧν ἡ- τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποι- γοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν (εἰπεῖν.) Φημὶ δὴ- εἶναι βοηθητέον ὑμῖν τοῖς πράγμασι- διχῇ, τῷ τε σώζειν (ὕμῃς) τὰς πόλεις- τοῖς Ὀλυνθίοις καὶ ἐκπέμπειν (ὕμῃς)

μεν ὅλα πρὸς εὐχαρίστησίν μας, φοβοῦμαι λέγω, μήπως ὥστερον ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμνωμεν πολλὰ καὶ χαλεπὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἐπεθυμοῦμεν πρότερον νὰ κάμνωμεν, καὶ κινδυνεύσωμεν ἔπειτα καὶ περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τὰ ὁ- ποῖα ὑπάρχουσιν ἐντὸς αὐτῆς τῆς χώρας τῆς Ἀττικῆς.

§. 9. Πλὴν τὸ μὲν νὰ ἐπιπλήττῃ τις, ἴσως ἤθελεν εἶπῃ τις, ὅτι εἶνε εὐκολον, καὶ ἴδιον παντὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ νὰ ἀποφαίνεται καὶ νὰ ἐξηγῇ ὑπὲρ τῶν παρόν- των πραγμάτων ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ πράττωμεν, τοῦτο ἤθελεν εἶπῃ, ὅτι εἶνε ἴδιον καὶ χρέος συμβούλου· ἐγὼ δὲ γνωρίζω μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο, ὅτι ὑμεῖς πολλάκις ὀργίζεσθε οὐχὶ κατὰ τῶν αἰτίων τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ κατ' ἐκεί- νων, οἵτινες ἤθελον σᾶς συμβουλευσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τελευταῖοι, ἂν δὲν ἐκβῇ τι κατὰ τὴν γνώμην σας ἔπειτα· μὲν ὅλα ταῦτα νομίζω, ὅτι δὲν πρέπει μὲ τὸ νὰ παρατηρῶ τὴν ἰδίαν μου ἀσφάλειαν, νὰ φοβηθῶ νὰ σᾶς συμβουλευσω περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια φρονῶ, ὅτι σᾶς συμφέρουσιν. Ἀποφαίνομαι λοιπὸν, ὅτι σεις πρέπει νὰ βοηθῆτε τὰ πράγματα, δηλαδὴ τοὺς Ὀλυνθίους, κατὰ δύο τρόπους· πρῶτον μὲν μὲ τὸ νὰ σώζετε εἰς τοὺς Ὀλυνθίους τὰς πόλεις των καὶ μὲ τὸ νὰ ἐκ-

ήσοντας στρατιώτας εκπέμπειν, καὶ τῷ στρατιώτας τοὺς ποιήσοντας τοῦτο (τὸ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριή-σῶζειν), καὶ τῷ ποιεῖν κακῶς τὴν χώ-
ρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θα-ραν ἐκείνου (τοῦ Φιλίπ.) καὶ τριήρεσι καὶ
τέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὁκνῶ, μὴ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ ὀλιγορήσετε
μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται· εἴτε θατέρου τούτων, ὁκνῶ, μὴ ἡ στρατεία
γὰρ, ὑμῖν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, γένηται μάταιος ὑμῖν· εἴτε γὰρ ὑπομεί-
ῃπομείνας τοῦτο Ὀλυνθον παραστήσε-νας (Φίλ.) τοῦτο (τὸ κακοποιεῖν τὴν χώ-
ται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθὼν ἀ-ραν ἐκείνου ὑμᾶς) παραστήσεται Ὀλυν-
μυεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον Ὀ-θον, ἐλθὼν (εἴτα) ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀμυ-
μῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχον-νεῖται (ὑμᾶς) ῥαδίως, ὑμῶν ποιούντων
τα τὰ οἱκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσε-κακῶς τὴν ἐκείνου (μόνον)· εἴτε προσκα-
δρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ θεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμα-
χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων· δεῖ δὲ πολ-σι (τῶν Ὀλυνθ.) ὁρῶν τὰ οἱκοι ἔχοντα
λὴν, καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. ἀκινδύνως, περιέσται τῶν πολιορκουμέ-
νων (Ὀλυνθ.) τῷ χρόνῳ, ὑμῶν βοηθη-
σάντων εἰς Ὀλυνθον μόνον· δεῖ δὲ εἶναι
τὴν βοήθειαν πολλὴν καὶ διχῇ.

§. 10. Καὶ περὶ μὲν βοηθείας ταῦτα §. 10. Καὶ ταῦτα μὲν γινώσκω
γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου; ἔ-περὶ τῆς βοηθείας· περὶ δὲ πόρου χρη-
στιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, μμάτων [γινώσκω ταῦτα]· ἔστιν, ὧ
ἔστιν, ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἄνδρ. Ἀθην. χρήματα στρατιωτικὰ ὑ-
στρατιωτικά· ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως, ὡς μῖν, ἔστι (τοσαῦτα), ὅσα (οὐκ ἔστιν) οὐ-
βούλεσθε, λαμβάνετε· εἰ μὲν οὖν ταῦτα δὲνὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ὑμεῖς δὲ
τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδε-λαμβάνετε ταῦτα οὕτως, ὡς βούλεσθε

πέμπητε τοὺς στρατιώτας, οἵτινες μέλλουσι νὰ ἐνεργήσωσι τοῦτο. καὶ δεύτερον
μὲ τὸ νὰ κακοποιήτε τὴν χώραν ἐκείνου τοῦ Φιλίππου καὶ μὲ ἄλλα πολεμικὰ
πλοῖα, καὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας. Ἐὰν ὁμως περιφρονήσητε τὸ ἐν ἐκ τούτων τῶν
δύο, φοβοῦμαι μήπως ἡ ἐκστρατεία σᾶς γείνη μάταιος καὶ ἀνωφελής· διότι ἢ
ἐάν, ὅταν σεῖς ἠθέλετε κακοποιῇ μόνον τὴν χώραν ἐκείνου, ἀφ' οὗ ἠθέλεν ὑπο-
μείνῃ ἐκεῖνος τοῦτο, θέλῃ ὑποτάξῃ τὴν Ὀλυνθον, τότε ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐ-
τοῦ χώραν εὐκόλως θέλει σᾶς ἀμύνεται καὶ ἀποδιώκει· ἢ ἂν, ἀφ' οὗ βοηθήσητε
σεῖς μόνον εἰς τὴν Ὀλυνθον, ἐπειδὴ τότε ἠθελε βλέπῃ τὴν χώραν του, ὅτι ὑπάρ-
χει ἐκτὸς κινδύνου, θέλῃ κάθηται ἀναποσπάστως, καὶ θέλει πολιορκεῖ τοὺς Ὀ-
λυνθίους, τότε ἀφεύκτως μὲ τὸν καιρὸν θέλει νικήσῃ τοὺς πολιορκουμένους· διὰ
τοῦτο πρέπει νὰ ᾔνῃ ἡ βοήθεια πολλὴ καὶ διπλή.

§. 10. Καὶ περὶ μὲν βοηθείας τῶν Ὀλυνθίων ταῦτα φρονῶ· περὶ δὲ πόρου
χρημάτων τὰ ἐξῆς· ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχετε χρήματα στρατιωτικὰ ἔχε-
τε, ὅσα δὲν ἔχει κανεὶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀλλὰ ταῦτα σεῖς τὰ λαμβάνετε

νὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσ- (λαμβάνειν). Εἰ μὲν οὖν ἀποδώσετε ταῦ-
δεῖ· μᾶλλον δὲ ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πό-τα τοῖς στρατευομένοις, οὐδενὸς πόρου
ρου· τί οὖν; ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις προσδεῖ ὑμῖν, εἰ δὲ μὴ (ἀποδώσετε)
ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δι' οὐκ ἔ-προσδεῖ, μᾶλλον δὲ (ἴδοτε μοι εἰπεῖν) ἐν-
γωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώ-δεῖ ἅπαντος τοῦ πόρου· τί οὖν; (ποιεῖς
τας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ (ταῦτ') ἢ βούλει) εἴποι τις ἂν· σὺ γράφεις (ψή-
εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν φισμα ὥστε) εἶναι (ταῦτα) στρατιωτικά;
εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ μὰ Δι' οὐκ ἔγωγε (γράφω ψήφισμα)· ἐγὼ
τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πῶς μὲν γὰρ ἡγοῦμαι δεῖν κατασκευασθῆναι
ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορ-στρατιώτας, καὶ εἶναι (ταῦτα) στρατιωτικά,
τάς. Ἐστί δὲ λοιπὸν, οἶμαι, πάντα καὶ εἶναι μίαν σύνταξιν τὴν αὐτὴν τοῦτε
εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλὰ, ἂν ὀ-λαμβάνειν (ὑμᾶς ταῦτα) καὶ τοῦ ποιεῖν
λίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄ-τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ (ἡγείσθε δεῖν) λαμ-
νευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν βάνειν εἰς τὰς ἐορτάς οὕτω πῶς ἄνευ
δεόντων· λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς πραγμάτων· ἔστι δὲ λοιπὸν (πρᾶγμα
ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε, ὅστις ὑμῖν συμ-τὸ) εἰσφέρειν, οἶμαι, (χρήματα) πολλὰ
φέρειν δοκεῖ, καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντι-πάντες, ἂν δέη πολλῶν, ὀλίγα (εἰσφέ-
λάβεσθε τῶν πραγμάτων. ρεῖν) ἂν (δέη) ὀλίγων. Δεῖ δὲ χρημάτων,
καὶ οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων ἄ-
νευ τούτων· λέγουσι δὲ καὶ ἄλλοι ἄλ-
λους τινὰς πόρους, ὧν ἔλεσθε (ἐκεῖνον),
ὅστις δοκεῖ συμφέρειν ὑμῖν, καὶ ἀντιλά-

οὕτω πῶς, ὅπως θέλετε· ἂν λοιπὸν ταῦτα τὰ ἀποδώσητε πάλιν εἰς τοὺς στρα-
τευομένους, θὲν ἔχετε χρεῖαν κανενὸς ἄλλου πόρου· ἂν ὁμως δὲν τὰ ἀποδώσητε,
ἔχετε χρεῖαν ἄλλου τινός· διὰ νὰ εἴπω δὲ ὀρθότερον, σᾶς λείπει τὸ σύνολον τοῦ
πόρου. τί λοιπὸν; ἠθελε μὲ παρατηρήσῃ τις· σὺ γράφεις ψήφισμα διὰ νὰ γείνωσι
ταῦτα στρατιωτικά; ὅχι, ὅχι, τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ γράφω ψήφισμα νὰ γείνωσι
τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· διότι ἐγὼ μὲν φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ καταρτισθῶσι
στρατιῶται, καὶ νὰ ᾔνῃ ταῦτα στρατιωτικά, δηλαδὴ τῶρα μόνον προσωρινῶς νὰ
λαμβάνωσι ταῦτα οἱ στρατιῶται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, καὶ μίαν πλη-
ρωμὴν καὶ λῆψιν νὰ ᾔνῃ ἡ αὐτὴ καὶ τοῦ νὰ λαμβάνητε ταῦτα, καὶ τοῦ νὰ κάμνη-
τε τὰ δέοντα εἰς τὴν πατρίδα· σεῖς ὁμως νομίζετε, ὅτι πρέπει νὰ τὰ λαμβάνη-
τε οὕτω πῶς χωρὶς νὰ κάμνετε τὰ δέοντα εἰς τὴν πόλιν πράγματα, ἀλλ' εἰς τὰς
ἐορτάς· δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο, κατ' ἐμὴν κρίσιν, εἰ μὴ νὰ εἰσφέρητε ὅλοι χρήμα-
τα, πολλὰ, ἂν ᾔνῃ χρεῖα πολλῶν, ὀλίγα, ἂν ᾔνῃ χρεῖα ὀλίγων· εἶναι ὁμως ἀνάγκη
χρημάτων, καὶ χωρὶς τούτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ τι τῶν δεόντων. Λέ-
γουσι δὲ καὶ ἄλλοι ἄλλους τινὰς πόρους, ἐξ ὧν ἐκλέξατε ἐκεῖνον, ὅστις φαίνεται
ὅτι σᾶς συμφέρει, καὶ ἕως ὅτου εἶναι καιρὸς ἀρμόδιος, βοηθήσατε τοῖς Ὀλυνθίοις.

βεσθε τῶν πραγμάτων (μέχρι τέως), ἔ-
ως καιρὸς ἐστὶν (ἀντιλαβεῖν)

§. 11. Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λο-
γίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστη-
κε νυνὶ τὰ Φιλίππου· οὔτε γὰρ, ὡς δο-
κεῖ, καὶ φήσιν τις ἄν, μὴ σκοπῶν ἀκρι-
βῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ'
αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε
τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πο-
λεμεῖν ᾤθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐ-
πιὼν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγμα-
τα ἀναιρήτεσθαι, κατὰ διέψευσται· τοῦ-
το δὴ πρῶτον αὐτὸν ταραττεῖ παρὰ
γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν
αὐτῷ παρέχει· εἴτα τὰ τῶν Θετταλῶν
ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει,
καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δὲ, ὡ-
σπερ ἦν, καὶ ἐστὶ νῦν τούτῳ· καὶ γὰρ
Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφι-
σμένοι, καὶ κεκωλύκασιν (αὐ-
τὸν) τειχίζειν Μαγνησίαν. Ἐγώ γε δ' ἡ-
κούον τινων (λέγειν καὶ ταῦτα), ὡς οὐδὲ
δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι τοὺς λιμένας
καὶ τὰς ἀγορὰς ἐτι· δέοι γὰρ διοικεῖν
τὰ κοινὰ τὰ Θεσσαλῶν ἀπὸ τούτων
(τῶν λιμέν. καὶ ἀγορῶν), οὐ (δέοι) Φι-
λιππον λαμβάνειν· εἰ δὲ ἀποστερηθῇ-
ται (ἐκεῖνος ὁ Φίλιπ.) τούτων τῶν χρη-
μάτων, καταστήσεται τὰ τῆς τροφῆς
τοῖς ξένοις αὐτῷ εἰς στενὸν κομιδῇ.

§. 11. Προσέτι εἶναι ἄξιον νὰ θέσητε εἰς τὸν νοῦν Σας καὶ νὰ κρίνητε τὴν κα-
τάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησαν τὰ συμμαχικὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου
τώρα· καθότι ταῦτα οὔτε καλῶς ὑπάρχουσιν ἡντρεπισμένα, καθὼς φαίνεται,
καὶ ἤθελεν εἶπαι τις, μὴ παρατηρῶν μὲ ἀκριβείαν ταῦτα, οὔτε εἰς καλλίστην κα-
τάστασιν, καθὼς ἤθελεν νομίσαι τις, ὅτι εἶνε· οὔτε ἤθελεν ἐκφέρῃ ποτὲ τὸν κατ'
Ὀλυνθίων πόλεμον τοῦτον ἐκεῖνος, εἰὰν ἐφαντάζετο, ὅτι ἐμελλεν αὐτὸς νὰ τὸν ἐ-
ξακολουθῇ ἐπὶ πολὺν καιρὸν, ἀλλὰ τὸν ἐκήρυξεν, ἐπειδὴ ἤλπιζεν, ὅτι ἡ Ὀλυν-
θος μὲ ὅλα τῆς τὰ χωρία ἤθελε κυριευθῇ καὶ ὑποταχθῇ εἰς τὴν πρώτην ἔφοδόν
του καὶ ἐκστρατεῖαν, ἔπειτα ὅμως ἐφεύσθη τῶν τοιούτων ἐλπίδων του. Τοῦτο
λοιπὸν πρῶτον τὸν ταραττεῖ, ἐπειδὴ ἔχει γείνη παρ' ἐλπίδα καὶ γνώμην του,
καὶ προξενεῖ εἰς αὐτόν πολὺν βαρυκαρδισμόν· δεύτερον τὸν ταραττουσιν οἱ Θετ-
ταλοὶ· διότι οὗτοι μὲν ἦσαν τῷ ὄντι ἄπιστοι φυσικὰ, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώ-
πους πάντοτε, καθ' ὑπερβολὴν ὅμως, καθὼς ἦτο ἐπόμενον, εἶναι τώρα καὶ εἰς
τοῦτον· καθότι εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ τὸν ἀπαιτῶσιν ὀπίσω τὰς Παγασὰς, καὶ τὸν

§. 12. Ἀλλαμὴν τὸν γε Παίονα, καὶ
τὸν Ἰλλυριὸν, καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαν-
τας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἡδὶον ἂν
καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ
ἀήθεις τοῦ κατακοῦειν τινός εἰσι, καὶ ἄν-
θρωπος ὕβριστής, ὡς φασί, καὶ μὰ Δί'
οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν
παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρο-
νεῖν τοῖς ἀνόητοις γίγνεται· διόπερ πολ-
λάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τ' ἀγαθὰ τοῦ
κτῆσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Δεῖ τοί-
σι τοῖς ἀνόητοις (ἐστὶν ἢ λέγουσιν) ἵ-
λακις δοκεῖ τὸ φυλάξαι (τινα) τ' ἀγαθὰ χα-
λεπώτερον εἶναι.

§. 12. Ἀλλὰ μὴν χρὴ ἡγεῖσθαι (εἰ-
ναι) ἡδὶον ἂν (τὸ) εἶναι τὸν γε Παίονα
καὶ τὸν Ἰλλυριὸν, καὶ ἀπλῶς τούτους
ἅπαντας αὐτονόμους, καὶ ἐλευθέρους, ἢ
(χρὴ ἡγεῖσθαι εἶναι ἴδιον τὸ εἶναι) δού-
λους· καὶ γὰρ (αὐτοὶ) εἰσὶν ἀήθεις τοῦ
κατακοῦειν τινός, καὶ ἄνθρωπος ὕβρι-
στής (ἐστὶν), ὡς φασιν, (εἶναι), καὶ μὰ
Δί' οὐδὲν ἄπιστόν (ἐστὶν ἢ λέγουσιν) ἵ-
λακις δοκεῖ τὸ φυλάξαι (τινα) παρὰ τὴν
ἀξίαν γίγνεται ἀφορμὴ τοῖς ἀνόητοις τοῦ
φρονεῖν (αὐτοὺς) κακῶς. Διόπερ δοκεῖ εἶ-
ναι τὸ φυλάξαι (τινα) τ' ἀγαθὰ χα-

ἔχουσιν ἐμποδίσαι νὰ τειχίξῃ τὴν Μαγνησίαν. Προσέτι ἐγὼ ἡκούον τινας τῷ ὄντι ὅτι
δὲν θέλουσι τῷ συγχωρῆσαι πλέον νὰ νέμῃται τὰς προσόδους τῶν λιμένων καὶ τῶν
ἀγορῶν των· διότι ἀπὸ ταύτας ἔπρεπε νὰ διοικῶσι καὶ νὰ οἰκονομῶσι τὰς κοι-
νὰς ὑποθέσεις τῶν Θετταλῶν (ὡς μοι εἶπον οἱ τινὲς) καὶ ὅχι νὰ τὰς λαμβάνῃ ὁ
Φίλιππος· ἂν δὲ στερηθῇ ταῦτα τὰ χρήματα, ἀναμφιβόλως θὰ καταντήσῃ αὐ-
τὸς εἰς μεγαλωτάτην στενοχωρίαν ὡς πρὸς τὴν τροφοδοσίαν τῶν ξενικῶν του
στρατευμάτων.

§. 12. Προσέτι οἱ Παῖονες καὶ οἱ Ἰλλυριοί, καὶ γενικῶς ὅλοι οὗτοι πρέπει νὰ
νομίζητε, ὅτι μᾶλλον εὐχάριστον ἤθελεν ᾔνε εἰς αὐτοὺς νὰ ᾔνε αὐτόνομοι καὶ ἐ-
λεύθεροι, παρὰ δούλοι· διότι καὶ αὐτοὶ εἶνε ἀσυνήθιστοι νὰ ὑπακούωσιν ὅλως εἰς
τινα, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ὕβριστής, καθὼς λέγουσι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἴσως
δὲν εἶνε ὅλως διόλου ἀπίστευτον· διότι τὸ νὰ εὐτυχῇ τις παρ' ὅσον δὲν τῷ πρέπει
(ὡς οὗτος ὁ Φίλιππος) — τοῦτο γίγνεται ἀφορμὴ εἰς τοὺς ἀνόητους νὰ φρονῶσι κακῶς,
ὅπερ ἐστὶ νὰ ἐπαίρωνται ὑπὲρ τὸ δέον· διὰ τοῦτο πολλάκις φαίνεται, ὅτι εἶναι
δυσκολώτερον τὸ νὰ φυλάξῃ τις (τὰ ἀποκτηθέντα) ἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἀπο-

νυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαί-
 ριαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομί-
 σαντας ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγμα-
 τα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ
 στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνον-
 τας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους,
 εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον
 καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ
 χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ'
 ὑμᾶς ἐλθεῖν; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ
 μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος,
 ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
 μήσετε;

§. 13. Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, μὴδὲ τοῖθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι
 νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ
 χρή πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον. Ἐάν
 μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑ-

λεπώτερον πολλάκις τοῦ κτήσασθαι (αὐ-
 τὰ). Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συν-
 ἀρασθαι ὑμᾶς τὰ πράγματα ἐτοίμως, νο-
 μίσαντας (εἶναι) τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκεί-
 νου καιρὸν ὑμέτερον, καὶ πρεσβευομένους
 (ἐπὶ ἐκεῖνα), ἐφ' ἃ δεῖ (πρεσβεύεσθαι) καὶ
 στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνον-
 τας (ἐπὶ Φίλιππον) τοὺς ἄλλους ἅπαν-
 τας, λογιζομένους (τοῦτο τὸ), εἰ Φίλιπ-
 πος λάβοι τοιοῦτον καιρὸν καθ' ἡμῶν,
 καὶ (εἰ) πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ,
 πῶς ἂν οἴεσθε ἐλθεῖν αὐτὸν ἐφ' ὑμᾶς ἐ-
 τοίμως; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδὲ
 οὐ τολμήσετε ἔχοντες καιρὸν ποιῆσαι
 ταῦτα, ἃ πάθοιτ' ἂν (ὑμεῖς ὑπ' ἐκείνου),
 εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμῖν ταῦτα);).

§. 13. Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, μὴδὲ τοῦτο (τὸ ἐξῆς) λανθανέτω
 ὑμᾶς, (τὸ) ὅτι αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν νῦν (τοῦ)
 πότερα (τῶν δύο αἵρήσεσθε) (αἵρήσεσθε
 τοῦτο τὸ) χρή πολεμεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ (ἐν
 Μακεδονίᾳ), ἢ (αἵρήσεσθε τοῦτο τὸ χρή
 πολεμεῖν) ἐκείνον παρ' ὑμῖν· ἐάν μὲν γὰρ

κτῆσθαι. Πρέπει λοιπὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ συμμεθεῖξητε τοῦ πολέμου μὲ πρᾶ-
 θυμίαν, καὶ νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυνθίους τοὺς ἀραμένους τὸ φορτίον τοῦ πρὸς
 Φίλιππον πολέμου, ἀφ' οὗ νομίσητε τὴν ἀκαιρίαν ἐκείνου καιρὸν ἰδικόν σας ἀρ-
 μόδιον, καὶ μὲ τὸ νὰ στέλλητε πρέσβεις εἰς τὰ μέρη, ὅπου πρέπει, καὶ μὲ τὸ νὰ
 ἐκστρατεύητε σεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ μὲ τὸ νὰ διεγείρητε κατὰ τοῦ Φιλίπ. ὅλους τοὺς
 ἄλλους, ἐάν ἠθέλετε κάμνῃ ταύτην τὴν κρίσιν, ἂν ὁ Φίλιπ. ἤθελεν ἐπιτύχῃ τοιοῦτον
 καιρὸν καθ' ἡμῶν, καὶ πόλεμος ἂν ἤθελε συμβῇ πλησίον τῆς χώρας ἡμῶν (τῆς
 Ἀττικῆς), πῶς φαντάζεσθε, ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ὁρμήσῃ ἐναντίον σας καὶ μὲ πᾶσιν
 προθυμίαν; λοιπὸν μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐντρέπεσθε, ἐάν οὐδὲ θέλετε τολμήσει,
 καιρὸν (ἤδη) ἀρμόδιον ἔχοντες, νὰ τὸν κάμνητε ταῦτα τὰ ἴδια, τὰ ὅποια σεῖς
 ἠθέλετε πάθῃ ὑπ' ἐκείνου, ἂν ἐκεῖνος ἐδύνατο;

§. 13. Προσέτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦτο τὸ ἐξῆς πρέπει νὰ σᾶς λαν-
 θάνῃ, ὅτι τώρα ὑπάρχει εἰς ἐσᾶς ἐκλογὴ· τοῦτέστιν εἶνε καιρὸς νὰ ἐκλέξητε ἐν ἐκ
 τῶν δύο· πότερον; ἐκεῖ εἰς τὴν Μακεδονίαν πρέπει ὑμεῖς νὰ πολεμῆτε, ἢ ἐκεῖνος
 ὁ Φίλιππος νὰ σᾶς πολεμῇ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν· καθότι ἐάν μὲν ἀντέχωσιν οἱ

μεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου τὰ τῶν Ὀλυνθίων ἀντέχη, ὑμεῖς πολε-
 κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ μῆσετε ἐκεῖ, (ἐν Μακεδονίᾳ), καὶ ποιήσει
 τὴν οἰκίαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· τε κακῶς τὴν (χώραν) ἐκείνου (τοῦ Φί-
 ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν λήππου), καρπούμενοι τὴν ὑπάρχουσαν
 ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θεβαῖοι; (ὑμῖν συμμαχικὴν γῆν), καὶ τὴν οἰκίαν
 μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ καὶ συνεισβα- ταύτην (χώραν) ἀδεῶς· ἂν δὲ Φίλιππος
 λῶσιν ἐτοίμως· Ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν λάβῃ ἐκεῖνα (τὰ τῶν Ὀλυνθίων πράγμα-
 οἰκίαν οὐχ οἱόι τε ὄντες φυλάττειν, ἐάν τα), τίς ἔτι κωλύσει αὐτὸν (τοῦ) βαδί-
 μὴ βοηθήσῃτ' ὑμεῖς; Ἡ ἄλλος τις; Ἀλλ', ζεῖν δεῦρο; Θεβαῖοι (κωλύσουσι); (δέ-
 ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται· τῶν ἀτοπω- δοικα) μὴ (τὸ) εἰπεῖν (ὅπερ Θεβαῖοι ποιή-
 τάτων μὲντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἀνοίαν ὁ- σουσι) ἢ πικρὸν λίαν· (οὐ) μόνον οὐ κω-
 φλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνη- λύσουσιν αὐτὸν τοῦ δεῦρο ἐλθεῖν, ἀλλὰ
 θεῖς μὴ πράξει. Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐ καὶ συνεισβαλοῦσιν (αὐτῷ ἐφ' ὑμᾶς) ἐ-
 στί τὰ διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, τοίμως· ἀλλὰ Φωκεῖς (κωλύσουσι κτλ.);
 οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑ- οἱ οὐκ ὄντες οἱόι τε φυλάττειν τὴν οἰ-
 κίαν (χώραν), ἐάν μὴ ὑμεῖς βοηθήσητε;
 ἢ ἄλλος τις (κωλύσει κτλ.); Ἀλλ', ὦ
 τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται (βαδίζειν ἐφ' ἡ-
 μᾶς)· (τὸ) εἰ, δυνηθεῖς (πράξει ταῦτα),
 ἃ νῦν ἀνοίαν (καὶ περ) ὀφλισκάνων, ὅ-
 μως ἐκλαλεῖ, μὴ πράξει ταῦτα, (τοῦτο)
 μὲντ' ἂν εἴη τῶν ἀτοπωτάτων. Ἀλλὰ
 μὴν ἡγοῦμαι οὐδὲ λόγου προσδεῖν (τὸ)
 ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα (τοῦ) πολεμεῖν

Ὀλυνθιοὶ, ὑμεῖς θὰ πολεμεῖτε ἐκεῖνον ἐκεῖ εἰς τὴν χώραν του, καὶ θὰ τὴν κακο-
 πο εἴτε, μὲ τὸ νὰ νέμῃσθε ἀφόβως καὶ τὴν ὑπάρχουσαν εἰς ὑμᾶς συμμαχικὴν χώ-
 ραν, καὶ τὴν οἰκίαν ταύτην, τὴν Ἀττικὴν· ἂν ὅμως ὁ Φίλιππος ὑποτάξῃ ἐκεῖ-
 νους, τίς πλέον θέλει τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ βαδίσῃ ἐδῶ καθ' ἡμῶν; οἱ Θε-
 βαῖοι; φοβοῦμαι, μήπως ἤθελεν ἦνε πολὺ πικρὸν καὶ δυσάρεστον νὰ εἴπω ἐκεῖνο,
 τὸ ὁποῖον αὐτοὶ θὰ κάμωσιν· ὅχι μόνον δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ
 προθυμίας θὰ συνορμήσωσι μ' ἐκεῖνον καθ' ἡμῶν. Ἀλλὰ θὰ τὸν ἐμποδίσωσιν οἱ
 Φωκεῖς; ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ φυλάξωσι τὴν χώραν των, ἐάν σεῖς
 δὲν τοὺς βοηθήσητε; ἢ ἄλλος τις θὰ τὸν ἐμποδίσῃ; Ἀλλ', ὦ φίλε Δημόσθενες! ὁ
 Φίλιππος δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπέλθῃ καθ' ἡμῶν· ἤθελεν ἦνε τῷ ὄντι ἀτοπώτατον
 πρᾶγμα, ἐάν δὲν θὰ κάμῃ, ἂν ἡμπορέσῃ, ταῦτα, τὰ ὅποια καὶ τοὶ φαίνονται ἀ-
 νόητος, μόλα ταῦτα, τὰ φλυαρεῖ. Τέλος πάντων ὅποια μεγάλη διαφορά ὑπάρχει
 τοῦ νὰ πολεμῇτε ἐκεῖ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Ὀλυνθον, ἢ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττι-
 κὴν, νομίζω, ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν χρειάζεται· καθότι ἂν ἤθελε τὸ ἀπαιτήσῃ

μᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας (ἐκεῖνον) ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ (πολεμεῖν ὑμᾶς)· μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη εἰ γὰρ δεήσειε γενέσθαι ὑμᾶς αὐτοὺς ἔξω (τῆς πόλεως εἰς αὐτὴν τὴν Ἀττικὴν) στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, τριάκοντα ἡμέρας μόνας, καὶ λαμβάνειν πολέμιου λέγω, πλεόν ἂν οἶμαι ζημιω- (τοσαῦτα) τῶν ἐκ τῆς χώρας (τῆς Ἀττικῆς προϊόντων), ὅσα ἀνάγκη (λαμβάνειν ὑμᾶς) χρωμένους στρατοπέδῳ, μηδενὸς ὄντος, πολέμιου λέγω, ἐν αὐτῇ (τῇ χώρᾳ), οἶμαι ζημιωθῆναι ἂν τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν πλεόν, ἢ (ζημιωθῇ- σονται τοσαῦτα) ὅσα δεδαπάνηθε εἰς ἅπαντα τὸν πόλεμον τὸν πρὸ τοῦ (γενόμε- νον)· εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός τις ἦξει (ἐν- θάδε), πόσα χρή (νομίσαι) ζημιωθήσε- σθαι (τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν;) καὶ πρό- σεσθ' ἢ ὕβρις, καὶ ἡ αἰσχύνη τῶν πραγ- μάτων ἔτι, ἐλάττων (οὐσα) οὐδεμιᾶς ζη- μίας τοῖς γε σώφροσι.

§. 14. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνι- δόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἢ ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦν-

§. 15. Δεῖ δὴ βοηθεῖν ἅπαντας συνι- δόντας ταῦτα πάντα, καὶ ἀπωθεῖν τὸν πόλεμον ἐκεῖσε (ἐντεῦθεν δηλαδὴ εἰς Μα- κεδονίαν)· τοὺς μὲν εὐπόρους (δεῖ συνι- δόντας ταῦτα βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν τὸν

ἢ περίστασις νὰ ἐξέλθῃτε τῆς πόλεως σεῖς οἱ ἴδιοι μόνοι εἰς τὴν Ἀττικὴν τριά- κοντα μόνας ἡμέρας, καὶ νὰ λαμβάνητε ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας, τὰ ὅποια παράγονται ἐν αὐτῇ, τόσα, ὅσα εἶναι ἀνάγκη νὰ λαμβάνητε στρατοπεδεύομενοι ἐκεῖ, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν κανεῖς, δηλαδὴ πολέμιος, πι- στεύω, ὅτι περισσότερον ἢ ποροῦσι νὰ ζημιωθῶσιν ὅσοι ἐξ ὑμῶν ὑπάρχοντες κτη- ματῖαι ἔχουσιν ἀγροὺς εἰς γεωργίαν, παρ' ὅσον ἐζημιώθητε εἰς ὅλον τὸν πρὸ τοῦ κατὰ Φιλίππου περὶ Ἀμφιπόλεως πόλεμον, εἰς ὃν ἐξωδεύθητε ὑπὲρ τὰ χίλια πεν- τακόσια τάλαντα· ἂν ὅμως δὴ ἐνσκήψῃ καὶ πόλεμός τις ἐδῶ, πόσα πρέπει νὰ ζημιωθῶσιν οἱ Γεωργοὶ Σας; καὶ κοινὰ εἰς ταύτην τὴν ζημίαν ὑπάρχει ὡς ἐπί- μετρον καὶ ἡ ὕβρις τῶν πολεμίων πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἡ αἰσχύνη τῶν πράξεών μας, ἥτις δὲν εἶνε κατωτέρα βεβαίως ἀπὸ καμμίαν ζημίαν εἰς τοὺς φρονίμους.

§. 14. Ταῦτα λοιπὸν ὅλα ἀφ' οὗ κατανοήσητε, πρέπει νὰ βοηθῇτε ὅλοι, καὶ νὰ ἀπωθῇτε τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας ἐκεῖνα· οἱ μὲν πλούσιοι πρέπει νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ τὸν ἀπωθῶσιν ἐκεῖσε, διὰ νὰ χαίρωνται τὰ λοιπὰ τῶν ἀγαθῶν, καὶ νὰ τὰ ἐντρυφῶσιν ἀφόδως, ἐὰν ἐξοδεύωσιν ὀλίγα ὑπὲρ τῶν

τες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοι- πόλεμον ἐκεῖσε), ἵνα καρπῶνται τὰ λοι- πὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, πὰ (χρήματα καὶ κτήματα) ἀδεῶς, ἀνα- ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ λίσκοντες μικρὰ (χρήματα) ὑπὲρ τῶν Φιλίππου χώρα κτησάμενοι, φοβεροὶ φύ- πολλῶν, ὧν ἔχουσι ποιοῦντες καλῶς· λακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ (ὄντας δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς δὲ λέγοντας, ἵ' αἱ τῶν πεπολι- ἀπωθεῖν κτλ.), ἵνα γένωνται φοβεροὶ τευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδαι γένων- φύλακες τῆς οἰκείας (χώρας οὐσης) ἀκε- ται· ὡς, ὅποι' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ ραίου, κτησάμενοι τὴν ἐμπειρίαν τοῦ πο- πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πε- λεμεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Φιλίππου· τοὺς δὲπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε· χρηστὰ δ' λέγοντας (δεῖ βοηθεῖν κτλ.), ἵνα αἱ εὐ- εἴη παντὸς εἵνεκα. εἶναι τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς γέ- νωνται ῥάδαι· ὡς τοιοῦτοι κριταὶ ἔσε- σθε καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς, ὅποι' ἂν τὰ πράγματα περιστῇ ὑμᾶς· εἴη δὲ χρηστὰ εἵνεκα παντός.

πολλῶν, τὰ ὅποια καλῶς ποιοῦντες ἔχουσιν· οἱ δὲ ἐν τῇ στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ πρέπει νὰ βοηθῶσι, διὰ νὰ γείνωσι φοβεροὶ φύλακες τῆς πατρίδας χώρας τῶν, ἐνῶ εἶνε ἀκεραία, ἀφ' οὗ ἀποκτήσωσι τὴν ἐμπειρίαν τοῦ πολέμου εἰς τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου· οἱ δὲ ῥήτορες καὶ σύμβουλοι πρέπει νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ ἀπωθῶσι τὸν πόλεμον ἐκεῖσε εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐντεῦθεν, διὰ νὰ γείνωσιν οἱ λογαριασμοί, ἐξετάσεις, καὶ ἀπολογίαι τῶν πολιτικῶν τῶν πράξεων εὐκολοὶ καὶ ἀνενόητοι· καθότι ὅποιά τινα ἤθελον καταστήσῃ τὰ πολιτικὰ σας πράγματα, τοιοῦτοι κρι- ται ἀναμφιβόλως θέλετε γείνη καὶ τῶν πολιτικῶν αὐτῶν πράξεων· εἴθε δὲ νὰ ἀποβῶσι τὰ πράγματα χρηστὰ πρὸς ὠφέλειαν πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν πο- λιτικῶν μας πραγμάτων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ Α'.

§. 1. Τὸ μὲν προοίμιον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ῥητορικῆς λέγεται ἐξ ὑποψέως· διὰ τί δὲ οὕτως ὀνομάζεται, ὅρα τὴν ῥητορικὴν ἀνάλυσιν τοῦ παρόντος λόγου ἐν τῇ ἀρχῇ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥήτωρ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐγγίσῃ ἀκροθιγῶς τῆς περὶ τῶν θεωρηκῶν χρημάτων συμβουλῆς, διὰ τοῦτο μακρόθεν ἐν τῷ προοίμῳ προοικονομεῖ τὸ πρᾶγμα λέγων, τοσοῦτον φιλοπάτριδες εἰσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἠθέλετε ἐκλέξῃ ἐξάπαντος τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, ἂν ὅμως γείνη φανερόν· — ἀντὶ] ἢ ἀντὶ ἐνταῦθα σημαίνει ἀνταλλαγὴν (τουρκιστὶ τράμπα)· — νομίζω) τοῦτο ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀμφιβολίας σημαντικόν, ἀλλὰ βεβαιότητος· διότι ἤθελε προσβάλλῃ τότε ὁ ῥήτωρ τὴν φιλοτιμίαν τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ, — ἂν] οὗτος εἶνε δυνητικός, φερόμενος πρὸς τὸ ἐλῆσθαι — εἰ φανερόν γένοιτο) ὁ εἰ εἶνε μὲν κυρίως ὑποθετικός, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι ἀναλυτικός τοῦ ὀνομαστικοῦ Ἀπαρεμφάτου γενέσθαι, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μὲν βεβαίων ἐννοιῶν ἀναλύεται διὰ τῶν μορίων, ὡς, ὅτι καὶ ὅταν, καθὼς, « δουλοὶ γὰρ ἄνδρα καὶ θρασὺ σπλαγχχνός τις ἦ, ὅταν συνειδῇ πατὴρ ἢ μητὴρ κακὰ » = τὸ συνειδέσθαι δουλοῦ· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ ὡς καὶ ὅτι ἀναλυόμενον μεταβάλλεται εἰς ὀριστικὴν, διὰ δὲ τοῦ ὅταν εἰς ὑποτακτικὴν· ἐπὶ δὲ ἀμφιβόλων ἐννοιῶν διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων, εἰ, ἐάν, ἂν, καὶ ἥν, διὰ τοῦ εἰ εἰς ἑὐκτικὴν διὰ τὸ ἐνδεχόμενον, διὰ τῶν λοιπῶν εἰς ὑποτακτικὴν διὰ τὸ προσδοκώμενον· αὐτὸ δὲ τὸ ἀναλελυμένον « εἰ φανερόν γένοιτο » εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐλῆσθαι· δίδωσι ἀντικείμενον τοῦ λόγου δὲν τίθεται μόνον οὐσιαστικὸν κυρίως ὄνομα, ἀλλὰ καὶ λόγος ὁλόκληρος, καὶ λόγος κατ' ἀνάλυσιν ὡς ἐνταῦθα, καὶ πᾶν μέρος λόγου. — τὸ μέλλον συνοίσειν] μέλλων περιφραστικός ἢ περιγραφικός = τῷ συνοίσειν· τί δὲ ἦτο αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ ὠφελήσῃ τὴν πόλιν; ἢ βοήθεια τῶν Ὀλυνθίων, περὶ ὧν ἤδη ἐσκέπτοντο, ἂν πρέπη νὰ τοὺς βοηθήσωσι. — περὶ ὧν] περὶ τούτων τῶν πραγμάτων, τῶν Ὀλυνθίων δηλαδή, περὶ τῶν ὁποίων ταύτην τὴν στιγμὴν σκέπτεσθε· ἢ περὶ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς ἀμφοτέρω καὶ εἰς τὸ ἀναφερόμενον τὸ ὑπονοούμενον ἔξωθεν, καὶ εἰς τὸ ἀναφορικόν. — Ὅτε τοίνυν ἔχει] ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα

συνάμα μεταβαίνει εὐθὺς εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦ προοιμίου, οὗτινος ἡ πρότασις δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἀποδείξεως· διότι κατὰ τοὺς κανόνες τῆς ῥητορικῆς ὅταν ἡ πρότασις τοῦ προοιμίου δὲν ᾔνε οἰκοθεν σαφῆς, [χρήζει τότε ἀποδείξεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἔπεται ἀμέσως ἡ αἰτιολογία· ὅταν ὅμως δὲν ἔχη ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, διαδέχεται ταύτην ἀμέσως τὸ Συμπέρασμα· τὸ δὲ ὅτε ἐνταῦθα εἶναι παρασυναπτικὸν = τῷ ἐπεὶ, καὶ οὐχὶ αἰτιολογικόν· δι' οὗ ἐπαναλαμβάνομένης τῆς ἀνωτέρω ἐννοίας, ἥτις εἶνε α ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξάπαντος τὸ συμφέρον ἀντὶ πολλῶν χρημάτων αἰροῦνται,] ἐξάγει παρευθὺς τὸ συμπέρασμα, ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο καὶ νὰ θέλωσι νὰ ἀκούωσι μετὰ προθυμίας τοὺς ἔχοντας ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν νὰ τοὺς συμβουλεύωσι. — τοῦτο] αἱ δεικτικαὶ Ἀντωνυμίαι διττὴν χώραν ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ, ἐπαναληπτικαὶ καλούμεναι καὶ προαγγελτικαί, αἵτινες προαγ. καὶ προπαρασκευαστικαὶ λέγονται. Καὶ ὅταν μὲν ἔχωσι τὴν δεῖξιν εἰς τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα, λέγονται ἐπαναληπτικαί, καθὼς ἐνταῦθα· καθότι τὸ τοῦτο ἔχει τὴν δεῖξιν εἰς τὸ, α εἰ φανερόν γένοιτο τὸ συνοῖσον, αἰρήσεσθε αὐτό.» Ὅταν δὲ εἰς τὰ κάτω καὶ ἐπόμενα, προαγγελτικαί· καθὼς α Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. — οὕτως] ὅτι δηλαδὴ θέλετε προτιμήσει τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ἀντὶ πολλῶν χρημάτων. — προσήκει] τὰ Ἀπρόσωπα χρῆ, δεῖ, προσήκει ἂν καὶ ὅλα ἐξηγῶνται εἰς τὴν γλῶσσάν μας διὰ τοῦ πρέπει, διαφέρουσιν ὅμως ἀπ' ἀλλήλων· καθότι τὸ μὲν χρῆ κυρίως σημαίνει τὸ χρεωστούμενον, τὸ δὲ δεῖ γινόμενον παρὰ τοῦ δέω σημαίνει ἔλλειψιν, ἐνδειαν, ἐξ οὗ καὶ τὸ τῆς παθητικῆς δέομαι = ἔχω χρεῖαν τινός, καὶ κατὰ συνῆπαιαν = τῷ παρακαλῶ· καθότι οὐδεὶς ἄλλος παρακαλεῖ, εἰ μὴ ὁ ἔχων ἐνδειάν τινος· τὸ δὲ προσήκει συντιθεμένον ἐκ τῆς πρὸς σημαινούσης ἀναφορᾶν ἢ κίνησιν, καὶ τοῦ ἡκεῖν τοῦ σημαίνοντος ἔρχεσθαι δύναται κυρίως νὰ σημαίνῃ τὸ ἀνῆκον εἰς τινα, ἢ ἐρχόμενον ὡς κτήμν, ἢ ὡς χρέος. Διὸ καὶ ἐνταῦθα βέλτιον νὰ ἐξηγηθῇ· χρέος Σας εἶνε κτλ. — ἐθέλειν — βουλομένων] διαφέρουσι τὰ συνώνυμα ταῦτα· καθότι τὸ μὲν ἐθέλειν σημαίνει τὴν θέλησιν ἀπλῶς τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ βούλεσθαι ἐπειδὴ συντίθεται ἀπὸ τὸ ἐπιτατικὸν μόριον βού καὶ τὸ λῶ τὸ σημαίνον θέλειν σημαίνει τὴν μεγίστην καὶ μετὰ σκέψεως τῆς ψυχῆς θέλησιν — συμβουλεύειν] οἰονεὶ βουλεύεσθαι συνάμα. — ἀκούειν] τοῦτο συντάσσεται διττῶς, καὶ μὲ γενικὴν καὶ μὲ αἰτιατικὴν· ἀλλὰ μὲ γενικὴν συντάσσεται ἐπὶ προσώπου, καὶ σπανιώτατα μ' αἰτιατικὴν· ἐπὶ δὲ πράγματος καὶ μὲ γενικὴν καὶ μ' αἰτιατικὴν· καθὼς, α τῆς φωνῆς σου ἤκουσα ἐν τῷ παραδείσῳ περιπατοῦντος, καὶ α οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο βούλοιτο λέγειν » Δημ. περὶ Στεφ. — οὐ γὰρ μόνον, ἀλλὰ καὶ] ὁ γὰρ ἄλλοτε μὲν αἰτιολογεῖ ἅπασαν τὴν προηγουμένην πρότασιν, ἄλλοτε δὲ μέρος αὐτῆς· ἐνταῦθα αἰτιολογεῖ τὸ προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν· τὸ δὲ οὐ προηγούμενον εἰς τὸν λόγον ἀπαιτεῖ ἐξ ἀνάγκης τὸν ἀλλὰ, ἐκτὸς ἂν ἐπέχη τὸν τόπον τοῦ στερητικοῦ ἄλφα, καθὼς, οὐ καλὸν = λακὸν, ἐκεῖνο μὲν ἀναιροῦν τὰ τῆς ἐννοίας, οὗτος δὲ βεβαιοῖ, διὸ καὶ θετικὸς λέγεται· καθὼς, οὐ κέκλοπας, ἀλλ' ἤρπακας, Ἀριστοφ. Πλουτ. τὸ περιέχον τὸ οὐ κῶλον ἀναιρεῖ, τὸ δεύτερον τὸ περιέχον τὸν ἀλλὰ βεβαιοῖ· συνεδευόμενον δὲ τὸ Οὐ μὲ τὸ μόνον προκαλεῖ τὸν Ἀλλὰ καὶ, καὶ τότε καὶ οἱ δύο λόγοι καταφάσκονται, ἤγουν λέγουσι ναί· καθὼς, οὐ μόνον ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σύ, ὅπερ ἐστὶ καὶ οἱ δύο τὸ ἐποίησαμεν, καὶ τότε ὁ λόγος καλεῖται κλιμακωτός· οἱ συν-

δυασμοὶ τῶν μορίων τούτων τριῶν εἰδῶν ὑπάρχουσιν· οὐκ-ἀλλὰ, οὐ μόνον-ἀλλὰ καὶ, καὶ, οὐ μόνον-ἀλλὰ· ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος ἔχει χώραν, ὅταν ὑπὸ τοῦ δευτέρου κῶλου τὸ πρῶτον ὅλως ἀποκλείεται, καθὼς, οὐκ ἐπὶ οὐ ἐγὼ τοῦτο, ἀλλὰ σύ· ὁ δὲ δεύτερος, ὅταν καὶ τὰ δύο κῶλα δύνανται νὰ συνυπάρχωσι, καθὼς, σύ μόνον ἐγὼ λέγω τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πάντες γραμματικαί· ὁ δὲ τρίτος, ὅταν τὸ τελευταῖον κῶλον δὲν ἀποκλείει μὲν ὅλως τὸ πρῶτον, ἐπάγει ὅμως τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑαυτὸ, καὶ εἰς λήθην ἐκείνου παραπέμπει, ὡς μεῖζον καὶ ἐντονώτερον αὐτὸ τοῦ πρώτου, καθὼς, καὶ ἰμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φάυλαν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ θέρουσ τε καὶ χειμῶνας. Ξεν. Ἀπομν. — εἰ ἐσκεμμένος ἦκε· ἂν λάβοιτε] = προμελετημένος· ἐπὶ τῶν δημηγορούντων συνήθη ῥήματα ἦσαν τὰ, ἡκεῖν, παρίεναι, παρελθεῖν, ἀνίστασθαι· τὸ δὲ εἰ, εἶνε ἀναλυτικὸν ἀνοματικῶν Ἀπαρεμφάτου τοῦ ἡκεῖν· ὁ δὲ ἂν δυνητικὸς πρὸς τὸ λάβοιτε· — ἐκ τοῦ παραχρῆμα] τὸ χρῆμα εἶναι συνώνυμον μὲ τὸ ἔργον· παραχρῆμα λοιπὸν σημαίνει κυρίως τὸ γινόμενον, ἢ λεγόμενον παρ' αὐτὸ τὸ ἔργον, πλησίον δηλαδὴ τοῦ ἔργου, καὶ ὅχι πρότερον οὔτε ὕστερον, ἀλλὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἐξ ἀπροόπτου· — ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν] τὸ ἐνίοις καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν γινόμεναι ἐκ τοῦ Ἀπρόσωπου ἐνι = τῷ ἐστὶ, καὶ τῶν ἀναφορικῶν Ἀντωνυμιῶν ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὰς ἀρίστους Ἀντωνυμίας, τινές, τινῶν, τισί, τινάς· ὁ δὲ ἂν δυνητικὸς πρὸς τὸ ἐπελθεῖν· ἐπειδὴ δὲ ἡ σύνταξις βαίνει κατ' ἀναλογίαν τῶν συντασσομένων, δεῖ ταῦτα καὶ λέξεις ἀλλάσσομαι σημασίαν ἀλλάσσομαι καὶ σύνταξιν· τὸ ἔρχεσθαι καὶ τὸ ἵεναι ἀπλᾶ μὲν ὄντα συντάσσονται ἐμπροθέτως μ' αἰτιατικὴν ἄλλῃ τῇ ἐπὶ, ἢ εἰς, ἢ πρὸς, καθὼς, ἔρχομαι πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἵωμεν εἰς Ἀθήνας κτλ. συντιθέμενα ὅμως τῇ ἐπὶ συντάσσονται μὲ δοτικὴν, καὶ σημαίνουσιν ἐννοίαν τινα ἐρχομένην εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἐξ ἀπροόπτου καὶ αἰφνιδίως· συντιθέμενα δὲ τῇ εἰς συντάσσονται δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ· — ὥστ' ἐξ ἀπάντων γενέσθαι] τὸ ὥστε ὅταν ᾔνε συμπερασματικόν, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ὀρθόν, τελικόν δὲ, μὲ Ἀπαρεμφάτον, ὅταν ὅμως ἡ ἐννοία ᾔνε σύμφωνος καὶ σύμμετρος μὲ τὴν ἐννοίαν τῆς κυρίως προτάσεως, ἥτοι ἀπόρροια ἐκείνης καὶ συνέπεια, ὡς ἐνταῦθα, καὶ τότε μὲ Ἀπαρεμφάτον· τὸ δὲ ἐξ ἀπάντων ἐννοεῖ καὶ τῶν προμελετημένων, καὶ τῶν ἀπρομελετητῶν, καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα λεχθέντων ἢ λεχθησομένων.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς] ὁ οὖν συμπερασματικὸς ἐξάγεται δὲ τὸ συμπέρασμα γενικώτερον ἐξ ὅλης τῆς ἐννοίας τοῦ προοιμίου οὕτως· ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν ἀκραίφνη πατριωτισμὸν σας, δι' ὃν προτιμᾶτε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, καὶ δι' ὃν μετὰ προθυμίας ἀκούετε οὐ μόνον τοὺς προμελετημένους συμβούλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπρομελετητῶς λέγοντας, διὰ νὰ δυνήθητε ἐξ ἀπάντων τούτων νὰ ἐκλέξετε εὐκολώτερον τὸ συμφέρον, διὰ ταῦτα κ' ἐγὼ σᾶς λέγω, ὅτι ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι ὁ καταλληλότερος πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ συμφεροντός σας, παριστάνων τοσοῦτον ἀριδὴλως τὰ πράγματα, ὥστε οὐδὲν ἄλλο δεικνύει, εἰ μὴ ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυμπίους· συγχρόνως δὲ ἐντεῦθεν εἰσδύλλει καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας, δι' ὧν θὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν Ὀλυμπίων· — μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου προσωποποιεῖ· λέγεται δὲ προσωποποιεῖ ἢ παράστασις τῶν ἀψύχων καὶ ἀλόγων ὡς ἐμψύχων καὶ λογικῶν πρὸς ἔμφασιν περι-

σοτέραν· δι' ὃ καὶ ὁ ῥήτωρ προσωποποιεῖ τὸν καιρὸν, διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ λίαν κατεπεῖγον τῆς βοήθειας· ἐμετρίασε δὲ ταύτην τὴν προσωπ. διὰ τοῦ μονονουχί, ὅπερ σημαίνει τὸ σχεδόν·—τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς]—τῶν Ὀλυνθίων· ἡ δὲ ὀριστικὴ Ἀντωνυμ. αὐτοῖς φυλάττει ἐνταῦθα τὴν διασταλτικὴν τῆς ἔννοιας· ἡγουν σεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ὅχι ἄλλοι πρέπει νὰ βοηθήσητε· ἡ δὲ δεικτικὴ ἐκείνων δεικνύει, ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐξέτεινε καὶ τὴν χεῖρά του πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς Ὀλύνθου, ὅτε ταῦτα ἔλεγεν. — ἀντιληπτέον ἐστὶ] τὰ εἰς τὸς ῥηματικά σημαίνοντα τὸ πρέπον γενέσθαι ἀναλύονται εἰς τὸ Ἀπρόσωπον δεῖ καὶ εἰς τὸ σύστοιχον ἀπαρέμφατο·—δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι· καὶ ἂν μὲν ἦνε πλάγια, ἀναλύονται εἰς τὸ πλάγιον ἀπρόσωπον δεῖν, πρὸς διάκρισιν τοῦ ὁποίου πολλάκις προσίθεται καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ εἶναι· ἂν δὲ ὀρθᾶ, ὡς προείπομεν· καὶ πρὸς διάκρισιν καὶ αὐτοῦ προσίθεται ἐνίοτε τὸ ἐστὶ· συντάσσονται δὲ διττῶς, καὶ μὲ δοτικὴν, καὶ μὲ αἰτιατικὴν· μὲ δοτικὴν μὲν διὰ χάριν τοῦ ἐνότος εἰς αὐτὰ ἀπροσώπου, μὲ αἰτιατικὴν δὲ διὰ τὸ ἐνὸν ἀπαρέμφατον· καὶ ἡ μὲν δοτικὴ συντακτικῶς λέγεται προσωπικὸν ὑποκείμενον, ἡ κατ' ἄλλους δοτικὴ ἐξ ὑποκειμένου· καθότι ὅταν θέλωμεν νὰ τρέψωμεν τὸν λόγον ἀπὸ ἀπρόσωπον εἰς προσωπικόν, ἡ δοτικὴ θὰ τραπῇ εἰς ὀνομαστικὴν ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος· καθὼς, ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν·—ὕμεις αὐτοὶ ὀφείλετε ἐκείνων ἀντιλαβέσθαι, ἢ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ αἰτιατικὴ ὑποκείμενον τοῦ ἐνότος ἀπαρεμφάτου· σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ αἱ δύο δὲν τίθενται ὁμοῦ, ἀλλ' ἂν πρόσκηται ἡ δοτικὴ, παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ, καὶ τὰνάπαλιν· δέχονται δὲ καὶ ἐτέραν πλάγιαν πτώσιν κατ' ἀναλογίαν τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν παράγονται· διὸ καὶ ἡ γενικὴ ἐνταῦθα εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ἀντιληπτέου· διότι τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἀναληπτικά μὲ γενικὴν συντάσσονται· δέχονται καὶ ὁμαλὴν σύνταξιν, ὅταν ἦνε ὀνομαστικὴ ἀρσενικοῦ, ἢ θηλυκοῦ γένους, καθὼς, γραπτέα ἢ ἐπιστολὴ—καὶ παραδοτέος ὁ ἀνὴρ·—εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε]—ὕμῶν αὐτῶν· τὸ φροντίζειν συντάσσεται τριχῶς, καὶ μὲ γενικὴν ἐμπρόθετον, καὶ ἀπρόθετον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ μὲ αἰτιατικὴν· Καὶ ὅταν μὲν συντάσσεται μὲ γενικὴν ἀπρόθετον, εἶνε ὡς ἀμετάβατον· ἰσοδυναμοῦν τῷ ἔχω ἀεὶ ἐν ἑαυτῷ ἐμμέριμον φροντίδα τινός· ὅταν δὲ μὲ γενικὴν ἐμπρόθετον, ὡς τὸ φροντίζω περὶ σοῦ, σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἐπιπόλαιον φροντίδα· ὅταν δὲ μὲ αἰτιατικὴν, τότε λαμβάνει χαρακτηριστικὴν μεταβατικοῦ ἰσοδυναμοῦν τῷ ἀνερευνῶ τι μὲ ἐπιμέλειαν·—ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινα] τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ λόγου καλεῖται ὑποσιώπησις, ἣτις ἔρχεται εἰς χρῆσιν τότε, ὅταν μέλλῃ τις νὰ εἴπῃ ἐπαχθές τι καὶ δυσάρεστον· διὸ καὶ ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὅχι μόνον τὴν ὑποσιώπησιν μετεχειρίσθη, ἀλλὰ καὶ πρωτοπροσώπως ἐξεφράσθη, ἵνα μὴ φανῇ ἐκείνους μεμφόμενος αὐτὸς ὑπάρχει ἀνεπίληπτος· καθότι λίαν τραχὺ καὶ δυσάρεστον ἤθελεν ἦνε, ἂν ἔλεγεν, ἡ παρούσα περίστασις, ἐν ᾗ εἶναι τόσον κρίσιμος καὶ κατεπεῖγουσα, σεῖς ὅμως ῥαθυμεῖτε καὶ ἀμελεῖτε· ἡ δὲ σύνταξις βαίνει οὕτω—οὐκ οἶδα τὸν τρόπον, ὄντινά μιν δοκοῦμεν ἡμεῖς ἔχειν πρὸς αὐτά·—ἐστὶ δὴ] τὸ δὴ εἶνε συμπερασματικόν·—ψηφίσασθαι] κυριολεκτικῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ χειροτονῆσαι· διότι ὁ δῆμος διὰ τῆς χειροτονίας, ἦτοι τάσεως καὶ ὑψώσεως τῶν χειρῶν ἤθελεν ἀποφασίσῃ, ἢ οὐ τὴν βοήθειαν κατὰ πλειονοψηφίαν· τὸ δὲ μέσον εἶναι διάμεσον, καθὼς καὶ τὸ παρασκευάσασθαι·—ἡδὴ] διὰ τί εἶπεν ἡδὴ καὶ ὅχι νυνί; διότι τὸ μὲν νυνί σημαίνει ταύτην τὴν ἀκα-

ριαίαν στιγμὴν, τὸ δὲ ἡδὴ τὸ κατεπεῖγον τοῦ χρόνου χωρὶς ἀναβολῆς· ἀρμύζει δ' ἐνταῦθα τὸ ἡδὴ καὶ ὅχι τὸ νυνί· διότι ὁ ῥήτωρ συμβουλεύων νὰ ἀποφασίσωσι τὴν βοήθειαν, καὶ νὰ ἐτοιμάσωσι τὴν ταχίστην, δὲν ἐννοεῖ ταύτην τὴν ἀκαριαίαν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁμιλεῖ, ἀλλὰ τὸ χωρὶς ἀναβολῆς ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ·—ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθητε] τινὲς γράφουσι τὸ πρῶτον κατὰ μέλλοντα ὀριστικῆς βοηθήσετε, καὶ ἐκλαμβάνουσι τὸ ὅπως εἰς μὲν τοῦτο τροπικόν, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τελικόν· ἀλλ' ὁ σύνδεσμος καὶ εἰς τὰ δύο πρέπει νὰ ἦνε τελικός, ἐπεὶ παρίστανει τὸν σκοπὸν τῆς ταχίστης βοήθειας καὶ παρασκευῆς· ὅσοι δὲ γράφουσι κατὰ μέλλοντα πρέπει νὰ ἐννοήσωσιν ἔξωθεν σκεπτικόν τι ἢ παραγγεληματικὸν ῥῆμα, ἐξ οὗ νὰ ἐξαχτᾶται τὸ ὅπως μὲ τὸν μέλλοντα τῆς ὀριστικῆς· διότι τότε τὸ τροπικόν ὅπως φέρεται εἰς μέλλοντα ὀριστικῆς, ὅταν ἐξαχτᾶται ἀπὸ ῥήματος σκεπτικόν, ἢ παραγγεληματικόν, ἢ ἀπλῶς τάσιν καὶ σπουδὴν πρὸς τι σημαῖνον ῥῆμα· ἡ ἔννοια ὅμως τοῦ λόγου ἐνταῦθα οὔτε τροπικόν ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι τὸ ὅπως, οὔτε ἔξωθεν νὰ ἐννοηθῇ τοιοῦτόν τι δυνατόν· τὸ δὲ ἐνθένδε σημαίνει ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλιν στρατιώτας καὶ ὅχι ξενικά στρατεύματα·—ὅπερ καὶ πρότερον] τί δὲ ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ καὶ πρότερον ἔπαθον; Τὸ τρίτον ἔτος τῆς 105 Ὀλυμπιάδος, ἦτοι τὸ (358 π. X.) πέμψαντες πρέσβεις οἱ Ὀλύνθιοι πρὸς Ἀθηναίους ἠτοῦντο βοήθειαν κατὰ Φιλίππου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέπεμψαν αὐτοὺς ἀπράκτους· τοῦτο νῦν ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα·—πέμπειν] διατὶ ἔθηκεν ἐνεστώτα, καὶ οὐχὶ ἀόριστον; καθότι ὁ μὲν ἀόρ. σημαίνει τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν, ὁ δὲ ἐνεστώτης τὴν παράτασιν αὐτῆς· ἀπηρεῖτο δὲ χρονοτριβὴ πρῶτον μέχρι τῆς ἀφίξεως τῶν πρέσβεων εἰς Ὀλύνθον, καὶ δεύτερον οἱ Ἀθηναῖοι ἔπρεπε νὰ φροντίζωσι περὶ αὐτῶν, ἕως οὗ ἤθελον φθάσῃ ἐκεῖ·—ταῦτα] δηλαδὴ τὴν ἀπὸ φασιν τῆς βοήθειας, καὶ τὴν ταχίστην ἐτοιμασίαν αὐτῆς·—ἦτις ἐρεῖ] ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ὅταν προηγῇται αὐτῆς ῥῆμα κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται μὲν μετὰ μέλλοντα ὀριστικῆς, ἰσοδυναμεῖ ὅμως ὁ μέλλων τότε μὲ Ὑποτακτικὴν, καὶ αὕτη μὲ τὸν τελικὸν εἶναι·—καὶ παρέσται τοῖς πράγμασι]—τοῖς τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ γίνωνται ἐν κειρὶ τῷ δέοντι ὅσα συμφέρουσιν, ἀντιμηχανωμένων τῶν πρέσβεων πρὸς τὰς πανουργίας τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐνθαρρυνόντων αὐτούς·—ὡς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος] τὸ ὡς εἶνε αἰτιολογικόν, αἰτιολογοῦν τὸ «παρέσται τοῖς πράγμασι» ἢ δὲ δεικτικὴ τοῦτο δύναται νὰ ἐκληθῇ καὶ ὡς ὀνομαστικὴ, καὶ ὡς αἰτιατικὴ ἑλλειπτικὴ τῆς διὰ καὶ ὀνομαστικὴ μὲν, ἐν ὑποληφθῇ ὑποκείμενον τῆς πράξεως, καθὼς αὐτοῦ τὸ μὴ τρέψεται·—ἐστὶ δέος» αἰτιατικὴ δὲ, ἐν τὸ ἐστὶ μὲ τὸ δέος συγχωνευθῶσιν εἰς τὸ «δέδοικα» καὶ τότε ἡ ἔννοια εἶνε αὕτη «δέδοικα διὰ τοῦτο, μὴ τρέψεται καὶ παρασπάσεται τι, ὅπερ καὶ βέλτιον·—μὴ πανοῦργος καὶ δεινός] τὸ μὴ ἐξαρθρώμενον ἀπὸ φόβου σημαντικὰ ῥήματα συντάσσεται μὲν μετὰ ὑποτακτικὴν, ἀλλ' ὅταν ὁ φοβούμενος ἐκφράζῃ μόνον τὸν φόβον τοῦ περὶ οὗ φοβεῖται, μὴ τυχὸν γείνη, ὡς ἐνταῦθα, καὶ τότε τὸ μὴ μόνον τίθεται πρὸ τῆς ὑποτακτικῆς· ὅταν ὅμως ὁ φοβούμενος καὶ φροντίζῃ καὶ δεικνύῃ τὰ μέσα καὶ τοὺς τρόπους διὰ νὰ μὴ γείνη ὅπερ φοβεῖται, τότε τὸ μὴ συνοδεύεται καὶ μ' ἐν τῶν τελικῶν μορίων, ἵνα, ὅπως· τὸ δὲ πανοῦργος γινόμενον ἐκ τοῦ πᾶν καὶ ἔργον κυρίως σημαίνει τὸν ποιοῦντα πᾶν ἔργον, τὸν δραστήριον καταχρηστικῶς ὅμως σημαίνει τὸν ῥαδιοῦργον καὶ πονηρὸν εἰς τε τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰ ἔργα· τὸ δὲ δεινὸς κυρίως καὶ αὐτὸ σημαίνει τὸν ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ φό-

βον καὶ δυνάμενον ἐπομένως νὰ τὸν ἐμποιῇ εἰς ἄλλον ὡς ἐκ τοῦ δέος παραγόμενον=φοβερόν· κατὰ δευτέραν ὁμῶς σημασίαν σημαίνει καὶ τὸν πονηρὸν, ἐπι-
τῆδειον εἰς τι, ἐμπειρον καὶ ἐξοχον κατὰ τι, οὕτως αἶνε τόσον δεινὸς (δηλαδὴ
ἐραπίερος καὶ ἀξίος, ὁ Δημοσθένης π. χ. τὸ λέγειν), ὥστε δύναται νὰ ἐμποιῇ φό-
βον ἥτις εἰς τοὺς ἀνθαμιλλωμένους αὐτῷ καὶ διαγωνιζομένους περὶ τοῦ αὐτοῦ
τεχνικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ ἀντικειμένου, καθὼς καὶ εἰς τὴν καθουλιουμένην λέ-
γομεν, εἶναι φοβερός ἄνθρωπος, ἀντὶ ἀξίος καὶ ἐπιτηδεύς — χρῆσθαι] τοῦτο εἶ-
νε ὀνόματικόν Ἀπαρέμφατον ἀντὶ αἰτιατικῆς ἀπροθέτου προσδιορισμοῦ προσδιο-
ρίζοντος τὸ δεινός, καὶ ἐμφαίνοντος τὸ κατὰ τι=δεινὸς κατὰ τὸ χρῆσθαι κτλ.
— ἄνθρωπος] τοῦτο ἐνταῦθα ἐάν μὲν δασυνθῇ, εἶνε ὑποκείμενον τῆς προτάσεως
(μὴ ὁ ἄνθρωπος τρέφεται κτλ. περιφρονητικῶς πως, μὴ θέλοντος τοῦ ῥήτορος νὰ
τὸν εἴπῃ ἐξ ὀνόματος)· ἐάν ὁμῶς ψιλωθῇ, εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου
Φίλιππος, ὅπερ Φίλ. εἶνε καὶ ὑποκείμενον τῆς Μετοχῆς ὄν, ἥτις ἠδύνατο καὶ
νὰ παραλειφθῇ, καὶ οὐχ' ἥττον πάλιν νὰ ἦνε τὸ ἄνθρωπος κατηγορούμενον
τοῦ ἐννοουμένου ὑποκειμένου Φίλιππος εἰς τὴν ἐπίσης, ἂν ἔλειπεν, ἐννοουμένην
Μετοχὴν. τὰ δὲ δεινός καὶ πανοῦργος ἂν μὲν τὸ ἄνθρωπος ἐληφθῇ ὑπο-
κείμενον, εἶνε κατηγορούμενα αὐτοῦ· ἂν ὁμῶς θεωρηθῇ τὸ ἄνθρωπος κατήγο-
ρούμενον, τότε τὰ δεινός καὶ πανοῦργος εἶνε κατ' ἐπεξηγήσιν προσδιο-
ρισμοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὰς δύο γράφας ἡ ἐννοια εὐδοῦται, ἡ σύνταξις ὀλίγον πα-
ραλλάσσει· — πράγμασι χρῆσθαι] ἡ φράσις αὕτη αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν σημαίνει τὸν
ἔχοντα ἱκανὴν πείραν καὶ ἐπιτηδειότητα εἰς τὸ νὰ οἰκονομῇ τὰς δυσχερεῖς περι-
στάσεις πρὸς τὸ συμφέρον του, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον προσδιορίζεται ἀπὸ ἄλλας λέξεις
προηγούμενας ἢ ἐπομένας ἐκφαντικὰς τῆς τοιαύτης ἐπιτηδειότητος, ὡς ἐνταῦθα
ἀπὸ τὰς λέξεις, πανοῦργος καὶ δεινός· καθότι ἂν ἡ φράσις αὕτη ἀπράγ-
μασι χρῆσθαι ἐσήμαινεν αὕτη καθ' ἑαυτὴν τὸ τοιοῦτον, ἥσαν περιττοὶ οἱ προσ-
διορισμοὶ πανοῦργος καὶ δεινός — εἰκὼν] καθὼς ὅτε παρέδωκε τοῖς Ὀ-
λυνθίοις τὴν Ποτίδαιαν — τύχη] εἰκὼν δηλαδὴ. — ἀπειλῶν] ὁ Φίλιππος ὅσους ἢ
πείλησε, καιροῦ δρασζάμενος, καὶ ἐπραγματοποίησε τὰς ἀπειλάς του, τῶν κυριευ-
θεισῶν πόλεων ὑπ' αὐτοῦ, ὡς τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ αὐτῆς ἔπειτα τῆς Ὀλύνθου,
τοὺς κατοίκους ἄλλους μὲν φονεύσας, ἄλλους δὲ ἐξανδραποδίσας, ὡς καὶ εἰς τινὰς
πόλεις τῆς Ὀλύνθου πρὶν ἐποίησέν, ὅπερ ὁ ῥήτωρ ὑπαινέττεται διὰ τῆς φράσεως
«ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισῶσιν» — ἀξιόπιστος] διὰ τὸ ὅτι
ἐπραγματοποιεῖ τὰς ἀπειλάς του, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἀξιόπιστος ἐφαίνετο ἀ-
πειλῶν — ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν] ἐάν δηλονότι δὲν ἀποστείλῃτε πρὶν
τῆς βοηθείας τοὺς πρέσβεις εἰς Ὀλύνθον, ὁ Φίλιππος ἐντεῖθεν ἀφορμὴν λαμβάνων
ἤθελε διαβάλλῃ, λέγει ὁ ῥήτωρ, ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους λέγων, ἡ ὅτι δὲν ἰσχύ-
μεν ποσῶς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σαλευώσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ τὰς ἐλπίδας των
εἰς ἡμᾶς, ἡ ὅτι ἐν ᾧ ὑποσχόμεθα πολλὰ, δὲν πράττομεν οὐδ' ὀλίγα, καὶ διὰ τού-
των νὰ ψυχράνῃ τοὺς Ὀλυνθίους πρὸς ἡμᾶς, ἀποκόπτων τὰς ἐλπίδας των· διὰ
ταῦτα ἀνάγκη πᾶσα νὰ προαποσταλῇ τῆς βοηθείας ἡ πρεσβεία μας, ἵνα μὴ δύ-
νηται νὰ μᾶς διαβάλλῃ ταῦτα λέγων — τρέφεται καὶ παρασπάζεται] ὁ ῥήτωρ
συνειθίζει νὰ μεταχειρίζηται τὰ συνώνυμα ὀνόματα καὶ ῥήματα ποικιλοτρόπως,
καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ῥημάτων καὶ οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ἐνέργειαν
τινα τοῦ νοός· καθὼς τὸ γινώσκειν, εἰδέναι, λογίζεσθαι, ἐνθυμεῖσθαι, αἰσθάνε-

σθαι κτλ· ὡς, ἀξίον ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι — τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ·
ἄλλοτε δὲ ὅταν ἡ πρώτη λέξις ἔχῃ εὐρυτέραν σημασίαν, τότε διὰ τῆς ἐπαγομέ-
νης συνωνύμου τὴν περιστέλλει εἰς στενώτερα ὅρια, καθὼς ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ τὸ
τρέφεται σημαίνει πᾶσαν τροπὴν, ἐπέφερε κατόπιν τὸ παρασπάζεται ἵνα ἐπὶ
κακοῦ ἐκληφθῇ μερικευθεῖσα· καθότι τὸ παρασπάζεσθαι σημαίνει, ὅτι φέρω τι πρὸς
ἐμαυτὸν μὲ βίαν καὶ μὲ τρόπον ἀρπακτικόν — τι τῶν ὅλων πραγμάτων] ἡ λέξις
πρᾶγμα παρὰ τῷ ῥήτορι μάλιστα ἔχει μεγίστην ἐλαστικότητα πολλὰ καὶ παι-
κίλλα σημαίνουσα· ἐνταῦθα δὲ ἐννοεῖ τὰ συμμαχικά πράγματα, αὐτοὺς τοὺς συμ-
μάχους, καὶ ἰδίως τοὺς Ὀλυνθίους, οἵτινες ἤθελον ἔχει μεγίστην ἐπιφύαν εἰς τὴν
ἀσφάλειαν τῆς πόλεως, ὅπερ ὑπαινέττεται διὰ τῆς ἀορίστου Ἀντωνυμίας τῆς τῶν
δὲ τῶν ὅλων πραγμάτων εἶνε ἴσον μὲ τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων, ὅπερ διαφέ-
ρει τοῦ, ὅλων τῶν πραγμάτων· καθότι ὅταν τὸ ἄρθρον κῆται ἐν τῇ ἐπιθετικῇ
συμφωσίᾳ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου, σημαίνει διάφορον πρᾶγμα, ἢ πρόσωπον, ὡς φέρε
μοι τὸ κοπτερόν μαχαίριον· ὅταν ὁμῶς προηγῇται τὸ ἄρθρον τοῦ οὐσιαστικοῦ
ἐν ὁποιαδήποτε θέσει καὶ ἂν ᾖ, εἴτε πρὸ τοῦ ἐπιθέτου δηλονότι, εἴτε κατόπιν,
τότε σημαίνει διάφορον κατάστασιν τοῦ ἰδίου πράγματος ἢ προσώπου, καθὼς
φέρε μοι τὸ μαχαίριον κοπτερόν· καὶ ἐπὶ προσώπου ἄλλο σημαίνει βεβαίως τὸ —
ὁ μαθητὴς ἐπιμελής, καὶ ἄλλο τὸ — ὁ ἐπιμελής μαθητὴς· ἐν τῷ πρώτῳ τὸ ἔναρ-
θρον εἶναι ὑποκείμενον, καὶ τὸ ἄναρθρον κατηγορούμενον· ἐν τῷ δευτέρῳ τὸ ἔ-
ναρθρον προσδιορισμός, καὶ τὸ ἄναρθρον προσδιοριζόμενον.

§. 3. — Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς] τὰ μόρια ταῦτα ἀσχέτως βεβαίως μὲ τὰ ἡ-
γούμενα καὶ ἐπόμενα δὲν ἐτέθησαν· ποῖα δὲ ἀρά γε ἡ σχέση; εἰς ταύτην τὴν
φράσιν καὶ τὰς ὁμοίας τῆς, οὐ μὲν τοι ἀλλὰ, οὐ γὰρ ἀλλὰ, παραλείπεται τὸ ῥή-
μα τῆς ἀποφατικῆς προτάσεως, καὶ ἐνοῦται τὸ ἀποφατικὸν μῆριον μὲ τὸ ῥήμα
τῆς καταφατικῆς· τὸ δὲ μὴν αὐξάνει τὴν ἀρνησιν βεβαιωτικῶς, ὁ δὲ ἀλλὰ ἐ-
πάγεται διὰ τὴν προηγούμενην ἀρνησιν, ἐπισυνάπτων τὰ ἐπόμενα καταφατικῶς.
Διαφωνοῦσι δὲ οἱ ὑπομνηματισταὶ ὡς πρὸς τὴν σχέσιν τῶν μορίων· καθότι οἱ μὲν
λέγουσιν, ὅτι εἰς τὸ οὐ μὴν ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ κοινοῦ τὸ «παρασπάζεται»
ἵνα γείνη ὡς παρασπάζεται βεβαίως ὁ Φίλιππος κτλ.· οἱ δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ
οὐ μὴν πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν πανουργίαν καὶ δεινότητα τοῦ Φιλίππου, οὐ-
τως «Οὐ μὴν ἀσύμφορόν ἐστιν ἡμῖν ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι τὸ τοιοῦτον (δει-
νὸν δηλαδὴ καὶ πανοῦργον) εἶναι τὸν Φίλιππον»· καὶ κατόπιν τούτου, ἐπιφέρει,
λέγουσιν, ὁ ῥήτωρ τὸν Ἀλλὰ ἐπισυνάπτοντα τὸ αὐτοῦτο . . . καὶ βέλτιτον ὑ-
μῖν· ποῖα τῶρα τῶν δύο τούτων γνωμῶν ἡ προτιμητέα; ἂν τὴν πρώτην παρα-
δεχθῇ τις, τότε φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι ἀναρεῖ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐροῦμεν, μὴ γείνη (τὸ
τρέφεται δηλονότι καὶ παρασπάζεται), καὶ ὅπερ ἴσως ἐπίτηδες ὡς δεινὸς ῥήτωρ
ἐτεχνεύθη οὕτως, ἵνα φοβίσας τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ πέμψωσι πρό-
τερον ὅσον τάχιστα τοὺς πρέσβεις· ἂν τὴν δευτέραν, τότε φαίνεται, ὅτι συμβι-
βάζεται ἡ ἐννοια καλῆτερα, οὕτως, «οὐ μόνον ἐν τῷ παρόντι, δὲν εἶνε ἀσύμφορον
εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ ἦνε ὁ Φίλιππος τοιοῦτος, δεινὸς καὶ πανοῦργος, ἀλλὰ προσέτι
καὶ τοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, ὅπερ εἶνε τὸ εἶναι δυσμαχώτατον
ἐκεῖνον διὰ τὰ ἐξῆς πλεονεκτήματά του, καὶ αὐτὸ, εἰς ὑμᾶς λέγω βέλτιστον ὑ-
πάρχει· τοῦτο κατ' ἐμὲ προτιμότερον, ἂν τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος παρατηρήσωμεν,
ὅστις νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ προσεκτικὸς εἰς τὰ καθήκοντά των νὰ καταστήτῃ πει-

ῥᾶται τοὺς Ἀθηναίους. Δύναται δὲ κατ' ἐμὲ καὶ ἄλλως, οὕτως· αὐτὸν μόνον δη-
λαδὴ πρέπει πρέσβεις νὰ ἀποστείλωσιν, ὅπερ πάνυ σύμφορον διὰ τοὺς ἐξῆς λό-
γους, ἀλλὰ καὶ τὸ δυσμαχώτατον ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, ὅπερ εἶνε
τὸ νὰ μᾶς ὑπερτερῇ πολὺ, διότι εἶνε μονάρχης καὶ κύριος καὶ ταμίας καὶ στρα-
τηγὴς καὶ πανταχοῦ παρὼν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατοῦ του, καὶ ὑμῖν τοῦτο βέλ-
τιστόν ἐστιν· ὅθεν εἰ τυχὸν δειλιᾶτε, καὶ διὰ ταῦτα ὀκνεῖτε, μὴ φοβῆσθε, ἀλλὰ
σπεύσατε. Τὸ δὲ ἐπιεικὲς εἶνε μῦθον πολυσήμαντον, ὅρ. Λεξ. Σκαρλ. γινόμε-
νον ὅμως ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ τοῦ ἑοικε σημαίνει κυρίως τὸ πρεπόντως καὶ ἁρμο-
δίως· ἐνταῦθα ὅμως σημαίνει τὸ σχεδόν, ἢ τὸ βεβαίως. Τὸ δὲ οὐ μὴν ἀλλὰ σχη-
ματίζει τὸν κλιμακωτὸν λεγόμενον λόγον, οὕτως· «οὐ μόνον τὰ ἀνωτέρω μᾶς
ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ δυσμαχώτατον τοῦ Φιλίππου πράγματα,» ὅπερ τῷ ὄν-
τι παράδοξον καὶ ἀπροσδόκητον ἦτο εἰς τοὺς ἀκροατάς· διὸ καὶ σχῆμα λόγου πα-
ρὰ προσδοκίαν καλεῖται τοῦτο — δ — τῶν πραγμάτων] ἡ γενικὴ δὲν εἶνε ὑπερ-
θετικὴ τοῦ δυσμαχώτατον, ἀλλὰ γενικὴ τοῦ ὅλου διαιρετικῶς σχετιζομένη
πρὸς τὸ δ, εἴτε γενικὴ προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως, προσδιορίζων τὴν
ἀναφορικὴν δ, καὶ σημαίνουσα τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος· ἡ δὲ γενικὴ
τοῦ δυσμαχώτατον ὑπονοεῖται ἐξωθεν, οὕτω — τὸ δυσμαχώτατον πρᾶγμα
ἀπάντων τῶν πραγμάτων, καὶ πλεονεκτημάτων — δυσμαχώτατον] τί δὲ εἶνε
τοῦτο; τοῦτο εἶνε τὸ εἶναι τὸν Φίλιππον ἕνα, κύριον, ταμίαν κτλ. καὶ τὸ παρεῖ-
ναι, ὅπερ καὶ ὑποκείμενα τοῦ προέχει, καὶ ἔχει εἶνε — καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορ-
ρήτων] ταῦτα εἶνε ἐπεξηγήσεις τοῦ πάντων· ῥητὰ ὅσα δὲν βλάπτουσι καὶ ἂν
δημοσιεύωνται· ἀπόρρητα δὲ ὅσων ἡ δημοσίευσις βλάπτει· ὁ Φίλιππος ὡς μονάρ-
χης ἦτο κύριος ὅλων αὐτῶν· αὐτὸς μόνος τὰ ἐγνώριζεν· τῶν Ἀθηναίων ὅμως τὰ
ἀπόρρητα ἐκοινοποιοῦντο· διότι ἦσαν δημοκρατούμενοι — καὶ ταμίαν] ταμίαι ἐν
Ἀθήναις ἦσαν πολλοί· ἐνταῦθα ὅμως ἂν καὶ ὁ λόγος ἦνε περὶ τοῦ Φιλίππου, οὐχὶ
περὶ τινος ταμίου τῶν Ἀθηναίων, ἐννοεῖ τὸν ταμίαν τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων·
— πρὸς μὲν τὸ πρᾶττεσθαι] ἡ πρὸς ἐνταῦθα ἐτέθη συμπληρωτικῶς εἰς τὸν κατὰ
τι προσδιορισμὸν, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπροθέτως τίθεται, ὡς, δεινὸς λέ-
γειν, λευκὸς τοὺς ὀδόντας κτλ. ἀλλὰ συμπληρωτικῶς εὐρίσκεται καὶ μετὰ τὴν κα-
τὰ καὶ μετὰ τὴν εἰς· καθὼς καὶ ἡ κατωτέρω «πρὸς τὰς καταλλαγὰς» — πολλῶ
προέχει] ὑποκείμενον τοῦ προέχει εἶνε, ὡς προείπομεν, τὰ ἀνωτέρω ἀπαρέμματα
εἶναι καὶ παρῆναι τὰ σημαίνοντα σύγκρισιν ὀνόματα καὶ ῥήματα λαμβάνουσι πολ-
λάκις καὶ ἐπιρρήματικούς ἢ ὡς ἐπιρρήματικούς προσδιορισμούς· γίνεται δὲ τοῦτο,
ὅταν ὁ λέγων ἢ γράφων θέλῃ νὰ φανερώσῃ ἀνώτερόν τι τῆς συγκρίσεως, κατωτέρον
ὅμως τῆς ὑπερθέσεως· εἰς δὲ τὰ ὑπερθετικὰ ὀνόματα προστίθενται ἐπίσης οἱ αὐτοὶ
προσδιορισμοί, ὅταν θέλωσι νὰ φανερώσωσιν ἀνώτερόν τι τῆς ὑπερθέσεως, ἥτις
ἐξηγεῖται διὰ τῶν ὑπερθετικῶν μόνων ὀνομάτων, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ φα-
νερώσωσι βαθμὴν ἀνώτερον τῆς ὑπερθέσεως· — ποιήσαιο] Μέσον Διάμεσον μάλ-
λον, ἢ Διάλληλον· καθότι ἀμφοτέροι ἂν ἐποιοῦν, διὰ τῶν πρέσβεων τῶν βεβαίως
ἡ δὲ λον τὰς ποιήσῃ — δῆλον γάρ] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐναντίως ἔχει· — ὅτι
— οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους] ἡ περὶ διαφέρει τῆς ὑπὲρ κατὰ τοῦτο· πρῶ-
τον ἡ περὶ σημαίνει τὸ περὶ οὐδ' ὁ λόγος, δεύτερον ἐμφαίνει τέλος καὶ σκοπὸν,
ὅστις πάντοτε ἀποβλέπει πρὸς τὸ μέλλον· ἔρχεται δὲ εἰς χρῆσιν διττὴν, ἐπὶ τε
παρόντων καὶ ἀπόντων πραγμάτων δηλαδὴ· καὶ πρῶτον ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁ-

ποῖα ἀγαπῶμεν, καὶ δεύτερον ἐπὶ πραγμάτων τὰ ὅποια μισοῦμεν, καὶ ὅταν δὲν τὰ
ἔχωμεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν, ὅταν δὲ τὰ ἔχωμεν καὶ τὰ μισῶμεν, ἐπι-
θυμοῦμεν νὰ τὰ ἀποβάλωμεν, ἢ νὰ τὰ ἀποφύγωμεν, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὰ μέλλοντα.
Ἡ δὲ ὑπὲρ σημαίνει καὶ αὐτὴ τέλος καὶ σκοπὸν, ἀλλὰ κυρίως ὑπεράσπισιν, ἥτις
ἀποβλέπει μᾶλλον εἰς πρᾶγμα παρόν· διὸ καὶ οἱ Ὀλύνθιοι δὲν πολεμοῦσιν ἤδη διὰ
νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν, τὴν ὁποίαν πᾶς τις μὴ ἔχων ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσῃ, οὐδὲ πρὸς
ὑπεράσπισιν καὶ διατήρησιν μέρους τῆς χώρας τῶν, ὅπερ δῆθεν κινδυνεύει, ἀλλὰ
πολεμοῦσι διὰ νὰ μὴ ἀναστατωθῇ καὶ ἀνδραποδισθῇ ἡ πατρίς αὐτῶν, ὅπερ φυσικὰ
καὶ μισοῦσι καὶ φοβοῦνται, καὶ προσπαθοῦσι διὰ νὰ μὴ τὸ πάθωσι· συντάσσονται
δὲ εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ αἱ δύο μετὰ γενικὴν — ὅτι πολεμοῦσι] τοῦτο εἶναι λό-
γος κατ' ἀνάλυσιν ὀνομαστικοῦ Ἀπαρέμματος ὁποκείμενον τοῦ ἐστὶ· — καὶ ἴσα-
σι] ὁ καὶ ἐφέλκει ἀνωθεν τὸ ὅτι· διὸ — καὶ ὅτι ἴσασιν, ὥστε καὶ τὰ δύο, τὸ ὅτι
πολεμοῦσι καὶ τὸ ὅτι ἴσασιν εἶναι ὑποκείμενα τοῦ ἐστὶ· — ἅτ' Ἀμφιπολιτῶν —
καὶ Πυθναίων] τὸ μὲν ἀναφέρεται μὲν εἰς τὸ ὑπονοούμενον ἐκεῖνα, ὅπερ εἶ-
νε καὶ τὸ κυρίως ἀντικείμενον τοῦ ἴσασιν, εἶνε δὲ ἀντικείμενον δεύτερον τοῦ
ἐποίησε κατωτέρω, πρώτου ὑπάρχοντος τοῦ παραδόντας, ὡς καὶ κατωτέρω
τοὺς ὑποδεξαμένους· Ἀμφίπολις δὲ καὶ Πύδνα τοῦ ἔκειντο ἴδε τὰ προλεγόμενα·
τί δὲ ἦσαν ἐκεῖνα, ὅπερ ἐποίησε τοὺς Ἀμφιπολίτας καὶ Πυθναίους; κατὰ τὸν
Σχολιαστὴν ὁ Φίλιππος ἅμα εἰσῆλθεν εἰς Ἀμφίπολιν ἐκέλευσε νὰ θανατωθῶσιν
ἐκεῖνοι, οἵτινες τῷ ἐπρόδωκαν τὴν πατρίδα τῶν, ἐπειδὴ τοῦ λοιποῦ δὲν τοῖς ἐνε-
πιστεύετο· καθότι ἔλεγεν, ἂν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα δὲν ἐφείσθησαν, ἀλλὰ τὴν ἐ-
πρόδοσαν, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φεισθῶσι τοὺς ξένους; τοὺς δὲ προδότας τῶν
Πυθναίων, ἐπειδὴ φοβηθέντες κατέφυγον εἰς τοὺς πατρώους βωμούς, ἀπκτήσας
δι' ὑποσχέσεων ἐξήγαγε καὶ ἐθανάτωσε· διότι ὁ Φίλιππος ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ
«τὴν μὲν προδοσίαν φιλῶ, τοὺς δὲ προδότας μισῶ»· — ἄπιστον — ἡ τυραννίς]
πολλάκις τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς οὐδέτερον γένος, ὅταν τὸ ὑποκείμενον
ἦνε μὲν ἀρσενικόν, ἢ θηλυκόν, ἀλλὰ κατὰ φωνὴν, κατὰ σημασίαν οὐδέτερον ὄν·
τὸ δὲ τυραννίς εἶνε — τῷ τύραννος· τὸ ἀφηρημένον δηλαδὴ ἀντὶ τοῦ συγκε-
κριμένου· — ἄλλως τε καὶ] διαφέρει ἡ φράσις αὕτη ἀπὸ τῆς φράσεως «ἄλλως τε»·
καθότι ἡ μὲν πρώτη σύγκειται ἀπὸ δύο κῶλα «ἄλλως τε καὶ, ὅπερ ἐξηγεῖται οὐ-
τω· καὶ δι' ἄλλον μὲν λόγον, τὸν ὁποῖον παραλείπω ἤδη, ἐξαιρέτως ὅμως διὰ
τὸν ἐξῆς· ἐξ ὧν γίνεται φανερόν, ὅτι τὸ μὲν «ἄλλως τε» ἀναφέρεται εἰς τὸ παρα-
λείπεται, τὸ δὲ καὶ εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον προστίθεται ὡς ἐξαίρετόν τι· ἡ δὲ
δευτέρα «ἄλλως τε» ἀναφέρεται εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον προστίθεται ὡς ἐξαίρετον
καὶ διάφορον τῶν ἄλλων· δηλαδὴ καὶ δι' ἄλλον λόγον (μέγιστον) τὸν ἀκόλου-
θον· ὅταν ὅμως παρμελῇται ἡ ἀκριβοῦς ἀλήθεια αὕτη, τότε καὶ αἱ δύο φράσεις
ἐξηγοῦνται κοινῶς — τῷ μάλιστα· ἐξ οὗ δῆλον καὶ τί τὸ μάλιστα διαφέρει ἐ-
κείνων.

§. 4. — Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας] τὸ μὲν ταῦτα κεῖται κατ' ἐπανάληψιν ἔχον
τὴν δεῖξιν εἰς τὰ ἀνωτέρω προλεχθέντα· τὸ δὲ οὖν συμπερασματικὸν συνάπτον
τὰ ἡγούμενα μετὰ τὰ ἐπόμενα οὕτω· ἐπειδὴ οἱ Ὀλύνθιοι γνωρίζουσιν ὅσα ὁ Φίλ.
ἔκαμε κατὰ τοὺς Ἀμφιπολίτας καὶ Πυθναίους, καὶ αὐτοὶ τώρα πολεμοῦσι διὰ
νὰ μὴ ἀναστατώσῃ καὶ ἀνδραποδίσῃ τὴν πατρίδα τῶν, καὶ ὅτι οἱ τύραννοι παν-
ταχοῦ μὲν εἶνε ἄπιστοι, ἐξαίρετως δὲ εἰς τοὺς γείτονάς των, διὰ ταῦτα καὶ σεί-

ἐγνωκότες ἤδη ταῦτα, ὀφείλετε νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυνθίους κτλ. — καὶ τ' ἄλλ' ἃ προσήκει] ποῖα εἶνε τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐνθυμούμενοι πρέπει νὰ παροξύνωνται κατὰ τοῦ Φιλίππου; ταῦτα εἶνε τὸ ἀξίωμα καὶ φρόνημα τῆς πόλεως, δι' ὧν οἱ πάλοι Ἀθηναῖοι ἡξίουσαν νὰ ὦσιν ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ προστατεύωσι τὰς ἑλληνικὰς πόλεις κατὰ τῶν τυράννων — καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας] ἡ ὀριστικὴ Ἀντωνυμία ἐνταῦθα διατηρεῖ τὴν διασταλτικὴν τῆς ἐννοίας· σεῖς οἱ Ἕ- διοὶ δηλ. νὰ ἐξέρχησθε, καὶ οὐχὶ ξενικὰ νὰ στέλλητε στρατεύματα — οὐδὲ γὰρ οὐδὲ] ὁ συνδυασμὸς τῶν μορίων τούτων διαφέρει ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν τοῦ οὗτε οὕτε· καθότι τὸ μὲν οὐ τίθεται μόνον εἰς τὸν λόγον, ὅταν θέλωμεν νὰ ἀναιρέσω- μεν προηγούμενόν τι ἡνεστώς· ὅταν ὅμως τίθεται εἰς ἀρχὴν λόγου μετὰ συνεπειᾶς ἐτέρου καταφατικοῦ λόγου, τότε ἀναιρεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ παραδέχεται τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐπομένου, ὅπερ ἐκφέρεται διὰ τοῦ Ἀλλὰ καθὼς, οὐ θέλω τοῦτο, ἀλλ' ἐκεῖνο· ὅταν ὅμως προσλαμβάνῃ καὶ τὸν τε, τότε προκαλεῖ καὶ ἕτερον οὐ παρὰ- θετον μὲ τὸν τε ὁμοίως, καὶ τότε ἀναιρεῖται συγχρόνως καὶ τῶν δύο κώλων ἡ ἐννοία, περὶ ὧν γίνεται ὁ λόγος· καθὼς, οὕτε τὴν πενίαν ἀγαπῶ, οὕτε τὴν ἀμά- θειαν ἀσπάζομαι, καὶ τότε ὁ πρῶτος οὕτε καλεῖται ἀρκτικὸς τῆς συμπλοκῆς, ὁ δὲ δεύτερος συμπλεκτικὸς συμπλέκων τὰ δύο κῶλα· ἂν δὲ ἐκ τῶν δύο κώλων τὸ μὲν πρῶτον ἀποφάσκηται, τὸ δὲ δεύτερον καταρῥάσκηται, τότε τίθεται οὕτε μόνον εἰς τὸ ἡγούμενον κῶλον, εἰς δὲ τὸ ἐπόμενον μόνον ὁ κατ' ἐπὶ νὰ δέσῃ τὰ δύο κῶλα· καθὼς, «Κύριε! οὕτε ἀντλήμα ἔχω, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βυθὺ». Ὁ δὲ οὐδὲ οὐδὲ τίθεται ἐπὶ ἀποφατικῆς ἐμφάσεως καὶ ἐπιδοτικῆς ἐννοίας· καθὼς, οὐ- δὲ πένης θέλω νὰ ἦμαι, οὐδὲ ἀμαθῆς, ὅπου ὡς βλέπεις ἀπορᾶσονται μὲν καὶ αἱ δύο ιδέαι, ἀλλὰ μετὰ τινος ἐμφάσεως· δηλαδή· οὐ μόνον τι τῶν ἄλλων κακῶν δὲν στέργω, ἀλλ' οὐδὲ πένης θέλω νὰ ἦμαι· καὶ πάλιν, οὐ μόνον πένης δὲν στέρ- γω νὰ ἦμαι, ἀλλ' οὐδ' ἀμαθῆς — λόγος — σκῆψις] ὁ λόγος σημαίνει κυρίως τὴν ἀληθῆ καὶ δικαίαν αἰτίαν, ἡ δὲ σκῆψις τὴν πρόφασιν· ἐνίοτε δὲ λαμβάνονται καὶ τὰ δύο συνωνύμως — ἐθρυλεῖτε] λέξις πεποιημένη σημαίνουσα τὸ ψιθύρισμα καὶ μουνμουρητόν· ἡ δὲ ἐννοία αὕτη· ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὅλοι ἐψιθυρίζετε, καὶ τρόπον τινὰ ἐλακταρίζετε διὰ νὰ γείνη, ἰδοὺ ἔγινεν αὐτόματον — ἐκπολεμῶσαι] πολε- μεῖν, ἐκπολεμεῖν, ἐκπολεμοῦν διαφέρουσι· καθότι τὸ μὲν πολεμεῖν σημαίνει ἔ- χω πόλεμον πρὸς τινα, τὸ δὲ ἐκπολεμεῖν τὸ τελειῶναι τὸν πόλεμον — κῶ — κατατροπώνω· τὸ δὲ ἐκπολεμοῦν διεγείρω τινα κατὰ τινος εἰς πόλεμον, ἢ κά- μνω τινα νὰ γείνη ἐχθρὸς πρὸς ἄλλον — καθιστῶ τινα τινὶ πολέμιον, ὡς ἐνταῦ- θα — αὐτόματον] σύ. θετον ἂν ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ μέμα, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἐπι- θυμῶ, λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ φυσικῆς τινος ὁρμῆς καὶ ἐπιθυμίας, καὶ συντόμως ἀφ' ἑαυτοῦ του, χωρὶς νὰ συνεργήσῃ τις διόλου — καὶ ταῦθ'] ἔπρεπε νὰ εἴπῃ καὶ τοῦτο ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἐκπολεμῶσαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φράσις αὐ- τη (καὶ ταῦτα) μετέπεσεν εἰς ἐπιρρηματικὴν σιμασίαν, δὲν παρατηρεῖ οὕτε τὸν ἀριθμὸν, οὕτε τὸ γένος τῶν πρὸς ἃ ἔχει τὴν δαίξιν· διὰ τοῦτο συνήθως ἐξηγεῖται — τῷ μάλιστα, ἐν ᾧ συμπληρωτικῶς πρέπει νὰ ἐπαναληφθῶσιν ὅλα τὰ ἡγούμε- να, οὕτω καὶ ταῦτα τὰ θεῖν (δηλαδή) ἐκπολεμῶσαι γέγονεν αὐτομάτως οὕτως, ὡς ἂν ὑαῖν συμφέροι· — ὡς ἂν — συμφέροι] συνέφερον εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἔ- χωσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀδιᾶλλακτον πρὸς τὸν Φίλιππον πόλεμον καὶ χωρὶς τῆς συν- εργείας αὐτῶν — εἰ γὰρ — ἀνείλοντο τὸν πόλεμον — ἦσαν ἂν] ἡ μὲν ὑπόθεσις προ-

φανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, ἡ δὲ συνέπεια ἐνδεχομένη· τὸ δὲ ἀνείλοντο — ἐσήκωναν τὸν πόλεμον ἐπὶ τῆς ῥάχεώς τως ὡς θέσον ἀντανακλώμενον· τὸ δὲ ἄρθρον εἰς τὸ πόλεμον δεικνύει, ὅτι ὁ λόγος εἶνε περὶ ὠρισμένου πολέμου, τὸν ὁποῖον ἤδη οἱ Ὀ- λυνθιοὶ πολεμοῦσι· πρὸς Φιλίππον — σφαλεροί] ἄστατοι καὶ ἀδέξιοι· καθότι σφάλλω μεταβατικῶς μὲν σημαίνει τὸ κάμνω τινα νὰ πέσῃ, ἀμεταβάτως δὲ — τῷ πίπτω· ὅθεν καὶ σφαλερὸν λέγεται τὸ μὴ βεβαίως ἰστάμενον — καὶ μέχρι- του] — καιροῦ· ἐν ᾧ δηλαδή ἡ μετὰ Ἀθηναίων συμμαχία εὐρύοι καὶ ἐπιτυγ- χάνει· ἡ ἄτονος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ἄρθρων λημβάνεται ἀντὶ ἀορίστων Ἀν- τωνυμιῶν τοῦ τινος καὶ τινί· — ταῦτα] κατ' ἐπανάληψιν ἡ δεικτικὴ, ἔχουσα τὴν δαίξιν εἰς τὸ εἶναι συμμάχους ἡμῶν καὶ πολεμῶν Φιλίππῳ — ἴσως] τὸ μόνον τοῦτο καὶ βεβαιωτικὴν ἔχει ἐννοίαν καὶ σημασίαν, καὶ εἰκαστικὴν, καὶ ἀμφίβο- λον· ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῶν προηγούμενων φαίνεται, ὅτι ἔχει βεβαιωτικὴν σημασίαν· — ἐπειδὴ — μισοῦσιν — εἰκός (ἐστὶ)] ὁ παρασυναπτικὸς σύνδεσμος διαφέρει τοῦ συναπτικοῦ· καθότι οὗτος συνάπτει καὶ βέβαια καὶ ἀμφίβολα, ὁ δὲ παρασυνα- πτικὸς πάντοτε βέβαια, ἢ ὡς βέβαια θεωρούμενα — ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλη- μάτων] ἐγκλημα λέγεται τὸ ἀδίκημα, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγκαλεῖται τις εἰς δικαστή- ριον· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει τὴν ἀναγκαστικὴν αἰτίαν ἐνταῦθα· δηλαδή· διὰ τὰ ἐγκλή- ματα, τὰ ὁποῖα ὁ Φίλ. ἐκαμνεν πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ὀλυνθ. ληλατίσας τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ τινὰς τῶν συμπολιτῶν αἰχμαλωτίσας, μισοῦσιν αὐτὸν δικαίως ἤδη καὶ βεβαίως· ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν] καλῶς ἐτέθη ἡ ὑπερ καὶ ὅ- χι ἡ περὶ· διότι φοβοῦνται ἤδη, μήπως ὁ Φίλιπ. κυριεύσῃ τὴν χώραν τῶν, ἥτις ἀκόμη εἶνε ἀκυρίευτος, καὶ θὰ προσπαθοῦσι διὰ νὰ μὴ γείνη· τὸ δὲ πεπόνθασιν ἀναφέρεται εἰς τὰς ἀδικίας, τὰς ὁποίας ἔπαθον ὑπὸ Φιλίπ. ληλατίσαντος τὴν χώραν τῶν καὶ αἰχμαλωτίσαντος πολίτας τινάς.

§. 5. — Παραπεπτωκότα] τὴν ἀπροσδόκητον εὐκαιρίαν τῶν Ὀλυνθίων ἐννοεῖ, τὴν ὁποίαν ἡ τύχη ὠκονόμησεν ἀνελπίστως· διότι τὸ περιπίπτειν τὴν παρ' ἐλ- πίδα καὶ κατὰ τύχην συμβαίνουσιν περιστάσιν σημαίνει ἡ δὲ παρὰ σημαίνει τὸ πλησίον καὶ οἰονεῖ ἐξουσίαν, καθὼς παρ' αὐτὰ τὰ ἀδίκηματα· — ὅπερ πεπόν- θατε] τί δὲ πολλάκις ἔπαθον πρότερον ὁ ἴδιος παρακατιῶν τὸ ἐξηγεῖ· — εἰ γὰρ, ὅθ' ἤκομεν] ὁ λόγος ἐνταῦθα εἶνε συνάμα ὑποθετικὸς, αἰτιολογικὸς, καὶ χρονικὸς· εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως εἶναι συγχρόνως καὶ ῥῆμα τῆς αἰτιολογίας· ἢ δὲ ὑπόθεσις εἶναι προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀπόδοσις τεθεῖσα εἰς παρατατικὸν ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν εἶνε ἐνδεχομένη· διότι ὅταν ἡ ὑπόθεσις ᾖ ψευδής, ὁ ὑποθετικὸς εἰ φέρεται εἰς παρωχημένον ὀριστικῆς ἡ δὲ ἀπόδοσις ἐπίσης εἶνε ἐνδεχομένη, ὅταν φέρῃται εἰς παρωχημένον ὀριστικῆς, μετὰ τοῦ ἂν, καὶ βεβαία, ὅταν δὲν ἔχῃ τὸ ἂν. Καὶ ὁ μὲν παρατατικὸς παρ' εἰ- χόμμεθα, καὶ εἰ χεῖτε σημαίνει τὴν διαρκοῦσαν πράξιν, ἢ τὴν κατ' ἐπανάλη- ψιν γιγνομένην, ὁ δὲ ὑπερσυντελικὸς τὴν πάλαι τετελεσμένην, καὶ ὁ Ἀόριστος τὴν ἄπαξ γενομένην ἐν ἀορίστῳ τινὶ στιγμῇ τῶν παρελθουσῶν ἀπείρων στιγμῶν τοῦ χρόνου· τὸ δὲ ἤκομεν — τῷ ἐπανήκομεν, ἐνεστῶς μὲ σημασίαν Ἀορίστου. Ἡ δὲ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἐστράτευσαν εἰς Εὐβοίαν, εἶναι ἡ ἐξῆς. Οἱ Εὐβοεῖς εἶχον πρὸς ἀλλήλους στάσεις καὶ φατρίας περὶ τοῦ πολιτεύματός των, οἱ μὲν ἀσπαζό- μένοι τὸ δημοκρατικόν, οἱ δὲ τὸ Ἀριστοκρατικόν· καὶ οἱ μὲν φίλοι τῆς δημοκρα- τίας ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων ὡς δημοκρατουμένων, οἱ δὲ τῆς

έτέρας μερίδος τῶν Ἀριστοκρατῶν τὴν τῶν Θεβαίων ἀριστοκρατουμένων· τοῦτο δὲ συνέβη περὶ τὸ (358 π. Χ. καὶ ἐννέα ἔτη πρὸ ταύτης τῆς δημηγορίας·) Τότε οἱ Ἀθην. ἐπεμφάν εἰς αὐτοὺς βοήθειαν καὶ στρατηγὸν τὸν Τιμόθεον τὸν Κόνωνος, ὅστις ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπέβαλε τοὺς Θεβαίους· ὅρα καὶ §. 3. εἰς τὸ περὶ τῶν πράξεων Φιλ. εἶπε δὲ ἡ κομην· διότι καὶ ὁ ἴδιος ῥήτωρ ἦτο τότε εἰς ἀπὸ τοὺς ἐθελοντάς τριηράρχους· καὶ ἡ μὲν ἐξοδος τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἔγεινε ταχυτάτη· μετὰ ταῦτα μετὰ τὴν ἐπάνοδον δηλ. ἐξ Εὐβοίας παρευθὺς ἦλθον καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν, Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς, οἵτινες προσέφερον τὴν Ἀμφίπολιν εἰς τὴν προσασίαν τῶν Ἀθηναίων· ἐπειδὴ ὁ Φίλ. ἠτοιμάζετο νὰ τὴν πολιορκήσῃ· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν τῶν Ἀμφιπολιτῶν, φοβούμενοι μὴ διὰ τοῦτο λύσωσι τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐνὸς ἔτους εἶχον κάμῃ πρὸς τὸν Φίλιππον· ἐπιφέρει δὲ ὁ ῥήτωρ ταύτας τὰς παραδειγματικὰς ἀποδείξεις ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὴν ἀνωτέρω συμβουλήν του τὴν ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραμελήσωσι καὶ νὰ ἀφήσωσι τὴν τοιαύτην εὐνοϊκὴν περίστασιν τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν των οἰονεῖ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας των, ὥστε τὰ πρότερα μαθήματα νὰ τοῖς γείνωσιν εἰς τὸ μέλλον μαθήματα· — ἐπὶ τουτοῖ] δακτυλοδεικτεῖ ὁ ῥήτωρ τὸ βῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο· — παρειχόμεθα] = τῷ ἐδεικνύμεν· καθότι τὸ μέσον συχνότερα ἐκλαμβάνεται εἰς ταύτην τὴν σημασίαν, ἐν ᾧ τὸ ἐνεργητικὸν σημαίνει τὸ δίδωμι, προξενῶ σημαίνει καὶ τὸ μέσον τὴν δόσιν, ἀλλ' ὅταν θέλωμεν νὰ δώσωμεν τι ἀπὸ τὰ ἡμέτερα πράγματα· καθὼς, παρειχόμεθα ἐσθῆτας καὶ χρήματα· — ἡμεῖς] κατ' ἀντίθεσιν καὶ διαστολὴν ἐτέθη· — καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν] κατ' αὐτοπάθειαν ὁ λόγος· λέγεται δὲ αὐτοπάθεια, ὅταν τὸ ἴδιον ὑποκείμενον τοῦ λόγου ἐνεργῇ καὶ πάσχῃ· καθὼς, λόγῳ ἑμαυτόν. — εἶχετ' ἄν] τὴν μὲν ὑπόθεσιν πρωτοπροσώπως ἐξέφερεν ἀναμιγνύων καὶ ἑαυτὸν εἰς τὰ λάθη· τὴν δὲ ἀπόδοσιν δευτεροπροσώπως, μὴ συμεριζόμενος τὰ ἀγαθὰ· — καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα πραγμάτων] τῶν κακῶν δηλαδή, τὰ ὁποῖα ἔπαθον ὕστερον ἀπὸ τὸν Φίλιππον· ἐννοεῖ δὲ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, εἰς ὃν ἐπέπεσαν μετὰ ταῦτα, θέλοντες ν' ἀνακτήσωσι τὴν Ἀμφίπολιν· ὑπὲρ γὰρ τὰ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἐξωδύθησαν καὶ πάλιν οὐδὲν κατώρθωσαν — τὰλλα] Φεράς δηλαδή, Μαγνησίαν, καὶ ἄλλας Θερακικὰς πόλεις καὶ Χαλκιδικὰς· ἐπιφέρει δὲ ταῦτα ἐπίτηδες, ἵνα τοὺς ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν λήθαργον, καὶ διεγείρῃ τὸ φιλότιμόν των· — ἵνα] ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐννοούμενον λέγω, διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν φέρεται — καθ' ἕκαστα] τὸ κατὰ μέρος καὶ μερισμὸν σημαίνει ἡ Κατά· — πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο] τὸ ἀπαγγέλλεσθαι εἰς τὴν τάξιν τῶν δηλωτικῶν ἀναγόμενον συντάσσεται μὲ ἐιδικὴν εἴτε κατηγορηματικὴν Μετοχὴν· — εἰ τότε τούτων ἐνὶ, τῷ πρώτῳ] ἡ ὑπόθεσις πάλιν ψευδής, καὶ ἡ συνέπεια ἐνδεχομένη· τὸ δὲ πρῶτον εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ «ἐνὶ»· πρῶτον δὲ τῶν χωρίων ἦτο ἡ Πύδνα· τὰ δὲ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὀνόματα, εἰς, μία, ἐν ἔχουσι φυσικὰ δύο σημασίας· μίαν διασταλτικὴν, καὶ μίαν ἀόριστον· καὶ διασταλτικὴν μὲν, ὡς ὅταν τίθεται εἰς τὸν λόγον, ἵνα διαστείλῃ ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἢ εἰρημένα, ἢ ῥηθησόμενα, ἢ ἐννοούμενα· καθὼς, εἰς τῶν πολλῶν ἄς ἔλθῃ ἐνταῦθα τὸ εἰς διαστέλλει μὲν ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀγνοεῖται τίς εἶνε αὐτός, καὶ ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀόριστός αὐτοῦ σημασία, τὴν ὁποίαν θέλοντες νὰ τὴν προσδιορίσωμεν, ἐπιφέρωμεν ἐν τῶν τακτικῶν ὀνομάτων, τὸ πρῶ-

τος, φέρ' εἰπεῖν, δεύτερος κτλ. καθὼς ἐδῶ «ἐνὶ τῷ πρώτῳ» ὁμοίως καὶ ὀνόματα καὶ Ἀντωνυμίας· καθὼς ἐν τῷ τελευταίῳ, ἐν τῷ ἔσχατον, ἐν τοῦτο, ἐν ἐκεῖνο κτλ. διὰ τοῦτο καὶ ἐνάθρως ἐτέθη τὸ πρῶτον — ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖς] ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ἄλλοι· διότι πρὸς διαστολὴν προσώπου ἐτέθη ἡ ὀριστικὴ ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἡμεῖς· — ῥάων καὶ ταπεινοτέρῳ] ὁ ῥάων εἶνε ἀντίθετος τῷ χαλεπῷ, καὶ ὁ ταπεινὸς τῷ ἰσχυρῷ· ὁ ἐχθρὸς λοιπὸν εἶνε ῥάων δηλαδή εὐχείρωτος, ὅταν ᾖ ἀσθενής, χαλεπὸς δὲ, ὅταν ᾖ ἰσχυρὸς· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἂν ἐβοήθουν τὰ χωρία ἐκεῖνα, πρὶν ὁ Φίλιππος τὰ κυριεύσῃ. ἤθελον τὸν ἔχῃ εὐμεταχείριστον καὶ ὑποκλινέστερον· — τὸ παρὸν αἰεὶ προτιθέμενοι] = ἀπ' ὀρίπτοντες, καταφρονούντες = ἀμελοῦντες πᾶσαν παρούσαν εὐκαιρίαν, ὡς καὶ πρότερον Πύδνας, Ποτιδαίας, Μεθώνης, Παγασῶν κτλ. τὸ δὲ αἰεὶ δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τὸ διὰ παντός, ἀλλὰ τὸ ἀόσάνεις· σχήσειν καλῶς] = εὐτυχῆσειν, ἢ καλὴν ἐκβασιν λήψεσθαι· τὸ ἔχω διπλοῦν σχηματίζει· μέλλοντα, ἔξω καὶ σχήσω, καὶ συντασσόμενον μὲ τροπικὰ ἢ ποιότητος ἐπιρρήματα ἀποτελεῖ διαφόρους περιφράσεις, αἵτινες φανερώνουσι κατὰστασιν τινα ψυχικὴν, σωματικὴν, ἢ ἠθικὴν· καθὼς εὖ ἔχω τοῦ σώματος, ἐχθρικῶς ἔχω σοί, ἢ πρὸς σέ, κτλ. καὶ οὕτω γνώμης ἔχω πρὸς ταῦτα, οὕτω τιμῆς ἔχω πρὸς σέ· καὶ ὅτε μὲν συντάσσεται μὲ μεσότητος μόνον ἐπιρρήματα καὶ ἀπρόθετον ἢ ἐμπρόθετον πτωτικόν, τότε σημαίνει ἀπλῶς τὴν κατὰστασιν τῆς ψυχῆς, ἢ τοῦ σώματος· καθὼς οἰκείως ἢ ἀλλοτρίως ἔχω σοί, ἢ πρὸς σέ = διακείμαι· ὅταν ὁμως προσλαμβάνῃ καὶ γενικὴν ὀνομασίαν τινος, τότε ἡ γενικὴ εἶνε ἐλλειπτικὴ τοῦ μέρους· καθὼς, εὖ ἔχω τοῦ σώματος = κατὰ τὸ μέρος τοῦ σώματος· οὕτω γνώμης ἔχω = τοιοῦτοτρόπως διακείμαι κατὰ τὸ μέρος τῆς γνώμης, ὅπερ ἐστὶ = τοιαύτην γνώμην ἔχω· ὁμοίως συντάσσεται καὶ τὸ ἡκεῖν· καθὼς, εὖ ἡκεῖ φρενῶν, εὖ ἡκεῖ παιδείας, φρονήσεως, συνέσεως δυνάμεως κτλ. ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον συμπληροῦται οὕτω· εὖ ἡκεῖ κατὰ τὸ μέρος τῶν φρενῶν = ἔχει καλὰς φρένας καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως = ἔχει καλὴν παιδείαν, φρόνησιν, σύνεσιν, δύναμιν κτλ. — ὑξήσαμεν ἡμεῖς] ἀντιδιαστολὴν ἐμφαίνει προσώπου τὸ ἡμεῖς = ἡμεῖς τὸν ὑξήσαμεν, καὶ ὄχι ἄλλοι, οὐδ' ἐκ τῆς ικανότητός του. — τηλικούτον, ἡλικός] ἐπὶ μεγέθους τῶν δυνάμεων του, καὶ ὄχι τοῦ ἰδίου· — νῦν ἤδη] = τῶρα πλέον· τὸ μὲν νῦν ἐπεκτείνεται ἐπὶ τὸ τριμερές τοῦ χρόνου, τὸ δὲ ἤδη μόνον ἐπὶ τὸ ἐνεστώς· ἀφ' οὗ ὁ ῥήτωρ διὰ παραδειγμάτων ἐδίδαξε τοὺς Ἀθηναίους τὸ τί ἔπαθον πρότερον διὰ τὴν ῥαθυμίαν των, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὰ προειρημένα αὐτοῦ δὲ τοιοῦτον καιρὸν ἀφεῖναι· διὰ τῆς φράσεως «νῦν ἤδη καιρὸς ἡκεῖ τις»· — οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων] ταῦτα ἐτέθησαν πρὸς ἐπεξήγησιν τοῦ καιροῦ· ὁ καιρὸς εἶνε φυσικόν τι χρῆμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ ὄντα ἠθικά τε καὶ φυσικά ὑπάρχουσι· λέγεται δὲ νῦν ὁ καιρὸς καιρὸς τῶν Ὀλυνθίων· διότι οὗτοι αἰτοῦντες τοὺς Ἀθηναίους βοήθειαν ἐχορήγουν οἰονεῖ αὐτὸν εἰς αὐτούς.

§. 6. — Δοκεῖ τις ἂν — ἂν ἔχειν] ὁ ἂν ἐπανελήφθη δις· διότι μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξαρτωμένης, ἣτις εἶνε τὸ Ἀπαρέμφατον, παρενεβλήθησαν ἄλλα· ἐνιοτε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπαναλαμβάνεται καὶ τρίς ὁ ἂν, καὶ μάλιστα παρὰ Πλάτωνι, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως· καθὼς, ἀγῶ γὰρ ἂν οἶμαι — οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινὰ, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας. Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκρ. — δίκαιος λογιστής — καταστάς] ἡ Μετοχὴ ὑποθετικὴ· ἐκ δὲ τῶν ὀνομαστικῶν

ἡ μὲν λογιστὴς εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου τις, ἥτις εἶνε ὑποκει-
 μένον καὶ τοῦ δοκεῖ, ἡ δὲ δίκαιος προσδιορισμός κατ' ἐπεξήγησιν τοῦ λογι-
 στῆς· καθότι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια, ὅταν ᾖνε ἐνεργητικά, συντάσσονται μὲ δύο
 Αἰτιατικά, οἷα τὰ κλητικά, ἡ ὅσα προχειρίσιν, ἡ προβιβασμὸν σημαίνουσι, ταῦ-
 τα, ἐὰν γείνωσι παθητικά, συντάσσονται μὲ δύο ὀνομαστικά· καθὼς, ἐγὼ καλῶ
 σε ἰατρὸν — σὺ καλῇ ὑπ' ἐμοῦ ἰατρός· οὕτω καὶ τὸ καθίστημι, ὡς σημαῖνον προ-
 χειρίσιν συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικά, οἷον, καθίστημί σε ἐπίτροπον· μεταβαλ-
 λόμενον δὲ εἰς παθητικὸν, μὲ δύο ὀνομαστικά· ὡς, σὺ καθίστασαι ὑπ' ἐμοῦ ἐπί-
 τροπος· ἡ Μετοχὴ κατάστας ἔχει σημασίαν παθητικὴν = κατασταθεὶς τις λογι-
 στῆς δίκαιος. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐκθεσιν πῆς τῶν θεῶν εὐνοίας λαβὼν ὁ ῥήτωρ
 ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀνωτέρω φράσεως «οὐδενός — ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων»
 ἐπανερχεται πάλιν διὰ τῶν ἐξῆς «διὸ καὶ σφόδρα δεῖ» εἰς τὴν πρώτην παραίνε-
 σιν, ἥτις ἦτο τὸ νὰ μεταχειρισθῶσι πρεπόντως τὸν παραπεπτωκότα καιρὸν· —
 τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων] = τῶν εὐτυχημάτων, τὰ ὅποια ὑπῆρξαν
 εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν· ἡ δὲ Μετοχὴ γίνεται ἐκ τοῦ ὑπάρχω, ὅπερ ση-
 μαίνει κάμνω πρῶτος ἀρχὴν, ἡ δίδω πρῶτος τὴν αἰτίαν, ἡ τὸ παράδειγμα· ἐνε-
 ργητικὸν δὲ ὅν τὸ ὑπάρχειν συντάσσεται μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν, ἥτις ἀνα-
 λύεται ἐνίοτε εἰς αἰτιατικὴν ἐμπρόθετον· καθὼς, αὐτὸ ὑπῆρξαν πῆς ἐλευθερίας ἀ-
 πάσῃ τῇ Ἑλλάδι· Ἀνδοκίδ' δηλαδὴ αὐτοὶ πρῶτοι ἐστάθησαν αἴτιοι πῆς ἐλευθε-
 ρίας εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας· οὐδέτερον ὅμως ὅν καὶ ἀπόλυτον ὑπαρξίν σημαίνει,
 ὡς, ὑπάρχει θεός, καὶ σχετικὴν, ὡς, ὁ θεὸς ὑπάρχει ἀγαθός· — τὸ μὲν γὰρ πολλὰ
 ἀπολωλεκέναι] τοῦ ῥήματος τούτου ὁ μὲν πρῶτος παρακείμενος ἀπολώλεκα
 σημαίνει ἐνέργειαν, ὁ δὲ δεύτερος ἀπόλωλα σημαίνει πάθος· εἶνε δὲ δεύτερος
 παρακείμενος ὁ ἔχων τὸν χαρακτῆρα τῆς ρίζης· καθὼς ἐνταῦθα ὁ δεύτερος, ὅστις
 ἔχει τῆς ρίζης ὅλ τὸν χαρακτῆρα, ὅστις ἰσοδυναμεῖ τῷ ἐχάθην· ὁ δὲ πρῶτος ση-
 μαίνει τὸ ἔγεινα αἴτιος νὰ χαθῇ τι· — κατὰ τὸν πόλεμον] ὃν ἐπολέμουν οἱ Ἀθην.
 πρὸς Φίλιπ. περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως· ἡ δὲ κατὰ σημαίνει χρόνον· — τῆς ἡμετέρας
 ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως] τὸ τιθέναι κυρίως σημαίνει τὸ βάλλειν — θέτειν τι,
 ἐξ ἧς ἐπήγαγε καὶ ἡ ἐπὶ τῶν θεωρούντων λογαριασμὸν σημασία· καθὼς, τίθει
 πέντε δραχμάς = λογαρίασε, πρόσθεσον, βάλε εἰς τὸ κατάστιχον πέντε δραχμάς,
 καὶ ἐκ τούτου καὶ ἡ σημασία τοῦ ὑπολαμβάνειν, νομίζειν· — τὸ δὲ μήτε — πε-
 πονηθέναι, πεφνηνέναι] περὶ τῶν ἀποφατικῶν μορίων εἶπομεν καὶ εἰς τὸν §. 4.
 λέγομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ τε, ἡ ὁ καὶ τότε ἀκολουθοῦσι τὰ προηγούμενα
 μήτε, ὁ ὅτε, ὅταν ταῦτα μὲν ἀποφάσκωσιν, ἥτοι ἀναιρῶσι τὴν ἔννοιαν τοῦ κώ-
 λου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν, ἐκεῖνα δὲ καταφάσκωσι καὶ βεβαιῶσι· — τοῦτο πεπονηθέναι
] ἡ δεικτικὴ ἔχει χώραν ἐπαναλήψεως εἰς τὸ ἀπολωλεκέναι, ὅπερ ἔγεινεν ἤδη
 ἀντικείμενον τοῦ πεπονηθέναι· — ἀντίρροπον] λέγεται τὸ βάρος κυρίως, ὅπερ
 τίθεται εἰς τὴν ἐτέραν πλάστιγγα τῆς ζυγαριᾶς, διὰ νὰ γείνη ἰσορροπία καὶ ἰσο-
 σταθμία· ἐρρέθη δὲ ἐνταῦθα ἀπ' ἐκεῖ μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς συμμαχίας τῶν
 Ὀλυνθίων, ἥτις ἰσοσταθμεῖ πρὸς τὰ χωρία, ἅπερ ἀπώλεσαν, ἂν θελήσωσι νὰ τὴν
 δεχθῶσι καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῶσι ὡς πρέπει· παράγεται δὲ ἡ λέξις ἐκ τοῦ ῥέ-
 πειν = κλίνειν, ὅπερ κυριαλεκεῖται ἐπὶ τῆς γλωσσίδος τῆς ζυγαριᾶς· ἡ δὲ
 ἀντί σημαίνει ἰσότητα· — ἔγωγε θεῖην] τὸ μὲν πρῶτον κῶλον τὸ ἐξέφερε
 τριτοπροσώπως διὰ τὴν δυσάρεστον τοῦ ἔννοιαν, τὸ δὲ δεύτερον πρωτοπρο-

σώπως, ἐπειδὴ ἦτο εὐχάριστον εἰς τοὺς ἀκροατάς. — Ἀλλ', οἶμαι, παρό-
 μοιον] ὁ ἀλλὰ ἐξαιρετικὸς, τὸ δὲ οἶμαι παρενθετικὸν ἐκφράζον τὴν κρίσιν τοῦ
 ῥήτορος· τὸ δὲ παρόμοιον ἴσον τῷ παρ' ὀλίγον ὅμοιον· ἡ δὲ παρομοίωσις καταλ-
 ληλοτάτη καθότι καθὼς τὰ χρήματα εὐκόλως δαπανῶνται, οὕτω τάχιστα καὶ
 ἡ μνεία τῆς εὐεργεσίας ἀφίπταται· τάχιστα γὰρ γηράσκει χάρις· διὰ ταῦτα λέ-
 γει καὶ ὁ ῥήτωρ, ἐὰν ὅσα τις χρήματα ἤθελε λάβῃ παρὰ τῆς τύχης, καὶ τὰ σώ-
 ση, τότε ὁμολογεῖ μεγάλην χάριν εἰς αὐτήν· ἂν ὅμως ἀπερὶσκεπτός τὰ δαπα-
 νήσῃ ἀσώτως, συναποβάλλει καὶ τὴν μνήμην τῆς χάριτος· οὕτω καὶ περὶ τῶν
 θείων δωρεῶν· οἱ μὴ μεταχειρισθέντες ὀρθῶς τοὺς ἀρμοδίους καιροὺς, μηδὲ ὠφε-
 λούμενοι ἐξ αὐτῶν, οὐδεμίαν γνωρίζουσι χάριν εἰς τοὺς θεοὺς δι' ὅ,τι ἀγαθὸν ἤθε-
 λε τοῖς συμβῆ παρ' αὐτῶν· καθότι ἕκαστον τῶν προὑπαρξάντων ἀγαθῶν συνειθί-
 ζουσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ τὸ μετῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν τελευταίαν ἐκβα-
 σιν· τουτέστι κατὰ τὴν εὐτυχίῃ ἢ δυστυχίῃ ἔχουσιν ἐπαινοῦσιν, ἢ ψέγουσι τὰ προὑ-
 πάρχοντα ἀγαθὰ, μηδὲ ὅπως παρατηροῦντες τὴν καλὴν, ἢ κακὴν χρῆσιν τῶν περι-
 στάσεων· — ἂν-καὶ σώσῃ] καὶ ὁ Ἀόριστος τῆς ὑπατακτικῆς δύναται νὰ σημαίνει
 πρᾶγμα, ὅπερ συνηθίζεται νὰ γίγνηται· — τὴν χάριν] τὴν ὀρελλομένην σημαίνει· ἡ
 προσθήκη τοῦ ἄρθρου· — ἀναλώσας λάθῃ] τὸ λανθάνειν, διατελεῖν, καὶ φθάνειν συν-
 τάσσονται μὲ Μετοχὴν, ἥτις σημαίνει τὸ κύριον τῆς ἐννοίας, τὰ δὲ ῥήματα ἐξη-
 γοῦσιν ἐπιρρήματικὴν ἔννοιαν· δηλαδὴ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἐπιρρήματα· καθὼς
 τὸ «ἀναλώσας λάθῃ» = τῷ ἀνεπαίσθητως τὰ ἐξοδεύσῃ· — συνανάλωσε] ἀντιχρο-
 νισμός = τῷ ἐνεστώτι, σημαίνων τὸ εἰσθός· γίγνεσθαι· — οὐδ' εἰ συνῆδη τι-μνημο-
 νεύουσι] τὸ οὐδὲ διότι κεῖται πρὸ τῶν ὑποθετικῶν μορίων δὲν λαμβάνει διὰ
 τοῦτο τὴν ἔμφασιν, ἀλλὰ τὴν ἔχει οἷοθεν διὰ τὸν συνδυασμὸν μᾶλλον τοῦ συν-
 δέσμου δ' ἐ· ἄλλως οὐδὲν πλέον τοῦ οὐ σημαίνει· καθότι αὐτὸ συνάπτεται πρὸς
 τὸ μνημονεύουσι· — πρὸς τὸ τελευταῖον] ἡ πρὸς σημαίνει παράδειγμα, συμφωνίαν,
 ὁμοιότητα· καθὼς, πρὸς αὐτὸν ἄδει = συμφώνως πρὸς τὸν αὐτὸν, πρὸς τὸ τελευ-
 ταῖον· — διὸ καὶ σφόδρα] συμπέρασμα· ἀφ' οὗ καὶ ὡς τὰ προγεγενημένα ἐπράξα-
 μεν, καὶ ἀφήσαμεν τὸν Φίλιππον διὰ τὴν ῥαθυμίαν μας καὶ ἐκυρίευσεν Ἀμφίπο-
 λιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Μεθώνην, καὶ λοιπὰ, διὰ τὰ ὅποια οὐ μικρὰ αἰσχύνῃ καὶ
 ἀδοξία μᾶς προσετρίβη, πρέπει τώρα τοῦλάχιστον νὰ φροντίσωμεν ὑπὲρ τῶν Ὀ-
 λυνθίων, διὰ νὰ ἀποπλύνωμεν τὸν ῥύπον ἐκείνων καὶ τὸ ὄνειδος· — τῶν λοιπῶν]
 ἔννοεῖ τῶν Ὀλυνθίων· — ταῦτ' ἐπανορθώσαμενοι] ἡ δεῖξις εἶνε εἰς τὰ λοιπὰ κατ'
 ἐπαναλήψιν· ἡ δὲ Μετοχὴ ὑστερόχροτος· δηλαδὴ ἀφ' οὗ ἐπαναφέρωμεν τὰ λοιπὰ
 εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ πρέπουσαν θέσιν (εἶνε δὲ ὁ λόγος μεταφορικὸς), τότε θὰ ἐξα-
 λείψωμεν τὸ ὄνειδος τῶν πρότερον ἡμαρτημένων· ἀλλὰ πῶς διὰ τῆς ἐπανορθώσεως
 τῶν λοιπῶν, ἅπερ εἶνε οἱ Ὀλυνθιοὶ, θὰ ἐξαλειφθῇ ἡ ἀδοξία τῶν προτέρων; οἱ Ἀ-
 θηναῖοι διὰ τῆς ῥαθυμίας τῶν ἀπολέσαντες Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, ἔσχον τὸ ὄνει-
 δος τῶν Ἑλλήνων, ἥδη ἂν βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, θὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ
 τοὺς ὄνυχας τοῦ Φιλίππου, καὶ θὰ ἐπαινεθῶσι διὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς ῥαθυμίας,
 καὶ ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς ἐπιμελείας πρῶτον· καὶ δεύτερον, κατέχοντες
 εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν τοὺς Ὀλυνθίους ἀρκετὰ ἰσχυροὺς δύνανται νὰ ἀνακτήσωσι
 καὶ τὰ ἀπολωλότα χωρία, καὶ ἄλλως ἀντίρροπος εἶπεν ὁ ῥήτωρ, ὅτι εἶνε ἡ Ὀ-
 λυνθος, ἐὰν τὴν κατέχωσι διαρκῶς, καὶ χρῶνται αὐτήν. Τὰ δὲ ῥήματα ὀρθοῦν,
 διορθοῦν, ἐπανορθοῦν, καὶ κατορθοῦν διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων· καθότι ὀρθοῦν μὲν

κυρίως σημαίνει τὸ νὰ θέτῃ τις τι ὀρθόν, διορθοῦν δὲ πάλιν τὸ ἴδιον, ἀλλὰ διὰ τινος μέσου, οἷον ὑποστηρικμάτων κτλ. ἐπανορθοῦν δὲ, τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τις τὸ πεπτωκὸς εἰς τὴν προτέραν θέσιν του καὶ κατορθοῦν, ἐπὶ πάσης ἐκβάσεως λέγεται πραγματικῆς τε καὶ λογικῆς· — [ἵνα ἀποτριφώμεθα] διὰ τί ὁ ἵνα πρὸς ὑποτακτικὴν, ἐν ᾧ ἐξαρτᾶται ἀπὸ παρωχημένου τοῦ φροντίσαι; πρῶτον κατὰ τὸν σὺφὸν Ἀσώπιον τοῦτο γίνεται, ὅταν καὶ ἀφ' οὗ ἡ πρᾶξις παύσῃ, ὁ σκοπὸς οὐχ ἦν· τὸν εἶνε ἐκτελέσιμος, δι' ὃν ἡ πρᾶξις ἐγείνεται· δεύτερον, ὅταν ἡ τοιαύτη σύνδεσις παραμελῇται, καὶ θεωρεῖται ὁ ὑποτακτικὸς λόγος ὡς ἀνθυποστάτος, μεταφερόμενος ἀπὸ τὸ παρελθόν, ὅπερ κυρίως ἐκφέρεται διὰ τῆς Εὐκτικῆς, εἰς τὸ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος, ἢ μέλλον· ἐνταῦθα δὲ ἐτέθη ὑποτακτικὴ, ἢ διότι ὁ λόγος θεωρεῖται ὡς ἀνεξάρτητος, ἢ τὸ φροντίσαι, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται, πρέπει νὰ σημαίνει τὸ εἰσθῆναι γίνεσθαι, ὅπερ θεωρεῖται καὶ ἐν τῷ Ἀορίστῳ τῆς Ὀριστικῆς, καὶ τότε προσεγγίζει εἰς τὸν ἐνεστώτα, ὅπερ κατ' ἐμὲ τὸ πιθανώτερον· διότι ἡ φροντίς βεβαίως δὲν θὰ εἶνε στιγμιαία, ἀλλὰ διαρκής· — εἰ δὲ προησόμεθα φρασάτω] ἢ ὑποθέσεις δυνατῆς, ἀλλ' ἀπροσδιόριστος, ἢ δὲ ἀπόδοσις ἐπὶ προσταγῆς τίθεται εἰς Προτακτικὴν· ὁ δὲ σύνδεσμος Δὲ ἐναντιωματικὸς· — καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους] τοὺς Ὀλυνθίους, τῶν ὁποίων δακτυλοδεικτεῖ τοὺς ἐκεῖ παρόντας πρέσβεις· ὁ δὲ Καὶ ἐπιδοτικὸς· — εἴτ' Ὀλυνθον] ὁ εἴτα ἐφέλκει ἀνωθεν τὴν ὑπόθεσιν οὕτως· εἰ προησόμεθα, καὶ εἰ καταστρέφεται· — τί τὸ κωλύον ἔσται] ὁ ἐνεστώτης κωλύον ῥυθμιζόμενος ἀπὸ τὸν ἐπόμενον μέλλοντα μεταβαίνει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σημασίαν αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄρθρον δεικνύει, ὅτι ἀπὸ τὰ κωλύματα τὰ δυνάμενα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι δὲν θέλει ὑπάρξῃ πλέον οὐδέν· — ὅποι βούλει·] ἡ ἀοριστία τοῦ ἀναφορικοῦ μορίου ἐτέθη ἐπιτηδες εὐφήμως, ἐννοεῖ ὅμως τὰς Ἀθήνας· καὶ τὰ μὲν ὅποι καὶ ποῖ τίθενται ἐπὶ κινήσεως· τὰ δὲ ὅποι καὶ ὅπη ἐπὶ στάσεως καὶ ἡρεμίας.

§. 7. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν καὶ θεωρεῖ] τὸ ἄρα τοῦ ἄρα γε διαφέρει· τὸ πρῶτον ἐμφαίνει, ὅτι μὲ τὰ προηγούμενα οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει· τὸ δεύτερον, ὅτι ἔχει μὲν τινὰ σχέσιν πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἐκεῖνα παραλείπονται, καὶ προσηλώνει τὸν νοῦν εἰς τὰ ἐπόμενα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ὡς οὐσιωδέστερα· τὰ δὲ συνώνυμα ῥήματα συνεζεύχθησαν καὶ τὰ δύο πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ λόγου· δι' ὃν] ἄλλοι γράφουσι δι' οὗ, διὰ νὰ φανερόνῃ τὸν τρόπον, δι' οὗ μέγας ἐγείνεται ὁ Φίλιππος, ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται, ὅτι φανερόναι μᾶλλον τὴν αἰτίαν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου, δι' ἣν θέλει ὁ ῥήτωρ νὰ διεγείρῃ οὕτω τὴν φιλοτιμίαν τῶν βαθυμούντων Ἀθηναίων· — τὸ πρῶτον, μετὰ ταῦτα, πάλιν, αὖθις, εἴτα, μετὰ ταῦτα] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τοῦτο καλεῖται ἀσύνδετον· τὸ μεταχειρίζονται δὲ οἱ ῥήτορες, ὅταν ἡ ψυχὴ των κατέχεται ὑπὸ πάθους τινός, φόβου λύπης, ὀργῆς, ἢ χαρᾶς· διότι κατεχομένη ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ σκέπτηται πολὺ σπεύδουσα πρὸς τὸ τέλος, καθὼς ἐξ ἐναντίας μεταχειρίζονται τὸ Πολυσύνδετον καλούμενον σχῆμα, ὅταν ἡ ψυχὴ ἦν ἀπηλλαγμένη· ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ἀσύνδετον ἐμφαίνει μᾶλλον τὸ μέγεθος· καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατορθωμάτων τοῦ Φιλίππου· ἢ δὲ ποικιλίαν τῶν Ἐπιρρήμάτων τοὺς ἀλλεπαλλήλους ἀγῶνας, τὸ ἀκάθεκτον αὐτοῦ πνεῦμα, καὶ τὰς διαφόρους τέχνας, καὶ πανουργίας, μὲ τὰς ὁποίας κατώρθωσε ταῦτα· — τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν] ἡ ἐξιστορία γίνεται συμφώνως πρὸς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἕκαστον ἐξεπολιόρκησε· καθότι τὴν μὲν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν τὰς ἐκυρίευσεν εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 205: Ὀλυμπιάδος, ἦτοι εἰς

τὰ (358 Π. Χ.)· τὴν δὲ Μεθώνην, καὶ Θεσσαλίαν τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἰδίας, ἦτοι εἰς τὸ (356 Π. Χ.) ἀφ' οὗ δὲ τὴν αὐτὸ ἔτος ἐκυρίευσεν καὶ τὰς Φερὰς, Παγασάς, καὶ Μαγνησίαν, καὶ διέταξε τὰ ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ τὸ συμφέρον του, μετέβη τότε καὶ εἰς Θράκην· — ὥχετ' εἰς Θράκην] Θράκην τινὲς ἐννοοῦσι τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ Χερσονήσον, ὅπου διὰ τῆς συνήθους ἀπιστίας καὶ δολιότητος τοῦ ἄλλου μὲν ἀπὸ τοῦς πλησιοχώρους βασιλεῖς τῆς Θράκης συνέλαβε καὶ ἀπέβαλεν, ἄλλους δ' ἀποκτείνας κατέστησεν οὗς ᾗθελε, καὶ οὕτως ὅλον τὸν τόπον ὑπέταξεν ὑπὸ τὸ σιγήπτερον τῆς Μακεδονίας· ἦσαν δὲ οἱ ἀποβληθέντες οἱ τοῦ Κότυος διάδοχοι Κερσεבלέπτης, Ἀμάδοκος, καὶ Βηρισάδης· — ῥαίσας] καλητερεύσας· παρὰ τὸ ῥάων ῥαίζω· ῥάων γίνομαι, ῥᾶον ἔχω· λαμβάνονται δὲ αὐταὶ αἱ φρίξεις καὶ ἐπὶ σωματικῆς καὶ ψυχικῆς καταστάσεως, ὡς γίνομαι εὐθυμότερος· — ἀπέκλινε] = προσήλωσε τὸν νοῦν του· — τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας· καὶ πρὸς Ἀρύμβαν] Ἰλλυριοὶ ἐλέγοντο αἱ σήμερον Σκλαβῶνοι· Παῖονες δὲ οἱ Χερσῶνται καὶ Ποσνάκιδες· χωρίζει δὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν πρὸς ἀνατολὰς τὸ ὄρος Σκάρδος ἐξ οὗ ἡ Σκῆδρα, ἢ Σκάρδος, καὶ ὁ ποταμὸς Δρεῖλων· ὁ δὲ Ἀρύμβας ἦτο υἱὸς μὲν τοῦ Ἀλκέτου, θεῖος δὲ πρὸς πατρός τῆς Ὀλυμπιάδος συζύγου τοῦ Φιλίππου, βασιλεὺς δὲ Μολοσσῶν, ἢ τῆς Ἠπείρου· ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἀλκέτου, διεφιλόνεικον περὶ τῆς διαίρεσεως τοῦ βασιλείου οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀρύμβας καὶ Νεοπτόλεμος, ὁ πενθερὸς Φιλίππου· ὁ Ἀρύμβας ὡς πρωτότοκος ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ· ἠναγκάσθη ὅμως πρὸ τριῶν ἐτῶν τῆς δημηγορίας ταύτης τοῦ Δημοσθένους νὰ διανέμῃ τὸ βασίλειόν του πρὸς τὸν ἀδελφόν του Νεοπτόλεμον· διότι ἦτο πενθερὸς τοῦ Φιλίππου· καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ· τὴν ἀδικίαν δὲ ταύτην τοῦ Ἀρύμβου διεδέχθη ἄλλη μεγαλῆτέρα· ἀποθανόντος τοῦ Ἀρύμβου τὸ τρίτον ἔτος τῆς 109: Ὀλυμπιάδος, ὁ Φίλιππος ἐνήργησεν εἴτε δι' ἀπειλῶν, εἴτε διὰ βραδουργιῶν νὰ ἀποκλείσωσιν οἱ Μολοσσοὶ τὸν νόμιμον κληρονόμον τοῦ βασιλείου Αἰακίδην τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρύμβου, καὶ νὰ καταστήσωσι βασιλέα πάσης τῆς Ἠπείρου Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν μὲν τοῦ Νεοπτόλεμου, γυναικᾶδελφον δὲ τοῦ Φιλίππου, καθὼς λέγει Ν. Βάμβας.

§. 8. Τί οὖν τις ἂν εἴποι;] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τοῦτο καλεῖται ὑποφορά καὶ ὄχι ἀνθυποφορά· λέγεται δὲ ὑποφορά ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ὁ ῥήτωρ ἐπιτηδεύεται ὡς ἐκ μέρους τινός τῶν ἀκροατῶν, ὅστις φαίνεται μὲν, ὅτι παραδέχεται κάπως τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος, τὰ θεωρεῖ ὅμως, καθὼς ἐδῶ, ὡς ἄκαιρα τρόπον τινὰ· τεχνεύονται δὲ ταῦτα οἱ ῥήτορες πρῶτον μὲν, ὅταν ὑποπτεύονται, ὅτι τῶν ἀκροατῶν τις ἐνδέχεται νὰ τοῖς κάμῃ παρατηρήσεις ἐναντιούμενος, διὰ νὰ ἐπιφέρωσιν ἀκολούθως τὴν ἀνασκευὴν τῆς ὑποφορᾶς διὰ τῆς Ἀνθυποφορᾶς, καὶ νὰ τὸν κάμωσι δῆθεν ἀναπολόγητον· δεύτερον δὲ, ὅταν ἔχωσι σκοπὸν νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἐπόμενα, ὑποκρίνονται τοῦτο· καθὼς ἐνταῦθα αἱ τί μᾶς λέγεις ταῦτα τώρα, ὦ Δημόσθενες; (τοῦτο ἢ ὑποφορά)· σᾶς τὸ λέγω, διὰ νὰ γνωρίσητε κτλ. (τοῦτο ἢ Ἀνθυποφορά, ἣτις πάντοτε θεωρεῖται ἐκ μέρους τοῦ ῥήτορος)· — ἵνα γνῶτε· καὶ αἰσθησθε] συνώνυμα καὶ τὰ δύο ἐκ παραλλήλου τιθέμενα πρὸς περισσοτέραν ἐμφασιν καὶ τόνον τοῦ λόγου· — ἀμφοτέρω] τοῦτο, τὸ πρότερον, θάτερον, αἱ δεικτικά, τοῦτο, ἐκεῖνο, προτιθέμενα γίνονται προπαρασκευαστικά τοῦ ἐπομένου λόγου· διαφέρει δὲ τὸ ἀμφοτέρω τοῦ δύο· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένα ἀντικείμενα εἴτε προηγούμενα, εἴτε ἐπόμενα κατὰ συγνεφ-

λαίωσιν τὸ δὲ δευτερον καίτοι ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν, ἐπὶ ἀορίστων ὅμως λέγεται ἀντικειμένων· καθὼς, ἀμφότεροι Ἑλληνές εἰσι= καὶ οἱ δύο οἱ γνωστοί· καὶ, δύο Ἑλληνές εἰσι=δύο ἄγνωστοι Ἑλληνες· —καὶ ὡς ἀλυσιτελές (τὸ προῖεσθαι)· καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην] ταῦτα εἶνε ἀνάπτυξις καὶ ἐπεξήγησις τοῦ ἀμφοτέρω· ὁ δὲ πρῶτος καὶ ἀρχτικὸς τῆς συμπλοκῆς, ὁ δὲ δεύτερος συμπλεκτικός· τὸ δὲ ὡς ἀνάλυσις ὀνομαστικοῦ Ἀπαρεμφάτου, τὸ ὁποῖον ἀναλύεται μὲ τὸ ὡς, ὅτι, καὶ ὅταν ἐπὶ βεβαίων ἐννοιῶν, ὡς ἐνταῦθα· ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων μὲ τὰ ὑποθετικά μόρια, εἰ, ἂν, ἐάν, καὶ ἦν· ἔτ· ἐπὶ μὲν ὀρισμοῦ μὲ τὸ ἴνα, καθὼς, αὐτὴ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἴνα γινώσκωσί σε κτλ.=τὸ γινώσκειν· ἐπὶ δὲ προαναφωνήσεως, καὶ προαγγέλλεως ὁμοίως μὲ τὸν ἴνα, καθὼς, «Ταῦτα ἐντελλομαι ὑμῖν, ἴνα ἀγαπάτε ἀλλήλους=τὸ ἀγαπᾶν· ἀλλὰ διακρίνεται ὁ ὀρισμὸς τῆς προαναφωνήσεως ἐκ τοῦ συνδετικοῦ ἐστὶ· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκφράζεται πάντοτε διὰ τῶν συνδετικῶν, ἡ δὲ προαναφωνήσις διὰ παντὸς ἄλλου ῥήματος πλην τοῦ ἐστὶ καὶ τῶν συγγενῶν του. Ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ὡς δύναται νὰ ἐκληθῇ καὶ ὡς ἐπιτατικόν, οὕτω αἴνα γινώτε-ἀμφοτέρα, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. πρῶτον τὸ πόσον ἀλυσιτελές εἶναι τὸ προῖεσθαι κτλ. καὶ δευτερον, τὴν φιλοπραγμοσύνην κτλ. ἀλλὰ μὲ τὸ ὅτι ἀναλύεται τὸ ὀνομαστικὸν Ἀπαρέμφατον, ὅταν ὁ ῥήτωρ ἐξ ἰδίας κρίσεως ἀποφαίνεται· ὅταν ὅμως ἀφῖνῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν, τότε ἀναλύεται διὰ (τοῦ ὡς· —οὐκ ἐστὶν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει)=οὐδαμῶς θὰ ἡσυχάσει· αἱ φράσεις, ἔσιν ὅπως, ἔσιν ὅπου, ἔσιν ὅτε, ἦν ὅτε, καὶ ἔσιν οἷ, εἶνε ὅλκι ἐλλειπτικάι λέξεων, αἵτινες ἀναπληροῦνται οὕτως· ἡ μὲν πρώτη, ἐστὶ τρόπος, ὅπως· ἡ δὲ δευτέρα, ἐστὶ τόπος, ὅπου, ἡ τρίτη καὶ τετάρτη, ἐστὶ χρόνος, ὅτε, ἦν χρόνος, ὅτε· καὶ ἡ πέμπτη ἀνακολούθως, ἐστὶν, οἷ=τινές· καθότι φυσικά ἐπρεπε νὰ εἴπῃ, εἰσὶν οἷ=τινές· —ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις] τὸ ἀγαπᾶν ψυχικὴν ἐμφαίνον διάθεσιν συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν· οἶον, ἀγαπῶ τὴν παιδείαν, τὰ τέκνα· σημαῖνον ὅμως τὸ ἀρκοῦμαι μὲ δοτικὴν· —ἡσυχίαν σχήσει] οἱ μὲν τὸ ἡσυχίαν ἔχειν κυριολεκτεῖται λέγουσιν ἐπὶ τῶν ταραχοποιῶν καὶ μὴ φιλησούχων· τὸ δὲ ἡσυχίαν ἄγειν ἐπὶ τῶν φιλησούχων· ἐγὼ ὅμως φρονῶ τανάπαλιν· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔχειν δηλοῖ κυρίως ὅπερ ἔχει τις ἐκ φύσεως ὡς προσόν· τὸ δὲ ἄγειν σημαίνει τὸ ἐπίκτητον καὶ ὑστέρως ἀγόμενον· ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἄνευ ἀκριβοῦς ῥημοσύνης ἀντικαταλλάσσονται· —τῶν ὑπαρχόντων] τῶν ὁσαῖδη ἔχει· —ἐγνώκως ἐστὶ] ἐπειδὴ κυρίως ὁ μετ' ὀλίγον Μέλλων σχηματίζεται, ὅταν ὁ παρακειμένος ἀναδιπλασιάζεται· καθότι ἀπὸ τὴν χρονικὴν ῥίζαν τοῦ παρακειμένου, καὶ τὴν χρονικὴν κατάληξιν τοῦ Μέσου Μέλлонτος ἀ γίνεται ὁ μετ' ὀλίγον Μέλλων, ὡς, γέγραμμαι-γεγράφομαι· διὰ ταῦτα, ὅταν δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ μονολεκτικῶς, γίνεται τότε περιγραφικῶς, ὡς ἐνταῦθα· —σκοπεῖσθε] ἀντὶ ἀπλῶς ἐνεργητικοῦ· —ἐλπίς τελευτῆσαι] ἡ ἐλπίς καὶ τὸ ἐλπίζειν εἶνε λέξεις μέσαι, ἥτοι κοιναί, λαμβανόμεναι ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ· καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον. Θουκυδ. Συγγραφ. Α'. Ἐπτά εἶδη ῥημάτων, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι· Γραμματικά, συντάσσονται μὲ εἰδικὸν Ἀπαρέμφατον· τὰ λεκτικά, τὰ δοξαστικά, τὰ Ἀφηγηματικά, τὰ Ἐπαγγελτικά, τὰ Ὀμωτικά, τὰ Ἀπειλητικά, καὶ τὰ Ἐλπιστικά· κυρίως ὅμως εἶνε ἔξ· καθότι Λεκτικά καὶ Ἀφηγηματικά σχεδὸν εἶνε τὰ αὐτὰ ὡς συνώνυμα· ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ Λεκτικά, Ἀφηγηματικά, καὶ Δοξαστικά συντάσσονται κατὰ τὸ τριμερές τοῦ χρόνου· ἡγουν μὲ ἐνεστώτα, Μέλλοντα, καὶ παρωχημένον· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα

μόνον κατὰ Μέλλοντα τοῦ Ἀπαρεμφάτου, ἐνίοτε καὶ μὲ Ἀόριστον προσκειμένου τοῦ ἂν, ἢ ἐννοουμένου, ὅστις τότε ἰσοδυναμεῖ τῷ Μέλλοντι· οἱ δὲ νεώτεροι περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ Ἀορίστου καὶ Μέλлонτος ἐπὶ τῶν εἰδικῶν Ἀπαρεμφάτων λέγουσιν, ὅτι ὁ μὲν Ἀόριστος τίθεται, ὅταν ἡ ἐκδοσις μόνον πράξεώς τινος δηλοῦται, πάσης διαρκείας εἰς τὸ μέλλον ἀποκλειομένης, ὡς τῆς μελλοντικῆς αὐτοῦ σημασίας ἐνυπαρχούσης ἐν τῷ ῥήματι, ἐξ οὗ ὁ Ἀόριστος ἐξαρτᾶται· ὁ δὲ Μέλλων τίθεται, ὅτε ἡ πράξις, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἔσται ἐν τινι τῶν στιγμῶν τοῦ Μέλлонτος, ὅταν οὗτος ὑπάρχῃ στιγμιαῖος, ἢ παρατατικός, ἡγουν διαρκείας σημαντικός. Οὗτοι δὲ οἱ νεώτεροι στηρίζουσι τὴν γνώμην των ταύτην ἐπὶ τῶν ἐξῆς Ὀμηρικῶν παραδειγμάτων, Ὀδυσσ. Β στίχ. 274 «οὐ σέγ' ἔπειτα ἔολπα τελευτῆσαι, ἀ μενοινᾷς—καὶ—ἐλπωρήτοι ἔπειτα τελευτῆσαι τάδε ἔργα». Διὸ καὶ ταῦτα εἶνε πάντῃ ἀναντίρρητα· καθότι καὶ τὰ δύο εἰς τὸ μέλλον μὲν ἀποβλέπουσι, διαφέρουσιν ὅμως κατὰ τὸ στιγμιαῖον καὶ διαρκές· ἐάν δὲ ἀληθεύῃ, ὅτι ἐκτὸς τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων ὅλοι οἱ χρόνοι γενικῶς, ἐνεστώτες, Μέλλοντες, καὶ παρωχημένοι ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ Μέλλον, εἰς τὰ ἐλπιστικά τότε ὁ Ἀόριστος τοῦ μέλλοντος οὐδεμίαν θέλει ἔχει διαφοράν, εἰ μὴ κατὰ τὸ διαρκές καὶ στιγμιαῖον· ἀλλ' ὅταν ὁ ἀόριστος ἔχῃ καὶ τὸν ἂν προσκειμένον, τότε βεβαίως θὰ ἐμφαίνει ἀκριβοῦς τινὰ, ἥτις αἰρεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ προσκειμένος. —τίς οὕτως-ὅστις ἄγνωσι]=ὥστε ἄγνωστὸν· διότι ἡ ἀναφορικὴ πολλὰκις προηγουμένου τοῦ οὕτως ἰσοδυναμεῖ τῷ ὥστε—τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον] βραχυλογία τὸ σχῆμα τοῦ λόγου· ἀντὶ τὸν (ἐκεῖ ἐν Ὀλύμπῳ ὄντα πόλεμον) ἐκεῖθεν (ἐξ Ὀλύμπου) δεῦρο (εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἤζοντα.—ἀλλὰ μὴν] συμπερασματικῶς ἐνόων τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἐπόμενα· —εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα] ἡ δεικτικὴ τοῦτο δὲν ἔχει τὴν δεῖξιν εἰς τὸ ἤξειν τὸν πόλεμον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀμελήσωμεν, ὅπερ διαφυγὸν τὴν προσοχὴν τῶν νεωτέρων τοῦ ἀναγκάζει νὰ διαγράψωσιν ἐκ τοῦ κειμένου καὶ τὸν ἂν· διὰ δὲ τοῦ δέδοικα μὴ, ὁ ῥήτωρ ἐκφράζει μόνον τὸν φόβον του.—μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον] προτιμότερον καὶ σαφέστερον ν' ἀναπληρωθῇ ὁ λόγος οὕτω, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον (γένῃται), τὸν ὁποῖον ἔπειτα μερικώτερον ἀναπτύσσει διὰ τοῦ ὥσπερ-οὕτω, παρὰ καθὼς τὸν διορθοῦσιν οἱ νεώτεροι διαγράφοντες καὶ τὸν ἂν· καθότι ἡ ἐννοια τοῦ χωρίου τούτου αἰ τοῦτο γενήσεται κτλ.· δὲν εἶνε, ἂν ὁ πόλεμος ἔλθῃ ἐδῶ, δέδοικα κτλ. ἀλλ' εἶνε τὸ, ἐάν ἀμελήσωμεν καὶ τώρα, φοβοῦμαι μήπως πάθωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πάσχουσιν οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, (εἰς οὓς ἀντιστοιχεῖ ἡ μεγάλη ῥαθυμία δι' ἣν ἀπώλεσαν τοσαῦτα χωρία) οἵτινες μετὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον εὐπορίαν, ἐν ὅσῳ ἔχουσιν ἀκόμη τὰ δανεισθέντα, χάνουσιν ἔπειτα καὶ τὰ πατρικά των· ὅτι δὲ ἡ ἐννοια τοῦ χωρίου τούτου εἶνε αὕτη, τὴν ὁποίαν ἀνεπτύξαμεν, δηλοῖ καὶ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ διὰ τοῦ αὐτῶ καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ (χρόνῳ) φανῶμεν ἐρραθυμικότες· ἐν ᾧ ἂν ἐνόει, καθὼς τὸ ἐξηγοῦσι, τὴν ἐνθάδε ἔλευσιν τοῦ πολέμου, δὲν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμικότες, ἀλλὰ εἰ ἤξει ἐνθάδε ὁ πόλεμος· ἡ δὲ τοῦ Κυρίου Δοδραίου διόρθωσις, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ διαγράψῃ τὸν ἂν, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι τὴν δεικτικὴν αὐτοῦ τὴν ἀποδίδει εἰς τὸ ἤξειν τὸν πόλεμον, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἀμελήσωμεν· διότι ὁ σκοπὸς κυρίως καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ ῥήτορος δὲν εἶνε νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐκεῖ πόλεμος ἐκεῖθεν ἀφαιρετὰ ἐλεύσεται καὶ ἐνθάδε ὅτι καὶ ἂν κάμωμεν, ἀλλ' ἀφῆκτως θὰ ἔλθῃ, μόνον ὅταν ἀμελήσωμεν.

ὥστε ἡ ἔλευσις τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἀττικὴν θέλει εἶνε συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαία τῆς ἀμελείας τῆς νῦν τῶν Ἀθηναίων ἐν ταύτῃ δὲ τῇ παραβολῇ ὁ ῥήτωρ τοὺς μὲν Ἀθηναίους παραβάλλει πρὸς τοὺς δανειζομένους, τὴν δὲ ῥαθυμίαν των πρὸς τὴν ὀλιγοχρόνιον εὐπορίαν ἐκείνων τοῦ δανείου, τὰς δὲ χώρας καὶ πόλεις τὰς ἐπὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας τῆς πόλεως πρὸς τοὺς μεγάλους τόκους καὶ τὴν πολλὴν των ῥαθυμίαν, δι' ἣν τὰς ἀπώλεσαν, καὶ τὴν Ἀττικὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα καὶ πατρῷα κτήματα. — ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς] τὸ δέδοικα πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ οὕτως· αὐσπερ οἱ δανειζόμενοι ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν φανῶμεν ἐπὶ πολλῷ ἐρραθυμικότες... δέδοικα, μὴ ἔλθωμεν καὶ κινδυνεύσωμεν· ὁ δὲ παρακείμενος δέδοικα ἴσος τῷ Ἐνεστώτι·—ῥαδίως]—ἀπερισκέπτως.—ἐπὶ τοῖς μεγάλαις τόκοις] ἡ ἐπὶ σημαίνει συμφωνίαν, τὸ δὲ ἄρθρον τὸ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενον, τοὺς γνωστούς τόκους· ὁ δὲ μέγιστος τόκος ἐν Ἀθήναις ἦτο ὁ 36 %· ἐπὶ πολλῷ] τοῦτο δὲν σημαίνει ἀμέσως τὸν τόκον, ἀλλὰ τὸν χρόνον, ὅστις ἔπειτα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τόκον τὸν μέγαν.—πολλὰ καὶ χαλεπὰ] τί ἦσαν ἄρα γε τὰ πολλὰ καὶ χαλεπὰ, τὰ ὅποια δὲν ἤθελον πρότερον νὰ κάμνωσι; τί ἄλλο, ἢ τὸ νὰ συνεισφέρωσιν ἐκ τῶν ἰδίων χρήματα, νὰ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι καὶ τὰ τοιαῦτα.

§. 9. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ῥάδιον καὶ παντὸς, τὸ δ' ἀποφαίνεσθαι συμβούλου] θέλων ἤδη ὁ ῥήτωρ μετὰ τοῦ ἀνωτέρω νὰ τοῖς συμβουλευσῇ καὶ τὴν διχῇ βοηθειαν μετεχειρίσθῃ πάλιν οἰκονομικῶς τὴν ὑποφορὰν καὶ τεχνικῶς, ἵνα ἐπιφέρῃ διὰ τῆς Ἀνθυποφορᾶς, ὅπερ ἐπιθυμεῖ νὰ συμβουλευσῇ, δι' ἧς καταδεικνύων πρῶτον τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμὸν του, καὶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν ἀπέναντι τοῦ γενικοῦ τῆς πατρίδος συμφέροντος καταφρονῶν λέγει ἔπειτα παρρησίᾳ τὴν γνώμην του, ὅτι κατὰ δύο τρόπους πρέπει νὰ βοηθήσῃ—τοῦθ', ὅτι] ἀνάλυσιν ὀνομαστικῶς Ἀπαρεμφάτου·—οὐ μὲν οἶμαι] διαφέρει τοῦτο τοῦ αἰσῶμαι οὐχὶ κατ' ἄλλο, εἰμὴ, ὅτι τοῦτο μὲν συνήθως παραλαμβάνεται εἰς τὰς παρενθέσεις, ἐκεῖνο δὲ, εἰς τὰς ἐξαρτήσεις τῶν λόγων·—ὑποστείλασθαι] εἰπεῖν περὶ ἐκείνων, ὧν ἀντὶ αὐτοῦ κατ' ἐλξιν·—διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν] ἡ προσωπικὴ δοτικὴ ἀποδίδεται ὡς ὑποκείμενον εἰς τὸ Ἀπρόσωπον δεῖν, ὅπερ ἐμπεριέχεται ἐντὸς τοῦ εἰς τέλος ῥηματικοῦ βοηθητέον· ἡ δὲ πραγματικὴ δοτικὴ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐμπεριεχομένου ὡσαύτως βοηθεῖν· τὸ δὲ εἶναι προσετιθη, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἐν τῷ ῥηματικῷ ἐνυπάρχει τὸ Ἀπαρέμφατον τοῦ Ἀπρόσωπου δεῖν, καὶ οὐχὶ τὸ ὀρθὸν δεῖ, ὅπερ πλάγιον δεῖν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ φημί·—τῷ σώζειν καὶ ἐκπέμπειν, καὶ τῷ κακῶς ποιεῖν] ταῦτα εἶνε ἐπεξηγηματικὰ τοῦ διχῇ ἀλλὰ τὰ μὲν δύο πρῶτα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐν μέρος· τὸ δὲ τρίτον, τὸ δεύτερον· ἐτέθησαν δὲ κατ' ἐνεστώτα, καὶ οὐχὶ κατ' Ἀόριστον τὰ Ἀπαρέμματα· διότι ἀπαιτεῖται χρονοτριβή· ὅπου γὰρ τοιοῦτον, ὁ ἐνεστώτης ἔχει χώραν, ὁ δὲ Ἀόριστος, ὅπου τὸ ἀπαξ·—τὰς πόλεις] τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ, αἵτινες ἦσαν 32· ἐξ ὧν ἦσαν αἱ μὲν ὑποτελεῖς Φιλίππου, αἱ δὲ συνεμάχουν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους ὡς ὁμοφύλους αὐτῶν·—τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν] αὕτη εἶνε ἡ λεγομένη δοτικὴ ἠθικὴ, ἡ τις δηλοῖ τὸ εὐάρεστον αἰσθημα·—καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν] τοῦτο, δηλαδή τὸ σώζειν· ἡ δὲ ἑναρθρος Μετοχὴ ἐνταῦθα προσδιορίζει τὸ ὄνομα στρατιώτας, μιλῶν ὅτι εἰς ἄλλας περιστάσεις τὸ ὄνομα προσδιορίζει τὴν Μετοχὴν· καθὼς πολλοὺς ἐξομεν τοὺς συναγωνιζομένους· διαφέρει δὲ

τὸ ἑναρθρον τοῦ ἀνάρθρου, τὸ μὲν ὡς ὠρισμένον, τὸ δὲ ὡς ἀόριστον· δύναται ὅμως νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ ἄρθρον καὶ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος στρατιώτας· ἐτέθη δὲ ἐνταῦθα τὸ ἄρθρον ὅχι ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἐγνωσμένων τινῶν στρατιωτῶν, περὶ ὧν δῆθεν ἀνέφερε καὶ πρότερον, ἀλλ' ἐπρόφερε τὸν λόγον ἐνάρθρως, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μέλλουσι νὰ κάμωσιν, εἶνε ὠρισμένον καὶ γνωστὸν·—καὶ στρατιώταις ἐτέροις] μ' ἄλλους δηλαδή νὰ βοηθῇτε τοὺς Ὀλυνθίους καὶ νὰ σώζητε εἰς αὐτοὺς τὰς πόλεις των, καὶ μ' ἄλλους νὰ κακοποιῇτε καὶ νὰ λεηλατῇτε τὴν χώραν ἐκείνου τοῦ Φιλίππου, ὅπως τὸν φέρητε εἰς ἀντιπερισπασμὸν·—εἴτε γὰρ... παρστήσεται... ἀμυνεῖται· εἴτε... προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει... περιέσται· ἡ περίοδος εἶνε διμελής, ἐκ τοῦ εἴτε ἀμυνεῖται, εἴτε περιέσται· καὶ πάλιν ἑκαστον μέλος σύγκειται ἀπὸ δύο κῶλα, τὰ ὅποια ἐμπεριέχουσιν ὑπόθεσιν, καὶ ἀπόδοσιν· καθὼς, αἴτε παρστήσεται, ἀμυνεῖται· εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει—περιέσται· καὶ πάλιν ἑκάστη ὑπόθεσις εἶνε καὶ ἀπόδοσις ἄλλης ὑποθέσεως, ἥτις ἐμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν Μετοχὴν, οὕτω· αἴτε παρστήσεται, ἂν Σεῖς κακοποιῇτε τὴν χώραν ἐκείνου· εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει, ἂν Σεῖς μόνον εἰς Ὀλυνθον βοηθήσῃτε· ὁ δὲ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνωτέρω «ὁκνῶ μὴ μάταιος ἡ στρατεία γένηται»· τί ποικιλία!—ὑπομείνεις τοῦτο] ἡ δεικτικὴ ἔχει τὴν δεῖξιν εἰς τὸ αὐμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων·—παρστήσεται] ὑποδουλώσει· διότι τὸ παρίστασθαι ἐκτὸς τῶν ἄλλων σημασιῶν του, ἐξ ὧν μία καὶ ἡ εἰς τὸ αὐτὸ ταῦτα παρίσταται μοι· ἐν τῷ προομίῳ τοῦ τρίτου Ὀλυνθιακοῦ, σημαίνει καὶ τὸ παριστάναι τινὰ ἑαυτῷ, ὅπερ ἴσον πρὸς τὸ ὑποτάσσειν· ἡ παριστάναι τινὲς ἑαυτὸν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑποτάσσεσθαι·—προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει] ἵνα ἐκπολιορκήσῃ τις πόλιν τινὰ, πρέπει νὰ παρακάθηται καὶ νὰ παραφυλάττῃ τὰς περιστάσεις· διότι τὸ μὲν προσκαθεδεῖται σημαίνει τὴν ἐπίμονον ἀσχολίαν περὶ τι· τὸ δὲ προσεδρεύσει τὸ πολιορκεῖν· ὥστε δὲν φαίνεται νὰ πλεονάζῃ τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο·—περιέσται] ἡ περὶ εἰς τὸ περιεῖναι, καὶ περιγίγνεσθαι σημαίνει ὑπερτέρησιν, διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα συντάσσονται μὲ γενικὴν ὥσαν τὰ ἀρχικά.

§. 10. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας—γινώσκω] τὰ περιγραφικὰ μόρια, δὴ, οὖν, μὲν, κτλ. τίθενται μόνον, ὅταν ὁ λέγων δὲν ἔχῃ σκοπὸν νὰ διηγηθῇ καὶ ἄλλα, ἀλλὰ τέλος τοῦ λόγου ποιῇ· καθὼς, αἰτιοῦτον οὖν τέλος ὁ Πελοπόννησιακὸς πόλεμος ἔλαβεν· ὅταν ὅμως ἔχῃ σκοπὸν νὰ ἐπισυνάψῃ καὶ ἄλλα, τότε τὰ περιγραφικὰ μόρια συνοδεύονται καὶ μὲ τὸν Μὲν, ὅστις γίνεται προκλητικὸς τοῦ Δὲ, δι' οὗ συνάπτεται μὲ τὰ εἰρημένα ἢ ἐπομένη διήγησις, καθὼς, «Καὶ περὶ μὲν βοηθείας γινώσκω ταῦτα, τὰ ὅποια εἶπον· περὶ δὲ πόρου χρημάτων φρονῶ, ἢ γινώσκω τὰ ἐξῆς»·—περὶ δὲ χρημάτων πόρου]—γινώσκω τὰ ἐξῆς· οὕτε ἡ καθομιλουμένη, τὴν ὁποίαν ἐν πολλοῖς πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα ὁδηγὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατὰ τὸν αἰοίδιμον Κοράην, μεταχειρίζεται τὴν πρότασιν ἀπολύτως, καθὼς ὅσον δὲ διὰ τὰ χρήματα, ἢ τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, μένε ἡσυχος· οὕτε ἐνταῦθα ἀπολύτως πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ἀλλ' ἐλλειπῶς· καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλ' ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὗρεθῇ, πάντοτε εἶναι ἐλλιπής·—ἔστιν—ἔστιν] ἡ ἐπανάληψις πρὸς βεβαίωσιν καὶ ἐνδειξιν τῆς δικαίας τοῦ ῥήτορος ἀγανακτήσεως·—ἔστι-χρήματα ὑμῖν-στρατιωτικά]—ἔχετε ὑμεῖς χρήματα στρατιωτικά· ὅταν ἡ ὑπαρξίς πράγματός τινος ᾗνε ἄσχετος καὶ ἀπόλυτος, τότε ὁ λόγος ἐκφρά-

ἄλλο τὸ εὐπρεπὲς· καθότι τοῦτο μὲν σημαίνει τὴν εὐσχημοσύνην· ἐκεῖνο δὲ τὴν καλὴν κατάστασιν καὶ ἐτοιμασίαν· — οὗτ' ἂν ἐξήνεγκεν — εἰ ῥῆθῃ] ἡ ὑπόθεσις παρίσταται προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα· ἡ δὲ ἀπόδοσις μὲ τὸν ἄν ως ἐνδεχομένη, καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ὅρ. Συντακτ. Ἀσωπ. — ὡς ἐπιών] τὸ ὡς αἰτιολογεῖ τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἐπαναληρωθησόμενον ἐξ ἡ ν ε γ κ εν· ἡ δὲ Μετοχὴ χρονικὴ = ἅμα τῷ ἐπιέναι· — καὶ τα διέψευσται] τοῦτο ἀμεταβάτως σημαίνει λέγω ψεύδη πρὸς ἀπάτην τινός· ὅταν ὅμως συντάσσεται μὲ γενικὴν, δηλοῖ ἀπατώμα· = ἄπατῶ ἐμαυτὸν· ἀποτυγχάνω, ὡς ἐνταῦθα, ὅθεν λείπει ἡ γενικὴ ἐλ πί δ ω ν· — τὰ τῶν Θετταλῶν] οὗτοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶχον κακὴν ὑπόληψιν, ὡς ἄπιστοι εἰς τὰς ὑποσχέσεις των καὶ εἰς τὰ συναλλάγματα· ὅθεν καὶ παροιμία «Θεσσαλικὸν σόφισμα» καὶ «Θεσσαλὸν νόμισμα»· ἄπιστοι δὲ κατ' Οὐλπιανὸν οἱ Θεσσαλοὶ ἐνομίσθησαν ἢ διὰ τὸν Ἰάσωνα, ὅστις ἦτο Θεσσαλός, καὶ ἐράνη ἄπιστος εἰς τὴν Μῆδειαν, ἢ ὅτι ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἐλθόντες ἐπικούροι τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ τῆς παρατάξεως τῆς ἐν Τανάγρα τῆς Βοιωτίας μάχης μετέστησαν πρὸς Λακεδαιμόνιους· Θουκυδ. Ευγ. Α' §. 107. — Παγασάς] πόλις τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Ἀκρωτηρίου, ἐξ ἧς ὁ Παγασητικὸς κόλπος, καὶ νεώριον (τερσανᾶς) τῶν Φεραίων· ἐν τούτῳ τῷ λιμένι ἐναυπηγήθη καὶ τὸ πλοῖον ἡ Ἀργώ, δι' οὗ οἱ Ἀργοναῦται εἰς τὴν Κολχίδα ἐξέπλευσαν· ὁ Παγασαῖος κόλπος τανῶν καλεῖται κόλπος τοῦ Βώλου. Τὴν πόλιν ταύτην εἶχε κυριεύσει πρὸ τινος καιροῦ ὁ Φίλιππος· — ἀπαίτεῖν αὐτὸν] τὰ Αἰτητικὰ ῥήματα συντάσσονται μὲ δύο αἰτιατικὰς, καθὼς, αἰτῶσε χρήματα. — Διογένης ἤτει τὴν . . . ἀνδριάντα». — Καὶ Μαγνησίαν] Μαγνησία ἐλέγετο καὶ ὅλη ἡ χώρα καὶ πόλις ὁμώνυμος· εἶνε δὲ αὕτη ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησία, καὶ ὄχι ἡ Μαγνησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· αὕτη ἡ πόλις Μαγνησία ὑπήκοος οὖσα τῶν Θεσσαλῶν ἀπεστάτησεν· ὁ Φίλιππος ὑπηρετῶν μᾶλλον εἰς τοὺς καταχθονίους σκοπούς του, ὑποκρινόμενος ὅμως, ὅτι χαρίζεται εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, τὴν ὑπέταξε· φοβούμενος δὲ δῆθεν μὴ πάλιν ἀποστατήσῃ, φρούριον ἐπεχείρησε νὰ οἰκοδομήσῃ, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὴν οἰκοδομὴν ἐμπόδισαν οἱ Θεσσαλοὶ τοὺς κατακτητικὰς τοῦ Φιλίππου σκοποὺς κατανοήσαντες· — τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς] μετωνυμίᾳ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ἀντὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ τέλη τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν. Ἀλεύας τις κατ' Οὐλπιανὸν ἀπόγονος Ἡρακλέους Θετταλὸς ἐγένετο τύραννος τῶν Θετταλῶν, εἶτα καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ· μὴ φέροντες λοιπὸν τὴν τυραννίαν αὐτῶν οἱ Θετταλοὶ, καὶ ἀποροῦντες τὸ πρακτέον εἰς βοήθειάν των τὸν Φίλιππον προσεκάλεσαν· ὁ δὲ ἐλευθερώσας αὐτοὺς ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Ἀλευαδῶν ἔλαβεν εἰς ἀνταμοιβὴν παρὰ τῶν Θετταλῶν τὰς προσόδους τῶν λιμένων καὶ τῶν ἀγορῶν των, νὰ νέμῃται καὶ τὰς Παγασάς· κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ὁ Φίλιπ. εὖνους ἐγένετο εἰς τοὺς Θετταλοὺς, διότι ἀπῆλλαξεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν τυραννίαν Λυκάρωνος καὶ Πειθολάου τῶν τυράννων τῶν Φεραιῶν· — τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν] οἱ Θετταλοὶ τοὺς μὲν ἀρχαίους κατοίκους των εἶχον δούλους, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Εἰλωτας· τὰ δὲ περίξ αὐτῶν ἔθνη, Περραιβοὺς, Μάγνητας, Ἀχαιοὺς, Φθιώτας κτλ. εἶχον ὑπήκοα καὶ φόρου ὑποτελῆ, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἀλλήλους εἶχον κοινὴν πολιτείαν, ἓνα ἐκλέγοντες ἀνώτατον ἄρχοντα, ὅστις ὠνομάζετο Ταγός, καὶ ἦτο κυβερνήτης τῶν ὅλων καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου· διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ἐγένετο ἰσχυρότερος, καὶ τύραννος κατήντα, ὡς ὁ Φεραῖος Ἰάσων καὶ ἄλλοι· ἰδιαίτερος δ' ἐκάστη πόλις

ἡϋτονομεῖτο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, διοικοῦσα τὰ ἑαυτῆς ἐλευθέρως· τὴ δὲ ἐπικρατοῦν σύστημα τῆς πολιτείας πανταχοῦ ἦτο ὀλιγαρχικόν· ἀλλ' ὁ Φίλιππος, ἐκβαλὼν τοὺς τυράννους ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας κατέστη τελευταῖον αὐτὸς Ταγός, διοικῶν ἅπαντα ὅπως αὐτὸς ἤθελε· διὰ ταῦτα οἱ Θεσσαλοὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἀφαιρέσωσι τὰ πάντα· ὅρ. σημ. 'Ηροκλ. Βασιᾶδ — ἀπὸ τούτων] τῶν προσόδων λιμένων καὶ ἀγορῶν — δέοι] εἰς εὐκτικήν· διότι ὁ ῥήτωρ τὰ διηγεῖται ὡς ἐκ μέρους τῶν εἰπόντων πρὸς αὐτὸν ταῦτα· καὶ ἐπειδὴ ἀπερασμένα διηγεῖται, διὰ τοῦτο δι' εὐκτικῆς τὰ ἐξιστορεῖ· φιλευκτικὸν γὰρ τὸ παραληλυθὸς κατὰ τοὺς Γραμματικούς·— οὐ-λαμβάνειν] τὸ ἀποφατικὸν ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἐννοούμενον δέοι, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ 'Απαρέμφατον· λαμβάνειν· ἐτέθη δὲ τὸ λαμβάνειν ἀσύμπλεκτον πρὸς τὸ διοικεῖν· καθήτι ὁ λόγος ἐπὶ ἀντιθέσεως ἀποφατικῆς θεωρεῖται αὐθυπόστατος, καὶ ὄχι ἐξαρτώμενος ὑπὸ συμπλοκῆς, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐπὶ ὁμοιώσεως ἀποφατικῆς· εἶον, σὺ δὲ ταύτης ἄπειρος εἶναι φαίνει, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ἔμπειρος ἴδ. 'Ασωπ. Συντακτ. — εἰ-ἀποστερηθήσεται] ἡ ὑπόθεσις δυνατὴ καὶ ἀπροσδιόριστος·—καταστήσεται] ἀντὶ παθητικοῦ· τοῦτο ἡ συνέπεια, ἥτις εἶνε ἀναγκασία καὶ ἀπαραίτητος· ἡ τροφή τοῖς ξένοις] ἡ δοτικὴ κατὰ ἀντίπτωσιν=τῶν ξένων.

κατὰ ἀντίπτωσιν=τῶν γενών.
§. 12. Ἀλλὰ μὲν] προσθετικός, ἢ μεταθετικός. — τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλ-
λυριὸν] ἡ φράσις αὕτη διφορεῖται· δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ
Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς· δύναται δὲ νὰ σημαίῃ καὶ τὸν Ἡγεμόνα αὐτῶν. — τού-
τους ἅπαντας] τοὺς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, Ἡπειρωτῶν κλ.: οἵτινες ἦσαν δεδου-
λωμένοι ὑπὸ Φιλίππου. — ἡγεῖσθαι χρὴ] τὸ εἶναι πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ οὕτω
αχρὴ ἡγεῖσθαι ἂν εἶναι ἥδιον (τούτοις ἅπασιν) τὸ εἶναι αὐτονόμους καὶ ἐλευθέρους,
ἢ γρὴ ἡγεῖσθαι εἶναι ἥδιον τὸ εἶναι δούλους. — τοῦ κατακχεῖν] τὸ ὅλως διόλου
σημαίνει ἡ κατὰ=δουλικῶς. — καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής] τὸ ἄνθρωπος δασυνό-
μενον πάσχει κράσιν=ὁ ἄνθρωπος· περιφρονητικῶς ἀποσιωπᾷ τὸ ὄνομα τοῦ Φι-
λίππου, καὶ ὀνομάζει ἀπλῶς ἄνθρωπον· καθὼς καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐν τῇ ἀγανα-
νακτῇ τῆς ψυχῆς ἡμῶν λέγομεν αὐτὸν ἄνθρωπος εἶσαι» πρὸς γνωστὸν τὸν λόγον
ἀποτείνοντες. — ὥς φασι] ἐπρόσθε τοῦτο εἰς τὸν λόγον τοῦ ὅτι εἶνε ἄνθρωπος ὑβρι-
στής ὁ Φίλ.: ἵνα δείξῃ, ὅτι δὲν τὸ λέγει ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς συκοφαντίαν· διότι ὁ
ρήτωρ ἐγνώριζε κάλλιστα, ὅτι ὁ Φίλ. εἶχε καὶ πολλὰ πλεονεκτήματα, ἂν καὶ ἐ-
νίστε ἐφέρετο ἀπανθρώπως πρὸς τοὺς νικωμένους. — τὸ γὰρ εὖ πράττειν] ὁ γὰρ
αἰτιολογεῖ τὸ οὐδὲν ἄπιστον καὶ σὺν αὐτῷ τὸ εἶναι ὑβριστήν· τὸ εὖ π ρ ά τ τ ε ι ν
ὡς ἀμετάβιβτον σημαίνει τὸ εὐ τ υ χ εῖ ν, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡμετέραν ἐ-
πιτήδευσιν τῶν δεόντων· τὸ δὲ εὖ ποιεῖν μεταβατικὸν μὲν δηλοῖ τὸ εὖ εὐεργετεῖν
τινά· ἀμετάβιβτον δὲ εἶνε ἴσον μὲν τῷ εὖ πράττειν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ
Θεοῦ· εὐτυχεῖν· ἐνταῦθα δὲ τὸ εὖ π ρ ά τ τ ε ι ν εἶνε ἴσον πρὸς τὸ εὖ ποιεῖν. —
παρὰ τὴν ἀξίαν]=ἀναξίως· ἡ παρὰ σημαίνει τὸ ἐξω· ἡγοῦν χωρὶς νὰ τὸν ἑταιριά-
ζῃ. — ἀφορμὴ] κυρίως λέγεται τὸ ὀρμητήριον, ὁ ὑψηλὸς τόπος, ἀφ' οὗ τις ὀρμᾷ·
καθὼς τὰ παιδιὰ ὅταν κολυμβῶσιν, ἀναβαίνουσιν εἰς τινὰ τόπον ὑψηλόν, οἷον πέ-
τραν, ἢ πλοῖον, ἢ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰστούς, κάκειθεν πηδῶσιν εἰς τὴν θάλασ-
σαν· καὶ ἐντεῦθεν μεταφορικῶς λέγεται πᾶν πρᾶγμα, δι' οὗ γίνεται τι· καθὼς π.χ.
τὰ χρήματα λέγονται ἀφορμὴ, διότι δι' αὐτῶν ἀγοράζομεν τροφάς, ἐνδύματα,
καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα· ἡ ὕβρις γίνεται ἀφορμὴ πολλὰκις φόνου κτλ. λέγεται ὁμῶς

ἀφορμή καὶ ἡ προφασιολογία καὶ ἡ ψευδὴς αἰτία, καθὼς, ἀφορμή πῶς θ' ἀγορά-
σει ψωμί διὰ τῆς ἐλεγχουσίνης, πηγαίνει καὶ μεθύει, κτλ. — πολλάκις δοκεῖ...
χαλεπώτερον] τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν. — τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐ-
κείνου] ἐκ τοῦ στερητικοῦ ἄλφα καὶ τοῦ καιρὸς-ἄκαιρος, καὶ ἐκ τούτου ἀκαιρία =
τὸ ἀκατάλληλον τοῦ καιροῦ· ἐννοεῖ δὲ ἀκαιρίαν τοῦ Φιλίπ. τὸν πόλεμον τῶν Ὀ-
λυνθίων, τὴν ἀπιστίαν τῶν Θεσσαλῶν, καὶ τὸ φιλελεύθερον τῶν Παιόνων καὶ Ἰλ-
λυριῶν, οἵτινες καὶ ἕως τὴν σήμερον εἶνε τοιοῦτοι. — συνάρασθαι τὰ πράγματα]
δὲν ἐννοεῖ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα γενικῶς, ἀλλὰ πράγματα ἐννοεῖ αὐτοὺς τοὺς
Ὀλυνθίους, ἢ μᾶλλον αὐτὸν τὸν πόλεμον τῶν Ὀλυνθίων· τὸ μὲν αἴρεσθαι κυ-
ρίως σημαίνει σηκόνω τι φορτίον ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ μεταφορικῶς καὶ κίνδυνον,
καὶ πόλεμον κτλ. τὸ δὲ συναίρεσθαι ἐπὶ φορτίου μὲν καὶ αὐτὸ κυρίως, ἀλ-
λὰ φορτίου· τὸ ὅποιον πολλοὶ συνάμα σηκόνουσι· μεταφορικῶς δὲ λαμβάνεται καὶ
ἐπὶ πολέμου, καὶ κινδύνου, καὶ ἄλλων τοιούτων· διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα τὸ συ-
νάρασθαι τὰ πράγματα σημαίνει τροπικῶς τὸ νὰ σηκώσωμεν τὰ πράγ-
ματα, δηλαδὴ τὸν πόλεμον ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀραμένους αὐτὸν Ὀλυνθίους, τοῦτέστι
νὰ τοὺς βοηθήσωμεν λαμβάνοντες μέρος καὶ ἡμεῖς ἀπ' αὐτὸ τὸ φορτίον τοῦ πο-
λέμου· ὅσα ῥήματα εἶνε σύνθετα ἀπὸ τὴν ἐν καὶ σὺν συντάσσονται μὲ δοτικὴν
διὰ χάριν τῶν προθέσεων, ὁπότε καὶ ἡ σύνταξις καλεῖται προθετικὴ μὲ γενικὴν
δὲ ἡ αἰτιατικὴν διὰ τὴν φύσιν αὐτῶν, καθὼς συγκοινωνῶσι τῆς ἀρχῆς—συναν-
τιλαμβάνομαι σοι τοῦ ἔργου—ἐμποιῶ σοι πράγματα· ἀλλὰ πολλάκις ἡ δοτικὴ
παραλείπεται. — καὶ πρεσβευομένους] τὸ μὲν ἐνεργητικὸν σημαίνει γίνομαι πρε-
σβευτής· καθὼς, ἐπρέσβευσα δέ· το δὲ Μέσων—πέμπω πρέσβεις πρὸς τινα σκο-
πόν· — ἐφ' ἃ δεῖ] πολυειδῶς ἐξηγοῦσι τοῦτο, οἱ μὲν λέγοντες, ὅτι ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ
τοὺς ἀγνοοῦντας μὲν τὸν Φίλιπ. καὶ μὴ ἀγνοοῦντας, φοβουμένους ὅμως· καὶ τοὺς
μὲν ἀγνοοῦντας, ἵνα διδάξωσιν αὐτοὺς διὰ τῶν πρέσβων νὰ μὴ τὸν πιστεύωσι·
τοὺς δὲ εἰδότας μὲν, φοβουμένους δὲ, ἵνα τοὺς ἐνθαρρύνωσιν εἰδοποιοῦντές τους,
ὅτι ἤδη στρατεύονται κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο νὰ παροξυνθῶσι καὶ αὐτοὶ κατ'
ἐκείνου, καὶ νὰ μὴν τὸν φοβῶνται πλέον· καὶ τοῦτο εἶνε ἡ ἀληθὴς ἐννοία τοῦ χω-
ρίου· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ «ἐφ' ἃ δεῖ» ἐννοεῖ τὰς αἰτίας, δι' ἃς θ' ἀποστα-
λῶσιν οἱ πρέσβεις· τοῦτο ὅμως ὄχι μόνον δὲν εἶνε τὸ ἀμεινον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ κύ-
ριον καὶ ἀληθές· διότι πρεσβεῖα ἄνευ λόγων οὐδὲ πρεσβεῖα δύναται νὰ ὀνομασθῇ·
οἱ δὲ πρέσβεις ἀποσταλέντες ὅποι ἂν ἀποσταλῶσιν, οὐδὲν ἄλλο ποιήσουσιν, ἢ
τοὺς λόγους τῆς ἀποστολῆς τῶν θὰ ἐξηγήσουσι· περιττὸν ἄρα νὰ ἐννοῇ ὁ ῥήτωρ
ἐνταῦθα τοὺς λόγους τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ μέρη, εἰς ἃ θὰ σταλῶσιν·
ἂν δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ιδέας τῶν ταύτης παρεισάγῃ τὴν φράσιν τοῦ ἰδίου
ῥήτορος τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ παραγράφῳ τούτου τοῦ λόγου ἀπρεσβεῖαν δὲ πέμπειν,
ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασι· δὲν ἰσχύει παντάπασ· τοῦτο
πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης τῶν· καθότι ἐκεῖ ἠναγκασθὴ ὁ ῥήτωρ νὰ προσθέσῃ
ἀφ' ἑαυτοῦ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐμελλεν νὰ εἰπῶσιν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους·
ἐνταῦθα ὅμως δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν ἀνάγκην νὰ προσθέσῃ· καὶ διὰ τοῦτο οὐδ' ἐ-
πρόσθεσε· διότι τὸ ἀναφορικὸν ἃ δὲν δύναται αὐτὸ μονώτατον νὰ φανερώσῃ τὸ τι
μέλλουσιν οἱ πεμφθησόμενοι πρέσβεις νὰ εἰπῶσι.—λογιζομένους] ἐτερότροπος
πρὸς τὰς ἄλλας Μετοχάς, διὰ τοῦτο καὶ ἀσύμπλεκτος.—εἰ Φίλιππος λάβοι...
καὶ πόλεμος γένοιτο... πῶς ἂν οἴεσθε;] ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἰδεατὴ καὶ προβλημα-

τῶδης ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν λογισμόν τοῦ λέγοντος, χωρὶς νύξιν ἐπαληθεύσεως,
ἢ μὴ ἐπαληθεύσεως· τοῦτο δὲ, ὅταν ὁ εἰ φέρηται εἰς Εὐκτικὴν· ἡ δὲ ἀπόδοσις
ἐτέθη εἰς Ὀριστικὴν διὰ τὴν βεβαίαν συνέπειαν· ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ σχῆμα
τοῦ λόγου ἀνακλόουθον· διότι ὀρθῶς καὶ κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ οὕτως «εἰ Φίλ-
λιππος λάβοι τοιοῦτον καιρὸν καθ' ἡμῶν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, ἐ-
τοίμως ἐλεύσεται ἐφ' ἡμᾶς· ὁ δὲ ὑπὸ σφοδρότητος οἰοεῖ ἐκλαθόμενος ἐπὶ νῶρ-
θωσεν ἐξ ὑπαρχῆς τὸν λόγον ἀφ' ἐτέρου συνωνύμου ῥήματος, εἰπὼν, λογιζομένους,
εἰ λάβοι—πῶς οἴεσθε κτλ.—ἐλθεῖν; τὸ πῶς ἐπιτείνει τὸ ἐτοίμως· ἡ δὲ πρότασις
ὅλη τῆς ἀποδόσεως τὸ πῶς ἂν ἐτοίμως αὐτὸν οἴεσθε ἐλθεῖν ἐφ' ὑμᾶς» εἶνε ἀν-
τικείμενον τοῦ λογιζομένους.—εἰτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ μὴδὲ οὐτολμήσετε;]
τὸ εἶτα καὶ τὸ ἔπειτα εἰς τὰς ἐρωτήσεις ἐμφαίνει μὲν θαυμασμόν, ἀγαάκτησιν
εἰρωνίαν, τὸ ἄπειρον, καὶ ἄπρεπον, ἀλλὰ δὲν χάνει διὰ ταῦτα καὶ τὴν φυσικὴν
τοῦ σημειώσαν, ἥτις εἶνε τὸ ὕστερον καὶ κατόπιν, ὅπερ σχετικῶς ἀναφέρεται εἰς
τι προηγούμενον· ἐνταῦθα δὲ τοιοῦτον εἶνε, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀφεύκτως καιροῦ ἀρ-
μοδίου δραξάμενος θά ὀρμήσει ἐφ' ὑμᾶς· ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ Φίλιππος εὐκαιρήσας θὰ
κάμῃ τοῦτο καθ' ὑμῶν, ὑμεῖς ἔπειτα δὲν πρέπει νὰ κάμῃτε κατ' αὐτοῦ ἐκεῖνο, τὸ
ὅποιον ἤθελε σᾶς κάμῃ; ἡ δὲ θέσις τοῦ μὴδὲ καὶ οὐ ἐνησχόλησε τοὺς νεωτέ-
ρους Ἑλληνιστάς· ζητεῖται πρῶτον διὰ τί ἡ ἀρνησις ἐτέθη δις· καὶ δευτέρον διὰ
τί εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐτέθη Μὴ, εἰς δὲ τὸ δεύτερον οὐ· Καὶ ὁ μὲν Σχαιφερός κατὰ
τὴν ἑκείνου Βασιλίδην λέγει, ὅτι τὸ οὐ προσετέθη, διότι ἡ μεταξὺ τοῦ, εἰ μὴδὲ καὶ
τολμήσετε, παρέθεσις ἐξελθένισε τὴν ἀρνητικὴν δύναμιν τοῦ μὴδὲ· ἀλλὰ τότε
λέγουσιν, ὅτι πάλιν ἔπρεπε νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ μὴ· ὁ δὲ Φυγκανιέλιος νομίζει, ὅτι τὸ
οὐτολμήσετε ἀποτελεῖ μίαν ἐννοιαν—ὀκνήσετε, τὸ δὲ μὴδὲ ἐτέθη κατὰ τὸ ἔ-
θος τῶν Ἑλλήνων, καθ' ὅτι θέτοντες ἀρνησιν εἰς τὸ ὅλον θέτουσιν ἔπειτα καὶ εἰς
τὰ μέρη· ὁ δὲ Βρεμάννος ἄλλως· ἂν μὲν ὁ ῥήτωρ, λέγει, ἔγραφεν· εἰ μὴ τολμήσε-
τε μὴδ' ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰδύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιήσαι καιρὸν ἔχοντες, δὲν ἤθελε
προσκηρῶν τότε τίποτε· τῶρα ὅμως παρεμβάτων τὴν παρεμπίπτουσαν πρότασιν
ἐξέφερε τὸν λόγον οὕτως, ὥστε δὲν εἶνε, καθὼς λέγει ὁ Σχαιφερός, τὸ οὐ ἐπανά-
ληψις τοῦ Μὴδὲ, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας προληπτικῶς πῶς τοῦτο ἐκείνου· γίνεται δὲ
τοῦτο σαφέστερον, ἂν ἀπαγγείλωμεν τὴν παρεμπίπτουσαν πρότασιν ὡς ἐν πα-
ρενθέσει, οὕτως· «εἰτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ (μὴδ' ἃ—ἔχοντες) οὐ τολμήσετε ποιῆ-
σαι—οὐ τολμήσετε μὴδὲ ἔχοντες καιρὸν ταῦτα ποιῆσαι, ἃ πάθοιτ' ἂν; δὲν συ-
νάπτει ὅμως ὀρθῶς τὸ μὴδὲ πρὸς τὸ ἔχοντες, ἀρμόζον κάλλιον εἰς τὸ μὴδὲ ταῦτα.
Ὁ δὲ Βουμέλιος τὸ μὴδὲ οὐ, νομίζει ὅτι ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μὴδὲ, ὡς πολ-
λάκις εὖρηται τὸ μὴ οὐ, μάλιστα εἰς τὰ Ἀπαρέμματα τὰ ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ
αἰσχύνομαι, αἰσχρόν ἐστι, αἰσχύνῃ ἐστίν· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τὸ μὴ οὐ,
δὲν ἔχει χώραν μετὰ τοῦ εἰ· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔχη, (ὅταν τὸ εἰ ᾔνε ἀνάλυσις ἀπα-
ρεμφάτου ἔχοντος μὴ οὐ, καθὼς, οὐκ αἰσχύνησθε μὴ οὐ τολμήσαι;—εἰ μὴ
οὐ τολμήσετε;) ἐνταῦθα μᾶς ἐμποδίζει νὰ παραδεχθῶμεν ταύτην τὴν γνώμην
ἢ διάζευξις τῶν μορίων μὴ δ' οὐ, ἢ χρήσις τοῦ μὴ δὲ, ἢ ἐμφασις τελευταῖον
τοῦ οὐ, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν τὸ μὴ δ' οὐ ἴσον τῷ μὴδὲ·
ὁ δὲ Φράγκιος κρίνει νὰ διαγραφῇ τὸ οὐ· ὁ δὲ Σαύππιος ἀποδέχεται τὴν γνώμην
τοῦ Βρεμίου, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Βρέμιος πάλιν ἀπεδοκίμασεν ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ
ἐκδόσει πεισθεῖς ὑπὸ Σχαιφεροῦ· εἶνε δὲ αὕτη· ὁ ῥήτωρ μετεχειρίσθη ἐνταῦθα ἃ-

νακολουθίαν· καθότι ἡδύνατο νὰ ἐκφέρῃ τὴν περίοδον οὕτως: «Εἴτ' οὐκ αἰσχύ-
νεσθε, εἰ μὴδ' ἂν πάθοιτ' ἂν οὐ τολμήσετε; ἢ οὕτως, «εἴθ', ἂν πάθοιτ' ἂν, ταῦτ' οὐ
τολμήσετε; αὐτὸς ὅμως ἤρχισεν ἐκ τοῦ πρώτου, ἀλλ' ὕστερον προσθεῖς τὴν ἀν-
τωνυμίαν ταῦτα παρεξέστραπην, καὶ κατήντησεν εἰς τὸ δεύτερον· ὁ δὲ ἡμέτερος
Κύριος Ἱεροκλῆς Βασιλάδης λέγει ἀπολαχρῶ καθὼς λέγεται οὐδὲ — οὐ, ὅταν μά-
λιστα μετὰ τὸ οὐδὲ ἀκολουθῇ εἰ, ἂν, ἢ ἀναφορικῇ τις ἀντωνυμία, οὕτω δυνατὸν
νὰ ῥηθῇ καὶ μὴδὲ—μὴ· ὁ δὲ ῥήτωρ ἐν ταῦτα ἀντὶ τοῦ μὴ ἔθηκεν οὐ, ἐπειδὴ τὸν
πλάγιον λόγον μετέβαλεν εἰς ὀρθὸν μετὰ τὴν παρένθεσιν, ὅπερ γίνεται πολλάκις
εἰς τὰς φράσεις μάλιστα, οὐ δεινὸν εἰ, οὐκ αἰσχρὸν εἰ κτλ. Ἀλλ' ἂν πρέπη νὰ
προσθέσωμεν εἰς ταῦτα καὶ ὅσα ὁ ἡμέτερος σοφὸς Ἀσώπιος λέγει περὶ τοῦ συν-
δυασμοῦ τῶν μορίων οὐ μὴ καὶ μὴ οὐ, προλαμβάνοντες νὰ εἴπωμεν, ὅτι παρα-
δεχόμεθα τὴν γνώμην, ἣτις τὸ μὴδὲ συνάπτει πρὸς τὰ ταῦτα οὕτως, «εἴτ'
οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδὲ ταῦτα, ἂν πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, καιρὸν ἔχοντες
ποιῆσαι (νῦν ταῦτα) οὐ τολμήσετε;» λέγομεν, ὁ Κύριος Ἀσώπιος λέγει ὅτι
οἱ δύο συνδυασμοὶ τῶν ἀποφατικῶν μορίων οὐ μὴ καὶ μὴ οὐ τίθενται, ὁ πρῶ-
τος μὲ τὰ φόβου, ὑποψίας, μερίμνης καὶ τῶν ὁμοίων σημαντικὰ ῥήματα κατὰ
μέλλοντα ὀριστικῆς μετ' ἐρωτήσεως, ὡς ἐν ταῦθα, καὶ χωρὶς ἐρωτήσεως, καὶ ἀό-
ριστον τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ἐνεστώτα σπανίως· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον λέγει εἶναι
τρόπος ἐλλειπτικὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἔχει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπ' ἄλλον προγενέ-
στερον, ὃν καὶ ἀποδεικνύει διὰ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων· καθὼς, ὥστ' οὐχὶ
δέος μὴ σε φιλήσῃ (Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. 650) — οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μὴ-
ποτ' ἀδικηθῇ (Πλάτ. Γοργ. 520.) — οὐ γὰρ ἦν δεινὸν κατὰ τοῦτο μὴ ἀλφ
(Ἡρόδ. Β', 84.) — οὐ φόβος μὴ σε ἀγάγῃ (Ξ. Ἀπομν. Β', α, 25). τὸ οὐ ἐν
τούτοις δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἴδιον ῥήμα μὲ τὸ μὴ, ἀλλ' εἰς τὸ παραλειπόμενον
ἐστὶ, καὶ τοῦτο τὸ οὐ ἀναιρεῖ τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ ὑποψίν, καθὼς, οὐ
δέδοικα μὴ, ὅπερ εἶναι τὸ ἐναντίον τοῦ δέδοικα μὴ διότι τὸ τοῦ Ἡροδότου
« τοῦτο δεινὸν γίνεται (=φόβος ἐστὶ) μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς» ἀντίθετον ἤθε-
λεν ἔχῃ τὸ α οὐδὲν δεινὸν (— οὐδεὶς φόβος) μὴ πέσῃ ἡ Ἑλλάς. καὶ τελευταῖον,
οὐ μὴ πέσῃ ἡ Ἑλλάς. Ὁ δὲ δεύτερος τρόπος τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀποφατικῶν
μορίων τὸ μὴ οὐ, ἔχων καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν μὲ τὸν πρῶτον, τίθεται ὁ-
μοίως μὲ τὰ ἴδια σχεδὸν ῥήματα, καὶ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους. Ἀντίθετον δὲ
τοῦτο ὃν τοῦ πρώτου κατὰ τὴν σύνδεσιν, εἶνε φυσικὰ ἀντίθετον καὶ κατὰ τὴν
ἐννοιαν. Τὸ πρῶτον σημαίνει « οὐδεὶς φόβος, οὐ δέδοικα, μὴ τοῦτο γένηται=οὐ
γενήσεται»· τὸ δεύτερον δηλοῖ, «φόβος ἐστὶ, δέδοικα, μὴ οὐ γένηται»=οὐ γενή-
σεται. Τὴν διαφορὰν δὲ τῶν συνδυασμῶν τούτων τὴν διαλευκαίνει σαφέστερα μὲ τὰ
ἐξῆς παραδείγματα, οὕτω: «δέδοικα μὴ θάνῃ» ἤθελεν εἶπῃ ὁ μὴ ἐπιθυμῶν τὸν θά-
νατον τοῦ ἀρρώστου, ἀλλὰ φοβούμενος περὶ τούτου· «οὐ δέδοικα, μὴ θάνῃ» ἤθελεν
εἶπῃ ὁμοίως ὁ μὴ ἐπιθυμῶν τὸν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ θαρρῶν συγχρόνως
ἐπὶ τῇ ὑγιάσει· τοῦ « δέδοικα δὲ οὐ μὴ θάνῃ» ἤθελεν εἶπῃ ἐξ ἐναντίας ὁ ἐπιθυ-
μῶν τὸν θάνατον τοῦ ἀρρώστου καὶ φοβούμενος μήπως δὲν ἀποθάνῃ ἐν γένει
εἰς ὅλα ταῦτα ἐπικρατεῖ ὁ γενικὸς κανὼν, ὅστις λέγει, αὐτὸ μὲν οὐ τίθεται γενι-
κῶς, ὅπου ἡ ἄρνησις ἐνυπάρχει οἰκοθεν εἰς τὸ πρᾶγμα· τὸ δὲ μὴ, ὅπου ἔρχεται
αὐτὴ ἐξωθεν· κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν γενικὸν κανόνα ὡς ῥυθμίζῃ ἕκαστος τὰ ἀ-
ποφατικὰ ταῦτα μέρη εἴτε μόνον εἶνε, εἴτε συνδυασμένα· ἢ δὲ δεικτικῇ ταῦτα

εἶνε κοινὸν ἀντικείμενον καὶ τοῦ ποιῆσαι, καὶ εἰς τὸ ἐννοούμενον α εἰ δύναιτ' ἐ-
κείνος ποιῆσαι».

§. 13. Ἐτι τοίνυν μὴδὲ τοῦτο] ὁ τοίνυν μεταβατικὸς, τὸ ἔτι προσθετικόν,
καὶ τὸ μὴδὲ ἐπιδοτικόν· ἤγουν, οὐ μόνον δὲν πρέπει τὰ ἄλλα νὰ μὴ ἀγνοῇτε,
ἀλλὰ μὴδὲ τοῦτο τὸ ἐξῆς ἢ δὲ δεικτικῇ προπαρασκευαστικῇ — ὅτι νῦν αἴρεσις
ἐστὶ] τὸ ὅτι εἶνε ἀνάλυσις ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου=τὸ νῦν αἴρεσιν ὑμῖν εἶναι·
ἀνελευθὴ δὲ διὰ τοῦ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ῥήτωρ οἰκοθεν βεβαίως τοῦτο· αἴρεσις δὲ λέγε-
ται ἡ ἐκλογὴ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο, ἢ καὶ περισσοτέρων· ἐν ταῦθα δὲ δύο, τὰ ὅποια
ἀκολουθῶς διὰ τοῦ πότερον ἀναπτύσσει. — Πότερ'] ἡ ἐρώτησις ἐν ταῦθα πλάγια
καὶ ἐξαρτωμένη· τὸ δὲ πότερον τιθέμενον εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν εὐθειῶν καὶ
ἀνεξαρτήτων, καθὼς καὶ τῶν πλαγίων καὶ ἐξαρτωμένων ἐρωτήσεων, κυρίως τί-
θεται ἐπὶ δύο ἀντικειμένων, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἐπὶ πλείονων· καθὼς, πότερον; ἐν-
ταῖς τῆς πόλεως ξυμφοραῖς; ἀλλὰ τότε αὐτῶν εἰδὸς καὶ τοὺς ἄλλους μεμνησθαι·
ἀλλ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς κοιναῖς; ἀλλ' ἱκανὸν λυπεῖσθαι, τῶν μὲν σφετέρων τέ-
κνων τετελευτηκότων, τῶν δὲ ζώντων ἀπολαυόντων τῆς τούτων ἀρετῆς· ἀλλ'
ἐν τοῖς ἰδίῳ κινδύνῳ, ὅταν ὀρθῶς τοὺς μὲν πρότερον ὄντας φίλους φεύγοντας
τὴν αὐτῶν ἀπορίαν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς μέγα φρονούντας ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς
τούτων; Λυσίου Ἐπιτάφ. — ἐάν γὰρ ἀντέχῃ — ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε] ὁ γὰρ αἰ-
τιολογεῖ ἀμρότερα τὰ προηγούμενα κῶλα· ἢ δὲ ὑπόθεσις δυνατὴ καὶ προσδοκω-
μένη, ἢ δὲ συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαία· τὸ δὲ ῥήμα κυρίως τοῦ γὰρ εἶνε
τὸ πολεμήσετε, καὶ τὸ ποιήσετε· διότι ὅταν ὑπάρχῃ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑπο-
θέσει, ἢ χρονικῷ λόγῳ, ἢ ἀναφορικῷ καὶ αἰτιολογίᾳ ὁμοῦ, τότε τὸ ῥήμα τῆς αἰ-
τιολογίας εἶνε τὸ ῥήμα τῆς ἀποδόσεως· — τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύ-
την] ὑπάρχουσαν μὲν ἐννοεῖ τὴν ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ἰαθῆναίους χώραν· οἰκείαν δὲ
τὴν πατρίαν, τὴν Ἀττικὴν, ὅπερ δεικνύει καὶ αὐτὴ ἡ δεικτικὴ, οἶονε τοῦ ῥή-
ματος δακτυλοδεικτοῦτος· — ἂν δ' ἐκεῖνα] ἤγουν, ἂν μὲν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀντέχωσι
(θὰ ἀντέχωσι δὲ διὰ τῆς βοηθείας σας), τότε σὰς θὰ πολεμήσετε τὸν Φίλιππον
ἐκεῖ, εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσονήσον δηλαδὴ, ὅπου καὶ ἡ Ὀλυνθος, μὲ τὴν μίαν
δύναμιν, καὶ μὲ τὴν ἄλλην θὰ κακοποιεῖτε τὴν χώραν ἐκεῖνου, ἀπολαύοντες καὶ
καρπούμενοι ἀπρόσως τὰ προϊόντα τῆς ὑποκειμένης ὑμῖν χώρας, καὶ τῆς πατρίδας
ταύτης γῆς σας· ἂν ὅμως ὁ Φίλ: ὑποτάξῃ τοὺς Ὀλυνθίους, ὅπερ ἀφελκτικῶς θὰ
συμβῇ, ἂν δὲν τοῖς βοηθήσῃτε, τίς τότε θὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ
εἰς τὴν Ἀττικὴν; — Θεβαῖοι;] κωλύσουσι; ὡς ὑποφορὰ τοῦτο· ἔπεται δὲ ἡ Ἀνθυ-
ποφορὰ διὰ τοῦ «μὴ λίαν πικρὸν εἶπεν ἢ οἱ Θεβαῖοι ὅχι μόνον διὰ τὴν γειννία·
ποιοῦσαν ἦσαν πάντοτε ἀντίζηλοι τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὅποιον ἀπέδειξε καὶ ὁ Ἑπαμει-
νώνδας, ὅτε εἶπεν, «ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων Ἀκροπόλεως προπύλαια μετενεγ-
κεῖν ἐπὶ τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας», ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν των πο-
λίτευμα· ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀμοιβαίως ἐμίσαν αὐτοὺς καὶ δι' ἄλλα καὶ διὰ
τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν· διὰ τοῦ-
το εἰς τὸ πείσμα αὐτῶν ἐβόηθον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς Ἱεροσόλους φωνεῖς τοὺς
ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῶν Θεβαίων· — μὴ λίαν πικρὸν εἶπεν ἢ] ὑπονοεῖται τὸ δέ-
δοικα· φοβοῦμαι δηλαδὴ, μήπως ἤθελεν ἦνε πολὺ πικρὸν δι' ἐσᾶς αὐτὸ, τὸ ὁ-
δοῖκα ἐκεῖνοι θὰ κάμωσιν· ἐπειδὴ οὐ μόνον δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσουσι τοῦ νὰ ἔλθῃ
ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλὰ καὶ θὰ εἰσβάλλουσι μετ' αὐτοῦ ἐδῶ· διὰ δὲ τοῦ μὴ

κτλ: ὅπερ δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐκ τοῦ ἴνα, οὔτε ἐκ τοῦ ὅπως, ἐκφράζει μόνον τὸν φόβον τοῦ ὁρήτωρ. — Ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἶοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς;] κωλύσουσι δηλονότι; ὅταν εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν ἀποκρινόμεθα πάλιν δι' ἐρωτήσεως, ὁ λόγος γίνεται τότε σφοδρότερος καὶ ἐντονώτερος· ὁ δὲ ἀλλὰ εἶνε θετικὸς ὡς πρὸς τὴν ἐξυπακουομένην ἀρνησιν αὐτοῦ κωλύσουσι Θεβαῖοι. ἀλλ' ὁ ῥήτωρ ἀρνούμενος καὶ εἰς τούτους τοῦτο λέγει, οὐδὲ οὗτοι κωλύσουσι τὸν Φίλ. διότι οὗτοι δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν χώραν των, ἀν σεις δὲν τοῖς βοηθήσῃτε ἐν καιρῷ τοῦ εἰσέτι ἐξακολουθοῦντος ἱεροῦ πολέμου, ὅστις ἐξεργάγη μεταξὺ Φωκέων, Θεβαίων, καὶ Θετταλῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Οἱ Φωκεῖς ἐκαλλιεργήσαν παρανόμως τὴν ἱερὰν γῆν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐσύλησαν καὶ τὸν ναόν· τοῦτο ἐγέννησε τὸν πόλεμον· κατ' ἀρχὰς οἱ Φωκεῖς, ζῶντος τοῦ στρατηγοῦ των Ὀνομάρχου, εὐδοκίμουν, ἀφ' οὗ ὅμως αὐτὸς ἐθανατώθη, ἐνικῶντο ὑπὸ τῶν Θεβαίων καὶ Θετταλῶν, διὸ καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· ὅρα ταῦτα πλατύτερον εἰς τὰ Προλεγόμενα· τούτο ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὑπαινίττεται λέγων, αὐτὸν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις;] τινὲς λέγουσιν, ὅτι ὑπαινίττεται τοὺς Θετταλούς· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ οὐδένα ἄλλον ἐννοεῖ· διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἀποκρίνεται, τὸ ὁποῖον συνειθίζομεν καὶ ἡμεῖς: ἐγὼ νὰ τὸ κάμω; ἢ ἐσύ; ἢ ἄλλος κανεῖς; — οὐδ' ἐγὼ οὐδὲ σύ, οὐδ' ἄλλος κανεῖς· τὰ δύο πρῶτα ὠρισμένα, τὸ τρίτον ἀόριστον. διότι ἀπὸ τὰ μερικὰ καὶ ὠρισμένα μετέβη εἰς τὰ ἀόριστα. — Ἀλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται.] ὑποπορὰ καὶ ἐδῶ· ὁ δ' ἀλλὰ ἀντιθετικὸς· καί, ὦ Δημόσθενες, οὔτε οἱ Θεβαῖοι θὰ τὸν ἐμποδίσουσιν, οὔτε οἱ Φωκεῖς, οὐτ' ἄλλος τις· ἐγὼ ὅμως σοὶ λέγω, ὅτι δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ· τὸ δὲ, ὦ τᾶν, γίνεται, λέγουσιν, ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς ἑ τ ης, τὸ ὁποῖον σημαίνει συγγενῇ, φίλον, οἰκεῖον, καὶ τῆς ὁποίας ἡ κλητικὴ κάμνει ὦ ἔτα, καὶ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ε ὦ τᾶ, καὶ προσλήψει τοῦ ν = τᾶν καὶ ὦ τᾶν· ὁ δὲ λόγος θὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τοῦ «δεῦρο βαδίζειν»· — τῶν ἀτοποτάτων] τὸ κατηγορούμενον κυρίως πρέπει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ τρία, γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν· καθὼς, ὁ θεὸς ἐστὶ δίκαιος· τίθεται ὅμως κατὰ παράδοσιν συγχωρητὴν τοῦ κανόνος καὶ ἑτερογενῶς· καθὼς, ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἀθάνατον· καὶ ἑτεραρίθμως· καθὼς, ὁ καρπὸς ἐστὶ σῦκα καὶ σταφυλαί· καὶ ἑτεροπτῶτως, καθὼς, ὁ Σωκράτης ἐστὶ τῶν σοφῶν· ὁ ποῦ ἐννοεῖται τὸ εἷς, καὶ ἐν γένει τὸ ἐν, τὸ ἴδιον, τὸ ἔργον· καθὼς ἐδῶ, ἐν τῶν ἀτοπωτάτων = ἀτοπώτατον· — εἰ-μὴ πράξει] ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα τὸ μὴ πρὸς μέλλοντα ὀριστικῆς κατὰ τὸν κανόνα τῶν Ἀρχαίων, οἵτινες ἔλεγον· αὐτὸ οὐ κατάλληλον τῇ ὀριστικῇ, τὸ δὲ μὴ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν, ἐκτὸς ἐὰν προηγῇται ἀνάλυσις· διότι τότε φέρεται καὶ τὸ μὴ πρὸς ὀριστικὴν· καθὼς, εἰ μὴ ξυνίεσαν Ἑλληνες = μὴ ξυνιέντες Ἑλληνες· τὸ δὲ ἐπιχείρημα τοῦ ῥήτορος εἶνε ἐξ ἐλάσσονος· εἰ νῦν μὴ δυνάμενος καυχᾶται, ὅτι ἐλεύσεται, πῶς δυνήθεις οὐ ποιήσει τοῦτο; — ἄνοιαν ὀφλισκάνων] αἱ φράσεις ἄνοιαν, γέλωτα, εὐήθειαν, μωρίαν ὀφλισκάνειν καὶ τὰ τοιαῦτα λέγονται μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν καταδικαζομένων εἰς χρηματικὴν ποινὴν, πρόστιμον· — κἂν ὦφλε τὰς χιλίας δραχμάς, λέγει ὁ ἴδιος ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου· — ὅμως ἐκλαλεῖ] ἡ ἐναντίωσις πίπτει μάλιστα εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄνοιαν ὀφλισκάνων· ἰδοὺ, καὶ τοὶ ἄνοιαν ὀφλισκάνει ἐκλαλῶν, τὰ καυχᾶται ὅμως καὶ τὰ φλυαρεῖ· ἦτοι μόνον ὅτι φαίνεται ἀνόητος κοινοποιῶν, ἀ μὴ δύ-

ναι πράξει νῦν, μόλα ταῦτα τὰ ἐκλαλεῖ, ἄρα γε ὅταν δυνήθῃ νὰ πράξῃ ταῦτα, δὲν θὰ τὰ κάμῃ, δὲν θὰ ἔλθῃ ἐδῶ; — Ἀλλὰ μὴ] συμπερασματικόν, συνενοῦν τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἐπόμενα: ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος ὅταν δυνήθῃ, θὰ εἰσβάλῃ ἀφεύκτως ἐδῶ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παρατηρήσῃτε ὁποῖα μεγάλη διαφορά ὑπάρχει τοῦ νὰ πολεμῇτε ἐδῶ, ἢ ἐκεῖ, καὶ ἐπομένως νὰ ἀπωθῇτε τὸν πόλεμον ἐκεῖ διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ὀλυνθίων· — ἡλίκα ἐστὶ τὰ διάφορα] = ἡ ὑπάρχουσα διαφορά ἡλίκα ἐστίν· — οὐδὲ λόγου προσδεῖν] ὁ οὐδὲ ἐπιδοτικός· οὐ μόνον οἰκοθεν εἶνε φανερόν τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲ τὸν παραμικρὸν λόγον χρειάζεται εἰς ἀπόδειξιν· — εἰ γὰρ δεήσειεν οἶμαι] πάλιν τὸ ῥῆμα τοῦ γὰρ εἶνε τῆς ἀποδόσεως τὸ οἶμαι· ἡ δὲ ὑπόθεσις ἰδεατὴ καὶ προβληματώδης· ἡ συνέπεια ὅμως ἀπαραιτήτως ἀναγκαία μετὰ τινος δισταγμοῦ· καθότι ὁ ἂν εἰ καὶ δὲν συνάπτεται πρὸς τὸ οἶμαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον δυνητικῶς, ἐμφαίνει ὅμως κάποιαν ἀμφιβολίαν· διότι καὶ τὸ οἶμαι ἀμφιβολίας εἶναι σημαντικόν· — ἔξω γενέσθαι] οὐχὶ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ τῆς πόλεως ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ στρατοπεδεύοντας κτλ· — καὶ ὅσα ἀνάγκη τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν] οἱ πολέμιοι στρατοπεδεύοντες ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ ἄγουσι καὶ φέρουσιν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ· οἱ πολῖται ὅμως στρατοπεδεύοντες ἐν τῇ χώρᾳ των λαμβάνουσι μόνον μέρος τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς διατροφήν των· — μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολέμου λέγω] = μόνον δηλαδὴ τὸ στράτευμά σας νὰ τρέφῃται ἐκ τῆς χώρας, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι καὶ πολέμιοι ἐν αὐτῇ· τὸ λέγω λαμβάνεται πολλάκις ὡς ἐπεξηγηματικόν = τῷ δηλαδὴ καὶ τῶν ὁμοίων τοῦ προηγουμένου λόγου· ἀλλ' ὅταν μὲν συντάσσεται με ἀιτιατικὴν, τότε πρέπει νὰ χωρίζεται διὰ στίξεως ἀπὸ τὸ ἐπεξηγούμενον, καθὼς, « Ἡρώες ἐκεῖνοι, Ξενοφῶντα λέγω καὶ Πλάτωνα· ὅταν ὅμως ἐπιφέρῃται μὲν ὡς ἐπεξηγηματικόν, ἐξακολουθῇ ὅμως ἡ ἰδία σύνταξις, τότε δὲν χωρίζεται διὰ στίξεως, ὡς ἐνταῦθα. — τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν] = οἱ κτηματῖαι ἐξ ὑμῶν, ὅσοι δηλονότι ἔχετε ἀγροὺς πρὸς γεωργίαν, καὶ οὐχὶ οἱ σκάπτοντες καὶ γεωργοῦντες αὐτὴν τὴν γῆν· — τὸν πρὸ τοῦ] = πρὸ τούτου· ἡ ἀρχαία χρῆσις τοῦ ἄρθρου ἦτο ἀντωνυμική· Διὸ καὶ παρ' Ὀμήρῳ σχεδὸν πάντοτε ἀπαντᾶται ὡς δεικτικὴ καὶ Ἀναφορικὴ Ἀντωνυμία, ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ὅδε, ἢ οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτός, ὅς· ἐτι καὶ παρ' Ἀττικοῖς εἰς τινὰς περιστάσεις· καθὼς ἐπὶ Ἀντιθέσεως, ὁ μὲν, ὁ δὲ· ὁ μὲν θνητὸς, ὁ δὲ ἀθάνατος· παρὰ δὲ Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ, καὶ Ἰωσὶν ἔμεινεν ὡς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τὸ ἄρθρον· ἀπὸ δὲ τοὺς Ἀττικοὺς μόνον οἱ Τραγικοὶ Ποιηταὶ τὸ μεταχειρίζονται ὡς ἀναφορικὴν, ἀλλὰ σπανίως· καθὼς, δαιμόνων ἀγάλαθ' ἱερὰ, τῶν ὁπαντλάμων ἐγὼ ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν· (Σοφ. Τρ. 1379) ὅρα Ἀσωπ. Σύντακτ. οὕτως ἔμεινε καὶ παρ' ἡμῖν· αὐτὰς κενᾶς χάνεις, τὰ χροустεῖς πληρόνεις· — πόλεμον] θν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν κατὰ Φιλίππου, διὰ νὰ ἀνακτήσωσι τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὁποίαν ἀποστατήσασαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ὑποσχεθεῖς ὁ Φίλ. ὅτι ἀφ' οὗ τὴν ὑποτάξῃ, θὰ τοῖς τὴν παραδώσει, τοὺς ἡπάτησε λαβὼν εἰς τὴν κατοχὴν του· — δεδαπάνησθε] ὑπὲρ τὰ χίλια πεντάκοσια τάλαντα ἐδαπάνησαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὡς λέγει καὶ Αἰσχύνης ἐν τῷ περὶ παραπροσβείας λόγῳ του· ὁμοίως λέγομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ μέσου τύπου κα τε ξω δε ύ θ η μ ε ν· ἡγουν ὑπὲρ τὰ ἐννέα ἑκατομύρια δραχμ. τὸ τάλαντον εἶνε ἰδανικόν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν νόμισμα, ἀξίας ἑξ χιλιάδων δραχμ. καθὼς καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν πουργί, ἀνύπαρκτον μὲν, ἴσον ὅμως

πρὸς 500. γρόσια· ὅθεν, $1500 \times 6000 = 9,000,000$ δραχ. αὕτη $= 4$: γρσ.
 $9,000,000 \times 4$: γρ. $= 36,000,000$ — καὶ πρόσθετ' ἡ ὕβρις, καὶ ... ἡ ... αἰ-
 σχύνη] πρὸς τῇ ζημίᾳ ὑπάρχει καὶ ὕβρις ἐκ μέρους τῶν πολέμιων, καὶ ἡ αἰσχύνη,
 ἥτις θὰ μᾶς προστριβῇ διὰ τὰς πράξεις μας· ἡ ὕβρις ἔχει πάντοτε ἐνεργητικὴν
 σημασίαν, πάθος ἐμποιοῦσα εἰς τοὺς δεχομένους αὐτήν. ἡδ' αἰσχύνη εἶνε πάθος
 σημαντικὴ διότι εἶνε τῶν πασχόντων, καὶ οὐχὶ τῶν ἐνεργούντων· τί δὲ ἤθελεν
 ᾗνε ἡ ὕβρις, καὶ τί ἡ αἰσχύνη, ἂν ὁ πόλεμος ἐμελλε νὰ συμβῇ ἐν τῇ Ἀττικῇ;
 οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἤθελον ὑβρίζωνται ἀπὸ τοὺς πολέμιους λαφυραγωγούμενοι, τῆς
 χώρας αὐτῶν πορθουμένης, δεινροτομουμένης, δημιμένης, καὶ ἀνδραποδιζομένης·
 ἤθελον δ' αἰσχύνωνται διὰ τὰς πράξεις των αὐτὰς, αἵτινες ἤθελον τοὺς φέρῃ εἰς
 αὐτὴν τὴν θέσιν, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἤθελον αἰσχύνωνται διὰ τὴν ὑ-
 πόσχεσίν των πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους νὰ τοὺς βοηθήσωσι, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ φανῶσιν
 ἱκανοὶ νὰ τὴν ἐκπληρώσωσιν — οὐδεμιᾶς ἐλάττω ζηνίως τοῖς γε σώφροσι] ὁ γε
 εἶνε θεβαιωτικός· τῷ ὄντι οἱ φρόνιμοι πολὺ χειρότερα θὰ νομίσωσι τὰ κακὰ τὰ ἐκ
 τῆς ὕβρεως τῶν πολέμιων, καὶ τὴν διὰ τὰς πράξεις μας αἰσχύνην, παρὰ τὴν ζημίαν
 τῶν ἀγρῶν μας καὶ κτημάτων· ἡ δὲ δοτικὴ σώφροσις εἶνε κατὰ σύνταξιν προσω-
 πικὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ἐννοούμενον ἐστὶ, καὶ ὁ λόγος ἀπρόσωπος, ὅστις μετα-
 βληθεὶς εἰς προσωπικὸν ἔσται οὕτως: «οἱ σώφρονες γε οὐ νομιοῦσιν εἶναι τὴν ὕ-
 βριν καὶ ἔτι τὴν τῶν πγραμάτων αἰσχύνην ἐλάττω ζηνίαν οὐδεμιᾶς ζηνίας».

§. 14. Πάντα δὲ ταῦτα] ἐντεῦθεν ἄρχεται ὁ ἐπίλογος· ἡ δὲ δεικτικὴ κατ'
 ἐπανάληψιν εἰς ὅλα τὰ εἰρημένα — συνιδόντας] τὸ σύννοιδά σημαίνει γινώσκω τι
 σὺν ἐμαυτῷ· συντάσσεται δὲ πενταχῶς· ἐπὶ μὲν ταῦτοπροσωπίας τριχῶς, μὲ αἰ-
 τιατικὴν καὶ δοτικὴν ὁμοῦ, καθὼς σύννοιδά ἐμαυτῷ ἀδικίαν· μὲ δύο δοτικές, ὡς,
 σύννοιδά ἐμαυτῷ ἀδικοῦντι· καὶ μὲ Μετοχὴν ὁμοιοπτῶτον μὲ τὸ ὑποκείμενον, καὶ
 δοτικὴν συνάμα τῆς Συνθέτου· καθὼς, σύννοιδά ἐμαυτῷ ἀδικῶν· ἐπὶ δὲ ἑτεροπρο-
 σωπίας διχῶς· μὲ δύο δοτικές· ὡς, σύννοιδά σοι ἀδικοῦντι· καὶ μὲ δοτικὴν προ-
 σώπου καὶ αἰτιατικὴν πράγματος· καθὼς, σύννοιδά σοι ἀδικίαν· ἐνταῦθα δὲ ἐξυπα-
 κούεται ἡ δοτικὴ ἐαυτοῖς· τοὺς μὲν ... τοὺς δὲ] μερισμὸς τὸ σχῆμα τοῦ λόγου·
 εἰς τοὺς μερισμοὺς κυρίως τὸ ὅλον πρέπει νὰ τίθεται κατὰ γενικὴν, καὶ τὰ μέρη
 κατὰ τὴν πτώσιν, τὴν ὁποίαν ἀπαιτοῦσι τὰ ἐπαγόμενα ῥήματα· ἐνίοτε δὲ τίθε-
 ται τὸ ὅλον ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὰ μέρη, ὡς ἐνταῦθα. κατὰ τὸ σχῆμα τὸ λεγόμε-
 νον «καθ' ὅλον καὶ μέρος» — ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν] = ἀ καθ' ἑλξιν, ἥτις γενι-
 κῶς γίνεται κατὰ δύο τρόπους· πρῶτον, τὸ ἐπόμενον ἔλκεται ἀπὸ τὸ ἡγούμενον,
 καθὼς, χράμαι βιβλίους, οἷς ἔχω — ἀπολαύω ἀγαθῶν, ὧν ἔχω, ἀντὶ δ' ἔχω· γί-
 νεται δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἑλξεως, τὸ νὰ ἔλκεται δηλαδὴ τὸ ἀναφορι-
 κὸν ἀπὸ τὸ ἡγούμενον πτωτι ὄν, ὅταν τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον ἔπεται εἰς τὴν ἀνα-
 φορικὴν ἀντωνυμίαν, ᾗ εἰ αἰτιατικὸς σύντακτον· δεύτερον δὲ, τὸ ἡγούμενον ἔλκεται
 ἀπὸ τὸ ἐπόμενον τότε, ὅτε τὸ φύσει ἡγούμενον τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιφερόμενον τὴν
 πτώσιν αὐτοῦ μιμεῖται· καθὼς, οὗτος ἐστὶν ὃν εἶδες ἄνδρα — οὐκ ἐστὶν ἦν τινα
 οὐκ ἤρξεν ἀρχὴν, ἀντὶ οὗτος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ, ὃν εἶδες, καὶ, οὐκ ἐστὶν ἀρχή, ἦν τινα
 οὐκ ἤρξε· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος ποικίλλεται, καὶ καταντᾷ πολλὰ-
 κῖς δύσκολος — καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι] εὐρίσκεται καὶ τάνάπαλιν, καλῶς ποιοῦ-
 σιν ἔχοντες· λέγεται δὲ αὕτη ἡ φράσις καὶ ἐπὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τῶν οὐκ ἐφ'
 ἡμῖν· δηλαδὴ καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς πράττομεν ὡς

ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν μας, καὶ ἐπ' ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐξαρτῶνται ἀ-
 πὸ ἡμᾶς, οὐδ' ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν μας· ὁ δὲ μεταχειριζόμενος αὐτὴν δεικνύει, ὅτι
 ἀποδέχεται καὶ ἐγκρίνει ὅσα τις ἐπραξεν ὡς ὀρθῶς πεπραγμένα, ἢ τὸν συγκαίρει
 ὡς εὐτυχοῦντα δι' ὅσα τῷ συνέβησαν· Ἡροκλ. Βασιάδ. — τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ] =
 τοὺς νέους, τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν διὰ τὸν πόλεμον· τοιοῦτοι δὲ ἦσαν οἱ ἀπὸ τοῦ
 18 ἔτους τῆς ἡλικίας των καταγραφόμενοι εἰς τὸ ληξιαρχικὸν βιβλίον = δημοκα-
 τάλογον, καὶ ὁμνύοντες τὸν ὅρκον, ὃν Λυκοῦργος κατὰ Λεωκράτους ἀναφέρει, ἀ-
 πέκτων τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου ἔκτοτε, καὶ ἐστρατολογοῦντο μέχρι τοῦ 60
 ἔτους τῆς ἡλικίας των, οἵτινες ἐλέγοντο καὶ στρατεύσιμοι· — τῆς οἰκείας ἀκε-
 ραίου] ἵνα δηλαδὴ φυλάξωσι τὴν οἰκείαν χώραν ἀκέραιον κατὰ τὸν ὅρκον, τὸν ὁ-
 ποῖον ὤμνουν, «τὴν πατρίδα οὐκ ἐλάττω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω, ὅσης
 ἂν παραδέξωμαι» — τοὺς δὲ λέγοντας] = τοὺς ῥήτορας καὶ συμβούλους· ἡ Μετα-
 χὴ ἐν μοῖρᾳ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἐκλαμβάνεται, ὅταν χωρὶς ἀντικειμένου ἐκφέ-
 ρηται· — ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδιαι γένωνται] ὅσοι ἐν Ἀ-
 θήναις παρελάμβανον ὁποιαδήποτε ἀρχὴν καὶ δημοσίαν ἐπιμέλειαν, ὡς φησιν
 Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφώντος λόγῳ του, ὅλοι οὗτοι ἦσαν ὑπεύθυνοι νὰ δι-
 δῶσι λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς των· οἱ ῥήτορες ὅμως διὰ τὸ δημηγορεῖν δὲν
 ἦσαν ὑπεύθυνοι· πῶς λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα λέγει, ὅτι αἱ εὐθυναὶ τῶν ῥητόρων
 θὰ γείνωσιν εὐκολοὶ καὶ ἀκίνδυνοι; ναί, δὲν ἐδίδον μὲν λόγον καὶ εὐθύνας τοῦ
 ἀγορεύειν, ἥτο ὅμως δυνατόν καὶ ἐπιτετραμμένον εἰς πάντα πολίτην νὰ εἰσαγ-
 γείλῃ αὐτοὺς, ἐὰν δὲν συνεβούλευον τῷ δήμῳ τὰ ἄριστα, ἀλλ' ἐξηπάτων αὐτόν·
 δεύτερον, ἐπειδὴ οἱ δεινοὶ ῥήτορες δὲν ἐδημηγόρουν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπολιτεύον-
 το, καὶ τὰ πλείστα τῆς πόλεως πράγματα δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντο, διὰ ταῦτα ἦσαν
 καὶ ὑπεύθυνοι νὰ δίδῶσι λόγον τῶν πολιτικῶν των πράξεων· διὰ τοῦτο καὶ ὁ
 ῥήτωρ ἐνταῦθα δὲν λέγει, αἱ εὐθυναὶ τοῦ λέγειν θὰ γείνωσι ῥάδιαι καὶ ἀκίνδυ-
 νοι, ἀλλὰ αἱ εὐθυναὶ, λέγει τῶν πεπολιτευμένων ὑπ' αὐτῶν· ἄρα καὶ ἐπολι-
 τεύοντο· καὶ κριταὶ τῶν πεπραγμένων, λέγει, αὐτοῖς καὶ οὐχὶ τῶν λεγομένων· τὸ δὲ
 εὐθυναὶ ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ἔχει εὐθυνα, καὶ τὸ ἀρσενικὸν εὐθύνης, τοῦ ὁποίου ἡ
 πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ συμπίπτει μὲ τὴν τοῦ θηλυκοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ
 διακρίνηται· — ὅποι' ἄττα] ὁποῖα ἤθελεν ᾗνε ἡ κατάστασις τῶν δημοσίων πραγ-
 μάτων, εὐτυχῆς, ἢ δυστυχῆς, τοιαῦτα θὰ σᾶς φανῶσι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν· ἂν
 καλὴ, καλαί· ἂν κακὴ, κακαί· καθότι θὰ φρονεῖτε, ὅτι ἐκ τῶν εἰσηγήσεων καὶ
 πράξεων τῶν ῥητόρων κατήντησαν καὶ τὰ πράγματα τῆς πόλεως τοιαῦτα· — ὁ-
 μᾶς περιστῇ] = σᾶς περικυκλώσουσι· τὸ περιϊστάναι συντάσσεται καὶ μὲ δοτικὴν,
 καὶ μὲ αἰτιατικὴν διὰ τὴν περί, ὡς, πληλίκᾳ τῇ πόλει περιέστηκε τὰ πράγματα·
 — καὶ τῶν πεπραγμένων] πάλιν πεπραγμένων λέγει καὶ οὐχὶ λεγομένων· βλέ-
 πεις; ὁ δὲ καὶ ἐπιδοτικός ἀναφέρεται εἰς τὸ πεπραγμένων μόνον· — παντὸς εἴ-
 νεκα] διὰ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ πράγματα τῆς πόλεως, οἶον, δόξης, ἀξιώματος
 τῆς πόλεως, καὶ παντὸς πολίτου.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ Α'. ΤΕΥΧΟΥΣ

ΕΙΤΕ ΤΟΥ Α'. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Σελ.	3	προοίμ.	στίχ. 7	ἀντί ἀναγγελθεῖσαν	γράφε	ἀναγεννηθεῖσαν
»	4		» 16	» γυμναθῇ	»	γυμνασθῇ
»	4		» 26	» παραλαβάνῃ	»	παραλαμβάνῃ
»	4		» 31	» καταρτίσαντα	»	καταρτισθέντα
»	5		» 36	» κἀνταῦτα	»	κἀνταῦθα
»	6		» 12	» φειδωμένως	»	φειδομένως
»	9		» 32	» τι	»	τί
»	9		» 42	» ἀπαραιτήτως, ἀναγκαία	»	ἀπαραιτήτως ἀναγκαία
»	9		» 42	» καὶ τότε	»	καὶ πότε
»	12		» 14	» καὶ ἐπιρρήμάτων	»	ἡ ἐπιρρήμάτων
»	12		» 24	» πῶς	»	πως
»	13		» 12	» συμπτύσσονται	»	συμπτύσσονται
»	15		» 7	» ἀπέστειλε	»	ἀπέστειλες
»	17		» 38	» πεισιστρατιδῶν	»	Πεισιστρατιδῶν
»	26		» 5	» ἔχοντες	»	ἔχοντας
»	27		» 24	» καὶ πρῶτον ὡς ὁ ῥήτωρ	»	καὶ πρῶτον, ὡς ὁ ῥήτωρ
»	27		» 25	» Ὀλυνθιακῶ διαπολ:	»	Ὀλυνθιακῶ, διαπολ-
»	27		» 32	» αὐτοὺς	»	αὐτοῦ
»	28		» 23	» Παγασῶν	»	Παγασῶν
»	30		» 38	» δεκάεπτά	»	δεκάεπτά
»	31		» 41	» τοῦ βασιλείου	»	τοῦ βασιλεύειν
»	33		» 30	» ἀνλαβῶν	»	ἀναλαβῶν
»	47		» 11	» ἐν τῇ μεταφράσει δι- πλωμάτων, εἰς τὸ νᾶ	»	διπλωμάτων εἰς τὸ νᾶ
»	58		» 2	» (ἀντιλαβεῖν)	»	(ἀντιλαβέσθαι)
»	58		» 10	» κάλλιστα οὐτ'	»	κάλλιστα, οὐτ'
»	59		» 2	» (λέγειν)	»	(λεγόντων)
»	59		» 20	» (τινά)	»	(τινά, ἢ τινάς)
»	59		» 24	» τινὰς τῶ ὄντι	»	τινὰς τῶ ὄντι λέγοντας
»	61		» 22	» τῶν ἀτοπωτάτων	»	τῶν ἀτοπωτάτων (πρᾶγ- μα, ἢ ἔργον)
»	83	ἐν τῇ σημ.	» 13	» καὶ διαρκές	»	διαρκές
»	84	ὁμ.	» 34	» διχῇ	»	διχῇ,
»	92	ὁμ.	» 26	» τοῦ δέδοικα μὴ διότι	»	τοῦ δέδοικα μὴ διότι
»	92	ὁμ.	» 34	» δέδοικα, μὴ οὐ γένη- ται=οὐ γενήσεται	»	δέδοικα, μὴ οὐ γένηται =γενήσεται=ἐπιθυμῶ νὰ γείνηται

HISTORIA DE LA CIUDAD DE

MEXICO

—

10	1	10	1
11	1	11	1
12	1	12	1
13	1	13	1
14	1	14	1
15	1	15	1
16	1	16	1
17	1	17	1
18	1	18	1
19	1	19	1
20	1	20	1
21	1	21	1
22	1	22	1
23	1	23	1
24	1	24	1
25	1	25	1
26	1	26	1
27	1	27	1
28	1	28	1
29	1	29	1
30	1	30	1
31	1	31	1
32	1	32	1
33	1	33	1
34	1	34	1
35	1	35	1
36	1	36	1
37	1	37	1
38	1	38	1
39	1	39	1
40	1	40	1
41	1	41	1
42	1	42	1
43	1	43	1
44	1	44	1
45	1	45	1
46	1	46	1
47	1	47	1
48	1	48	1
49	1	49	1
50	1	50	1
51	1	51	1
52	1	52	1
53	1	53	1
54	1	54	1
55	1	55	1
56	1	56	1
57	1	57	1
58	1	58	1
59	1	59	1
60	1	60	1
61	1	61	1
62	1	62	1
63	1	63	1
64	1	64	1
65	1	65	1
66	1	66	1
67	1	67	1
68	1	68	1
69	1	69	1
70	1	70	1
71	1	71	1
72	1	72	1
73	1	73	1
74	1	74	1
75	1	75	1
76	1	76	1
77	1	77	1
78	1	78	1
79	1	79	1
80	1	80	1
81	1	81	1
82	1	82	1
83	1	83	1
84	1	84	1
85	1	85	1
86	1	86	1
87	1	87	1
88	1	88	1
89	1	89	1
90	1	90	1
91	1	91	1
92	1	92	1
93	1	93	1
94	1	94	1
95	1	95	1
96	1	96	1
97	1	97	1
98	1	98	1
99	1	99	1
100	1	100	1